T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİLİM DALI

KİMLİK VE GÜÇ EKSENİNDE İNSAN GÜVENLİĞİ: JAPONYA ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Birol AKGÜN

M. CÜNEYT ÖZŞAHİN

KONYA - 2015

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı: M. CÜNEYT ÖZŞAHİN

Numarası: 104129002014

Ana Bilim / Bilim Dalı : ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

Programı Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ■

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Birol AKGÜN

Tezin Adı: Tezin Adı KİMLİK VE GÜÇ EKSENİNDE İNSAN GÜVENLİĞİ: JAPONYA ÖRNEĞİ

ÖZET

Japonya örneği üzerinden insan güvenliği temelli diplomasinin ana motivasyonlarını anlamayı hedefleyen bu tez çalışmasında üç farklı konunun altı çizilmiştir. Öncelikle Soğuk Savaş sonrası dönemde ana akım ortodoks güvenlik söyleminin nasıl dönüştüğü ve bu dönüşüme müteakip olarak insan güvenliğinin yeri ve önemine değinilmiştir. Merkezine insanı alan gerek uluslararası örgütler nezdinde gerekse de ulusal devletler nezdinde uygulama imkânı kazanan insan güvenliği perspektifi, yalnızca teorik değil pratik hayatta da yansımalara sahip olmuştur. Çalışma kapsamında ikinci olarak, insan güvenliğinin dış politikalarda nasıl ve niçin yansıma bulduğu mevcut uluslararası ilişkiler (meta) kuramları yardımıyla açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda konstrüktivizm ve rasyonalist bir kuram olarak realizm, devletlerin insan güvenliği temelli politikalarının kuramsal belkemiğini oluşturmuştur. Tezin bu bölümünde ayrıca rasyonalist ve konstrüktivist kuramları meczeden bir yaklaşım olarak neoklasik realizm kapsayıcı bir çerçeve olarak sunulmuştur Üçüncü ve son olarak bu tez, Japon dış politikasında insan güvenliği temelli praksisin tarihsel dinamiklerini yukarıda ortaya konulan teorik çerçevede anlamlandırılmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda neoklasik realizmin ortaya koyduğu çerçevede Japonya'nın insan güvenliği ile bağlantılı dış politikası güç ve kimlik ekseninde açıklanmaya çalışılacaktır. Bu çerçevede Japon dış politikasını şekillendiren parametrelerin yalnızca dış politik kimliğine yön veren pasifist/antimilitarist normlardan kaynaklanan kimlik unsuru değil çıkarlar ile bağlantılandırılabilecek uluslararasi sistemin gereklilikler olduğu iddia edilmektedir.

Anahtar kelimeler: İnsan Güvenliği, Japonya, Dış Politika, Neoklasik Realizm

Alâaddin Keykubat Kampüsü Selçuklu 42079
KONYA Telefon : (0 332) 241 05 21-22 Faks : (0 332) 241 05 24
e-posta : sosbilens@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ : www.sosyalbil.selcuk.edu.tr

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı: M. CÜNEYT ÖZŞAHİN

Numarası: 104129002014

Ana Bilim / Bilim Dalı: ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

Programı Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ■

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Birol AKGÜN

Tezin İngilizce Adı: HUMAN SECURITY THROUGH THE LENSES OF IDENTITY AND POWER: THE CASE OF JAPAN

SUMMARY

This thesis aims to understand the main motivations of human security centered diplomacy in the case of Japan. Three issues are underscored within the framework of this thesis. Firstly, it deals with how the mainstream orthodox security understanding has been changed in the post-cold war period and the place and importance of human security that follows this change. Putting human on its center, human security perspective that is utilized by both nation states and international organizations has not remained only a theoretical point of view but also has some practicality in real life. Within the framework of this study, secondly, this thesis aims to shed light on how and why human security has been reflected on foreign polices of the states with the help of current (meta) theories of international relations. In this context, constructivism and realism as a part of rationalist meta theory are deemed as theoretical backbones of states' diplomacies based on human security. Additionally, in this chapter, neoclassical realism is introduced as a theory integrating constructivism and rationalism that eventually allows for a more comprehensive framework. Thirdly and lastly, this thesis attempts to understand the historical dynamics of Japanese human security based praxis according to the abovementioned theoretical framework. In this context, by drawing from the neoclassical realism, Japanese foreign policy with regards to human security is analyzed from the standpoints of power and identity. In this framework, it is argued that the basic parameters that shape Japanese foreign policy is not only identity stemming from pacifist/ antimilitarist norms but also interests arising from international necessities.

Keywords: Human Security, Japan, Foreign Policy, Neoclassical Realism

Alâaddin Keykubat Kampüsü Selçuklu 42079
KONYA Telefon : (0 332) 241 05 21-22 Faks : (0 332) 241 05 24
e-posta : sosbilens@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ : www.sosyalbil.selcuk.edu.tr

İÇİNDEKİLER TABLOSU

I.BÖLÜM

1.1.GİRİŞ 1
1.2. Araştırma Sorusu 6
1.3. Teorik Çerçeve ve Temel Argümanlar 9
1.3.1. Japonya ve İnsan Güvenliği: Melez Bir Yaklaşıma Doğru 15
1.4. Değişkenler ve Hipotezler 18
1.5. Metodoloji 19
1.6. Araştırmanın Önemi ve Araştırma Dizaynı 21

II.BÖLÜM

1. GÜVENLİK: TANIMI, ETİMOLOJİSİ VE DEĞİŞİMİ 23
1.1. Güvenliğin Etimolojisi Üzerine: *Securitas'tan Security'e* 24
1.2. Ulus, Devlet ve Güvenlik: Ulusal Güvenlik Devletinin Doğuşu 25
2. GÜVENLİK ÇALIŞMALARININ DÜNÜ VE BUGÜNÜ 27
2.1. Soğuk Savaş Yıllarında Güvenlik: Güç ve Strateji 28
2.2. Soğuk Savaş Döneminde Güvenliğe Yönelik Alternatif Yaklaşımlar 30
2.3.Radikal Bir Kopuş veya Erken Bir Deneme: Soğuk Savaş yıllarında Barış Çalışmaları 30
2.4. Güvenlik Çalışmalarının Çeşitlenmesi: Ekonomi, Çevre ve İnsan Hakları 31
3.YENİ TEHDİTLER VE GÜVENLİĞİN DEĞİŞEN ÇERÇEVESİ: YENİ SAVAŞLAR OLGUSU ÜZERİNE 34
3.1.Kimlik, Etnik Savaşlar ve Terörizm 36
3.2. Yoksulluk, Başarısız Devletler ve Yönetişim 38
3.3.Ekoloji, Doğal Kaynaklar ve Göç 41
4.SOĞUK SAVAŞ'TAN KÜRESELLEŞMEYE: 21. YÜZYILDA GÜVENLİK SORUNLARI VE GÜVENLİK ALGISININ DÖNÜŞÜMÜ 42
4.1.Büyük Stratejiler ve Küresel Güçler: Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Yapısı 43
4.2.Küreselleşme ve Savaşın Yeni Motifleri 44
4.2.1. Yerelleşme, Parçalanma ve Çatışma 45
4.2.2. Tehditlerin Değişimi ve Tehditler Hiyerarşisinin Yeniden Saptanması 46

4.2.3. Yeni Güvenlik Aktörlerinin Ortaya Çıkışı 47
4.2.4. Tehditlerin Çeşitlenmesi ve Tehdit Kaynakların Dönüşümü 48
4.2.5. İnsan Hakları ve Egemenliğin Dönüşümü 49

III. BÖLÜM

1.YENİ GÜVENLİK ANLAYIŞI VE DİNAMİKLERİ 52
1.1.Ulusal Güvenlik ve Küresel Normlar 54
1.2.Yeni Bir Kozmopolitanizme Doğru Mu? 57

2.GÜVENLİĞİN İNSANİ YÜZÜ: İNSAN GÜVENLİĞI ÜZERİNE BİR TARTIŞMA 59
2.1.İnsan Güvenliği: Kavramın Tarihsel ve Felsefi Arka Planı 60
2.2. İnsan Güvenliği: Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi 61
2.3. İnsan Güvenliği: Anlamı, İçeriği ve Sınırları 62
2.4. Bir Siyasa Biçimi Olarak İnsan Güvenliği: Kavramın Pratik Kullanımı Üzerine 64
2.5.İnsan Güvenliğinin Farklı Versiyonları: Tehditlerden Bağışıklık ve İsteklere Erişebilme 65
2.6. İnsan Güvenliği ve İnsani Müdahale 66
2.7. İnsan Güvenliği Olgusuna Yönelik Temel Eleştiriler 67
3. ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE İNSAN GÜVENLİĞİ 69
3.1. Birleşmiş Milletler ve İnsan Güvenliğinin Dizaynı 69
3.2. Avrupa Birliği ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatında İnsan Güvenliği ... 70
3.3. Uzak Asya'da İnsan Güvenliği: ASEAN ve APEC 72

IV. BÖLÜM

1. DIŞ POLİTİKALAR VE İNSAN GÜVENLİĞİ 73
1.1. Dış Politika ve Güvenlik Politikası İlişkisi: Konvansiyonel ve Eleştirel Yaklaşımlar 74
1.2.Güvenliğin Değişen Nesnesi ve Dış Politikanın Dönüşümü 75
1.3. Normativizm'in Yükselişi ve Yeni Diplomasi 76
1.4.Güvenlik Politikasının Normatif Çerçevesi: İnsan Güvenliğinin Ülkeler Bazında Kullanımı 78

2.DIŞ POLİTİKA'NIN TEMEL MOTİVASYONLARI: KİMLİKLER VEYA İLKELER'E KARŞI FAYDA VE ÇIKARLAR 80

2.1.Teorik Bir Çerçeve Arayışı : İki Açıklayıcı Metateori Olarak Rasyonalizm ve Konstruktivizm 81
2.2. Konstrüktivist ve Rasyonalist Bağlamlarda Normlar ve İnsan Güvenliği 83
3.KONSTRÜKTİVİST KURAM VE TEMEL VARSAYIMLARI 85
3.1.İnsan Güvenliğinin Kuramsal Temelleri Üzerine: Baskın Bir Yaklaşım Olarak Konstrüktivizm 90
4. RASYONALİST KURAMLAR: KISITLAR, FAYDA VE FIRSATLAR 91
4.1. Konstrüktivizm'in Eleştirisi: Rasyonalist Bir Kuram Olarak Realizm 93
4.2. Realist Uluslararası İlişkiler Kuramı ve Temel Varsayımları 94
4.2.1. Realist Kuramda Norm- Çıkar İlişkisi 97
5. KİMLİK VE GÜÇ EKSENİNDE YENİ BİR SENTEZ OLANAĞI: NEOKLASİK REALİZM 101
5.1. Dış Politika Karar Alma Mekanizmasının İki Uçluluğu: Sınırlı Rasyonalite 103
5.2. Realist Kuramın Modifikasyonu: Neorealizm'den Neoklasik Realizme 104
5.3. Neorealizmin Dönüşümü: Melez Bir Çerçeve Neoklasik Realizm 108
5.4. Sistemik Kısıtlar ve Uluslararası Sistemde Süper Güçler Dışındaki Ülkeler 109
5.4.1.Güç Olgusu ve Devletler Arası Hiyerarşi: Küçük ve Orta Büyüklükte Ülkeler 110
5.4.2. Süper Güçler Dışındaki Ülkeler ve Diplomasileri: Orta Büyüklükte Ülkeler 113
5.4.3. Askeri Güç Kullanımının Ötesi: Neorealist Güç Anlayışı ve Revizyonu 115
5.3.3.1.Güç Olgusunun Dönüşümünde Yeni Bir Çerçeve Arayışı: Kaba Güce Alternatifler 115
5.3.3.2. Yumuşak Güç ve Ortabüyüklükte Güçler 117
5.3.3.3. Ortabüyüklükte Güçler, Süper Güçler ve İttifak İlişkileri 120
5.3.3.4. Kimlikler ve Ortabüyüklükte Güçler 121
5.5.Neoklasik Realizm ve Dış Politikanın İç Politik Belirleyicileri: 123
5.5.1.Kimlikler ve Normlar: Güç, Strateji ve Ötesi 124
5.5.2. Güç ve Kimlik Sentezine Doğru: Stratejik Kültür 125
5.5.3. İç Politika, Kimlikler ve Dengeleme Davranışları 126
6.İNSAN GÜVENLİĞİ VE KONSTRÜKTİVİST KURAMIN REALİST ELEŞTİRİSİ 128

V. BÖLÜM

1.JAPON DIŞ POLİTİKASI, GÜVENLİK ALGISI VE İNSAN GÜVENLİĞİ .. 130

2. TARİHSEL ARKAPLAN VE JAPON DIŞ POLİTİKASININ DÖNÜŞÜMÜ . 131

2.1.Japonya'nın Dünyaya Açılımı: İzolasyonizmden Entegrasyona 132

2.2. Birinci Dünya Savaşı Sonrasında Japonya'nın Genişlemeci Politikası 133

2.3. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Japonya: Yıkım ve Yeniden İmar 135

2.4. Soğuk Savaş Sonrası Japon Dış Politikası: ABD, Yükselen Çin ve Yeni Tehditler 137

2.4.1. Çin- Japonya İlişkileri: Uzak Doğu'da Değişen Dengeler 138

2.4.2. ABD- Japonya İlişkileri: Güvenlik Yükünün Paylaşılması..... 139

3. UZAK ASYA'DA SOĞUK SAVAŞ SONRASI DEĞİŞEN GÜVENLİK ÇEVRESİ VE İNSAN GÜVENLİĞİ 143

3.1. Japonya ve İnsan Güvenliği: Tarihi, Kapsamı ve Uygulaması 144

4.MELEZ BİR YAKLAŞIM: İNSAN GÜVENLİĞİNE YÖNELİK NEOKLASİK REALİST BİR DEĞERLENDİRME 147

4.1. Güç ve Kimlik Ekseninde Japonya'nın İnsan Güvenliği Politikası 149

4.1.1.İnsan Güvenliği ve Anti-militarist/Pasifist Normlar: Japon Dış Politikasında Konstrüktivist Bağlam..... 151

4.1.1.1.Japon Dış Politikasının İç Politik Kodları: Anti Militarizm ve Japon Diplomasisi 152

4.2. Japonya'nın İnsan Güvenliği Politikasının Rasyonel Kaynakları: Realist Bir Okuma 154

4.2.1. Realist Bir Okuma: Japon Dış Politikasında Soğuk Savaş Sonrası Dönüşüm 155

4.2.1.1. Japonya'nın İki Uçlu Çin Stratejisi: ABD ile Müttefikliğin Sürdürülmesi ve Bölgesel Diplomasi Faaliyetleri..... 156

4.2.1.2. Süper Güç İmgesinden Orta Büyüklükte Güce Doğru Japonya 157

4.2.1.3.Farklı Bir Tür Güç Arayışı Ekonomik Bir Güç Olarak Japonya 160

4.3.Japon Güvenlik Stratejisi: (Kaba) Güç Politikasının Ötesinde Stratejiler 162

4.3.1.Japonya'nın Yumuşak Gücü ve Yumuşak Dengeleme Stratejisi 164

4.3.1.1.Yumuşak Güç, Yumuşak Dengeleme ve İnsan Güvenliği 165

4.3.1.2. Japon Diplomasisinde İnsan Güvenliği ve Uluslararası Örgütler..... 166

4.4. Pasif ve Aktif Diplomasi Bağlamında Japonya'nın İnsan Güvenliği Politikası 168
5.JAPON DİPLOMASİSİNDE İNSAN GÜVENLİĞİ MERKEZLİ POLİTİKANIN PRATİKLERİ: ULUS-AŞAN MİSYONLAR VE DIŞ YARDIMLAR 169
5.1.Japon Dış Politikasında İnsan Güvenliği ve Pratik Uygulamaları 170
5.1.1.Japonya-Amerika Birleşik Devletleri İlişkileri ve Sınır Aşan Misyonlar 171
5.1.2. Japonya'nın Stratejik Dış Yardım Politikası: ABD ve Çin Etkisi..... 175
6.JAPONYA'NIN İNSAN GÜVENLİĞİ POLİTİKASI ÜZERİNE GÜNCEL BİR DEĞERLENDİRME: SINIRLAR VE İMKÂNLAR 182
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 184
KAYNAKÇA 189

I.BÖLÜM

1.1.GİRİŞ

Kuşkusuz Soğuk Savaş'ın sonlanması ve yaşanan hızlı küreselleşme ile beraber değişen tehditler, yeni güvenlik anlayışlarının daha yüksek sesle telaffuz edilmesini beraberinde getirmiştir.[1] Güvenlik sorunlarının değişmesi ve çeşitlenmesi ister istemez güvenliğe yönelik algının da dönüşmesine yol açmıştır. İnsan güvenliği[2] de bu bağlamda özellikle 1990'lı yıllardan itibaren modern güvenlik tartışmaları içerisinde yerini almıştır. [3] Muhtevası ve kapsamı her ne kadar tartışmaya açık olsa da insan güvenliği, yalnızca kuramsal düzeyde tartışılan soyut bir güvenlik doktrini olarak değerlendirilmemelidir. Zira insan güvenliği gerek uluslararası örgütler gerekse de ulusal aktörlerin politika yapımı süreçlerinde somut yansımalar bulmuş ilgi çeken bir güvenlik yaklaşımı olmuştur.[4]

Süreç içerisinde insan güvenliği bir kısım ülkeler açısından yeni bir diplomatik açılım fırsatı olarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede özellikle orta büyüklükteki güçler (*middle powers*) insan güvenliği temelli diplomasinin yılmaz savunucuları olmuşlardır. Uluslararası antlaşmalar, dış yardımlar ve barış operasyonları gibi uluslararası girişimlerde aktif roller üstlenen orta büyüklükteki güçlerin bu faaliyetleri büyük ölçüde insan güvenliği çerçevesinde değerlendirilmektedir. Öte yandan orta büyüklükte güçler

---

[1]Jonathan Kirshner, "Globalization and National Security", Jonathan Kirshner (der.), *Globalization and National Security*, New York: Routledge, 2006, s.1-33; Victor D. Cha, "Globalization of the Study of International Security", *Journal of Peace Research*, Vol.37, No.3, May 2000, s.391-403.

[2]*Human security* bu tez kapsamında insan güvenliği olarak çevrilmiştir. Bununla birlikte Türkçe literatürde kavramın insani güvenlik olarak çevrildiğini de rastlamak da mümkündür.Bu çalışmada insan güvenliği yaklaşımı, insan güvenliği söylemi, insan güvenliği paradigması, ve benzeri ifadelerin tümü 1990'lı yıllarla beraber güvenlik çalışmalarına yerleşmiş yeni bir perspektife vurgu yapmaktadır. Ayrıca çalışma boyunca farklı yerlerde kullanılan insan güvenliği temelli veya insan güvenliği eksenli diplomasi ve dış politika ifadeleri genellikle insan güvenliği ile ilişkilendirilen dış yardımlar ve ulus-aşan barış misyonları gibi pratik uygulamaların altını çizmek için kullanılmıştır.

[3] P. H. Liotta ve Taylor Owen,"Why Human Security?",*The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, Winter/Spring 2006, s. 37.

[4] İnsan güvenliği tartışmaları Türkiye'de de karşılık bulmuştur. Özellikle 2000'li yıllarda neşredilen insan güvenliği ile ilgili önemli Türkçe kaynaklardan bahsetmek mümkündür. Sözkonusu kaynaklar için bkz. A. Şevket Ovalı, "Ütopya İle Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliği Kavramsallaştırması", *Uluslararası İlişkiler*, Vol. 3, No. 10 , 2006, s. 3-52; Burak Tangör, "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Vol. 8, No. 30, 2012, ss.59-92.

olarak adlandırılan ülkeler bütününün neden ulusal sınırları aşan pek çok açıdan oldukça zahmetli bir siyasa benimsedikleri ise açıklanmaya muhtaçtır.[5]

İnsan güvenliği merkezli diplomasinin temellerine ilişkin kuramsal tartışmalar genellikle ilk planda bu politikanın maddi olmayan moral kaynaklarına işaret etmektedir. Bu kapsamda değerler, inançlar ve prensipler düzleminde yürütülen tartışmalar 1990'lı yıllardan bu yana Uluslararası İlişkiler gündemini şekillendirmektedir. Özellikle etik, adalet ve sorumluluk gibi normatif bir içeriğe sahip değer yüklü kavramların Uluslararası İlişkilerde gün geçtikçe daha fazla seslendirilmesi aynı zamanda ulusal güvenlik politikalarının yeniden dizayn edilmesini beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede insan güvenliği temelli politikaların hızla normatif bir mahiyet kazanan uluslararası güvenlik pratiklerinin içselleştirilmesinin doğal bir sonucu olduğunun altı çizilebilir.[6]

Yukarıda belirtilen normatif çerçeve düzleminde insan güvenliği temelli diplomasi genellikle konstrüktivist Uluslararası İlişkiler teorisi çerçevesinde açıklanan ve norm içselleştirme pratiklerinin doğrudan bir sonucu olarak değerlendirilebilecek bir siyaset olarak değerlendirilmiştir.[7] Nitekim insan güvenliği merkezli diplomasiye dönük kuramsal ana akım konstrüktivizmin etrafında şekillenmiştir. Ancak genel kabullerin ve ana akım yaklaşımların aksine insani güvenlik merkezli diplomasiyi alternatif kuramlar yardımıyla da açıklama imkanı mevcuttur. Her şeyden önce normatif bir yön barındıran insan güvenliği yaklaşımı pek çok durumda stratejik bir araç olarak da işlev kazanmakta

[5] Orta büyüklükte güçler ve insan güvenliği için bkz. Ronald M. Behringer, *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied U.S. Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, 2012.

[6] Bu bağlamda normatif temaların dış politikalarına yansıtan kimi ülkelerden/örgütlerden bahsedilebilir. Bu konuda Avrupa Birliğine yönelik geniş bir literatür mevcuttur. Ian Manners, "Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?", *Journal of Common Market Studies,* Vol. 40, No. 2,2002, s. 235–58;Ian Manners,"Normative Power Europe Reconsidered From Civilian to Military Power: The European Union at a Crossroads?",*CIDEL Workshop*, Oslo 22-23 October 2004; Ian Manners, "Normative Power Europe Reconsidered: Beyond The Crossroads",*Journal ofEuropean Public Policy*, Vol.13, No.2, 2006, s.182-199. Ayrıca bkz. Beverly Crawford, "The Normative Power of a Normal State: Power and Revolutionary Vision in German''s Post-Wall Foreign Policy",*German Politics & Society*, Vol.28, No. 2, Summer 2010, s. 165-184.

[7] Konstrüktivizm ve insan güvenliğine yönelik teorik bağlantı için bkz. Edward Newman, "Human Security and Constructivism", *International Studies Perspectives*, Vol.2, No. 3, s.239-251; Yu-tai Tsai, "The Emergence of Human Security: A Constructivist View", *International Journal of Peace Studies*, Vol. 14, No. 2, Autumn/Winter 2009, s.19-33.

ve devletler açısından bir etki aracına dönüşmektedir.[8] Bu anlamda insan güvenliği merkezli diplomasinin anlaşılmasında güç ve çıkarlar gibi çeşitli değişkenlerin devreye sokulması elzem hale gelmektedir. Kısacası insan güvenliği merkezli diplomasinin, tüm diğer parametreler bir kenara bırakılarak, yalnızca ülkelere özgün kültür, kimlik ve normlarca açıklanmaya çalışılması konunun eksik bir biçimde analiz edilmesini beraberinde getirebilecektir. Bu çerçevede insan güvenliğinin önemli bir yer işgal ettiği Japon dış politikası konuya ışık tutacak aydınlatıcı bir örnek olay analizi niteliğindedir. Bu çalışmada neoklasik realizmin sağladığı kuramsal çerçevede 1990 sonrası Japon dış politikasında önemli bir bileşen haline gelen insan güvenliği temelli diplomasi anlaşılmaya çalışılacaktır. Her şeyden önce neoklasik realizm gerek uluslararası gerekse de iç politikayı gözeten kuramsal bir zenginliğe sahiptir. Bu bağlamda neoklasik realizm, sistemik güç dağılımının merkezi bir yer işgal ettiği neorealistlerin yapısalcılığından kaynaklanan sistemik bakış açısının yanında devlet merkezli bakış açısını da cari analize dâhil etmektedir.[9] Sistemin kısıtlarının yanında aktörlerin sisteme ilişkin perspektiflerinin de sistemin algılanmasında oynadığı rolün altını çizen neoklasik realistler aslında zımni olarak kültür, kimlik ve normları da analizlerine dâhil etmektedirler.[10]

---

[8] Rok Zupančič ve Miha Hribernik, "Discovering" Normative Power as a State Strategy in the Framework of Security, Foreign, and Defense Policy: The Case of Japan", *Philippine Political Science Journal,*Vol. 35, No. 1, 2014, s.78-97. İnsan güvenliğinin stratejik kullanımına ilişkin ayrıca bkz. Astri Suhrke, "Human Security and the Interests of States", *Security Dialogue,* Vol.30, No.3,1999, s.267; Pınar Bilgin, "Individual and Societal Dimensions of Security", *International Studies Review,* Vol.5, No.2, 2003, s. 215-216.

[9]Neoklasik realizm için bkz. Gideon Rose, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy",*World Politics*, Vol. 51, October 1998, s.153-54; Anders Wivel, "Explaining Why State X Made a Certain Move Last Tuesday: The Promise and Limitations of Realist Foreign Policy Analysis", *Journal of International Relations and Development*, Vol. 8, No. 4, 2005, s.380; Sten Rynning, "Shaping Military Doctrine in France: Decisionmakers between International Power and Domestic Interests", *Security Studies*, Vol.11, No.2, 2001, s.90-91; Taliaferro, J., Lobell, S. and Ripsman, N., "Introduction: Neoclassical Realism, The State, And Foreign Policy", Steven Lobell, Norrin M. Ripsman ve Jeffrey Taliaferro (der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, New York: Cambridge University Press, 2009, s.20.

[10]Nicholas Kitchen, "Systemic Pressures and Domestic Ideas: A Neoclassical Realist Model of Grand Strategy Formation", *Review of International Studies*, Vol.36, No.1, 2010, s.117-143; Chaka Ferguson, "The Strategic Use of Soft Balancing: The Normative Dimensions of the Chinese -Russian ' Strategic Partnership", *Journal of Strategic Studies*, Vol.35, No.2, 2012, s.203-204. Konstrüktivizm ve Neoklasik realizm arasında denge arayan çalışmalar için bkz. Jennifer Sterling-Folker, "Realist Theorizing as Tradition: Forward Is As Forward Does", Annette Freyberg-Inan, Ewan Harrison, Patrick James (der.), *Rethinking Realism in International Relations: Between Tradition and Innovation*, Baltimore, Md: Johns Hopkins University Press, 2009, s.191-218.; Jennifer Sterling-Folker, "Neoclassical Realism and Identity: Peril Despite Profit Across the Taiwan Straits", Steven Lobell, Norrin M. Ripsman ve Jeffrey Taliaferro(der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, Cambridge University Press, 2009, s.99-138.

Yukarıda sunulan açıklamalar ışığında insan güvenliği temelli diplomasinin hem uluslararası sistemin yarattığı imkan ve kısıtlar hem de ülkelerin kendi iç özgüllükleri sonucunda teşkil edilen bir stratejinin yansıması olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Bu düzlemde her şeyden önce insan güvenliğinin realist kuramın leitmotifleri olan güç ve çıkarlardan bağımsız olamayacağı göz ardı edilmemelidir. Realist pencereden bakıldığında ve küresel güç dağılımı dikkat alındığında süper güçler kategorisinin dışında tutulan ülkelerin bir takım yapısal kısıtlarla karşı karşıya olduğu ortadadır. Başat güç veya güçlerin şekillendirdiği küresel politikada orta/küçük büyüklükte ülkelerin ne sistemi baştan aşağıya değiştirecek kapasiteleri ne de kazananların tarafında yer alan bu ülkelerin mevcut sistemde köklü değişiklikler yapmaya dönük istekleri mevcuttur.

Ancak bu durum söz konusu orta büyüklükte güçlerin uluslararası sistemde bütünüyle etkisiz izleyiciler veyahut sistemin pasif alıcıları oldukları anlamına gelmemektedir. Zira askeri olmasa da sahip oldukları ekonomik kapasiteler bu ülkelere çeşitli alanlar açabilmektedir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan ekolojik, ekonomik ve kimlik temelli çatışmalardan kaynaklanan yeni tehditler karşısında orta büyüklükte güçlerin tümüyle sessiz kaldığını iddia etmek haksızlık olacaktır.[11] Aksine söz konusu pek çok ülke uluslararasıcılık (*internationalism*) çerçevesinde değerlendirilebilecek politikalar vasıtasıyla bu yeni uluslararası ortamda geniş kapsamlı misyonlar üstlenmektedir.[12] Ayrıca yine kimilerince bu ülkeler küresel yönetişim kapsamında nitelendirilen ulus-aşan pek çok faaliyete aktif liderlik etmektedir.[13]

---

[11] Bu minvalde bir değerlendirme için bkz. Mehmet Özkan, *Foreign Policy after Tahrir Revolution: (Re)-Defining the Role of Egypt in the Middle East,* Lap Lambert Academic Publishing, 2011; Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006, s.77-95.

[12] Bu ülkelerin üstlendiği uluslararası misyonlara ilişkin bkz. Alison Brysk, *Global Good Samaritans:Human Rights as Foreign Policy*, New York: Oxford University Press, 1990, s.31; Gareth Evans, Foreign Policy and Good International Citizenship. Address by the Minister for Foreign Affairs, Senator Gareth Evans, Canberra, March 6 1990, http://www.gevans.org/speeches/old/1990/060390_fm_fpandgoodinternationalcitizen.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2014); Nicholas J. Wheeler ve Tim Dunne, "Good International Citizenship: A Third Way for British Foreign Policy", *International Affairs* ,Vol. 74, No.4, 1998, s.847-870. Konuyu liberal uluslararascılık bağlamında değerlendiren bir çalışma için bkz. Endre Begby ve J. Peter Burgess, "Human Security and Liberal Peace", *Public Reason,* Vol.1, No.1, 2009, ss.91-104. Kavramın ortabüyüklükte güçlere yönelik kullamı için bkz. Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richord Nossal, *Relocating Middle Powers*: *Australia and Canada in a Changing World Order*, Vancouver: UBC Press, 1993, s.19

[13] Konuyla ilgili bkz. Andrew F. Cooper, "The G20 and Contested Global Governance: BRICS, Middle Powers and Small States", *Caribbean Journal of International Relations & Diplomacy*, Vol. 2, No. 3, September 2014, s.87-109; Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers

Öte yandan söz konusu ülkelerin-orta büyüklükte güçlerin- küresel çapta böylesi etkin roller üstlenmesine yönelik bir söylemsel zemin yaratan ve uzun vadede bir normatif güç kaynağı haline gelmelerine imkân sağlayan insan güvenliği yaklaşımının varlığı ile mümkün olabilmiştir. Kaba güvenlik (*hard security*) kaygılarının şekillendirdiği Soğuk Savaş yıllarında yer bul(a)mayan pek çok diplomatik açılım orta büyüklükte devletler tarafından Soğuk Savaş sonrası yıllarda etkin olarak kullanım imkanı bulmuştur.[14] Kuşkusuz bunlardan biri de insan güvenliği merkezli diplomasidir. Her şeyden önce güç politikası (*power politics*) icra etmeleri mümkün olmayan söz konusu ülkeler için insan güvenliği söylemi uluslararası politikada *meşru* bir alan açmaktadır. İnsan güvenliği bu anlamda bu ülkelerin ikili ve çok taraflı ilişkiler geliştirilmesinde stratejik bir işlev üstlenmiştir.[15]

Son söz olarak, bu çalışma kapsamında orta büyüklükte güçler kapsamında yer alan devletlerin Soğuk Savaş sonrası güvenlik tehditleri karşısında neden insan güvenliği merkezinde bir diplomasi izledikleri sorusuna cevap aranmaktadır. Bu sorunun cevabı hem ülkelerin iç politikalarını şekillendiren kültür, kimlik ve normlar bağlamında hem de uluslararası sistemin güç merkezinde şekillenen kısıtları çerçevesinde anlamlandırılabilecektir.[16] Bir başka deyişle bu soru -ilerde detaylı biçimde açıklanacağı gibi- orta büyüklükte devletlerin sistemsel kısıtları insan güvenliği eksenli diplomasi yoluyla aşma düşüncesi ve iç politik dinamikleri gözetmek kaygısının bir arada ve bütün olarak değerlendirilmesiyle cevaplanmaya çalışılmaktadır. Çizilen bu çerçevede insan güvenliği söyleminin Japon dış politikasında nasıl bir işlev kazandığı, Japon-Çin ilişkileri bağlamında analiz edilerek cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

---

and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006, s. 77-95.; Ronald M. Behringer, *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied U.S. Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, 2012.

[14] Orta büyüklükte güçlerin kaba güç dışındaki diğer stratejileri için bkz. Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006, s.83-84.

[15]Normların stretajik kullanımı için bkz. Chaka Ferguson, *Soft Power As a New Norm, How the Chinese-Russian Strategic Partnership (Soft) Balances American Hegemony In An Era of Unipolarity*, Florida International University, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2011; Chaka Ferguson, "The Strategic Use of Soft Balancing: The Normative Dimensions of the Chinese-Russian ' Strategic Partnership", *Journal of Strategic Studies*, Vol.35, No.2, 2012.

[16] İç politik ve dış politik kısıtları bir araya getiren teorik bir açıklama için bkz. Michael C. Desch, "Culture Clash: Assessing the Importance of Ideas in Security Studies", *International Security*, Vol. 23, No. 1, 1998, s. 141-170.

1.2. Araştırma Sorusu

Bu çalışma kapsamında Japonya örneği çerçevesinde insan güvenliği temelli politikanın belirleyici saikleri araştırılmaktadır. Bu temel araştırma sorusuyla bağlantılı birden fazla yan soruya da yanıt aranmaktadır. Soğuk Savaş sonrası uluslararası güvenlik çevresinin yaşadığı dönüşüm, ortaya çıkan iç savaşlar ve soykırımlar, terörizmin yükselişi, açlık ve yoksulluk, ekolojik felaketlerin yarattığı tahribat gibi daha pek çok güvenlik riski insan güvenliğini de içerisinde barındıran yeni güvenlik yaklaşımlarını zorunlu bir hale getirmiştir.[17] Kuşkusuz uluslararası güvenlik çevresinde cereyan eden bu değişimin nedenlerinin ve sonuçlarının anlaşılması mevcut güvenlik sorunlarının anlamlandırılmasında önem arz etmektedir. Aynı zamanda uluslararası güvenlik çevresinde yaşanan bu değişim yalnızca güvenlik teorisyenleri değil, pratisyenlerin de işini güçleştirmiştir. Kuşkusuz bu değişime yönelik ilk reaksiyon başta BM olmak üzere çeşitli uluslararası örgütlerden gelmiştir.[18] Bununla birlikte, uluslararası ilişkilerin kurucu aktörleri olarak kabul edilen devletler de en az uluslararası örgütler kadar değişen güvenlik çerçevesine adapte olmaya ve uluslararası mekanizmaları yönlendirmeye dönük çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Her ne kadar kapsamı, içeriği ve analitik değeri üzerine yoğun tartışmaların yürütüldüğü bir kavram olsa da, insan güvenliği kimi çevrelerde somut bir güvenlik siyasası olarak kabul görmüştür.[19] Bu çerçevede *birinci* olarak güvenlik kavramının Soğuk Savaş sonrası dönemde neden ve nasıl değiştiğine cevap aranmış, *ikinci* olarak insan güvenliği paradigmasının uluslararası politikada özellikle de uluslararası örgütler nezdinde nasıl karşılık bulduğu analiz edilmiştir.

---

[17] Barry Buzan, Ole Weaver ve Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder: Lynne Rienner, 1998; United Nations Development Programme, "New Dimensions of Human Security", *Human Development Report 1994*, New York: Oxford University Press, 1994. Ayrıca güvenliğin çk boyutlu mahiyetine ilişkin bkz. Hans Günter Brauch, "Conceptual Quartet: Security and its Linkages with Peace, Development, and Environment", Hans Günter Brauch, Úrsula Oswald Spring**,** Czeslaw Mesjasz, John Grin, Pál Dunay, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Patricia Kameri-Mbote, P. H. Liotta (der.), *Globalization and Environmental Challenges Reconceptualizing Security in the 21st Century*, Berlin Heidelberg New York: Springer, 2007, s.65-98.

[18]Bu çerçevede değerlendirmeler için bkz. United Nations, *A More Secure World: Our Shared Responsibility*, Report of the High-level Panel on Threats, Challenges and Change, 2004; United Nations Development Programme, *Human Development Report 1994*, New York: Oxford University Press, 1994, s. 22-25.

[19] İnsan güvenliği merkezli diplomasisini somut uygulamaları bağlamında bir derleme için bkz. Tobias Debiel ve Sascha Werthes, "Human Security on Foreign Policy Agendas: Introduction to Changes, Concepts and Cases", Tobias Debiel ve Sascha Werthes (der.), *Human Security on Foreign Policy Agendas: Changes, Concepts and Cases*, Institut für Entwicklung und Frieden (INEF) Report, University of Duisburg-Essen, 2006.

İnsan güvenliği salt teorik bir araştırma konusu olmanın ötesinde bir *praxis* imkânını da bünyesinde barındırmaktadır.[20] Kuşkusuz insan güvenliği yaklaşımı belirli ülkelerde diğerlerine nazaran daha fazla itibar görmüştür. Bu kapsamda Japonya insan güvenliği yaklaşımının öncülüğünü üstlenmiş ve pek çok açıdan rol modellerden biri olarak kabul edilmiştir.[21] Gerek insan güvenliğinin kavramsallaştırılmasına yönelik gerekse de insan güvenliği pratiklerine ilişkin farklı uygulamalara rastlamak mümkün olsa da Japonya'nın da içerisinde yer aldığı kimi ülkelerin dış ve güvenlik politikalarında -gerek söylem gerekse de eylem olarak- insan güvenliği yadsınamaz bir öneme haiz olmuştur.[22] Orta büyüklükte güçler olarak değerlendirilen ülkeler uluslararasıcı (*internationalist*) olarak nitelenecek roller üstlenmişler, çok taraflı küresel yönetişim mekanizmasının gönüllü ve aktif üyeleri olmuşlardır.[23] İnsan güvenliği söylemi ise bu bağlamda ülkeler için bu çerçevede bir yol haritası teşkil etmiştir. Bu çerçevede *üçüncü* olarak insan güvenliği paradigmasının ülkelerin dış politikalarında nasıl yansıma bulduğu anlaşılmaya çalışılmıştır.

Öte yandan insan güvenliğine yönelik en kritik sorulardan biri de orta büyüklükte güçlerin[24] -daha özelde Japonya'nın[25]-*neden* insan güvenliğini merkeze alan

---

[20] Mary Kaldor, Mary Martin ve Sabine Selchow, "Human Security: A New Strategic Narrative for Europe", *International Aff airs*, Vol.83, No. 2, 2007, s. 273-288.

[21]Elena Atanassova-Cornelis, "Defining and Implementing Human Security: The Case of Japan", Tobias Debiel ve Sascha Werthes (der.), *Human Security on Foreign Policy Agendas:Changes, Concepts and Cases*, Institut für Entwicklung und Frieden (INEF) Report, University of Duisburg-Essen, 2006, s.39-52; Rita Floyd, "Human Security and the Copenhagen School's Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move", *Human Security Journal*, Vol.5, Winter 2007, s.39.

[22]Geniş ve dar kavramlaştırmalar için bkz.Giorgio Shani, "Introduction: Protecting Human Security in a Post 9/11 World", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World Critical and Global Insights*, New York: Palgrave McMillan, 2007, s.4-6; P. H. Liotta ve Taylor Owen, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations, Vol.7, No. 1*, Winter/Spring 2006, s. 37.

[23] Alison Brysk, *Global Good Samaritans: Human Rights as Foreign Policy*, New York: Oxford University Press, 1990, s.31; Gareth Evans, Foreign Policy and Good International Citizenship. Address by the Minister for Foreign Affairs, Senator Gareth Evans, Canberra, March 6 1990, http://www.gevans.org/speeches/old/1990/060390_fm_fpandgoodinternationalcitizen.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2014); Nicholas J. Wheeler ve Tim Dunne, "Good International Citizenship: A Third Way for British Foreign Policy", *International Affairs* , Vol. 74, No.4, 1998, s.847-870. Küresel yönetişim bağlamından bir değerlendirme için bkz. Andrew F. Cooper, "The G20 and Contested Global Governance: BRICS, Middle Powers and Small States", *Caribbean Journal of International Relations & Diplomacy*, Vol. 2, No. 3, September 2014, s.87-109. Konuyu liberal uluslararascılık bağlamında değerlendiren bir çalışma için bkz. Endre Begby ve J. Peter Burgess, "Human Security and Liberal Peace", *Public Reason*, Vol.1, No.1, 2009, s.91-104.

[24] Genellikle Japonya ile beraber orta büyüklükte bir güç olarak değerlendirilen Kanada da insan güvenliği söylemini benimseyen ülkelerden biri olarak kabul edilmiştir. Ronald M. Behringer, *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied U.S. Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, 2012. Ayrıca karşılaştırmalı bir çalışma için bkz. David Bosold ve Sascha

bir güvenlik ve dış politika yaklaşımı benimsemekte olduklarıdır. Aslında bu soru mevcut çalışmanın da temel *araştırma* konularından birini oluşturmaktadır. Milyonlarca dolarlık dış yardım, barış operasyonlarında ve çatışma müzakerelerinde aktif misyonlar Japonya'nın üstlendiği uluslararası rollerden yalnızca bir kaçıdır. Nitekim Japonya, tüm bu girişimleri ışığında, *normatif bir güç* olarak değerlendirilebilmektedir.[26] Peki Japonya'nın güvenlik politikalarını böylesi zahmetli bir aktivizm üzerine inşa etmeye iten faktörler nelerdir? Gerek ulusal kapasite olarak gerekse de tarihsel bir misyon olarak küresel düzeni yeniden dizayn etme istidadı taşımayan ülkelerin, insan güvenliğini merkez alarak ulus-aşan faaliyetlere yönelmesi pek çok açıdan açıklanmaya muhtaçtır. Bu çerçevede *dördüncü* olarak insan güvenliği merkezli diplomasinin - Japonya örneği üzerinden- hangi saiklerle uygulandığına dair kapsamlı bir tartışma yapılacaktır.

Yukarıda kısaca değinildiği gibi bu çalışmada dış ve güvenlik politikalarını insan güvenliği yaklaşımı üzerine inşa eden Japonya'nın uluslararası aktivizmi anlamlandırılmaya çalışılacaktır. Kuşkusuz Asya kıtasından genellikle insan güvenliğiyle ilişkilendirilen konvansiyenel olmayan güvenlik risklerinin varlığı, sözkonusu politikalar açısından önemli bir faktör niteliğindedir.[27] Bununla beraber Japonya örneğinin insan güvenliği eksenli politikası kimi diğer faktörlere bağlı bulunmaktadır.[28] Japonya'nın bu bağlamda diğer ülkelerden neden ayrıldığı ve insan merkezli bir diplomasi izlediği sorusu iki düzeyde ele alınacaktır. Bu kapsamda söz konusu soru (i) uluslararası sistemin materyal koşulları ile bağlantıları olarak ele alınan

---

Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005, s.84-101.

[25] Japonya' yı orta büyüklükte bir güç olarak değerlendiren bir deneme için bkz. Yoshihide Soeya, "A 'Normal' Middle Power: Interpreting Changes in Japanese Security Policy in the 1990's and After" , *Japan as a 'Normal Country'? : A Nation in Search of Its Place in the World*, Toronto & Buffalo : University of Toronto Press, 2011, s.72-97; Michi Yamasaki, *A Study of Middle Power Diplomacy: As a Strategy of Leadership and Influence*, Yayınlanmamış Master Tezi, University of Waterloo, 2009.

[26]Rok Zupančič ve Miha Hribernik, "Discovering" Normative Power as a State Strategy in the Framework of Security, Foreign, and Defense Policy: The Case of Japan", *Philippine Political Science Journal*, Vol. 35, No. 1, 2014, s.78-97; Hans Maull, "Germany and Japan: The New Civilian Powers", *Foreign Affairs*, Vol. 69, No. 5, 1990, s. 67-88.

[27] Uzak Asya'da konvansiyenel olmayan güvenlik tartışmaları için bkz. Mahin Karim, *The Future of South Asian Security Prospects for a Nontraditional Regional Security Architecture*, Washinghton: The National Bureau of Asian Research, 2013; "Nontraditional Security Threats in Southeast Asia", *Policy Bullettin*, The Stanley Foundation, 44th Strategy for Peace Conference, October 16-18, 2003, Airlie Center, Warrenton, VA, http://www.stanleyfoundation.org/publications/archive/SPC03Cpb.pdf

[28] Kuşkusuz Uzak Asya'da çok az sayıda ülke konvansiyonel olmayan söz konusu güvenlik risklerine yönelik ulus-aşan çabalar içerisine girmiştir. Japonya bu coğrafyada bölgesel ve küresel güvenlik risklere yönelik insan güvenliği kapsamında faaliyetlerden bulunan istisnai bir ülkedir.

güç ilişkileri ile (ii) aktörlerin *kimlikleriyle* ilişkilendirilebilecek kimi (ulusal) özgül koşullar bir arada değerlendirilerek cevaplandırılmaya çalışılmaktadır. Yine bağlantılı bir biçimde (i) güç dağılımı bağlamında analiz düzeyi olarak *sistemik* ve (ii) kimlik ile ilişkili olarak *birim düzeyinde* iki farklı çerçeve birlikte değerlendirilecektir.[29] Bu amaçla Japon dış politikasının keşfedilmesinde neoklasik realizmin sunduğu zengin kavramsal ve teorik araçlardan faydalanılarak anlaşılmaya çalışılacaktır. Bu çalışma dış politikaya şekil veren *idealardan* beslenen soyut nosyonlar ile *güç ve çıkar* maksimizasyonunu hedefleyen materyal unsurlar bir arada ele alınmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda insan güvenliği merkezinde yapılan tartışmalar çerçevesinde seçmeci/sentetik bir anlayışla rasyonalist ve konstrüktivist epistemolojiler bir araya getirilmeye çalışılacaktır. Daha somut bir düzlemde, Uluslararasası İlişkiler kuramları çerçevesinde ifade edilecek olursa konstrüktivist ve realist teorinin *neoklasik realizmin* sağladığı imkanlar doğrultusunda meczedilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede *beşinci* olarak, seçilen örnek ülke üzerinde insan güvenliği merkezli diplomasiye yönelik daha önce denenmemiş yeni bir teorik açılım sunulmasına çalışılmıştır.

1.3. Teorik Çerçeve ve Temel Argümanlar

Uluslararası örgütlerin ve devletlerin değişen güvenlik algılarını anlamak için her şeyden önce değişen uluslararası güvenlik çevresini kavramak gerekmektedir. Bu çalışmada öncelikle güvenlik olgusunun değişimine yönelik kuramsal bir çerçeve çizilmeye çalışılacaktır. Kuşkusuz böylesi bir değerlendirme için öncelikle insan güvenliği olgusunun ortaya çıkış koşullarının anlaşılması önem taşıyacaktır. Soğuk Savaş sonrası güvenlik anlayışını şekillendiren çevre, yoksulluk ve iç savaşlar gibi olguların, devletlerin güvenlik algısını da büyük ölçüde değiştirdiği göz ardı edilmemelidir. Bu nedenlerdir ki değişen *güvenlik çevresi* ve çeşitlenen tehditler devletlerin güvenlik politikalarının teşekkülünde büyük önem arz etmektedir.[30]

---

[29] Analiz düzeyine ilişkin bir tartışma için bkz. J. David Singer , "The Level-of-Analysis Problem in International Relations", *World Politics*, Vol. 14, No. 1, The International System: Theoretical Essays, 1961, s.77-92.

[30]Değişen güvenlik çevresi ve askeri olmayan güvenlik risklerine ilişkin tartışmalar için bkz. Barry Buzan, , Ole Weaver ve Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder: Lynne Rienner, 1998; United Nations Development Programme, "New Dimensions of Human Security", *Human Development Report 1994*, New York: Oxford University Press, 1994, s. 22–25; Keith Krause ve Michael C. Williams, "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods", *Mershon International Studies Review*, Vol. 40, No. 2, 1996, s. 229-254.

Mevcut literatür dikkate alındığında ulusların insan güvenliği eksenli diplomasilerini açıklamaya yönelik farklı yaklaşımların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu yaklaşımlardan ilk akla geleni insan güvenliğini merkeze alan bir güvenlik anlayışını benimseyen ülkelerin sahip oldukları değerler, inançlar ve prensipler bakımından diğer ülkelerden ayrılmakta olduğudur. Konstrüktivist bir meta-teoriden[31] beslenen bu ilk teorik kurgu, idealist bir perspektife sahiptir. Böylesi bir güvenlik algısının doğal bir sonucu ülkelerin etik, adalet ve sorumluluk gibi normatif kabulleri dış politika ajandalarında barındırmalarıdır. Tarihsel, kültürel ve sosyolojik pek çok faktörün etkisiyle şekillenen ülkelere özgü kimi parametreler, ülkelerin güvenlik politikalarına yön verebilmektedir. Bu bağlamda kendinden menkul kimi kültürel özgüllükler kadar uluslararası sosyalizasyon süreçleri de ülkelerin güvenlik algısını şekillendirebilmektedir. Bu açıklamalar ışığında uluslararası ilişkilerde 1990 sonrası görünürlük kazanan konstrüktivist kuramdan mülhem normatif/değer merkezli literatürün insan güvenliği eksenli diplomasiyi açıklayan kuramsal ana akım olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır.[32]

Bununla birlikte uluslararası ilişkilerde normatif/değer merkezli yaklaşımın bir bakıma simetrik karşıtı olarak değerlendirilen içerisinde realizmin de yer aldığı rasyonalist çıkar merkezli yaklaşımlar ise uluslararası politikayı güvenlik ve güç ekseninde analiz etmektedir. Kaynağını Uluslararası İlişkiler'in realist kuramından alan güç ve çıkar odaklı yaklaşımlar genellikle normatif teoriye en keskin eleştirileri yönelten kuramsal damar olarak kabul edilmektedir. Realizm materyal yapılara atfettiği önem ölçüsünde değer, inanç, norm gibi soyut olgulara tali bir önem atfetmekte veya bütünüyle yok saymaktadır. Öte yandan yine realist kuram içerisinde yer alan kimi incelikli analizler de değerler ve normların çıkarların her zaman için karşı karşıya gelmediği, hatta değerler ve normların çıkarları beslediğinin altı çizilebilmektedir. Bu

[31]Bu çalışma bağlamında konstrüktivizm ve rasyonalizm iki ayrı meta teori olarak ele alınmıştır.Konstrüktivizm bir uluslararası ilişkiler kuramı olmanın ötesinde kuramların üstünde yer alan meta-teorik bir yaklaşım niteliğindedir. Konstrüktivist meta-teori için bkz. Fred Chernoff, *Theory and Metatheory in International Relations*, Basingstoke: Palgrave, 2008; John Gerard Ruggie, *Constructing the World Polity. Essays on International Institutionalization*, Routledge, 1998; John Gerard Ruggie, "What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge", *International Organization*, Vol. 52, No. 4, International Organization at Fifty: Exploration and Contestation in the Study of World Politics 1998, s.855-885.

[32]Normatif teori ve konstrüktivizm ilişkisine değinen çalışmalar için bkz. Edward Newman, "Human Security and Constructivism, International Studies Perspectives", *International Studies Perspectives*, Vol.2, No.3, 2001, s.239-251.; Yu-tai Tsai, "The Emergence of Human Security: A Constructivist View", *International Journal of Peace Studies*, Vol.14, No.2, Autumn/Winter 2009, s.19-33.

bağlamda devletlerin giriştikleri moral aktivizm çoğu zaman öz çıkarlarını maksimize etmeyi amaçlayabilmektedir. [33] Bir başka deyişle değerlerin pek çok açıdan çıkarların hizmetine sunulabileceği yadsınamaz bir gerçektir.[34] Bu anlamda değerler ve normlar çoğu zaman stratejik amaçlarla kullanılabilmektedir. Nitekim kimi durumlarda çıkarlarıyla çatıştıkları düzeyde aktörlerin benimsedikleri -en azından retorik düzeyinde - normlara aykırı eylemler izleyebileceklerinin altı sıklıkla çizilmektedir. Kısacası değerler ve normlar dış politikada pek çok zaman salt kaba güç politikasının ötesine uzanabilecek stratejik gereçler olarak işlev görebilmektedirler. Zira devletlerin yansıttığı değerler pek çok açıdan bu devletler açısından diplomatik kazanımlar sağlamaktadır. Kısacası, uluslararası ilişkilerin maddi olmayan norm, değer ve inanç merkezli kaynaklarının somut kazançlara tahvil edilmesi pekâlâ mümkündür.

Bu çalışma çerçevesinde bağımlı değişken olarak ele alınan insan güvenliği eksenli diplomasi tercihinin böylesi bir diplomasiyi mümkün kılacak/ imkan verecek yerleşmiş normlar, değerler veya prensiplerden bağımsız olmadığı kabul edilmektedir. Bu anlamda izlenen insan güvenliği merkezli politikanın kaynağının konstrüktivist kuramcıların da savladığı gibi aktörlerin kimlikleriyle ilişkili olduğu reddedilmemektedir.[35] Bir başka deyişle benimsenen kimi normlar, değerler veya prensipler insan güvenliği eksenli bir diplomasiyi kolaylaştırmakta veya teşvik etmekte olabilir. Yine devletler açısından moral kaygılar ve ötekine yönelik *alturizm* dış politikanın insan güvenliği ekseninde dizayn edilmesine zemin teşkil edebilir.[36] Ve bu

---

[33]Micheal Barnett, "Duties Beyond Borders", Steve Smith, Amelia Hadfield ve Tim Dunne (der.), *Foreign Policy: Theories, Actors and Cases*, Oxford: Oxford University Press, 2008, s.192. Benzer bir değerlendirme için David Chandler ve Volker Heins, "Ethics and Foreign Policy: New Perspectives on an Old Problem", David Chandler ve Volker Heins (der.), *Rethinking Ethical Foreign Policy:Pitfalls, Possibilities and Paradoxes*, NewYork: Routledge, 2007, s.5-6.

[34]Kuşkusuz bu en başından itibaren aktörler tarafından benimsenen değerlerin, inançların veya normların maksatlı olarak aktörlerin çıkarlarına hizmet edecek biçimde kurgulandığı veya bu yine nedenle içselleştirildiği anlamına gelmez. Ancak aktörlerin zaman içerisinde kimi normları rasyonel bir çerçevede stratejik amaçlarla kullanabileceği gerçeğini ortadan kaldırmaz. Bkz. Finnemore Martha ve Kathryn Sikkink, "International Norm Dynamics and Political Change", *International Organization,* Vol.52, No.4, Autumn 1998, s. 887-917.

[35] Sınırlandırılmış (veya sınırlı) rasyonalite (*bounded rationality*) olgusu için için bkz. James G. March, *A Primer on Decision Making: How Decisions Happen*.,New York: The Free Press, 1994; Gerd Gigerenzer ve Reinhard Selten, *Bounded Rationality*, Cambridge: MIT Press, 2002.

[36] Dış politikanın bu yönüne vurgu yapan çalışmalar için bkz. Alison Brysk, "Making Values Make Sense: The Social Construction of Human Rights Foreign Policy", *Zeitschrift für menschenrechte/ Journal for Human Rights,* Vol.2, 2007, s.69-80; Richard B. Miller, "Humanitarian Intervention, Altruism, and the Limits of Casuistry", *The Journal of Religious Ethics*, Vol. 28, No. 1, 2000, s. 3-35.

çerçevede kozmopolitanizmden mülhem, ulus devlet orijinli ve ulusal çıkar yönelimli olmayan, pek çok değer dış politika da tahkim edici olabilir. [37]

Ancak kimliklerin yön verdiği politikaların sürdürülebilirliği, bu politikaların işlevselliği ile yakından ilişkilidir. Nau'nun da ifade ettiği gibi "bazı fikirler yanlıştır ve gerçeklik tarafından sınanırlar." Dolayısıyla fikirler gerçeklik karşısında geçerliliğini koruyabildiği ve faydalı olduğu ölçüde sürdürülebilir.[38] Kısacası kimlikler ve kimliklere yön veren norm, değer veya prensipler statik olmaktan çok dinamiktir. Bu noktada devletler açısından *rasyonalist epistemolojinin* çizdiği çerçevede izlenen politikanın sürdürülmesi veya dönüştürülmesine ilişkin karar vermek zorunluluğu doğmaktadır. Temel araştırma sorumuzdan hareket edecek olursak; ilk aşamada değerler ve normlardan kaynağını alan insan güvenliği eksenli diplomasiyi ikinci aşamada uluslararası politikanın önemli bir bileşeni olarak ortaya çıkan güç ve çıkar denkleminden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Bu bağlamda insan güvenliği eksenli diplomasinin sürdürülebilirliği izlenen politikaların fayda-maliyeti çerçevesinde ne kadar rasyonel olduğu ile doğrudan bağlantılıdır. Kısacası insan güvenliği eksenli diplomasinin karar vericiler nezdinde stratejik bir araç olarak işlev kazanması pekâlâ mümkündür.[39]

Tablo 1.

Meta Teoriler	Konstrüktivizm	Rasyonalizm
Dış Politika	Moral Davranış	Rasyonel Davranış
Teoriler	Normatif Teoriler	Realizm ve Liberalizm
Motivasyonlar	Kültür, Kimlik ve Normlar	Güç ve Çıkarlar

[37] Raphael Lencucha, "Cosmopolitanism and Foreign Policy for Health: Ethics for and Beyond the State", *BMC International Health and Human Rights*, Vol.13, No.29, 2013, s.1-11. Lea Ypi, "Sovereignty, Cosmopolitanism and the Ethics of European Foreign Policy", *European Journal of Political Theory*, Vol. 7, No. 3, 2008, s. 349-364.

[38]Henry R. Nau, *At Home Abroad: Identity and Power in American Foreign Policy*, Ithaca and London: Cornell University Press, 2002, s.255.

[39] Söylemlerin stratejik kullanımına ilişkin ayrıca bkz. Gabriel Siles-Brügge, "Resisting Protectionism after the Crisis: Strategic Economic Discourse and the EU–Korea Free Trade Agreement", *New Political Economy*, Vol.16, No.5, 2011, s.627-653; Gabriel Siles-Brügge, "The Power of Economic Ideas: A Constructivist Political Economy of EU Trade Policy", *Journal of Contemporary European Research*, Vol.9, No.4, 2013, s. 597-617. İnsan güvenliği üzerinden yapılan daha somut analizler için bkz. Astri Suhrke, "Human Security and the Interests of States", *Security Dialogue*, Vol.30, No.3,1999, s.267; Pınar Bilgin, "Individual and Societal Dimensions of Security", *International Studies Review*, Vol.5, No.2, 2003, s. 215-216.

Bu çalışmada yukarıda çizilen çerçevede konstrüktivist ve realizm çerçevesinde anlamlandırılan rasyonalist yaklaşımlar bir araya getirilmeye çalışılacaktır. Böylesi melez bir yapıya olanak tanıyan kuramsal yaklaşım ise bu çalışma çerçevesinde neoklasik realizm olarak saptanmıştır.[40] Her şeyden önce bu farklı yaklaşımların bir araya getirilmesinde *ontolojik bir ortaklık* bulunabilir mi? sorusu ön plana çıkmaktadır.[41] Frost'a göre bu kapsamda inşa edilecek orta/k zemini ayakta tutan büyük oranda realist bir ontolojiye dayanmasıdır.[42] Bu doğrultuda farklı isimlerle anılan ve seçmeciliğe/sentetizme izin veren çeşitli yaklaşımlardan bahsetmek mümkündür. Wendt'in ince konstrüktivizm (*thin constructivism*) olarak adlandırdığı perspektif bu anlamda uluslararası ilişkilerin diğer yaklaşımlarıyla doku uyuşmazlığı yaşamaz.[43] Nitekim rasyonalizm ve kontrüktivizmi barıştırmayı deneyen Jeffrey T.Checkel, Robert S.Snyder, John Ruggie gibi isimler bu doğrultuda öncül çalışmalara imza atmışlardır.[44]

Bu çalışma kapsamında kendini *normatif bir güç* olarak sunan Japonya'nın yürüttüğü insan güvenliği diplomasisinin nasıl ikili bir işleve sahip olduğu, hem

---

[40]Bu bağlamda farklı paradigmaları bir araya getiren seçmecilik/sentetizm önemli bir çıkış noktası olarak sunulmaktadır Seçmecilik için bkz.Rodra Sil ve Peter J. Katzenstein, *Beyond Paradigms: Analytic Eclecticism in the Study of World Politics*, New York: Palgrave Macmillan, 2010; Peter J. Katzenstein ve Nobuo Okawara, "Japan, Asian-Pacific Security, and the Case for Analytical Eclecticism", *International Security*, Vol.26, No.3, Winter 2001-2002, s. 153-185. Sentetizm için bkz. Cornelia Beyer, "Hegemony, Equilibrium and Counterpower: A Synthetic Approach", *International Relations* Vol 23, No.3, 2009, ss. 411–427. Realizm ve Konstrüktivizmi bir araya getiren bir çalışma için bkz. Robert S.Snyder, "Bridging the Realist/Constructivist Divide:The Case of the Counterrevolution in Soviet Foreign Policy at the End of the Cold War", *Foreign Policy Analysis*, Vol.1, No.1, 2005, s.55–71. Orta büyüklükte güç olgusunu konstrüktivist bir çerçevede okuyan entegratif bir çalışma için ise bkz. Mehmet Özkan, F*oreign Policy after Tahrir Revolution: (Re)-Defining the Role of Egypt in the Middle East*, Lap Lambert Academic Publishing, 2011.

[41] Jennifer Sterling-Folker, "Realism and the Constructivist Challenge: Rejecting, Reconstructing, or Rereading", *International Studies Review*, Vol. 4, No. 1, Spring 2002, s.73.

[42]Mervyn Frost, "A Turn Not Taken: Ethics in IR at the Millenium", *Review of International Studies*,Vol. 24, Special Issue, 1998, s.127. Konstrüktivizmin eleştirel ve pozitivist yaklaşımlar arasında orta zemin olduğuna ilişkin değerlendirme için Emanuel Adler, "Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics", *European Journal of International Relations*, Vol. 3, No.3, 1997, s. 319-363; Pozitivist ve post-pozitivist konstrüktivizm değerlendirmeleri için Ian Hurd, "Constructivism", Christian Reus-Smit ve Duncan Snidal(der.), *Handbook of International Relations*, 2008, s.307.

[43] Alexander Wendt, *Social Theory of International Politics*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999, s.1; Bu kapsamda konstrüktivizmin pozitivist bir okuması için bkz. Ted Hopf, "The Promise of Constructivism in International Relations Theory", *International Security* , Vol.23, No. 1, 1998, s.171-200.

[44]Bu kapsamda rasyonalizm ve konstrüktivizm dengesi için bkz. Jeffrey T. Checkel, "International Norms and Domestic Politics: Bridging the Rationalist-Constructivist Divide", *European Journal of International Relations*, Vol. 3, No. 4, 1997, s. 473-495; Robert S.Snyder, "Bridging the Realist/Constructivist Divide:The Case of the Counterrevolution in Soviet Foreign Policy at the End of the Cold War", *Foreign Policy Analysis*, Vol.1, No.1, 2005, s.55–71; John Gerard Ruggie, "What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge", *International Organization*, Vol. 52, No. 4, International Organization at Fifty: Exploration and Contestation in the Study of World Politics 1998, s.855-885.

konstrüktivizm hem de rasyonalizmin- rasyonalizmden mülhem bir kuram olan realizmin yardımıyla) bir araya getirilmesiyle anlamlandırılmaya çalışılacaktır. Japonya ile literatürde Japonya dış politikasını melez bir çerçevede ele alan bu bağlamda kimlik ve güç öğelerini bir araya getirmeye çalışan bir dizi çalışmadan bahsetmek mümkündür.[45] Her şeyden önce insan güvenliği merkezli diplomasinin Japon dış/güvenlik politikasının kurucu normu olan pasifizm ile uyum içerisinde olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Zira Japon politika yapıcılarının anlam dünyası büyük ölçüde *pasifizmin* çizdiği çerçevede belirlenmiş ve dış politika bu anlam dünyası etrafında şekillenmiştir.

Tablo 2

	Açıklayıcı Değişken	**Aracı Değişken**	**Bağımlı Değişken**
Değişkenler	Güç Hiyerarşisi Göreli Güç Dağılımı	İç Politik Özgüllükler	Dış Politika Stratejisi
Analiz Düzeyi	Uluslararası Sistem	Birim Düzeyinde	Sistem-Birim Etkileşimi
Teorik Yaklaşım	Realizm	Konstrüktivizm	Neoklasik Realizm

Bununla birlikte –ülkelerin uluslararası politikaya ilişkin özgül anlam dünyaları saklı kalmak kaydıyla- güç ilişkileri temelinde uluslararası yapının dayattığı kısıtlar ve sunduğu imkanlarda dış politika yapımında belirleyici bir değişken niteliğindedir. Neoklasik realizm bu anlamda gerek iç politik özgüllükleri gerekse de sistemik kısıtları bir arada analiz imkanı sunan bir kuramsal çerçeve olarak mevcut çalışmanın kuramsal arka planını teşkil edecektir.[46] Sistemik düzeyde Japonya açısından ise bu kısıtları oluşturan güç merkezleri ise Soğuk Savaş sonrası dünyada alternatifsiz güç haline gelen

[45] Japon dış politikasını bu zaviyeden okuyan bir literatürden bahsedilmesi mümkündür. Konuyla ilgili bkz. Yoshihide Soeya, "Japan: Normative Constraints Versus Structural Imperatives", *Asian Security Practice: Material and Ideational Influences,* Stanford, Stanford University Press, 1998, s.187-233.

[46]Bu kapsamdaki değerlendirmeler için bkz. Gideon Rose, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics,* Vol.51, No. 1, 1998, s.153-54; Anders Wivel, "Explaining Why State X Made a Certain Move Last Tuesday: The Promise and Limitations of Realist Foreign Policy Analysis", *Journal of International Relations and Development*, Vol.8, No.4, 2005, s.380; Sten Rynning, Shaping Military Doctrine in France: Decisionmakers between International Power and Domestic Interests, *Security Studies*, Vol.11, No.2, 2001, s.90-91; Jeffrey Taliaferro, Steven Lobell ve Norrin Ripsman, "Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy", Steven Lobell, Norrin Ripsman ve Jeffrey Taliaferro (der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, New York: Cambridge University Press, 2009, s.20.

ABD ile Uzak Asya'da ABD hegemonyasına meydan okuyan Çin olarak sıralanabilir. Kısaca insan güvenliğine yön veren iç politikadan kaynaklanan normlar konstrüktivizm, uluslararası sistemin dayatmaları ise neorealizmin çizdiği çerçeveden yorumlanmaya çalışılacaktır.[47] Neoklasik realizm bu düzlemde her iki düzeyi de ele alan kapsayıcı bir yaklaşımı temsil eder.

1.3.1. Japonya ve İnsan Güvenliği: Melez Bir Yaklaşıma Doğru

II. Dünya Savaşı sonrası Japon dış politikasına temel karakteristiğini kazandıran norm kuşkusuz *pasifizm* olmuştur. Almanya ile beraber askersizleştirilen ve zapt-ü-rapt altına alınan ülkelerden biri olan Japonya'nın dış politikasının kurucu payandasını anti-militarizm oluşturmuştur. Japonya'nın Amerikan kontrolünde gerçekleşen uluslararası sosyalizasyonu Japon siyasal kültürü açısından kritik sonuçlar doğurmuştur. Kuvvet kullanımını yasaklayan Japon Anayasasının 9. maddesi bu bağlamda iç politikada yaşanan dramatik değişimin önemli bir göstergesi olarak kabul edilmiştir. Kuşkusuz Japonya'nın yaşadığı travma izleyen yıllarda dış politika stratejisini de büyük ölçüde şekillendirmiştir. Bu çerçevede 1990 sonrası benimsenen insan güvenliği merkezli diplomasi Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrası benimsediği anti-militarist/pasifist normlardan ayrı düşünülemeyecektir. Kuşkusuz söz konus normlar ve normların ötesine uzanan kültür, kimlik ve değerler insan güvenliğini merkezine alan Japon diplomasisinin analizinde önemli rol oynamaktadır. Kısacası Japonya açısından insan güvenliği merkezli siyasetin birincil kaynağı iç politiktir. Nitekim insan güvenliği ve antimilitarizm arasındaki bağ literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır.[48]

Bununla birlikte Japonya'nın insan güvenliği merkezli diplomasisinin sürdürülebilirliği kimi diğer materyal faktörlere de bağlıdır. Kuşkusuz bu faktörler rasyonalist bir çerçevede ele alınabilecek güç ve çıkar parametrelerinden bağımsız değerlendirilemez. Her şeyden önce Japonya'nın Soğuk Savaş sonrasında bir dizi gelişme neticesinde gerek küresel gerekse de bölgesel anlamda etkinliğini yitirmesi küresel güç hiyerarşisinde yerinin sorgulanmasını da beraberinde getirmiştir. Büyük bir ekonomik güç olmasına karşın askeri bir varlık sergilemeyen Japonya için insan

[47] Örnek bir değerlendirme için Nicholas Kitchen, "Systemic Pressures and Domestic Ideas: A Neoclassical Realist Model of Grand Strategy Formation", *Review of International Studies,* Vol.36, No.1, 2010, s.117-143.

[48] Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies,* Vol.3, No.2, 2005, s.63.

güvenliği temelli diplomasi kullanışlı bir strateji haline gelmiştir. Bu çalışma kapsamında özellikle insan güvenliği olgusunun devletler tarafından nasıl bir stratejik söylem olarak kullanıldığının ve işlevsellik kazandığının analiz edilmesi önem taşımaktadır. Bir başka deyişle Japonya insan güvenliği yaklaşımı vasıtasıyla kendini normatif bir güç olarak sunmakta ve Çin karşısında Doğu ve Güney Doğu Asya'da etkinliğini maksimize etmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede Japonya'nın temel motivasyonu yükselen Çin karşısında uzun yıllardır müttefiklik ilişkilerini sürdürdüğü ABD'yi izlediği uzlaşmacı politika ile yanında tutmak ve bölge ülkelerinin desteği ile Çin'i pasifize etmek olarak özetlenebilir. Bir başka deyişle analiz düzeyi olarak güç dağılımı bağlamında sistemik ve kimlik ile ilişkili olarak birim düzeyinde iki farklı düzlem bu çalışma kapsamında bir araya getirilmeye çalışılmaktır. Bu çalışma kapsamında Japonya'nın ABD'yi yanında tutma politikası pasif[49], bölge ülkeleriyle ilişkiler geliştirme politikası ise aktif diplomasi olarak adlandırılmıştır.

Çizilen çerçevede insan güvenliği Japonya'nın 1990 sonrası izlediği büyük stratejisine (*grand strategy*) yön veren merkezi bir kavram niteliğindedir. Japonya'nın stratejisine yön veren yapısal kısıtlar kadar geleceğe yönelik beklentileri şekillendiren motivasyonlar da önem kazanmaktadır. Her şeyden önce insan güvenliği eksenli diplomasinin 1990 sonrasında bölgesel bazda Japonya'nın da dâhil olduğu orta büyüklükteki güçler için elverişli bir araç işlevi gördüğü iddia edilebilecektir. Çünkü insan güvenliği eksenli diplomasi uluslararası sistemde hareket alanları oldukça sınırlı, kaba güç politikası icra etmeleri mümkün olmayan ve mevcut statükodan faydalandıkları ölçüde bu konuda istekleri de olmayan ülkeler için geçerli ve tek seçenek olarak ortaya çıkmaktadır. Her şeyden önce orta büyüklükte güçler açısında takip edilen insan güvenliği eksenli diplomasi sistemik kısıtların bir sonucu olarak düşünülmelidir. Bu düzlemde Japonya Soğuk Savaş sonrasında tek kutup pozisyonundaki Amerika Birleşik Devletlerini yanında tutmak için sınır aşan operasyonlarda yer almak ve Çin karşısında farklı ülkelerin desteğini almak için dış yardımları kullanma yoluna gitmiştir. Öte yandan gerek dış yardım politikası gerekse de

[49] Literatürde Japon pasifizmine yönelik en sık atıf alan metinlerden biri için bkz. Kent E. Calder, "Japanese Foreign Economic Policy Formation: Explaining the Reactive State", *World Politics*, Vol.40, No.4, July 1988, s.517-541.

insani yönü ağır basan barış operasyonları literatürde insani güvenlik bağlamında değerlendirilmektedir.[50]

Japon-Çin rekabetinde insan güvenliğinin nasıl stratejik bir söylem olarak kullanıldığını anlamak için iki farklı örnek olay kullanılmıştır. Bu kapsamda (i) insan güvenliği söylemi Japonya'nın Çin karşısındaki en güçlü müttefiki ABD'nin eleştirilerini bertaraf etme imkanı vermektedir. Japonya'nın ortak küresel güvenliğin sağlanmasında etkisiz kaldığı ve tüm güvenlik yükünün ABD üzerinde olduğuna yönelik vurgu Japonya'yı insan güvenliği kapsamında ulus-aşan misyonlarda görev almaya mecbur bırakmıştır.[51] Bununla birlikte Japonya tarihsel arka plana da sahip iç politik kısıtlar nedeniyle bu misyonlarda doğrudan askeri görevler üstlenmemiş genellikle cephe gerisi lojistik destekler sağlamakla yetinmiştir. (ii) Yine insan güvenliğinin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilebilecek kalkınma yardımları/ insani yardımlar Japonya tarafında stratejik bir işlev kazanmıştır. Özellikle Doğu Asya ve Güney Doğu Asya ülkelerini hedef alan yardımlar Çin karşısında bu ülkelerin desteğini almayı hedeflemektedir.

[50] Ministry of Foreign Affairs of Japan, "Japan's contribution to International Peace and Security", Ekim 2011, http://www.mofa.go.jp/policy/un/sc/contribution.html (Erişim Tarihi: 21.01.2013). Barış operasyonları için bkz. Paul M. Evans, "Human Security and East Asia: In the Beginning", *Journal of East Asian Studies,* Vol.4, 2004, s.280; Peng Er Lam, "Japan's Human Security Role in Southeast Asia", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs,* Vol.28, No. 1, April 2006, s.143; Dış yardımlar için bkz. Jun Honna, "Japan and the Responsibility to Protect: Coping With Human Security Diplomacy", *The Pacific Review*, Vol.25, No.1, 2012; Warangkana Korkietpitak, "Japan's Foreign Aid Policy on Human Security: Its Driving Forces, and the Direction of Official Development Assistance (ODA)", Policy and Japan International Cooperation Agency(JICA) for Human Security, Feb. 2012; Bert Edström, *Japan and the Challenge of Human Security, The Founding of a New Policy 1995-2003,* Singapore: Institute for Security and Development Policy, 2009.

[51] Jun Honna, "Japan and the Responsibility to Protect: Coping With Human Security Diplomacy", *The Pacific Review,* Vol.25, No.1, 2012, s.101-102; Nik Hynek, "Japan's Return to the Chequebook? From Military Peace Support to Human Security Appropriation", *International Peacekeeping,* Vol.19, No.1, 2012, s.63; Paul Midford, "Japan's Response to Terror: Dispatching the SDF to the Arabian Sea", *Asian Survey*, Vol.43, No.2, 2003, s.333-336.

Tablo. 3			
	Açıklayıcı Değişkenler	**Aracı Değişken**	**Bağımlı Değişken**
Teorik Çerçeve	Orta Büyüklükte Güç	Pasifizm / Anti-militarizm	İnsan Güvenliği Merkezli Diplomasi
Ampirik Çerçeve	Japon-Çin bölgesel rekabeti	II. Dünya Savaşı Sonrası şekillenen Japon Kimliği	(1)Japon Resmi Kalkınma yardımları (2)Sınır aşan Operasyonlar

Kısacası her şeyden önce ABD'nin sağladığı güvenlik şemsiyesinden faydalanan ve ABD desteğinin sürdürülmesini amaçlayan Japonya için Uzak Asya ülkelerinde hâkim militer imajını bertaraf etme, bu ülkelerle işbirlikleri geliştirme isteği ve yine bu yolla bölgenin yükselen gücü Çin'i dengelemesi hususlarında insan güvenliği stratejik bir araca dönüşmektedir. Zira insan güvenliğinin sağladığı normatif/ değer merkezli güç pek çok anlamda Japonya'ya dış politik avantajlar sağlamaktadır.

Özetle burada Japon iç politikasının ayrılmaz bir parçası olan pasifizmim/anti-militarizmin kısıtları altında nasıl bir güç arayışına girdiği anlaşılmaya çalışılmaktadır. Bununla beraber uluslararası sistemde güç dağılımı ve bu dağılımın yarattığı yapısal kısıtların etkisi de mevcut analize dâhil edilmektedir. Japonya'nın insan güvenliği politikası söz konusu kimlik dolayımlı iç politik ve güç dolayımlı sistemik etkilerin bir arada değerlendirilmesiyle aydınlığa kavuşturulabilecektir. Soğuk Savaş sonrasından Japonya'nın Çin karşısındaki güç/güvenlik arayışına girişmesi ve bu doğrultuda ABD'nin ve bölge ülkelerinin desteğini sağlama mücadelesi ve tüm bunları gerçekleştirirken iç politik kısıtlardan taviz vermesi Japonya'nın büyük stratejisini teşkil etmektedir. Kuşkusuz Japonya'nın söz konusu parametreler etrafında şekillenen büyük stratejisi insan güvenliği merkezli diplomasisinin anlaşılmasında önem arz etmektedir.

1.4. Değişkenler ve Hipotezler

Bu çalışmada Soğuk Savaş'ın sonu ve hızlı küreselleşmeyle beraber güvenlik kavramlaştırmasının nasıl değiştiği ve insan güvenliğinin bu değişim sonrasında ortaya

çıkan yeni güvenlik anlayışındaki yeri ve önemi anlaşılmaya çalışılacaktır. Ayrıca tüm bu değişimin aynı zamanda ülkelerin dış politikalarında yansımalar bulduğu savlanmaktadır. Bu düzlemde örnek olay analizi olarak seçilen Japonya'nın insan güvenliği merkezinde izlediği siyasetin temel saikleri araştırılacaktır. Yine bu çalışma kapsamında Japonya örneği üzerinden yapılan analizde altı çizileceği gibi insan güvenliği eksenli diplomasinin kaynaklarının sıklıkla iddia edildiği gibi yalnızca norm, inanç ve prensiplerden değil aynı zamanda güç ve çıkar temelli realist kaygılardan kaynaklandığı iddia edilmektir. Bu çerçevede insan güvenliği eksenli diplomasinin kaynakları Japonya örneği üzerinden güç ve kimliği bir araya getirmeye aday bir kuramsal çerçeve sunan neoklasik realist bir pencereden anlamlandırılmaya çalışılacaktır.

Bu çerçevede bir çıktı olarak açıklanmaya çalışılan-bağımlı değişken- yani insan güvenliği eksenli diplomasi (i) barış gücü misyonlarında yer alma ve (ii) insani yönlü dış yardımlar olarak iki farklı başlıkta ele alınacaktır. Açıklayıcı değişkenler olarak ise pasifist kimlik argüman,orta büyüklükte güç kuramı ve neoklasik realizmden faydalanılarak Japonya'nın güvenlik politikasına zemin teşkil eden uluslararası dinamikler dikkate alınacaktır.

Açıklayıcı değişkenler uluslararası/yapısal/materyal ve iç politik/kimlik bazlı/ olarak ikiye ayrılmaktadır: Bu çerçevede (i) yapısal/materyal koşullar uluslararası sistemik kısıtların etkisini ortaya koyan güç hiyerarşisiyle doğrudan ilişkilidir. Çin ve ABD'nin Japonya üzerindeki etkisi insan güvenliği politikasının temel belirleyicisi olmuştur. Bunun yanından (ii) insan güvenliğinin ortaya çıkışına zemin hazırlayan *antimilitarizm* ve *pasifist kimlik* ikinci önemli faktör olarak değerlendirilmiştir. Kuramsal olarak açıklayıcı değişkenlerden ilki realizmden beslenmekte iken ikincisi konstrüktivizmin çizdiği çerçevede anlamlandırılmaya çalışılmaktadır.

1.5. Metodoloji

Niteliksel bir araştırma tasarımına bu çalışmada güvenlik çalışmalarını ve dış politika analizini bir araya getirilmeye çalışılmaktadır. Araştırmanın ikinci ve üçüncü bölümlerinde güvelik teması üzerine teorik ve tarihsel bir nitelik arz eden kapsamlı bir literatür taraması yapılmakta, dördüncü bölümde dış politika yapımına ilişkin kuramsal bir çerçeve sunulmakta, beşinci bölümde ise örnek olay çerçevesinde dış politika analizi gerçekleştirilmiştir. Kuşkusuz dış politika analizinde özellikle tek ülkeyi ele alan örnek

olay çalışmaları (*Single Case Studies*) merkezi bir yere sahiptir. Seçilen örnek olay araştırılan konuyu yansıtan tipik örnek çalışma (*typical case study*) kapsamında değerlendirilmektedir. [52]

Örnek olay çalışmaları her şeyden önce araştırmacıya zengin bir tarihsel veri sunmakta ve ele alınan örnek olay çerçevesinde derinlemesine analiz yapma imkânı yaratmaktadır. Aynı zamanda örnek olay çalışması teori kurma veya teori test etmeye imkân sağlayacak neden- sonuç ilişkileri kurmayı mümkün kılacaktır.[53] Bu çerçevede bu çalışmanın kurucu teorisi olan neoklasik realizmin açıklama gücü seçilen örnek ülke üzerinden test edilmeye çalışılacaktır.[54]

Yapılan çalışmada ağırlıklı olarak tarihsel ve teorik yönü ağır basan ikincil kaynaklardan faydalanılmıştır. Bu kapsamda Japon dış politikasını ele alan kitap, makale ve raporlar titizlikle taranmış ve literatür derinlemesine analiz edilmiştir. Bunun yanında gerçekleştirilen mülakatlar yoluyla yapılan analizlere derinlik kazandırılmaya çalışılmıştır.[55]

Yapılan analizlerde katı teorik bir şablon önermekten ziyade sorun odaklı (*problem-driving*) esnek yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır.[56] Ayrıca değişkenler arasında doğru nedensel bağlantılar kurulmasında süreç takibi (*process tracing*) bu çerçevede önemli bir mekanizma olarak ortaya çıkmaktadır.[57]

---

[52] Tipik örnek çalışma için bkz. John Gerring, *Case Study Research: Principles and Practices*, NewYork: Cambridge University Press, 2007, s. 91-93.

[53] Bu kapsamda değerlendirmeler için bkz Arch G. Woodside, *Case Study Research:Theory , Methods, Practice*, Bingley, UK: Emerald Group Publishing Limited, 2010, s.11; Tod Landmann, *Issues and Methods in Comparative Politics: An Introduction*, London: Routledge,2002, s.32-33.

[54] Kuşkusuz genel olarak örnek olay çalışmalarından daha özelde tek örnek çalışmalarında seçim yanlılığı (*selection bias*) önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Barbara Geddes, "How the Cases You Choose Affect the Answers You Get: Selection Bias in Comparative Politics", *Political Analysis*, Vol. 2, No. 1, 1990, s. 131-150.

[55]İkincil kaynaklara ve mülakatlara yönelik bir vurgu için bkz. Joop J. Hox ve Hennie R. Boeije, Kimberly Kempf-Leonard (der.), *Encyclopedia of Social Measurement*, Vol. 1, Boston, MA: Elsevier Academic, 2005, s. 593 – 599. Bununla birlikte tez kapsamında gerçekleştirilen az sayıdaki derinlemesine mülakatın çalışmaya tesiri ancak tali düzeyde olmuştur. Gerçekleştirilen mülakatlar için bkz. Gen Kikkawa, 30 Ekim 2014 tarihli görüşme, Oscar Gomez, 31 Ekim 2010 tarihli görüşme; Ryoji Tateyama, 25.Ekim.2014 tarihli görüşme; Yoshiaki Furuzawa, 30 Ekim 2014 tarihli görüşme.

[56] Peter J. Katzenstein ve Nobuo Okawara, "Japan, Asian-Pacific Security, and the Case for Analytical Eclecticism", *International Security*, Vol. 26, No. 3, (Winter 2001-2002), s.153-185.

[57] David Collier, "Understanding Process Tracing", *PS: Political Science and Politics*, Vol.44, No.4, 2011, s.823-830. Süreç izleme ile ilgili örnek bir çalışma için bkz. Robert S. Snyder, "Bridging the Realist/Constructivist Divide:The Case of the Counterrevolution in Soviet Foreign Policy at the End of the Cold War", *Foreign Policy Analysis* , Vol.1, No.1, 2005, s.55-71.

1.6. Araştırmanın Önemi ve Araştırma Dizaynı

Bu çalışma ile her şeyden önce (i) Türkçe literatürde yeterince yer bulamamış bir başlık olarak güvenlik çalışmalarının geçirdiği dönüşümün dinamikleri açıklığa kavuşturulmaya çalışılacak, (ii) oldukça girift bir nitelik arz eden insan güvenliği olgusu aydınlatılarak kavrama analitik bir mahiyet kazandırılacak, (iii) son olarak ise araştırmanın merkezi sorusu olan Japonya'nın insan güvenliği eksenli diplomasisinin rasyoneli, neoklasik realist kuram bağlamında anlaşılmaya çalışılacaktır. Yukarıda çizilen çerçevede araştırma dört temel bölümden oluşmaktadır.

İlk bölümde çalışmanın araştırma sorusu, teorik çerçevesi, değişkenleri ve metodolojisine değinilmekte ve okuyucuya çalışmaya yönelik bir sinopsis sunulmaya çalışılmaktadır. Kısacası bu ilk bölüm tezin genel mahiyetine ilişkin genel bir çerçeve sunmaktadır.

İkinci bölümde bir bütün olarak güvenlik çalışmalarının mahiyetine dair bir değerlendirme yapılacaktır. Bu çerçevede güvenlik çalışmalarının gelişim çizgisi tarihsel bir perspektifle ele alınmıştır. Güvenlik söyleminin dönüşümünde özellikle Soğuk Savaş'ın sonu ve yaşanan hızlı küreselleşme iki belirleyici değişken olarak öne çıkmaktadır. Güvenliği militarist bir çerçeveye hapseden geleneksel güvenlik çalışmalarının yerini daha geniş ve daha derin bir güvenlik perspektifine bırakması kuşkusuz böylesi bir çalışma için çıkış noktası olmuştur. Güvenliğe yönelik *Zeitgeist*'in değişimiyle beraber içerisinde insan güvenliğinin de de yer aldığı farklı pek çok yaklaşım gün yüzüne çıkmıştır.

Üçüncü bölümde ikinci bölüme müteakip güvenlik çalışmaları içerisinde insan güvenliğinin yeri sorgulanmıştır. İnsan güvenliğinin tarihsel gelişimi, muhtevası, ölçümü ve türleri yine bu bölümde ele alınmıştır. Ayrıca kavrama yönelik eleştiriler değerlendirilerek kavramın tüm bu eleştirilere karşın neden hala önemini koruduğu çalışmanın ikinci bölümünde incelenmiştir. Ayrıca bu bölümde uluslararası örgütlerin insan güvenliği nosyonuna yüklediği anlam ve söz konusu organizasyonların insan güvenliği çerçevesinde icra ettikleri somut siyasalar tartışılmıştır.

Dördüncü bölümde ülkelerin neden insan güvenliği eksenli bir politika izlediklerine yönelik teorik bir çerçeve sunulmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda konstrüktivist teori çerçevesinde kimlik ve normlara ve realizmin çizdiği çerçevede güç olgusunu temel alan iki farklı çerçeve sunulmuştur. Yine bu bölümde güç ve kimliği bir

araya getirme potansiyeline sahip olan neoklasik realizm yeni bir perspektif olarak incelenmiştir. Ayrıca neoklasik realizmin güç olgusuna yönelik ve gücün farklı kullanımlarına yönelik zenginliğinden faydalanılmıştır. Bu kapsamda neorealizmin askeri güç olgusuna odaklanan vurgusu ile karşılaştırıldığında gücün askeri olmayan boyutunun altını çizen neoklasik realizm daha geniş bir

Beşinci bölümde bir örnek olay analizi yapılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda Japonya örnek olay olarak ele alınmıştır. İnsan güvenliği merkezli diplomasiyi yansıtan farklı ülke örnekleri kavramın anlaşılmasında kuşkusuz aydınlatıcı olacaktır. Bu çerçevede Japonya'yı insan güvenliği merkezli politikalar izlemeye iten temel saiklerin neler olduğu tartışılacaktır. Bu çerçevede gerek Japonya'yı çevreleyen uluslararası sistemik kısıtlar gerekse de Japonya'nın iç politikasından kaynaklanan kısıtlar insan güvenliği merkezli diplomasinin koşutlarını oluşturmuştur. Japonya için insan güvenliği merkezli diplomasi iç politika ve uluslararası politika arasında bir denge arayışının sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Japonya'nın Amerika Birleşik Devletleri ile müttefiklik ilişkisini sürdürmek ve bölgede yükselen Çin'i dengelemek maksadıyla ortaya çıkmıştır. Bu çalışma çerçevesinde insan güvenliği ile bağlantılı faaliyetler (i) Japonya'nın insani misyonlarda üstlendiği roller ve (ii) Japonya'nın dış yardım stratejisi olarak ikiye ayrılmıştır.

Tüm bu açıklamalara müteakip son bölümde ise çalışmanın ulaştığı sonuçlar ve çalışmanın genel bir değerlendirilmesi ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda her bir bölüme ait kısa bir özet sunulmaktadır.

II.BÖLÜM

1. GÜVENLİK: TANIMI, ETİMOLOJİSİ VE DEĞİŞİMİ

Güvenlik olgusu tıpkı *Uluslararası İlişkilerin* diğer meşum kavramları olan strateji, güç ve çıkar gibi tanımlanması oldukça zor bir kavramdır. Öyle ki Der Derian'a göre güvenlik "üzerine milyonlarca dolar harcanan ve çok sayıda insanın yaşamını yitirdiği tılsımlı" bir kavramdır.[58] Booth'ın ifadesiyle "güvenlik güçlü bir siyasi kelimedir. Bunun böyle olmasının nedeni onun toplumlar için paha biçilemez değere sahip bir şeye gönderme yapıyor oluşudur."[59] Güvenlik (*security*) ve güvensizlik (*-in-security*) tanımlanması oldukça zor iki zıt psikolojik kavram olarak yan yana durmaktadır.[60] Bu çerçevede güvenliğin tanımı, etimolojisi ve kavramın dönüşümü geçmişten bugüne güvenlik olgusunun geçirdiği evrimin anlaşılması açısından önem taşır. Güvenlik olgusuna yönelik erken dönem çalışmalardan birine imza atan Lippmann "merkez değerlere (*core values*)" yönelik "fedakarlık[ları] (*sacrifice*)" güvenlik tehditleri olarak algılamıştır [61]. Değerler üzerinden yapılan bu güvenlik tanımı, kuşkusuz bir dizi sorunu da beraberinde getirmiştir. Değerlerin devlete mi, topluma mı, yoksa toplumu oluşturan diğer kollektivitelere mi ait olacağı bu anlamda açıklanmaya muhtaçtır.

Bu çerçevede her şeyden önce kimin için güvenlik (*security for whom?)* sorusu güvenlik çalışmalarının mahiyeti açısından belirleyici olmuştur. Güvenliğe olgusuna ilişkin klasik çalışmalardan birine imza atan Wolfers'ın değerlendirmesi bu konuda kuşkusuz ufuk açıcıdır. Özellikle Soğuk Savaş yıllarında yükselen dış tehdit karşısında ulusal çıkar olgusu çerçevesinde okunan ulusal güvenlik (*national security*) kavramı bireyler ve gruplar ile bağlarını koparmış "muğlak bir sembol" olarak nitelendirilmiştir.[62] Güvenliğin modern zamanların bir ürünü olarak ulus ile ilişkilendirilmesi tarihsel bir güvenlik kavramının gelişiminde önemli bir duraktır.

---

[58]James Der Derian, "The Value of Security: Hobbes, Marx, Nietzsche, and Baudrillard", Ronnie D. Lipschutz (der.), *On Security*, New York: Columbia UniversityPress, 1995, s.24.
[59] Ken Booth, *Dünya Güvenliği Kuramı*, İstanbul: Küre Yayınları, 2007, s.136.
[60] William Bruce Cameron ve Thomas C. McCormick, "Concepts of Security and Insecurity", *American Journal of Sociology*, Vol. 59, No. 6, (May 1954), s. 556.
[61] Walter Lippmann, *US Froeign Policy: Shield of The Republic*, Boston: Little, Brown, 1943, s.51'den aktaran Mohammed Ayoob, *The Third World Security Predicament: State Making, Regional Conflict, and the International System*, Boulder: Lynne Rienner Publishers, 1995, s.5.
[62] Arnold Wolfers, "National Security" as an Ambiguous Symbol", Barry Buzan ve Lene Hansen (der.), *International Security Volume I: The Cold War and Nuclear Deterrence*, London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007, s.15-16.

Rothschild'e göre güvenlik olgusu XVII. yüzyılın ortasından Fransız devrimine kadar toplumu içerisine alacak biçimde kullanılmıştır. Fransız devrimi sonrasında oluşan ulus devlet olgusu ile beraber ulusal güvenlik olgusunu soyut bir nosyon olarak belirmiştir.[63] Yine Brauch'a göre XVII. yüzyılın ortasından itibaren iç ve dış güvenlik arasında -öncesinde çok da anlamlı olmayan- keskin bir ayrım oluşmuştur.[64] Mc Farlane ve Kong'un çokça zikredilen makalelerinde benzer şekilde Fransız Devrimi ve Napolyon Savaşları'ndan sonra devletin güvenliğinin öncelikli bir husus olarak ele alınmış olduğuna dikkat çekilmektedir.[65]

1.1. Güvenliğin Etimolojisi Üzerine: *Securitas'tan Security'e*

Güvenlik olgusunun etimolojik kökleri Latince çalışmalara uzanmaktadır. Kavram Cicero ve Lucretius tarafından ilk olarak "securitas" biçiminde kullanılmıştır.[66] Kavramın ilk kullanımı "secu-ra" yani "kaygıdan bağışık (*freedom from concern*)" biçiminde olumlu bir çağrışıma sahiptir.[67] Bu çerçevede *securitas* kaygı halinin yokluğunu refere etmektedir.[68] Biraz daha geriye uzanılacak olursa Arends'e göre Antik Yunan'da Epikürcülerin 'ataraksia' - yani sükûnet- olarak kullandıkları kavramın asıl köklerinin M.Ö. V. yüzyılda kullanılan "asphaleia"dan aldığı da ifade edilmektedir.[69] Asphaleia ise Tukiddes'in metinlerinde "tökezlemeye veya düşmeye

---

[63]Emma Rothschild, "What is security?", *Daedalus*, Vol. 124, No. 3, Summer, 1995, s.61-64.

[64]Hans Günter Brauch, "Conceptual Quartet: Security and its Linkages with Peace, Development, and Environment", Hans Günter Brauch, Úrsula Oswald Spring**,** Czeslaw Mesjasz, John Grin, Pál Dunay, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Patricia Kameri-Mbote, P. H. Liotta (der.), *Globalization and Environmental Challenges Reconceptualizing Security in the 21st Century*, Berlin Heidelberg New York: Springer, 2007, s.75.

[65] S. Neil MacFarlane ve Yuen F. Khong, *Human security and the UN: A Critical History*, Indianapolis: Indiana University Press, 2006, s.246.

[66]Hans Günter Brauch, "Conceptual Quartet: Security and its Linkages with Peace, Development, and Environment", Hans Günter Brauch**,** Úrsula Oswald Spring**,** Czeslaw Mesjasz, John Grin, Pál Dunay, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Patricia Kameri-Mbote, P. H. Liotta (der.), *Globalization and Environmental Challenges Reconceptualizing Security in the 21st Century*, Berlin Heidelberg New York: Springer, 2007, s.75; Latince'de, securitas "sükunet'' veya "endişeden bağışıklık'' olarak kullanılmıştır. bkz. P. H. Liotta ve Taylor Owen, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, Vol VII, No. 1 , Winter/Spring 2006, s.40.

[67]Bill McSweeney, *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*, New York: Cambridge University Press, 1999, s.16.

[68] P. H. Liotta ve Taylor Owen, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, Vol VII, No. 1 , Winter/Spring 2006, s.40.

[69]J. Frederik M. Arends, "From Homer to Hobbes and Beyond – Aspects of 'Security' in the European Tradition", Hans Günter Brauch, Úrsula Oswald Spring**,** Czeslaw Mesjasz, John Grin, Pál Dunay, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Patricia Kameri-Mbote, P. H. Liotta (der.), *Globalization and Environmental Challenges Reconceptualizing Security in the 21st Century*, Berlin Heidelberg New York: Springer, 2007, s.265.

karşı güvende olma" anlamında kullanılmıştır.[70] Öte yandan daha detaylı bir açıklama sunan Hamilton'a göre *asphaleia* kurumların yıkılmaması ayakta durması, *securitas* ise sosyo-psikolojik dinginlik bağlamında kullanılmıştır.[71] Bir başka deyişle güvenlik olgusu sırasıyla *asphelia*, *securitas* ve bugünkü kullanımıyla *security* şeklinde üç aşamalı biçimde gelişmiştir.[72]

Güvenlik bireylerin ve kurumların güvenliğinden bizatihi ulus devletin güvenliğini içerisini alacak biçimde farklı bağlamlarda ele alınmıştır. Gerek tarihsel gerekse de etimolojik kullanımları incelendiğinde güvenliğin doğrudan doğruya devleti refere edecek biçimde kullanımının belirli bir tarihsel döneme tekabül ettiği göze çarpmaktadır. Bir başka deyişle güvenliğin ulusal güvenlik biçiminde anlaşılması bir bakıma *modern zamanların* yarattığı bir algının sonucudur. Bu kapsamda ulus devlet temelinde yapılan bir güvenlik tanımlamasının uzun yıllar belirleyici olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır.

1.2. Ulus, Devlet ve Güvenlik: Ulusal Güvenlik Devletinin Doğuşu

Son birkaç yüzyılın en önemli olgularından biri kuşkusuz ulusal güvenlik anlayışı çerçevesinde şekillenmiş bir güvenlik politikasıdır. Westfalya antlaşması ve Fransız Devrimi'yle ulus devlet fikrinin güç kazanması uluslararası sistemin de baştan aşağı yeniden şekillenmesini beraberinde getirmiştir. Uluslararası politikada ulus devletlerin egemen örgütlenme formu olarak ortaya çıkışından bugüne ulusal güvenlik önemli bir olgu olarak uluslararası ilişkiler terminolojisine dahil olmuştur.[73] Nitekim modern siyaset felsefesinin önemli kalemlerinden Thomas Hobbes'tan bu yana devlet güç ve güvenlik üzerinden tanımlanan bir işlev kazanmıştır. Hobbes'un altını çizdiği

[70]J. Frederik M. Arends, "From Homer to Hobbes and Beyond – Aspects of 'Security' in the European Tradition", Hans Günter Brauch, Úrsula Oswald Spring**,** Czeslaw Mesjasz, John Grin, Pál Dunay, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Patricia Kameri-Mbote, P. H. Liotta (der.), *Globalization and Environmental Challenges Reconceptualizing Security in the 21st Century*, Berlin Heidelberg New York: Springer, 2007, s.264-265.

[71] John T. Hamilton, *Security: Politics, Humanity, and the Philology of Care*, Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2013, s.105.

[72] Micheal Dillon, *Politics of Security: Towards a Philosophy of Continental Thought*, Londra& New York, Routledge, 2003, s.126.

[73] Prabhakaran Paleri, *National Security: Imperatives and Challenges*, New Delhi: Tata McGrew Hill, 2008, s.33.

gibi devletin ontolojik gerçekliği bir bakıma sağladığı güvenlik kalkanı ile asıl anlam kazanmaktadır.[74]

Modern devletin kuruluşunu zor temelinde analiz eden Charles Tilly devleti güvenlik karşılığı haraç alan bir örgüte (*protection racket*) benzetmektedir.[75] Yine Tilly'e göre modern devletin ilk nüveleri Avrupa'da savaş halinin fiziksel ve finansal anlamda zor kullanma tekelini merkezileştirmesiyle mümkün olabilmiştir.[76] Ulus devletin oluşumunu olanaklı kılan devlet ve yurttaş ilişkisi ise imal edilen bir ulusçuluk ideolojisi ile mümkün olmuştur. Çünkü Anderson'a göre ulusçuluk fikri her şeyden önce ve en temelde ortaklıklar etrafında tanımlanan ancak birbiri ile bağlantısız kişilerden müteşekkil bir *hayali bir cemaat* fikrine dayanır.[77] Kuşkusuz söz konusu bu ortaklık yanılsaması güvenliğin de ortak bir çerçevede yani soyut bir ulusal güvenlik ekseninde değerlendirilmesiyle sonuçlanmıştır.

İkinci olarak ulusal güvenlik algısı ulus ve devletin çıkarlarının bire bir uyuştuğu fikrine dayanır. Öyle ki ulusal çıkar kavramı toplumun ve devletin çıkarlarının örtüştüğü ve devletin toplumun çıkarlarının koruyucusu olduğu argümanı üzerine oturtulmuştur.[78] Zira en yakınındakine bile güvenilmeyecek olan Hobbesyen bir dünya'da devlet güvenliğin kaçınılmaz garantörüdür.[79] Bu çerçevede ulusal güvenlik devletlerin dışarıdaki ve içerideki çıkarları arasında bir birliktelik olduğu varsayımına dayanmaktadır. [80] Kuşkusuz söz konusu ulusal güvenlikçi anlayışın en iyi örneğini

---

[74] David Boucher, Political Theories of International Relations, New York: Oxford University Press, 1998, s.147; Robert Jackson, "The Safety of the People is the Supreme Law: Beyond Hobbes But Not As Far As Kant", William Bain (der.), *The Empire of Security and the Safety of the People*, London: Rouledge, 2006, s.17.

[75] Charles Tilly,"War Making and State Making as Organized Crime", Peter Evans(der.), *Bringing the State Back In*. Cambridge: Cambridge University Press, 1985, s.169.

[76] Charles Tilly, *Coercion, Capital and European States, AD 990-1992*, Cambridge MA and Oxford UK: Blackwell, 1990, s.68.

[77]Benedict Anderson, *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, London: Verso, 1991, s.6-7.

[78]Nana K.Poku, Neil Renwick ve John Glenn, "Human Security in a Globalising World", David T. Graham ve Nana K. Poku (der.), *Migration, Globalisation and Human Security*, London & New York: Routledge, 2000, s.9

[79]David Boucher, *Political Theories of International Relations*, New York: Oxford University Press, 1998, s.147; Robert Jackson, "The Safety of the People is the Supreme Law: Beyond Hobbes But Not As Far As Kant", William Bain (der.), *The Empire of Security and the Safety of the People*, London: Rouledge, 2006, s.17.

[80] Bill McSweeney, *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*, New York: Cambridge University Press, 2004, s.20.

Soğuk Savaş yıllarında ABD sergilemiştir.[81] Aralarında insan güvenliğinin de bulunduğu konvansiyonel olmayan güvenlik okullarınca altı çizilen eleştirilerin temelinde ise güvenliğin devlet merkezli bir çerçeveye hapsedilmesi yer almaktadır. Öte yandan güvenliğin devlet ve insan merkezli yorumları arasında açılan makas pek çok açıdan ulusal güvenlikçi bakışında yeniden gözden geçirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır.

2. GÜVENLİK ÇALIŞMALARININ DÜNÜ VE BUGÜNÜ

Güvenlik çalışmalarının tarihi ve tekamülü bir disiplin olarak Uluslararası İlişkilerin tarihinden ayrılamaz. Zira devleti temel bir tartışma konusu yapan Uluslararası İlişkiler aynı zamanda devletin güvenliğini de gündemine almak zorunda kalmıştır.[82] Güvenlik çalışmaları kabaca ifade edilmek istenirse, İkinci Dünya Savaşı öncesinde sivillerin müdahalesine kapalı askeri sorunlar çerçevesinde ele alınmaktaydı.[83] Güvenliğe yönelik tartışmaların daha sistematik bir biçimde ele alınması İkinci Dünya Savaşı sonrasında Uluslararası İlişkilerin bir "alt dalı (*subfield*)" olarak Uluslararası Güvenlik Çalışmaları'nın (*International Security Studies*) tesis edilmesiyle başlamıştır.[84] Simon Dalby, ana akım güvenlik çalışmalarının dayanağını oluşturan güvenlik tanımlamasını "siyasal olarak muhafazakâr" (*politically conservative*) , "süreklilik, kontrol ve öngörülebilirlik" gibi olgular ile yakından ilişkili ve her zaman güç kullanmaya yatkın olarak değerlendirmiştir.[85] Öte yandan tarihsel ve karşılaştırmalı çalışmaların yoğunlaştığı 1970'li yıllar geleneksel kuramcılarca "güvenlik çalışmalarının rönesansı" olarak değerlendirilmiştir.[86] Bununla birlikte yine

[81]Tim Dunne ve Nicholas J. Wheeler, "We the Peoples': Contending Discourses of Securityin Human Rights Theory and Practice", *International Relations*, Vol 18, No.1, 2004, s11.
[82] Barry Buzan ve Lene Hansen, "Editors Introduction", Barry Buzan ve Lene Hansen (der.), *International Security Volume I: The Cold War and Nuclear Deterrence*, London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007, s.xvii.
[83] Stephen M. Walt, "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2.,1991, s.213-214.
[84] Barry Buzan ve Lene Hansen (der.), *International Security Volume I: The Cold War and Nuclear Deterrence*, London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007, s.xviii.
[85] Simon Dalby, "Security, Modernity, Ecology: The Dilemmas of Post-Cold War Security Discourse", *Alternatives : Global, Local, Political*, Vol.17, No.1, 1992, s.98.
[86]Stephen M. Walt, "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2. (Jun. 1991), s. 211-212.

aynı yıllar Soğuk Savaş sonrası hız kazanan geleneksel olmayan güvenlik anlayışının değişimi sürecini yansıtması itibariyle de önem taşımaktadır.[87]

2.1. Soğuk Savaş Yıllarında Güvenlik: Güç ve Strateji

Soğuk Savaş -kimi istisnaları saklı tutmak kaydıyla- büyük ölçüde geleneksel olarak değerlendirilen güvenlik çalışmalarının şekillendirildiği yıllar olarak kabul edilmektedir.[88] Kuşkusuz Soğuk Savaş sürecince güvenlik çalışmalarının aslında yine güvenlik çalışmalarının bir alt başlığı olarak değerlendirilen ve büyük ölçüde realist uluslararası ilişkiler kuramına sırtını dayamış olan strateji çalışmaları şekillendirmiştir.[89]

Bu yıllarda pek çok farklı tema güvenlik gündeminde belirleyici olmuştur. Bununla beraber süper güçler arasındaki karşılıklı silahlanma yarışı (*arm race*), belki de Soğuk Savaş yıllarının *leitmotifi* olmuştur. Süper güçler arasında nükleer yarışın gittikçe ivme kazanması 1950'li yıllarla beraber strateji merkezli çalışmaların muhtevasını da büyük ölçüde şekillendirmiştir. Bu çerçevede Sovyet tehdidine karşı nükleer caydırıcılık (*nuclear detterence*) temelinde farklı stratejiler geliştirilmiştir.[90] Ayrıca Sovyetler ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki nükleer silahlanma yarışı taraflar arasında bir dehşet dengesi (*balance of terror*) oluşmasıyla sonuçlanmıştır.[91] Öte yandan dengeye dayalı statüko kimilerince *"*uzun bir barış (*long peace*)*"*olarak değerlendirilmiştir.[92] Ancak bu *soğuk barış* [93] yıllarında dahi savaş ihtimali göz ardı edilmemiş ve çeşitli taktik ve stratejiler tertip edilmiştir. Snyder'in ifadesiyle nükleer

---

[87] Miguel de Larrinaga ve Marc G. Doucet, "Sovereign Power and the Biopolitics of Human Security", *Security Dialogue*, Vol. 39, No. 5, 2008, s.517.
[88]Terriff Terry, Stuart Croft, Lucy James ve Patrick M. Morgan, *Security Studies Today*, Cambridge, UK: Malden, MA: Polity Press, 1999, s.29-64.
[89] Craig A. Snyder, "Contemporary Security and Strategy", Craig A. Snyder (der.), *Contemporary Security and Strategy*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1999, s.3-4.
[90]Arthur John R.Groom, "Strategy", Margot Light and Arthur John R. Groom (der.), *International Relations: A Handbook of Current Theory*, Frances Pinter, 1985, s.142.
[91] Albert J. Wohlstette, "The Delicate Balance of Terror", Santa Monica, California: Rand P-1472, 6 Kasım 1958, Aralık 1958'de revize edildi. www.rand.org/publications/classics/wohlstetter/P1472/P1472.html (Erişim Tarihi: 20.10.2014)
[92] John L. Gaddis, "The Long Peace: Elements of Stability in the Postwar International System", *International Security*, Vol.10, No.4, 1986, s.99-142.
[93] Randall B. Woods, "Cold War or Cold Peace", *The International History Review*, Vol. 16, No. 1, Feb. 1994, s.81-91

tehdit strateji çalışmalarının yükselişini de beraberinde getirmiştir. [94] NATO'nun öncülüğünde Sovyetlere yönelik topyekün bir nükleer saldırıyı öngören kitlesel karşılık ve aşamalı bir geçiş öngören esnek karşılık gibi kimi Soğuk Savaş stratejileri uzun yıllar uluslararası güvenlik terminolojisinde belirleyici doktrinler olmuştur.[95]

Uzun yıllar güvenlik çalışmalarının çerçevesini çizen strateji merkezli yaklaşımı Betts; "barışın olmadığı yerde strateji vardır" ifadesiyle anlamlandırmaya çalışmıştır.[96] 1950'li yılların ortası ve 1960'lı yılların başı büyük oranda nükleer savaşı konu eden ve oyun teorisi etrafında şekillenen strateji çalışmalarının hegemonyasını yansıtmıştır.[97] Bununla birlikte Freedman, "çevreleme, esnek karşılık ve yumuşama" terminolojisi etrafında şekillenen güvenlik algısının Berlin duvarı ile beraber çöktüğünü dile getirmektedir.[98] Mutimer'in ifadesiyle Sovyetlerin çöküşü ile strateji çalışmaları da sona ermiştir.[99] Freedman, strateji çalışmalarının yerini güvenlik çalışmalarının almasına yönelik ise strateji çalışmalarının (i) detente dönemindeki sıcak çatışmaları ve devrimleri ve daha da önemlisi (ii) Soğuk Savaşın sonlanmasını öngörememesi sonucu yaşanan güven kaybına işaret etmektedir.[100] Soğuk Savaşın sonlanması ile beraber güvenlik olgusunun kapsamı ve içeriği büyük ölçüde yeniden şekillenmiştir.

Tüm bu değerlendirmelere karşın Betts, strateji çalışmalarının sonlanmadığını savlamış ve güvenlik çalışmalarının sona ermeyişini; (i) ABD hegemonyasına meydan okuyan rakip güçlerin varlığı (ii) Soğuk Savaş sonrası dünya'da askeri gücün nasıl kullanılacağına ilişkin kafa karışıklığı (iii) savunma bütçesini yönetecek uzmanlara ihtiyaç olması ve (iv) asker-sivil ilişkilerinde askerlerin sahip olduğu göreli otonomi gibi nedenlerle açıklamaktadır.[101]

---

[94] Craig A. Snyder, "Contemporary Security and Strategy", Craig A. Snyder (der.), *Contemporary Security and Strategy*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1999, s.6

[95]Beril Dedeoğlu, *Uluslararası Güvenlik ve Strateji,* İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları, 2008, s.232-236.

[96]Richard K. Betts, "Should Strategic Studies Survive", *World Politics*, Vol. 50, No.1, 1997, s.7-33.

[97] Lawrence Freedman, "International Security: Changing Targets", *Foreign Policy*, No.110 Special Edition: Frontiers of Knowledge (Spring 1998), s.50.

[98] Lawrence Freedman, "International Security: Changing Targets", *Foreign Policy*, No.110 Special Edition: Frontiers of Knowledge (Spring 1998), s.48.

[99] David Mutimer, "Beyond Strategy: Critical Thinking and the New Security Studies", Craig A. Snyder(der.), *Contemporary Security and Strategy*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1999, s.79.

[100] Lawrence Freedman, "International Security: Changing Targets", *Foreign Policy*, No.110 Special Edition: Frontiers of Knowledge (Spring 1998), ss.51-52.

[101] Richard K. Betts, "Should Strategic Studies Survive", *World Politics*, Vol. 50, No.1, 1997, s. 7-8.

2.2. Soğuk Savaş Döneminde Güvenliğe Yönelik Alternatif Yaklaşımlar

Soğuk Savaş dönemi her ne kadar geleneksel kategorisi altında değerlendirilebilecek ve realizm merkezinde kurgulanmış strateji çalışmalarının hakim olduğu yıllar olsa da, bu yıllarda dahi ana akım güvenlik okulundan ayrılan alternatif yaklaşımlar bulmak mümkündü. Bu çerçevede barış çalışmaları sözkonusu bu dönem için önemli bir istisna mahiyetindedir.[102] 1970 ve 1980'li yıllar pek çok açıdan ekonomi, çevre, gibi meselelerin güvenlik kapsamında değerlendirildiği bir dönem olarak tasvir edilebilir. Bu çerçevede özellikle Soğuk Savaş sonrası yüksek sesle dillendirilmeye başlanan güvenliğin derinleşmesi ve genişlemesi söyleminin Soğuk Savaş öncesinde de belirli çevrelerde yankı bulduğu ifade edilebilir.[103]

2.3.Radikal Bir Kopuş veya Erken Bir Deneme: Soğuk Savaş yıllarında Barış Çalışmaları

Kuşkusuz barış çalışmaları güvenlik çalışmaları içerisinde önemli bir ekol niteliği taşımaktadır. Barış çalışmalarının arka planının oldukça gerilere uzanmakta olduğu ifade edilebilir. Pek çoklarınca iki savaş arası dönem aynı zamanda barış çalışmalarının da ilk nüvelerini bünyesinde taşımaktadır. Barış çalışmaları bir alt disiplin olarak tezahürü her ne kadar tam manasıyla İkinci Dünya Savaşı sonrasında gerçekleşmiş olsa da İki Dünya Savaşı arasında Pitrim Sorokin, Lewis Richardson ve Quincy Rights gibi öncül isimlerin bıraktıkları geniş külliyat göz ardı edilemez.[104] Kısacası güvenlik çalışmaları için alternatif bir bakış açısı sunan barış çalışmalarının tarihinin de en az uluslararası ilişkiler disiplininin tarihi kadar geriye uzandığı söylenebilir.

Nitekim Soğuk Savaş'ın nükleer silahlanma yarışı ve çevreleme stratejileri etrafında sürdürülen tartışmalara alternatif olarak gelişen Barış Çalışmaları (*Peace Research*), Buzan ve Hansen'e göre "ana akım strateji çalışmalarına" meydan okuyan

---

[102]Barry Buzan ve Lene Hansen, "Editors Introduction", Barry Buzan ve Lene Hansen(der.), *International Security Volume I: The Cold War and Nuclear Deterrence*, London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007, ss. xxviii-xxix. Barış çalışmalarına yönelik bir başka değerlendirme için bkz. A. Şevket Ovalı, "Ütopya İle Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliği Kavramsallaştırması", *Uluslararası İlişkiler*, Vol. 3, No. 10 , 2006, s.7.

[103] Keith Krause ve Michael C. Williams, "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods", *Mershon International Studies Review*, Vol. 40, No. 2, (Oct. 1996), s. 229-230.

[104] Paul Rogers ve Oliver Ramsbotham, "Then and Now: Peace Research- Then and Now", *Political Studies*, Vol.47, No.4, 1999, s.740.

bir ekol niteliğine bürünmüştür.[105] Yine aynı yazarlara göre barış çalışmaları ekolü özellikle 1980'li yıllarda ortaya koydukları alternatif bakış açısıyla askeri güvenlik algısını fazlasıyla genişletmişti.[106] Bununla beraber barış çalışmaları kapsamında değerlendirilen eserlerin pek çoğunun daha gerilere uzandığı ifade edilebilmektedir. Bu meyanda savaşı merkezine alan hakim realist algının yerini doldurmaya çalışan ve *Barış Çalışmaları'*nınbüyük ölçüde 1960'lı yıllarda Johan Galtung'un katkısıyla şekillendiğini söylemek pekala mümkündür. [107] Yine 1950'lerin sonunda ve 1960'lı yılların başında kurulan çeşitli organizasyonlar güvenliği farklı bir perspektiften okuma eğiliminde olmuşlardır. Mesela 1959 yılında kurulan Oslo Barış Araştırmaları Merkezi (*Peace Research Institute Oslo*)[108] ve 1964 yılında kurulan Uluslararası Barış Araştırmaları Derneği (*International- Peace Research Association* (*IPRA*)[109] bu kapsamda değerlendirilebilecek önemli kurumlar niteliğindedir. Yine bu listeye Stokholm Uluslarası Barış Enstitüsünü (*Stockholm International Peace Research Institute*)[110] de eklemek mümkündür. [111]

2.4. Güvenlik Çalışmalarının Çeşitlenmesi: Ekonomi, Çevre ve İnsan Hakları

Soğuk Savaş henüz sona ermeden ortaya çıkan bir diğer gelişmesi ise güvenliğe yönelik farklı boyutlarının keşfedilmiş olmasıdır. Her ne kadar farklı dönemsellendirmelere rastlamak mümkün olsa da 1970'lerin güvenlik çalışmaları için

---

[105] Ovalı, Soğuk Savaş esnasında (ve sonrasında) ana akımı güvenlik yaklaşımını alternative öneren ve insan güvenliğine yönelik doğrudan veya dolaylı katkılar sağlayan yaklaşımlar arasında Barış çalışmalarının yanında Üçüncü Dünyacı Güvenlik Okulu, Kopenhag okulu ve Eleştirel kuramı da saymaktadır. Bkz. A. Şevket Ovalı, "Ütopya İle Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliği Kavramsallaştırması", *Uluslararası İlişkiler*, Vol. 3, No. 10 , 2006, s.6. Yine Soğuk Savaş yılları ve ötesine vurgu yapan bir diğer çalışma için bkz. Pınar Bilgin, "Individual and Societal Dimensions of Security", *International Studies Review*, Vol.5, No.2, 2003, s. 203–222.

[106]Barry Buzan ve Lene Hansen, "Editors Introduction", Barry Buzan ve Lene Hansen(der.), *International Security Volume I: The Cold War and Nuclear Deterrence*, London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007, ss. xxviii-xxix.

[107] Johan Galtung, *"*An Editorial", *Journal of Peace Research,* Vol. 1, No. 1, 1964, s.1-4. Galtung isim babası da olduğu Barış Çalışmalarırının başlangıcına ilişkin 1959 yılını işaret etmektedir. Bkz. Johan Galtung, "Twenty Five Years of Peace Research, Ten Challanges and Some Responses", *Journal of Peace Research,* Vol.22, No.2, 1985, s. 141-158.

[108] PRIO için bkz. "About PRIO", http://www.prio.org/About/, (Erişim Tarihi 20.01.2015).

[109] IPRA için bkz. "History of IPRA", http://www.iprapeace.org/content/basic-page/history-ipra, (Erişim Tarihi: 20.01.2015).

[110] SIPRI için bkz. "About SIPRI", http://www.sipri.org/aboutPeace%20and%20Conflict%20Research%20at%20Uppsala%20University, (Erişim Tarihi:20.01.2015).

[111] Yukarıda sayılan tüm bu kurumları bir arada ele alan bir değerlendirme için bkz. Paul Rogers, "Peace Studies", Alan Collins (der.), *Contemporary Security Studies,* , Oxford University Press: Oxford, 2013, s.59.

önemli bir kırılma noktası olduğu ifade edilebilecektir. Soğuk Savaş sonrası hız kazanan geleneksel güvenlik anlayışının değişimi sürecini 1970'lere kadar götürmek mümkündür.[112] Daha tarihsel ve karşılaştırmalı politika mantığı çerçevesinde yürütülen çalışmalar bakımından 1970'li yıllar "güvenlik çalışmalarının rönesansı" olarak değerlendirilmiştir.[113] Her şeyden önce ulusal güvenlik algısı 1970 yılında yaşanan küresel krizin ardından ekonomik riskleri de içine alacak şekilde değişmiştir.[114] Bu çerçevede güvenliğin teritoryal olmaktan ziyade ekonomik rekabet ve kaynakların güvenliğini de kapsayacak biçimde genişletilmesine ilişkin ilk vurgular dikkat çekicidir.[115]. Yine 1970'lı yıllardan itibaren çevre güvenliği önemli bir mesele olarak uluslararası gündemi işgal etmeye başlamaktadır.[116]. Berman, bu çerçevede, barış çalışmalarının önemli ismi Galtung'un 1970'li yıllardan itibaren güvenliğin ekonomik ve siyasal boyutlarını ele alarak gıda, sağlık ve ticaret gibi farklı temaların altını çizdiğine işaret etmektedir.[117] Bununla birlikte güvenliğin kapsamının hızla genişlemesi eski tüfek realistlerce sorun çözme imkanlarını ortadan kaldırdığı gerekçesiyle eleştirilmiştir.[118]

Uluslararası ilişkilere karmaşık karşılıklı bağımlılık olgusunu kazandıran Robert Keohane ve Joseph Nye iletişim kanallarının hızla çeşitlendiği, önem hiyerarşisinin en tepesinde yer alan askeri bir güvenlik anlayışının eski fonksiyonunu yitirdiği ve uluslararası ilişkilerde güç kullanımının tercih edilebilir bir opsiyon olmaktan çıktığını vurgulamaktadır.[119] Donnelly'e göre ise insan hakları üzerinden yaptığı bir okuma ile böylesi karşılıklı bağımlılığın ahlaki bir bağımlılığı (*moral independenc*e) da

---

[112] Miguel de Larrinaga ve Marc G. Doucet, "Sovereign Power and the Biopolitics of Human Security", *Security Dialogue*, Vol. 39, No.5, 2008, s.517.
[113]Stephen M. Walt, "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2, Jun. 1991,s. 211-212.
[114] Jessica Tuchman Mathews, "Redefining Security", *Foreign Affairs*, Vol.68, No.2, 1989, s.162.
[115] Richard Ullman, "Redefining Security", *International Security*,Vol. 8, No.1, 1983, s. 139-150.
[116]Paul Rogers, "Peace Studies", Alan Collins (der.), *Contemporary Security Studies*, , Oxford University Press: Oxford, 2013, s.44.
[117]Jacqueline Berman, "The 'Vital Core:' from Bare Life to the Biopolitics of Human Security", Giorgio Shani, Makoto Sato, Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World Critical and Global Insights*, New York: Palgrave McMillan, 2007, s.36-37.
[118] Stephen M. Walt, "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2, Jun. 1991, s. 213.
[119] Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye, *Power and Interdependence*, Third Edition, New York: Longman, 2001, s. 21-25. Keohane ve Nye'in bu ilk tespitlerinin çalışmalarının ilk basım yılı olan 1970'li yıllara işaret ettiği gözden kaçmamalıdır.

beraberinde getirdiğini dile getirmektedir.[120]. Bu çerçevede özellikle 1960'lı ve 1970'li yıllarda uluslararası örgütlerin hamiliğinde çok sayıda uluslararası sözleşme hayata geçirilmiştir. 1966 yılında Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel haklar Sözleşmesi ve yine 1975 yılında Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Şartı çerçevesinde imzalanan Helsinki Nihai Senedi bu dönemde insan hakları sorunlarına eğilen temel metinler arasında yer almaktadır.[121]

1970'li ve 1980'li yıllarda özellikle bağımsız komisyonların hazırladıkları raporlar ile güvenliğin çerçevesi yeniden çizilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Uluslararası gelişme sorunlarına eğilen Brandt Komisyonu, silahsızlanma üzerine çalışan Palme Komisyonu, Brundtland Komisyonu, Stokholm İnsiyatifi gibi girişimler hazırladıkları raporlar ile güvenliğin farklı boyutlarına vurgu yapan alternatif bir çerçeve oluşturmuşlardır. Genellikle insan güvenliği ile ilişkilendirilen bu çalışmalar arasına Dünya Düzeni Modelleri Projesi ve Roma Kulubünü katmak da mümkündür.[122] Şüphesiz güvenlik algısının akademide yeniden gözden geçirilmesi ve revize edilmesi somut ampirik gelişmelere ayak uydurma çabasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bir başka ifadeyle pratikte yaşanan gelişmeler teorinin revizyonunu zorunlu kılmıştır. Söz konusu girişimlere daha yakından bakılacak olursa; 1982 yılında ortaya konulan Palme Raporunda nükleer savaş tehlikesine dikkat çekilmekte ve güvenliğin ancak ortak bir güvenlik (*common security*) çerçevesi tanımlamasıyla sağlanabileceği dile getirilmekteydi. Yine Palme Komisyonu geleneksel güvenlik algısının dışında çevre ile ilgili konulara dikkat çekerek güvenliğin kapsamını genişleten bir adım atmıştır.[123] Öte yandan Brand Komisyonu başta yoksulluk olmak üzere farklı güvenlik hususlarını gündemine taşıyarak Soğuk Savaşın Doğu- Batı eksenli gerilimlerini aşarak, Kuzey-

---

[120] Jack Donnelly, "International Human Rights: A Regime Analysis", *International Organization*, Vol. 40, No.2, Summer 1986, s.617-618.

[121] David P. Forsythe, *The Internationalization of Human Rights*. Lexington, MA: Lexington Books, 1991, s.23.

[122] Tüm bu komisyon, insiyatif ve modeller için bkz. A. Şevket Ovalı, "Ütopya İle Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliği Kavramsallaştırması", *Uluslararası İlişkiler*, Vol. 3, No. 10 , 2006, s.15-16; Burak Tangör, "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Vol. 8, No. 30, 2012, s.64. David Bosold ve Sascha Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005, s. 84**.** Michael Renner, *State of the World 2005: Redefining SecurityRethinking Global Security: An African Perspective?,* Heinrich Böll Foundation, 2006, dipnot 2; Priyankar Upadhyaya, "Human Security, Humanitarian Intervention, and Third World Concerns", *Denver Journal of International Law and Policy*, Vol.33, No.1, 2004, s.75; Kanti Bajpai, *Human Security: Concept and Measurement*, Kroc Institute Occasional Paper #19:OP:1, August 2000, s.4-8.

[123]Emma Rothschild, "What is security?", *Daedalus*, Vol. 124, No. 3, Summer 1995, s. 56.

Güney eşitsizliği ekseninde değerlendirmeler yapmıştır.[124] Yine 1987 yılında ortaya konulan Brundland raporunda ise sürdürülebilir kalkınma hedefi doğrultusunda çevreye yönelik tehditler masaya yatırılmış; kalkınma ve çevre arasında bir denge önerilmiştir.[125]

3.YENİ TEHDİTLER VE GÜVENLİĞİN DEĞİŞEN ÇERÇEVESİ: YENİ SAVAŞLAR OLGUSU ÜZERİNE

21. yüzyılda meydana gelen yeni savaşlar hem nedenleri ve sonuçları hem de işleyiş biçimleri bakımından öncekilerden ayrılmaktadır. Söz konusu savaşlar kendi içerisinde değişkenlik gösteren pek çok farklı nedene dayanmakla birlikte Soğuk Savaş sonrası dönemin kimi özgünlüklerini taşıması itibariyle bir araya toplanabilmektedir. Bosna, Somali ve Ruanda'da yaşanan çatışmaları inceleyen Bellamy, bu coğrafyalarda cereyan eden ilkel milliyetçi refleksleri *yeni savaşlar* bağlamında değerlendirmiştir.[126] Bellamy'nin kapsamlı araştırmasında (i) küreselleşme (ii) yeni aktörler (iii) kimlik politikaları ve (iv) şiddetin yeni biçimlerinin ortaya çıkışını yeni savaşların semptomları olarak değerlendirilmektedir.[127]

Öte yandan, Newman *yeni savaşların* temel karakteristiklerini şu şekilde ortaya koymaktadır: Çatışmaların (i) devletler arasında değil iç savaşlar biçiminde cereyan etmesi, (ii) küreselleşme ile ilişkilendirilen devlet başarısızlığı ve sosyal dönüşümlerin bir sonucu olması (iii) ideolojik değil etnik ve dinsel bir nitelik taşıması (iv) artan sivil kayıplar ve zorunlu göçlerle sonuçlanması (v) çatışmalarda sivillerin etnik temizlik ve kıyımların kurban olması (vi) devlet otoritesinin kaybolması ile beraber savaşçıların kendi aralarındaki ve savaşçılar ile siviller arasındaki ayrımın giderek silikleşmesi yeni savaşların temel özellikleri olarak ortaya konulmaktadır.[128] Bununla birlikte devletlerarası (*intra-state*) değil devletler kendi içerisinde (*inter-state*) yaşanan savaşların başka ülkelere sıçrayarak uluslararası bir nitelik kazanabileceği

[124]Brand raporu ve eleştirileri için bkz. David Lea, "The North-South Dialogue: the Report of the Brandt Commission", *The IDS Bulletin,* Vol.12, No.2, April 1981, s. 20-22.
[125]Konuyla ilgili değerlendirmeler için bkz. Ian Burton, "Report on Reports: Our Common Future The World Commission on Environment and Development", *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, Vol. 29, No. 5, 1987, s.25-29.
[126]Alex J. Bellamy, "The Great Beyond:Rethinking Military Responses to New Wars and Complex Emergencies", *Defence Studies*, Vol.2, No.1, 2002, s.25-50.
[127]Alex J. Bellamy, "The Great Beyond:Rethinking Military Responses to New Wars and Complex Emergencies", *Defence Studies*, Vol.2, No.1, 2002, s.31
[128] Edward Newman, "The 'New Wars' Debate: A Historical Perspective Is Needed", *Security Dialogue,*Vol. 35, No. 2, June 2004, s.174-175.

vurgulanmaktadır.[129] Ayrıca 21. yüzyılda yaşanan çatışmaların en temel özelliklerinden biri de çatışma sonrası toplumlarda çatışmaların yinelendiği gerçeğidir.[130]

Devlet dışı unsurların ve sivillerin çatışmaların gönüllü veya zorunlu olarak tarafları olduğu bu *yeni savaşlarda* vahşetin dozu yukarılara tırmanabilmektedir. [131] Siviller bu yeni dönemde farklı organizasyonlarca manipüle edilebilen "hedefler ve araçlar" haline getirilmiştir.[132] Modern çağın ürünü bu savaşlar aynı zamanda *postmodern savaşlar* olarak da anılmaktadır. Yeni savaş teknolojilerinin doğurduğu kontrol edilemez yıkım riski postmodern savaşların belirleyici bir özelliği haline gelmiştir.[133] Kalyvas şiddetin sivil savaşların bir yan etkisi olmaktan ziyade başlı başına aktörler elinde rasyonel bir tercih halini aldığına vurgu yapmaktadır. Bu şiddet kitlesel olabileceği gibi belirli hedeflere yönelebilmektedir [134] Bununla birlikte kompleks bir fenomen olarak ortaya çıkan yeni savaşların nasıl bir izlek takip edeceği kadar sonuçlarının da kestirilmesi mümkün olamamaktadır.[135]

21. yüzyıla şekil veren savaşlarda altı çizilen güçlü etnik vurgunun yanı sıra ekonomik, siyasal, sosyal ve hatta ekolojik pek çok farklı tetikleyici parametrenin de etkisinden bahsetmek mümkündür. Ayrıca pek çok defa çatışmaların nedenleri ve sonuçlarını birbirinde ayırmak mümkün olmamaktadır. Günümüz savaşlarına mevcut karakterini kazandıran çeşitli başlıklar ise (i) Kimlik, Etnik Savaşlar ve Terörizm, (ii) Yoksulluk, Başarısız Devletler ve Yönetişim ile (iii) Doğal Kaynaklar, Ekoloji ve Göç olarak sıralanabilir.

---

[129]Leslie Gelb, "Quelling the Teacup Wars", *Foreign Affairs,* Vol. 73, No.6, November/December, 1994, s. 5.

[130]The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, *Conflict, Security, and Development, World Development Report 2011,* Washinghton, 2011, s. 2.

[131] Yeni savaşlar olgusuna dair geniş kapsamlı bir değerlendirme için bkz. Mary Kaldor, *New and Old Wars: Organised Violence in a Global Era*, Cambridge: Polity Press, 1999.

[132] Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy : Protecting People, Promoting Peace,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001, s.20.

[133] Chris Hables Gray, *Postmodern War: The New Politics of Conflict*, New York/London: Guilford/Routledge, 1997, s.9.

[134] Stathis Kalyvas, *The Logic of Violence in Civil War*, New York: Cambridge University Press, 2006, s.21.

[135] Jonathan Goodhand ve David Hulme, "From wars to complex political emergencies: Understanding conflict and peace-building in the new world disorder", *Third World Quarterly*, Vol.20, No.1, 1999, s. 24.

3.1.Kimlik, Etnik Savaşlar ve Terörizm

Soğuk Savaşın sona ermesi ve küreselleşme ile beraber kimlik siyaseti önem kazanmıştır. Bu kapsamda kimlik temelli (*identity-based*) çatışmalar günümüz çatışma terminolojisinin önemli bir bileşeni haline gelmiştir.[136] Kimlik politikaları etrafında şekillenen küreselleşme- çatışma ilişkisi pek çok açıdan yeni bir döneme işaret etmektedir. Örneğin Kaldor, küreselleşme olgusunu yeni savaşlar tartışmasının tam merkezine oturtmaktadır.[137] Kimlik sorunlarının hızla gün yüzüne çıkmasının gerek ulus üstü gerekse ulus altı düzeyde karşılıkları olmuştur. Bu çerçevede Huntington'ın kültür teması üzerine kurduğu medeniyetler çatışması faraziyesi ulus üstü düzeyde çatışma nosyonuna yeni bir anlam kazandırmıştır. Huntington, Soğuk Savaş sonrası tartışmaların ekonomi ve siyaset üzerinden değil kültür üzerinden kurgulanacağına dikkat çekmiştir.[138] Sözkonusu makro analizin dışında daha küçük ölçekli kimi tartışmalardan da bahsetmek mümkündür. Özellikle çok kültürlülük tartışmaları ve post-modern kuramın sağladığı bir kuramsal zemin üzerine oturan tanınma talepleri zaman içerisinde güçlenmiş ve yaygınlık kazanmıştır.[139] Bu düzlemde farklı formlar altında yeniden dirilen etnik ve dinsel kimliklerin canlanışı aynı zamanda küreselleşmenin şekillendirdiği bir fenomen olarak değerlendirilmektedir. Bu durum bir taraftan küreselleşmenin getirilerinden faydalanan ve serpilen ancak ulusal düzeyde dışlanan etnik grupların yarattığı bir gerilim olarak değerlendirilebilir [140] Öte yandan etnik gerilim küreselleşmenin dayattığı kültürel ve ahlaki tek biçimciliğe yönelik bir tepki olarak da ortaya çıkabilmektedir.[141]

Yeni dönemde "dinsel, kabilesel veya ulusal" farklı geleneksel kimliklerin uyanışına şahitlik edilmiştir. [142] Bununla birlikte Amerikan merkezli küreselleşme

---

[136] Jay Rothman, *Resolving Identity-Based Conflict In Nations, Organizations, and Communities*, New Jersey: Joseyy- Bass, 1997.
[137] Mary Kaldor, *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era*, Cambridge: Polity Press, 1999, s.70 vd..
[138] Samuel P. Huntington, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York: Touchstonebooks, 1997, s.21.
[139] Charles Taylor, *Multiculturalism and "The Politics of Recognition,* Princeton, NJ: Princeton University Press, 1992.
[140] Andreas Wimmer, *Nationalist Exclusion and Ethnic Conflict*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002. Benzer bir değerlendirme için Amy Chua, *World on Fire: How Exporting Free Market Democracy Breeds Ethnic Hatred and Global Instability*, New York: Anchor, 2004.
[141]Arjun Appadurai, "Dead Certainty: Ethnic Violence in the Era of Globalization", *Public Culture*, Vol.10, No.2, Winter 1998, s.225-247.
[142]Mary Kaldor, *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era*, Cambridge: Polity Press, 1999, s.69.

karşıtlığı üzerinden kendini kurgulayan köktenci hareketler yine bu yeni dönemin eserleridir. [143] Öte yandan Chua ise küreselleşmenin içerisinde barındırdığı ikilemlere dikkat çekmektedir. Senkronize biçimde cereyan eden ekonomik liberalleşme ve demokratikleşme özellikle çok etnili toplumlarda çatışmayı tetikleyebilmektedir. Zira siyasal ve ekonomik güç merkezlerinin farklılaşması ulus devletler içerisinde çatışmaya zemin hazırlamaktadır. [144] Cerny ise küreselleşmenin ulus devletler üzerinde yarattığı otorite kaybının iç ve dış güvenlik zafiyetine, bu zafiyetin ise iç ve sınır aşan savaşlara kapı araladığının altını çizmektedir. Bu yeni durum pek çok açıdan Ortaçağ'ın kaotik ve parçalanmış siyasal sistemiyle ilişkilendirilmektedir.[145]

Pratikte Soğuk Savaş'ın sonrası dönemde milliyetçiliğin yarattığı etnik gerginliklerin uluslararası politikada istikrar sorunlarına yol açtığı sıklıkla vurgulanmaktadır.[146] Küresel politikada ulus-altı düzeyde mikro milliyetçilikler hızla yaygınlaşmış, ayrılıkçı hareketler ivme kazanmıştır. Bu çerçevede Soğuk Savaş'ın sona ermesi pek çok açıdan kış uykusunda olan etnik-milliyetçilikleri yeniden harekete geçirmiştir. Komünizmin sınıf çatışması temelli söylemi yerini etnik-milliyetçi yeni bir söyleme terk etmiştir.[147] Bu nedenledir ki Soğuk Savaş sonrası dünyada en büyük tehditlerden biri de farklı formlarda ortaya çıkan (*etnik-dinsel*) terörizm ve ayrılıkçılık olmuştur. [148] Yine uluslararası sistemin en büyük güvenlik meselelerinden biri olan başarısız veya başarısız olma yolunda ilerleyen ülkelerin yarattığı tehditler başta uluslararası terörizm olmak üzere çok çeşitli güvenlik sorunlarına kapı aralamaktadır.[149]

---

[143] Bu bağlamda bir değerlendirme için bkz. Benjamin R. Barber, *Jihad Vs. McWorld*, New York: Time Books, 1995.

[144]Amy Chua, *World on Fire: How Exporting Free Market Democracy Breeds Ethnic Hatred and Global Instability*, New York: Anchor, 2004.

[145]Philip G. Cerny, "Neomedievalism, Civil War and the New Security Dilemma: Globalisation as Durable Disorder", *Civil Wars*, Vol.1, No.1,1998, s.36-64.

[146] John J. Mearsheimer, "Back to the Future: Instability in Europe After the Cold War", *International Security*, Cilt 15, No1, 1990, s. 5-56.

[147]Adrian Guelke, "The Multifaceted Nature of Ethno-Nationalism", Adrian Guelke (der.), *The Challenges of Ethno-Nationalism: Case Studies in Identity Politics*, New York: Palgrave McMillan, 2010, s.1-2.

[148]Paul Wilkinson,*Terrorism versus Democracy: The Liberal State Response*, New York: Routledge, 2011, s.4-21.

[149]James A Piazza, "Incubators of Terror: Do Failed and Failing States Promote Transnational Terrorism?", *International Studies Quarterly*, Vol. 52, 2008, s.469-488.

3.2. Yoksulluk, Başarısız Devletler ve Yönetişim

Küreselleşme süreci devletlerin çok daha kırılgan ve krizlere açık hale geldiğinin altı sıklıkla çizilmektedir.[150] Gelişmekte olan ülkelerin kat ettiği tüm mesafeye rağmen yoksulluk halen bir kısım ülkeler için ciddi bir sorundur. Yaklaşık bir milyarlık bir nüfus, çatışmalar, coğrafya ve doğal kaynaklardan doğan şansızlıklar veya kötü yönetişim gibi pek çok nedenden ötürü yoksulluk ile boğuşmaktadır. [151] Öte yandan gelişmiş merkez ülkeleri ile azgelişmiş/gelişmekte olan çevre ülkeler arasında karşılaşılan güvenlik riskleri bağlamında ciddi bir ayrım olduğu ve bu ayrımın Soğuk Savaş sonrası dönemde daha da keskinleştiği kabul görmektedir.[152]

İnsan ihtiyaçlarının karşılanmasında yaşanan güçlük çatışmaların en temel kaynaklarından biri olarak zikredilmektedir. Öyle ki çatışma, güvenlik ve gelişme arasında içkin bir bağ olduğunun altı farklı değerlendirmelerce sıklıkla çizilmektedir.[153] Bu çerçevede yoksulluk ve çatışma ilişkisinin altını çizen geniş bir literatür yoksulluğu çatışmanın en temel nedenlerinden biri olarak sunmaktadır.[154] Öte yandan konuyla ilişkili pek çok diğer çalışma ise yoksulluk ile çatışma arasındaki ilişkiden nedenselliği tersten kurarak çatışmayı yoksulluğun bir nedeni olarak değerlendirmektedir.[155]

Yoksulluk genel olarak başarısız devletlerin genel karakteristiklerinden biri olarak sunulmaktadır. En temel hizmetleri sunma kapasitesine dahi sahip olmayan bu ülkeler aynı zamanda yoksulluğu da en derinden yaşayan ülkeler mahiyetindedir. Ayrıca sürekli şiddet, topluluklar arası uyumsuzluk, otorite boşluğu, artan suç, siyasal ihtiyaçların karşılanamaması gibi temel problemler başarısız devlet olmanın temel

---

[150] Miles Kahler, "Economic Security in an Era of Globalization: Definition and Provision", *The Pacific Review,* Vol. 17, No. 4, 2004, s. 485-502.

[151] Paul Collier, *The Bottom Billion: Why the Poorest Countries Are Failing and What Can Be Done About It*, Oxford: Oxford University Press, 2007, s.17-78.

[152]James M. Goldgeier ve Michael McFaul, "A Tale of Two Worlds: Core and Periphery in the Post-Cold War Era", Barry Buzan ve Lene Hansen(der.), *International Security, Volume II: The Transition to the Post-Cold War Security Agenda*, London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007, s.284-308.

[153]World Bank**,** *Conflict, Security and Development: World Development Report*, Washington, 2011, s. 352.

[154] Paul Collier, "On the Economic Consequences of Civil War", *Oxford Economic Papers,* Vol.51, 1999, s.168-183.

[155] Paul Collier, Lani Elliot, Havard Hegre, Anke Hoeffler, Martta Reynal-Querol ve Nicholas Sambanis, *Breaking the ConflictTrap: Civil War and Development Policy*, World Bank Policy Research Report, 2003.

emareleri olarak değerlendirilmektedir.[156] Genellikle bu ülkelerle özdeşleşen yoksulluk ve etnik polarizasyon gibi sosyal dokuya ilişkin meseleler aynı zamanda terörizmle ilişkilendirilebilmektedir.[157]

Uluslararası sistemin güvenliği açısından tehlikeli kabul edilen bu devletler ulus inşası (*nation-building*) projelerine konu olmakta ve baştan aşağı yeniden imar edilmeye çalışılmaktadır.[158] Bununla birlikte Francis Fukuyama ise tarihsel bir birikimin neticesinde şekillenen ulus inşasının yerine "tasarlanmış" bir eylem niteliği taşıyan devlet inşası (*state-building*) kavramını kullanmayı yeğlemektedir.[159] Genellikle çatışma sonrası toplumlarda girişilen söz konusu projeler her şeyden önce hedef ülkelerde kurumsal bir istikrar yakalamayı amaçlamaktadır. Ulus inşası projeleri genellikle barış kurma (*peace building*) , barışı dayatma (*peace enforcement*), istikrar (*stabilization*) ve yeniden yapılandırma (*reconstruction*) başlıklarıyla beraber anılmıştır.[160] Zira sivil savaşlar sonucunda tarumar olmuş ülkelerin yeniden inşası uluslararası toplum için önem arz eden ve öncelikli konular arasında yer almıştır.

Başarısız ülkeler olan anılan ülkelerin pek çok açıdan uluslararası sisteme yönelik bir tehdit olduğunun altı farklı bağlamlarda çizilmektedir. Öyle ki başarısız devletlerde yaşanan istikrarsızlık küresel bir güvensizlik olarak karşımıza çıkar [161] Korteweg, başarısız devletler tarafından yönetilemeyen mekanları adlandırmak için kullandığı "kara delikler" (*black holes*) ifadesiyle bu mekanların terörist örgütler tarafından korunaklı mekanlar olarak işlev gördüğüne dikkat çekmektedir.[162] Bununla birlikte başarısız devletler için altı çizilen bir diğer nokta, söz konusu ülkelerin yakın

[156]Robert Rotberg, *When States Fail: Causes and Consequences*, Princeton: Princeton University Press, 2010, s.5.
[157] James A Piazza, "Rooted in Poverty?: Terrorism, Poor Economic Development, and Social Cleavages", *Terrorism and Political Violence*, Vol.18, No. 1, 2006, s. 159-177.
[158] Francis Fukuyama, "Nation-Building 101", *The Atlantic*, JAN 1 2004. http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2004/01/nation-building-101/302862/
[159]Francis Fukuyama, *State Building: Governance and World Order in the 21th Century*, Ithaca: New York Cornell University Press, 2004, s.99.
[160] James Dobbins, John G. McGinn, Keith Crane, Seth G. Jones, Rollie Lal, Andrew Rathmell, Rachel M. Swanger ve Anga R. Timilsina, *America's Role in Nation-Building From Germany to Iraq*, Rand Corparation Report, 2003.
[161]Simona Ţuţuianu, "Redefining Sovereignty: From Post-Cold War to Post-Westphalia", *Towards Global Justice: Sovereignty in an Interdependent World*, Hague: T. M. C. Asser Press, 2013, s.88.
[162]Rem Korteweg, "Black Holes: On Terrorist Sanctuaries and Governmental Weakness", *Civil Wars*, Vol.10, No.1, 2008, s.60-71.

komşuları açısından yarattığı tehditlerin büyüklüğüdür. Çatışmanın komşu ülkelere sıçrama riski bu tehditlerin başında gelmektedir.[163] Kuşkusuz yaşanan bu çatışmaların komşu ülkeler açısından yarattığı sonuçlardan biri de -özellikle Afrika kıtası için- ani mülteci akınları olmuştur.[164]

Fukuyamaya göre "…dünya düzeni için en esaslı tehdit zayıf, çökmüş veya başarısız devletlerden gelmektedir. Bu devletlerin nasıl tedavi edileceğini öğrenmek ve içeride gerekli siyasal desteği sağlamak Amerika için önümüzdeki yüzyılda belirleyici mesele olacaktır."[165] Bu çerçevede özellikle kırılgan devletlerin sergilediği devlet kapasitesini arttırmaya yönelik faaliyetlerin çatışmanın önüne geçilmesinde önemli bir rol oynadığına işaret edilmektedir.[166] Bu tür devletlerde özellikle dış yardımlar yoluyla finansa edilmeye çalışılan pek çok proje başarısızlıkla sonuçlanmaktadır.[167] Bu çerçevede Kofi Annan, gerek ulusal gerekse de uluslararası olarak etkin bir devlete duyulan ihtiyacın altını çizmiştir. [168] Bu kapsamda özellikle yönetişim olgusu başarız veya başarısızlık yolundaki devletlerin yeniden örgütlenmesinde büyük bir önem arz etmektedir.[169] Zira başarısız devletler "artık devlet olmanın gereği fonksiyonları sürdüremeyen" entiteler olarak değerlendirilmektedir.[170] İyi yönetişim olgusu ile gerek ekonomik gerekse de siyasal olarak ülkelerin kurumsal gelişimine yönelik kapasitelerinin arttırılması hedeflenmektedir. Daha başka bir deyişle güçlü ekonomik kurumların ve demokratik siyasal sistemlerin tesisi iyi yönetişimin en temel hedefleri arasında sayılmaktadır.[171]

---

[163]Zaryab Iqbal ve Harvey Starr, "Bad Neighbors: Failed States and Their Consequences", *Conflict Management and Peace Science*, Vol. 25, No. 4, 2008, s. 316-328.

[164]Zaryab Iqbal, "The Geo-politics of Forced Migration in Africa, 1992–2001", *Conflict Management and Peace Science*, Vol. 24, No.2, 2007, s.105-119.

[165] Francis Fukuyama, "Nation-Building 101", *The Atlantic*, JAN 1 2004. http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2004/01/nation-building-101/302862/

[166] Derick W. Brinkerhoff, "Developing Capacity in Fragile States", *Public Administration and Development*, Vol.30, No.1, 2010, s. 66-78.

[167]Kate Jenkins ve William Plowden, *Governance and Nationbuilding: The Failure of International Intervention*, Cheltenham, U.K., and Northhampton, Mass: Edward Elgar, 2006.

[168] Kofi A. Annan, *"We the Peoples": The Role of the United Nations in the 21st Century,* New York: United Nations, Department of Public Information, 2000, s.7.

[169] Derick W. Brinkerhoff ve Jennifer M. Brinkerhoff, "Governance Reforms and Failed States: Challenges and Implications", *International Review of Administrative Sciences*, Vol.68, No.4, 2002, s. 511-531.

[170]William I. Zartman, *Collapsed States: The Disintegration and Restoration of Legitimate Authority*, Boulder, CO: Lynne Rienner, 1995, s.5.

[171] Thomas Carothers, "Democracy Assistance: Political vs. Developmental?", *Journal of Democracy*, Vol. 20, No. 1, 2009, s. 5-19.

3.3.Ekoloji, Doğal Kaynaklar ve Göç

Kontrolsüz büyüme ile beraber ortaya çıkan kaynak yetersizliği ve ekolojik dejenerasyon, bugün insanlık için varoluşsal bir risk olarak karşımızda durmaktadır.[172] Özellikle ulusal egemenliğin bir parçası olarak düşünülebilecek kontrol gücünü elinde bulunduramayan pek çok ülkede, sosyal düzeni alt üst eden sadece fiziki çatışmalar değil aynı zamanda "kıtlık ve kitlesel göç" gibi sorunlardır.[173] Ekolojik felaketler bugün hiç olmadığı kadar büyük bir tehdit olarak insanlığın karşısında durmaktadır. Yaşanan ekolojik felaketlerin çatışmalara kapı araladığı sıklıkla vurgulanan bir vakıadır. İklim değişikliğinin yarattığı kaynak kıtlığı ve kıtlığın beraberinde getirdiği yoksunluklar çatışmalara zemin hazırlamaktadır. Çatışmaların temelinde ekolojik bozulmanın ortaya çıkardığı kuraklık, yoksulluk ve yıkım yatmaktadır.[174]

Tüm bunların yanında ekolojik sorunlar göç olgusunu tetikleyen önemli faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir.[175] Bu doğrultuda belirli bir ulus bünyesinde yaşanan çatışmalar sonucu ortaya çıkan kitlesel göç hareketleri komşu devletler açısından yıkıcı etkiler doğurabilmektedir.[176] Bu kapsamda söz konusu göçlerin önemli bir nedeninin de çevresel deformasyon olduğu ifade edilebilmektedir.[177]

Ayrıca farklı doğal kaynakların/zenginliklerin varlığının bizatihi savaş neden olduğu veya mevcut savaşların süresini uzattığını dile getirilmektedir.[178] Özellikle Soğuk Savaş'ın sonu ile beraber süper güçlerin desteğini yitiren savaşkan unsurlar kaynaklara hiç olmadığı kadar fazla ihtiyaç duymuşlardır.[179] Kaynakların yokluğu kadar kaynakların bolluğu ve bu anlamda zengin ülkelerin hammadde ihracına bağımlı hale

---

[172] Donella H. Meadows, Dennis L. Meadows, Jorgen Randers ve William W. Behrens III, *Limits to Growth*, New York: New American Library, 1972.

[173] Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy : Protecting People, Promoting Peace*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001, s.19.

[174] Bkz. Thomas F. Homer-Dixon, *Environment, Scarcity, and Violence*, New Jersey:Princeton University Press, 1999.

[175] Andrew Morton, Philippe Boncour ve Frank Laczko, "Human Security, Policy Challenges", *Forced Migration Review*, Vol.31, October 2008.

[176] Susan A. Mayer, "In Our Interest The Responsibility to Protect", Richard H. Cooper ve Juliette Voinov Kohler(der.), *Responsibility to Protect The Global Moral Compact for the 21st Century*, NewYork: Palgrave Macmillan, 2009, s.46.

[177] Norman Myers, "Environmental Refugees: A Growing Phenomenon of the 21st Century", *Philosophical Transactions of the Royal Society*, Vol.357, No.1420, 2002, s. 609-613.

[178] Micheal L. Ross, "What Do We Know About Natural Resources and Civil War?", *Journal of Peace Research*, Vol. 41, No.3, 2004, s. 337-356.

[179] Phillippe Le Billon, *The Political Economy of War: What Relief Agencies Need to Know*, HPN Network
Paper 33, London: Overseas Development Institute, 2000; Philippe Le Billon, "The Political Ecology of War: Natural Resources and Armed Conflict", *Political Geography,* Vol. 20, 2001, s.561-584.

gelmeleri de iç savaşların bir diğer nedeni olarak sunulmaktadır.[180] Ülkeler komşu ülkelerin zengin kaynaklarını elde etmek maksadıyla çatışmaya yönelebildikleri gibi, zengin kaynaklara sahip ülkeler söz konusu kaynakların yarattığı avantaja dayanarak komşu ülkelerle çatışmayı tercih edebilmektedir. [181]

4.SOĞUK SAVAŞ'TAN KÜRESELLEŞMEYE: 21. YÜZYILDA GÜVENLİK SORUNLARI VE GÜVENLİK ALGISININ DÖNÜŞÜMÜ

Küresel güvenliğin analizinde temel aktörler olarak devletleri alan ve güç merkezinde gerçekleştirilen analizlerin dışında Soğuk Savaş sonrasında güvensizliklerin diğer kaynakları da yoğun biçimde tartışılmıştır. Güvenliğe yönelik bu yeni bakış açısını şekillendiren farklı dinamiklerden bahsetmek mümkündür: Bu kapsamda (i) Soğuk Savaş'ın sonlanması, (ii) ekonomik küreselleşmenin ve çevresel dejenerasyonun getirdiği güvensizliğin yanı sıra (iii) 1990 sonrası yoğunlaşan iç savaşlar yeni bir güvenlik algısını zorunlu kılmıştır.[182] 1990'lı yıllar pek çok açıdan nükleer savaş riskinin tedirginliği altında nazar-ı itibare alınmayan pek çok sorunun yeniden güvenlik olgusunun şemsiyesi altına girmesiyle sonuçlandı. Kuşkusuz bu güvenlik tehditlerinin bir kısmı Soğuk Savaş öncesinde de mevcuttu. Ancak iki kutuplu dünyanın nükleer silahlar gölgesinde şekillenen atmosferi pek çok açıdan bu tehditlerin kayda değer güvenlik riskleri olarak algılanmasının önüne geçti. Söz konusu hususlar 1970'li yıllardan itibaren kimi platformlarda kısık sesli olarak dile getirilse de bu çıkışlara kulak kabartılması için Soğuk Savaş'ın sonunu beklemek gerekmiştir. Soğuk Savaş sonrası dünyanın ne kadar güvenli olacağı -özellikle de tek kutupluluk ve çok kutupluluk çerçevesinde- uluslararası ilişkiler kuramcılarının gündemini teşkil eden dinamik bir tartışma ortamı doğurmuştur. Bununla beraber küreselleşme çerçevesinde yapılan tartışmalar sosyal bilimlerin tüm alanlarında olduğu gibi güvenlik çalışmaları için de

[180]Paul Collier ve A. Hoeffler, "On Economic Causes of Civil War", *Oxford Economic Papers,* Vol. 50, 1998, s.563-573; Marta Reynal-Querol, "Ethnicity, Political Systems, and Civil Wars", *Journal of Conflict Resolution,* Vol.46, No. 1, 2002, s. 29-54.
[181]Michael L Ross, "How Does Natural Resource Wealth Influence Civil War? Evidence from 13 Cases", *International Organization,* Vol.58, No.1, 2004, s. 35-67.
[182]David Bosold ve Sascha Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005, s.84.

belirleyici olmuş, güvenlik sorunları, güvenliği tehdit eden aktörler ve güvenliğe yönelik çözüm araçlarının yeniden değerlendirilmesini beraberinde getirmiştir.

4.1.Büyük Stratejiler ve Küresel Güçler: Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Yapısı

Şüphesiz güvenlik algısının değişiminde tayin edici nitelikte önemli bir kırılma noktası Soğuk Savaş'ın sona ermesidir. Soğuk Savaş'ın süper güçleri arasındaki rekabetin ortadan kalkmasıyla beraber güvenliğin gündemi değişmiş ideolojik mücadelenin yansıması olan askeri güvenlik anlayışı dönüşüme uğramıştır.[183] Soğuk Savaş'ın sonu öncelikle uluslararası politikanın yeni hüviyetine ilişkin soru işaretlerine neden olmuştur. Soğuk Savaş sonrası dünyanın alacağı şekil küresel güvenliğin nasıl sağlanacağına yönelik farklı değerlendirmeleri de beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede uluslararası sisteme yönelik makro bir çerçevede başta neo-realist yapısalcı analizlerce şekillendirilen bir güvenlik yaklaşımından bahsetmek mümkündür. Süper güçlerin (*major powers*) ve büyük stratejilerin (*grand strategy*) analiz edildiği bu ekol büyük ölçüde Soğuk Savaş algısının bir devamı olarak cereyan etmiştir.[184]

Uluslararası sistemin tek kutupluluk mu yoksa çok kutupluluk mu üzerine inşa edildiği sorusu bu dönemde farklı akademik çevrelerde yoğun biçimde tartışılmıştır. Öte yandan doğrudan doğruya uluslararası güvenlikle ilişkilendirilebilecek bir diğer sorun ise ister tek kutuplu isterse de çok kutuplu kabul edilsin Soğuk Savaş sonrası dünyanın ne ölçüde barışcıl ve güvenli olacağına ilişkindir. Bununla birlikte Soğuk Savaş sonrası dönemi Amerikan gücünün meydan okunamazlığı etrafında okuyan ve tek kutupluluğa vurgu yapan analizler de mevcuttur. Tek kutupluluk çerçevesinde yapılan analizlerin bir kısmı *Pax Americana'*ya vurgu yaparak barışçı bir vizyon ortaya koymakta iken kimi diğer yorumlar ise Amerikan tek kutupluluğunun muhtemel yıkıcılığının altı çizmekten geri durmamıştır. Ayrıca tek kutupluluğu reddedenler için çok kutuplu bir dünyanın kaosu da beraberinde getireceğine yönelik okumaların yanında çok kutupluluğu daha

[183] Barry Buzan, "New Patterns of Global Security in the Twenty-First Century", *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-),* Vol. 67, No. 3, Jul. 1991, s.433.
[184]Michael Mastanduno, "Preserving the Unipolar Moment: Realist Theories and U.S. Grand Strategy after the Cold War", *International Security,* Vol. 21, No. 4, Spring 1997, s.49-88; Charles Krauthammer, "The Unipolar Moment," *Foreign Affairs,* Vol.70, No.1, Winter1990/91, s.23-33. Konuyla iligili önemli bir derleme için bkz. Ethan B. Kapstein ve Michael Mastanduno (der.), *Unipolar Politics. Realism and State Strategies after the Cold War,* New York: Columbia University Press, 1999.

barışçıl bir dünya düzenine yol vereceğine ilişkin değerlendirmelere de rastlamak mümkündür.[185]

Genel itibariyle Soğuk Savaş Sonrasında Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Afrika'da cereyan eden çatışmaların Amerikan Süper Gücüne dayanılarak kolaylıkla yatıştırılabileceği düşüncesinin pek çok açıdan yanıltıcı olduğu dile getirilmektedir. Gittikçe büyüyen sosyo-ekonomik adaletsizlik ve çevresel felaketlerin ortaklaşa şekillendirdiği koşullar artık süper güçlerin kontrol edemeyeceği ve geleneksel askeri metotlarla başa çıkılamayacak asimetrik tehditleri beraberinde getirmiştir.[186] Daha özelde yapılan değerlendirmeler, Soğuk Savaş sonrası dünyada yaşanan çatışmaların pek çok açıdan geçmiş formlardan farklı bir mahiyete sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Zira Soğuk Savaş'ın iki süper gücünün ortadan kalkması savaşları dizginleyecek patronaja dayalı ilişkilerin sona ermesi anlamını taşımaktadır.[187] Öyle ki bu dönemde pek çok açıdan Soğuk Savaş'ın ideolojik kalıplarının şekillendirdiği çatışmaların dışında yeni çatışma kalıpları ortaya çıkmıştır. Dışlayıcı ideolojilerin değil kimliklerin şekillendirdiği etnik ve dinsel savaşlar uluslararası ilişkilerde savaş olgusuna ilişkin temel parametrelerin baştan aşağıya yeniden değerlendirilmesi gereğini doğurmuştur. [188]

4.2.Küreselleşme ve Savaşın Yeni Motifleri

Güvenlik algısının değişimde belirleyici ikinci bir dinamik ise küreselleşme olgusu kapsamında değerlendirilmektedir. Küreselleşme dalgası siyasal, sosyal ve ekonomik gerçeklik üzerinde dikkat çekici etkilere sahip olmuş aynı zamanda mevcut tehditlerin mahiyetini gerek aktörler gerekse de temalar ekseninde ciddi şekilde şekillendirmiştir. Bir başka ifadeyle küreselleşme güvenliğin ontolojik temellerini kökünden sarsmıştır.

---

[185] Tek kutupuluk ve çok kutupluluğa yönelik değerlendirmeler için John Mearsheimer, "Back to the Future: Instability in Europe After the Cold War", *International Security*, Vol. 15, No. 1, Summer 1990, s.5-56; Michael Mastanduno, "Preserving the Unipolar Moment: Realist Theories and U.S. Grand Strategy after the Cold War", *International Security*, Vol. 21, No. 4, Spring 1997, s.49-88; Charles Krauthammer, "The Unipolar Moment," *Foreign Affairs*, Vol.70, No.1, Winter1990/91, s.23-33.Ayrıca konuyla ilgili oldukça kapsamlı bir derleme için bkz. Ethan B. Kapstein ve Michael Mastanduno (der.), *Unipolar Politics. Realism and State Strategies after the Cold War*, New York: Columbia University Press, 1999.

[186]Paul Rogers, *Losing Control: Global Security in 21th Century*, London & NewYork: Pluto Press, 2010, s. xii.

[187] Donald M. Snow, *Uncivil Wars: International Security and the New International Conflicts*, Boulder Colorado:Lynnee Rienner, 1996, s.48.

[188] Mary Kaldor, *New and Old Wars:Organized Violence in a Global Era*, Cambridge: Polity Press, 1999, s.76-82.

Küreselleşme bir taraftan güvenlik tehditlerinin ve bu tehditlerin kaynaklarının diğer taraftan bu güvenlik risklerinin ele alınış biçimleri ve bu risklerle başa çıkacak aktörlerin niteliğini ciddi biçimde değiştirmiştir. Kuşkusuz tüm bu dönüşüm küreselleşme, egemenlik ve güvenlik üçlüsünün uluslararası politika üzerinde bıraktığı büyük izler olarak değerlendirilebilecektir.

4.2.1. Yerelleşme, Parçalanma ve Çatışma

James Rosenau'nun ifadesiyle "büyük bir hızla değişen ve karşılıklı bağımlı" bir dünyada ulusal ve uluslararası hudutlar gittikçe bulanıklaşmakta ve söz konusu hudutlar arasında ayrım yapmak da bir o kadar güçleşmektedir.[189] Bununla birlikte bu durum topyekün küresel bir homojenizasyon çerçevesinde düşünülmemektedir. Roland Robertson artan ve yoğunlaşan küresel iletişim bağlamında yerel olanın küreselleştiği, küresel olanın ise bir o kadar yerelleştiği farklı renklere sahip melez bir dünya tasvir eder. [190] Rosenau'ya göre, küreselleşme sürecinde gerek üstten yani uluslararası örgütlerden kaynaklanan *bölgeselleşme* gerekse de alttan yani devlet altı unsurlardan kaynaklanan *kimlik/tanınma* talepleri neticesinde entegrasyon ve parçalanma eğilimleri senkronize biçimde yürümektedir.[191] Küreselleşmeye yönelik benzer bir okuma yapan Benjamin Barber da aşağıdan yukarıya uzanan ve kimlikler üzerinden cereyan eden ulus devletin parçalanma sürecini *Lübnanizasyon* olarak isimlendirmiştir.[192] Çizilen bu çerçevede ulus devlet formunun zeminini kaybetmesine neden olan modern kabilecilik (*modern tribalism*) olgusu Ruanda'dan Kosovaya kadar uzanan uluslararası güncel sorunların anlaşılmasında kilit bir rol oynamaktadır.[193] Benzer bir şekilde Walzer'in yeni kabilecilik (*new tribalism*) olarak adlandırdığı bu süreç aynı zamanda yerel kimliklerin ön plana çıktığı parçalayıcı bir sürece karşılık gelmektedir.[194] Söz konusu sürecin yakın tarihte en göze batan örneği 1990'lı yıllarda Balkanlara damgasını vuran mikro-

[189]James Rosenau, *Along the Foreign-Domestic Frontier: Exploring Governance in a Turbulent World*, Cambridge University Press, 1997, s.3.
[190]Roland Robetson, " Globalisation or Glocalisation?", *Journal of International Communication*, Vol.1, No.1, 1994, s. 33-52.
[191] James Rosenau, *Along the Foreign-Domestic Frontier: Exploring Governance in a Turbulent World*, Cambridge University Press, 1997, s. 99-117.
[192]Benjamin R. Barber, *Jihad Vs. McWorld*, New York: Time Books, 1995, s.3-6.
[193] Paul James, *Globalism, Nationalism, Tribalism: Bringing Theory Back In*, London: Sage Publication, 1996, s.33-38.
[194] Micheal Walzer, "The New Tribalism: Notes on a Difficult Problem", *Dissent*, Vol. 39, Spring 1992, s:164- 171

milliyetçilikler olmuştur.[195] MacRae'nin ifadesiyle insan güvenliğine yönelik büyük bir tehdit oluşturan küreselleşmenin karanlık yüzü "diğer klan, kabile ve köylerde çaresiz sivillere saldıran etnik ve dinsel saflık peşindeki koka-kola içen, jean giyen AK-47 ekipmanlı genç sivillerin" yarattığı şiddet ile kendini açığa vurmaktadır. Bu anektod aynı zamanda küreselleşme ve küreselleşmeye bir tepki olarak doğan yerelleşme dinamiklerinin nasıl bir arada işlediğine dikkat çekmektedir. [196]

4.2.2. Tehditlerin Değişimi ve Tehditler Hiyerarşisinin Yeniden Saptanması

Soğuk Savaş sonrası dünyada güvenlik anlayışında yaşanan en büyük dönüşüm güvenlik sorunlarının ve tehdit hiyerarşisinin yeniden tanımlanması olmuştur.[197] Uzun yıllar boyunca çatışmaya veya savaş seviyesine ulaşmamış/ ulaşma riski olmayan yoksulluk ve insan hakları ihlalleri gibi başlıklar doğrudan doğruya güvenlik tehditleri olarak kabul edilmeyerek yumuşak güvenlik (*soft security*) kapsamında ele alınmaktan kurtulamamıştır.[198] Bununla birlikte söz konusu algının hızla dönüştüğü ifade edilebilecektir. Güvenlik anlayışının değişiminde etkili olan en önemli faktör yaşadığımız çağa damgasını vuran küreselleşme fenomeni olmuştur. Küreselleşme ile güvenliğin kapsamı da değişmiştir.[199] Küreselleşme ile yakından bağlantılı bir olgu olan karşılıklı bağımlılıkla beraber ise önem hiyerarşinin en tepesinde yer alan askeri bir güvenlik anlayışı da eski fonksiyonunu yitirmiştir.[200] Zira ulusal güvenlik temelinde ele alınan yüksek politika (*high politics*) ve ekonomik sorunları merkezine alan alçak politika (*low politics)* arasındaki ayrım gün geçtikçe daha bulanık bir hal almıştır.[201] Bugünün yaygın küresel güvenlik sorunlarını devletlerin birbirlerini hedef aldıkları olası nükleer tehditlerden ziyade birbiriyle hiç de dolaylı olmayan bir bağlantıya sahip olan çevre felaketleri, yoksulluk küresel göç dalgaları, ve etnik ve dinsel milliyetçiliğin

---

[195] Patrick Glynn, "The Age of Balkanization", *Commentary*, Vol.96, No.1, July 1993, s. 21-24.
[196] Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy: Protecting People, Promoting Peace*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001 , s.18.
[197] Victor D., Cha, "Globalization of the Study of International Security", *Journal of Peace Research*, Vol.37, No.3, May 2000, s.393-395.
[198] David Roberts, *Global Governance and Biopolitics: Regulating Human Security*, New York: Zed Books, 2010, s.10.
[199] Victor D., Cha, "Globalization of the Study of International Security", *Journal of Peace Research*, Vol.37, No.3, May 2000, s.393-395.
[200] Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye, *Power and Interdependence*, Third Edition, New York: Longman, 2001, s. 21-25.
[201]Theodore H. Moran, "International Economics and U.S. Security", Charles W. Kegley ve Eugene R. Wittkopf (der.), *The Future of American Foreign Policy*, New York: St. Martin's Press, 1992, s. 307-318.

körüklediği iç savaşlar oluşturmaktadır. Öyle ki Soğuk Savaş ile yeni milenyum arasındaki periyotta cereyan eden 116 çatışmadan 89'u iç savaş olarak sınıflandırılmaktadır.[202]

4.2.3. Yeni Güvenlik Aktörlerinin Ortaya Çıkışı

Küreselleşme ile beraber güvenlik sorunlarının muhtevası kadar bu sorunlara eğilen, bir başka ifadeyle sorunlara yönelik çözüm üreten aktörlerin hüviyetinin de hızla dönüşmekte olduğunu söylemek mümkündür. Ulus devletlerin küreselleşmenin beraberinde getirdiği sorunlarla baş etmekte yaşadığı güçlük mevcut güvenlik anlayışının sorgulanmasını da beraberinde getirmiştir. Ortaya çıkan riskler ulus devletlerin sınırlarını aşan küresel bir risk toplumunun (*global risk society*) mevcudiyetine de zemin hazırlamıştır.[203] Zira yaşanan hızlı küreselleşme ulus devletlerin -başta ekonomik olmak üzere- pek çok konuda çaresiz kalmasını beraberinde getirmiştir.[204] Ulus devletlerin sınır aşan sorunlar karşısında temel işlevlerini yerine getirmekte yaşadığı güçlük farklı ulusal ve uluslararası mekanizmalara yönelik ihtiyacı da gözler önüne sermiştir. Nitekim devletlerin çevresel ve ekonomik güvenliklerini sağlamakta yetersizlik yaşadıkları sıklıkla altı çizilen bir argümandır.[205] Bu çerçevede küresel sorunların ancak küresel çözümler yoluyla üstesinden gelinebileceğine yönelik algı, güvenliğin ulus-aşan bir çerçevede yeniden okunmasının yolunu açmıştır.[206] Özellikle Soğuk Savaş'tan bugüne uzanan süreçte gerek uluslararası işbirliği mekanizmaları gerekse de ulus devletlerin ulus-aşan faaliyetleri yoluyla küresel güvenlik sorunlarına yönelik çözüm arayışlarının ivme kazandığına tanıklık edilmektedir.

---

[202] Mikael Eriksson ve Peter Wallensteen, "Armed Conflict, 1989-2003", *Journal of Peace Research*, Vol. 41, No.5, 2004, s.626.

[203] Ulrich Beck, "Global Risk Society", *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization*, Volume II: De-H.", George Ritzer (der.), Oxford: Blackwell, 2012, s. 836-838. Geleceğin güvenlik theditlerini Risk Toplumu bağlamında değerlendiren bir çalışma için Pınar Bilgin, "Individual and Societal Dimensions of Security", *International Studies Review*, Vol.5, No.2, 2003, s. 203-222.

[204] Susan Strange, "The Erosion of the State", *Current History*, Vol.49, No.613, Nov. 1997, s.365-396; Kenichi Ohmae, *The End of the Nation State: The Rise of Regional Economics*, London: Harper Collins, 1995. Bu konuda benzer bir vurgu için Pınar Bilgin, "Individual and Societal Dimensions of Security", *International Studies Review*, Vol.5, No.2, 2003, s. 216.

[205] Çevresel riskler ve küreselleşme ilişkisi için bkz. Frank Biermann ve Klaus Dingwerth, "Introduction: Global Environmental Change and the Nation State", *Global Environmental Politics*, Vol. 4, No.1, 2004, s.1-22. Daha ekonomi bağlamlı bir değerlendirme için bkz. Susan Strange, "The Declining Authority of States", David Held ve Anthony McGrew (der.), *The Global Transformations Reader: An Introduction to the Globalization Debate*, Cambridge: Polity Press, 2003, s. 127-134.

[206] Peter Hough, *Understanding Global Security*, New York: Routledge, 2013, s.248.

4.2.4. Tehditlerin Çeşitlenmesi ve Tehdit Kaynakların Dönüşümü

Tarihsel süreçte uluslararası ilişkiler aktörlerinin çeşitlenmesine paralel olarak ve güvenlik sorunlarının kaynakları da değişmiştir. Bellamy'nin de altını çizdiği gibi siyasal arenada formel devlet yapılarının yerini alan entitelerin kontrolüne geçen şiddet tekeli yerel aktörler ve savaş lordlarının elinde güçlü bir enstrüman halini almaktadır.[207] Söz konusu bu devlet dışı aktörlerden (*non-state actors*) kaynaklanan ve ulus-aşan (*transnational)* sorunlar Soğuk Savaş sonrası güvenlik ortamını şekillendirmiştir.[208] Gri alanlar fenomeni (*grey areas phenomena*) olarak adlandırılan yaklaşıma göre güvenlik tehditleri büyük ölçüde devlet dışı aktörlerden kaynaklanmakta ve içerisinde uluslararası suç çeteleri, terörizm ve uyuşturucu trafiğini barındıran ve şiddet içeren kimi güvenlik tehditlerinin yanı sıra illegal göç, kuraklık ve hastalıklar gibi çeşitli güvenlik sorunları da bulunabilmektedir.[209]

Özellikle başarısız devletlere addedilen tehditler, terörizm, uluslararası suç şebekeleri, silahlanma ve bölgesel istikrarsızlık olarak sıralanabilmektedir.[210] Devletlerin egemenliğini korumayı hedef alan 20. yüzyıla ait uluslararası sistem bizatihi devletlerin başarısızlığından kaynaklanan sivil kayıpları telafi etmek konusunda gerekli araçlara sahip ol(a)mamıştır.[211] Sıklıkla tekrarlanan etnik çatışmalarda ise genellikle karaborsa yoluyla elde edilmiş hafif silahların kullanımı artmış, paramiliter ve paralı kuvvetlerin yanında çocuk askerlerden de yoğun biçimde faydalanılmıştır. Bununla birlikte ilgili savaşların finansmanı ise kaynakların kontrolünü elinde tutan yerel savaş

---

[207]Alex J. Bellamy, "The Great Beyond: Rethinking Militaryresponses to New Wars and Complex Emergencies", *Defence Studies*, Vol.2, No. 1, 2002, s.25-50.

[208]Ersel Aydınlı, *Statist- Transnationalism for a Security Cooperation Regime, Emerging Transnational (In)Security Governance: A Statist- Transnationalist Approach*, Newyork: Routledge, 2012, s.1-2. Benzer bir değerlendirme için bkz. Victor D., Cha, "Globalization of the Study of International Security", *Journal of Peace Research*, Vol.37, No.3, May 2000, s.393-395.

[209]Peter Chalk, *Non-Military Security and Global Order: The Impact of Extremism, Violence and Chaos on National and International Security*, New York: St. Martin's Press, 2000, s. 2. Gri alanlar kavramlaştırmasının ilk sahipleri için bkz. Jim Holden Rhodes ve Peter Lupsha, , "Gray Area Phenomena: New Threats and Policy Dilemmas" , *Criminal Justice International*, Vol. 9, No. 1, 1993, s 11–17'den aktaran Peter Chalk, *Non-Military Security and Global Order: The Impact of Extremism, Violence and Chaos on National and International Security*, New York: St. Martin's Press, 2000, 159.

[210] Liana Sun Wyler, *Weak and Failing States: Evolving Security Threats and U.S. Policy*,CRS Report for Congress, August 28, 2008 , s.6-9.

[211] Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy: Protecting People, Promoting Peace,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001, s.15.

lordları tarafından sağlanmaktadır.[212]Duffield'a göre küreselleşme ile beraber bildiğimiz ulus devlet yapılarının sona ermesi Üçüncü Dünya için gerek güvenliği tehdit eden savaş lordları gerekse de güvenliğin tedarikçileri Kuzey ülkeleri açısından küresel şartlara uyarlanmış olan yeni yöntemlere kapı aralamıştır.[213]

4.2.5. İnsan Hakları ve Egemenliğin Dönüşümü

Egemenliğin tescil edildiği öz yönetim hakkı bir taraftan dışa karşı devletin sağladığı güvenliği garanti etse de diğer yandan yurttaşlarını ceberrüt bir devlet tehlikesi ile karşı karşıya bırakmaktadır.[214] Öte yandan yaşanan hızlı küreselleşme sürecinde neredeyse evrensel bir norm halini alan insan haklarını korunmaya yönelik girişimler de hız kazanmıştır. Güvenliğe yönelik yeni bakış açısı zamanla insan haklarına daha duyarlı bir hal almış ve bu bağlamda insanlığı bir bütün olarak ele alacak biçimde yurttaşlığı ulus devlete yönelik aidiyetlerin ötesine taşımıştır[215]

Şüphesiz bu kapsamda üzerinde durulması gereken önemli bir bağlantı da insan hakları ve egemenlik ilişkisinin değişen mahiyetine yöneliktir. İnsan haklarının uluslararası arenada kazandığı önem aynı zamanda yeni bir egemenlik biçimini zorlamaktadır.[216] Özellikle temel insan hakları ekseninde ulus devletler başta uluslararası örgütler olmak üzere çeşitli ulus-aşan kontrol mekanizmalarına tabi kılınmaktadır. Bodinci anlamda mutlak sınırsız ve bölünemez bir egemenlik anlayışından sıyrılarak daha sınırlı ve kontrollü bir egemenlik anlayışına yönelen ulus devletler için bugün egemenlik klasik anlamını yitirmiş durumdadır. Özellikle uluslararası örgütler ile devletler arasındaki gerek ekonomik gerekse de siyasal ilişkilerde insan haklarını korumaya yönelik şartlılık ilkesinin devreye sokulması mutlakçı bir egemenlik anlayışını dönüşüme zorlayan önemli bir faktör

---

[212] Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy: Protecting People, Promoting Peace,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001, s.20.

[213] Mark Duffield, "Post-modern Conflict: Warlords, Post-adjustment States and Private Protection", *Civil Wars,* Vol.1, No.1, 1998, s.65-102.

[214]Bu bağlamda güvenlik-öz yönetim gerilimi için bkz. James Mayall, "Security and self-determination", William Bain (der.), *The Empire of Security and the Safety of the People (Routledge Advances in International Relations and Global Politics*, London: Rouledge, 2006,s.94.

[215]Tim Dunne ve Nicholas J. Wheeler, "'We the Peoples': Contending Discourses of Security in Human Rights Theory and Practice", *International Relations,* Vol. 18, No.1, 2004, s.10.

[216]Bu konuda kapsamlı bir değerlendirme için bkz. Kurt Mills, *Human Rights In The Emergıng Global Order: A New Sovereignty?* , London: St. Martin's and Macmillan Press, 1998.

mahiyetindedir.[217] Yine Uluslararası Ceza Mahkemesi gibi örgütlerin devletlere münhasır bir özellik olarak yargılama yetkisini uhdesine alarak başta soykırım ve savaş suçları olmak üzere ağır insan hakları ihallerinin önüne geçmesi ve siyasal elitlerin egemenliklerini kısıtlaması bu bağlamda önem taşımaktadır.[218]

Bunun yanında insan haklarının daha radikal biçimde insani müdahale operasyonları yoluyla ve askeri araçlar kullanılarak korunması da 1990 sonrası dünyada sıklıkla rastlanan bir norm halini almıştır.[219] İkinci olarak, egemenliğin dönüşümünün yukarıdan aşağı devletler eliyle değil, aşağıdan yukarı uzanan devlet dışı entitelerin etkisiyle toplumsal dinamikler sonucu gerçekleştiği ifade edilebilecektir. Her şeyden önce küreselleşmenin işlem maliyetlerini düşürerek iletişim imkanlarını arttırması ulusal ve uluslararası ayrımını bulanıklaştırarak sosyal hareketlerin ulus-aşan bir mahiyet kazanmasını da beraberinde getirmiştir.[220] Öte yandan küreselleşme-insan hakları ilişkisinde Richard Falk tarafından aşağıdan küreselleşme (*globalization from below*) olarak isimlendirilen süreçte küresel bir sivil toplumun oluşumuna dikkat çekilmektedir. Farklı toplumsal kimliklerin ulusal aidiyetleri aşabileceği örgütlenme fırsatları sunan aşağıdan küreselleşme sürecinin özgürleştirici bir yönü vardır.[221] Falk'un analojisinden yola çıkan Aziz ise aşağıdan küreselleşmenin insan haklarının ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen sosyal ve ekonomik hakları ulus aşan kolektif kanallar yoluyla koruma imkânları sunmasına vurgu yapmaktadır.[222]

Bununla birlikte egemenlik ile ilgili tartışmalarda kavramın küreselleşme ile birlikte dönüşüme uğradığı savının yanı sıra, küreselleşme ile birlikte egemenliğin dönüşümünü değil, daha radikal bir kategori olarak topyekün kaybolduğu da ifade edilmektedir. Devletin kurucu bir unsuru olan egemenliğin yitirilmesiyle, bildiğimiz

---

[217] Olav Stokke, "Aid and Political Conditionality: Core Issues and State of Art", Olav Stokke(der.), *Aid And Political Conditionality*, Frank Cass, London, 1995, s.2-67; Karen Elizabeth Smith, "The Evolution and Application of EU Membership Conditionality", Marise Cremona(der.), *The Enlargement of the European Union*, Oxford: Oxford UniverityPress, s.105-140.

[218] Marlene Wind, "Challenging sovereignty? The USA and the establishment of the InternationalCriminal Court", *Ethics & Global Politics*, Vol. 2, No. 2, 2009, s. 83-108.

[219]Mary Kaldor, *Human Security: Reflections on Globalization*, Cambridge: Polity Press, 2008, s.17.

[220] Raimo Väyrynen, "Soveregnity, Globalization and Transnational Social Movements", *International Relations of the Asia-Pasific*, Vol.1, No.2, 2001, s.227-246.

[221] Richard Falk, "Resisting 'Globalisation-from-Above' Through 'Globalisation-from-Below'", *New Political Economy*, Vol.2, No.1, 2007, s. 17-24.

[222] Nikhil Aziz, "The Human Rights Debate in an Era of Globalization: Hegemony of Discourse", *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, Vol. 27, No.4, Oct-Dec.1995, s.9-23.

anlamıyla devlet olma vasfını da kaybeden amorf yapılar/kurumların mevcudiyeti, uluslararası politikanın gündemini meşgul etmektedir. Kısacası devletlerin uluslararası sorumluluklarını yerine getirmeleri konusundaki isteksizlikleri ulusal egemenlikle ilişkilendirilebilecek hassasiyetlerinden kaynaklanabileceği gibi ülkelerin kendi sınırları içerisinde bu sorumlulukları yerine getirmek için gerekli " kontrol ve yönetişim" imkânlarına sahip olamamalarından kaynaklanabilir.[223] Jackson'un kavramsallaştırdığı pozitif egemenlik (*positive sovereignty*), yani devletin gücünü ve kapasitisini görünür kılacak eylemliliği, pek çok üçüncü dünya ülkesi için ortak bir eksikliktir.[224] Zayıf ve başarısız devletlerde egemenlik noksanlığı ile bağlantılı kapasite eksikliği devletin kontrol alanının dışına çıkmış bireyler ve gruplar tarafından gerçekleştirilebilecek muhtemel insan hakları ihlallerine de kapı aralayabilmektedir.[225]

[223] Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy: Protecting People, Promoting Peace,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001, s.19.
[224]Robert H. Jackson, *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World,* Cambridge: Cambridge University Press, 1990, s.29.
[225]Neil A. Englehart, "State Capacity, State Failure, and Human Rights", *Journal of Peace Research,* Vol.46, No.2, March 2009, s.163-180.

III. BÖLÜM

1.YENİ GÜVENLİK ANLAYIŞI VE DİNAMİKLERİ

Knudsen'e göre 1990 sonrası ortaya çıkan güvenlik algısı ana akım güvenlik çalışmalarından bir kopuşu temsil etmektedir. Bu iki akım arasındaki köprüler ise neredeyse atılmış durumdadır.[226] Yine bu doğrultuda, Terriff ve diğerleri, geleneksel ve geleneksel olmayan güvenlik görüşleri arasında kesin bir ayrıma gitmektedir. Bu ayrıma göre geleneksel anlayış güvenlik olgusunu büyük ölçüde militer bir perspektif içerisine hapsetmekte ve güvenliği devlet penceresinden okumaktadır.[227] Booth, Realizmin kanatları altında filizlenen geleneksel güvenlik çalışmalarını (i) askeri tehditleri önceleyen (ii) statükocu bir perspektife sahip ve (iii) devlet merkezli bir akım olarak değerlendirmiştir.[228] Çizilen bu çerçeveye ek olarak Realizmin en genel anlamda mutlak kazançları değil göreli kazançları dikkate almakta; bu minvalde her türlü işbirliği imkânını yok saymaktadır.[229]

Yeni güvenlik anlayışının temel çıkış noktasının Realizm eleştirisi üzerine oturduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Nitekim Realist paradigmaya yakın duranlar dahi devletlerin anarşinin yeni bir formu olarak ortaya çıkan olgun anarşi (*mature anarchy*) ortamında içerisinde güvenliğin de bulunduğu farklı hususlarda işbirliği imkânlarına kavuşabileceğine işaret etmişlerdir.[230] Bunun yanında özellikle liberal/idealist kuramlar güvenliğe yönelik realist varsayımlara zıt bambaşka bir tablo ortaya koymuşlardır. Bu yaklaşım özelllikle Soğuk Savaşın sonu ile beraber idealizmin iyimserliğini barındıran yeni teorik açılımlara zemin hazırlamıştır.[231] Yine Liberal kuramcılar bu kapsamda liberal politik rejimlerin güvenliğin ve barışın sağlanmasında

---

[226] Olav F. Knutsen, "Post-Copenhagen Security Studies: Desecuritizing Securitization", *Security Dialogue*, Vol. 32, No.3, 2001, s.355.

[227]Terry Terriff, Stuart Croft, Lucy James ve Patrick M. Morgan, *Security Studies Today*, Cambridge, UK: Malden, MA: Polity Press, 1999, s.169.

[228] Ken Booth, "Security and Emancipation", *Review of International Studies*, Vol.17, No.4, Oct. 1991, s. 318.

[229] Robert Keohane ve Susan Martin, "The Promise of Institutionalist Theory", *International Security*, Vol.20, No. 1, 1995, s. 42.

[230] Olgun anarşi olgusunailişkin bkz.Barry Buzan, *People, States and Fear: An Agenda For International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Hertfordshire: Harvester Wheatsheaf, 1983, ss. 96-101; 115-124.

[231]Charles W. Kegley, "The Neoidealist Moment in International Studies? Realist Myths and the New International Realities: ISA Presidential Address March 27, 1993 Acapulco, Mexico", *International Studies Quarterly*, Vol. 37, No. 2, Jun. 1993, s.131-146.

kritik bir öneme sahip olduğunun altını çizmekten geri durmamaktadır.[232] Zira liberal demokratik değerler üzerine bina edilmiş güvenlik kimlikleri savaşın önüne geçecek güvenlik topluluklarının kurucu harcını teşkil etmektedir.[233] Ayrıca demokratik devletlerin kendi aralarında teşkil ettikleri güvenlik topluluğu içsel barışın temel payandası olarak kabul görmektedir.[234]

Güvenliğin değişiminde bir diğer faktör ontolojik ve epistemolojik olarak konu edinilen alanın hızla büyümesidir. Güvenlik çalışmalarının farklı konuları da işleyerek genişlemesi (*widening*) ve devlet üstü ve altı aktörleri ele alarak derinleşmesi (*deepening*) ortaya çıkan güvenlik anlayışının en temel özelliğini teşkil etmiştir.[235] Yaşanan tüm bu dönüşüm minvalinde insan güvenliği de alternatif güvenlik teorilerinden biri olarak yerini almıştır.[236] Bunun yanında güvenlik çalışmalarının değişen mahiyetine ilişkin bir diğer ayırt edici özellik ise çok disiplinli bir yönelime sahip olmasıdır. Zira günümüzde sorunlu bölgeler ve çatışma alanlarında insan hakları, kalkınma ve güvenlik arasında içkin bir bağ olduğu genellikle vurgulanmaktadır.[237] Modern güvenlik çalışmaları bu bağlamda pek çok farklı disiplin ile ortaklıklar kurmuşlardır. Sen, üç olgunun birbiriyle yakından bağlantılı olduğunun altını çizmiştir: Bu bağlamda (i) insan hakları, (ii) insani gelişme ve (iii) insan güvenliği olgularının birbirinden ayrıştırılması oldukça güçtür. [238] Bu çerçevede insan güvenliği; güvenliğin insani boyutu, kalkınma ve hakları bir araya getiren bir kavram mahiyetindedir.[239] Bir başka deyişle insan hakları ve kalkınma insan güvenliğinin iki temel bileşeni olarak

---

[232] John M. Owen, "How Liberalism Produces Democratic Peace", *International Security*, Vol. 19, No.2, 1994, s. 87-125

[233]Michael C. Williams, "The Discipline of the Democratic Peace: Kant, Liberalism and the Social Construction of Security Communities", *European Journal of International Relations*, Vol. 7, No. 4, December 2001, s.525-553.

[234]Wolfgang Wagner, "Building an Internal Security Community: The Democratic Peace and the Politics of Extradition in Western Europe", *Journal of Peace Research*, Vol. 40, No. 6, November 2003, s. 695-712.

[235] Keith Krause ve Michael C. Williams, "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods", *Mershon International Studies Review*, Vol. 40, No. 2, Oct. 1996, s. 229-230.

[236] Rita Floyd, "Human Security and the Copenhagen School's Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move", *Human Security Journal*, Vol. 5, Winter 2007, s.38.

[237] Asteris Huliaras ve Nikolaos Tzifakis , "Contextual Approaches to Human Security: Canada and Japan in the Balkans", *International Journal*, Vol. 62, No.3, 2007, s. 559.

[238] Amartya K. Sen, "Why Human Security?", *Text of presentation at the 'International Symposium on Human Security*, Tokyo, 28 July 2000.

[239]United Nations Trust Fund for Human Security, "Human Security In Theory And Practice: Application of the Human Security Concept and the United Nations Trust Fund for Human Security, Human Security Unit Office for the Coordination of Humanitarian Affairs United Nations, http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/news-from-new-horizons/issue-41/UNDP-TR-HSHandbook_2009.pdf, s.7.

değerlendirilmektedir.[240] Bununla birlikte insan güvenliğinin anlaşılması küresel güvenlik normlarının ve kozmopolitan bir algının ortaya çıkışından bağımsız değerlendirilemez.

1.1.Ulusal Güvenlik ve Küresel Normlar

Normatif teori içerisinde etik, adalet, sorumluluk gibi olguların yer aldığı pek çok kavramı uluslararası ilişkiler terminolojisine dâhil etmiştir. 20. yüzyılla beraber küresel bir yönetişime zemin hazırlayan bir takım normatif değerlerin hızla önem kazandığı görüldü. Uluslararası İlişkilerde güç kullanımının ortadan kaldırılması, insan haklarının korunması, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, insanlığın ortak mirasının korunması, küresel müştereklerin belirlenmesi ve bunların küresel düzeyde karşılanması, gelecek nesillere iyi bir dünya bırakılması ve küresel hesap verilebilirliğin sağlanması bu bağlamda vurgulanan normatif önerilerden bir kaçıdır.[241] Yine bu çerçevede özellikle küresel bir etik anlayışının yansıması olan değerler ve normların altını çizen insan hakları hareketi sosyal ve ekonomik adaletsizlik, çevre sorunları ve kırılgan uluslar gibi pek çok konunun önemine vurgu yapmıştır.[242] Normativizmin küresel politikada kazandığı ağırlık güvenlik çalışmalarını büyük ölçüde şekillendirdi. Bu anlamda insan güvenliğinin de kendi içerisinde normatif bir yön barındırdığı ifade edilebilir. Zira insan güvenliği "uluslararası olarak tanınan insan hakları ve yönetişim standartlarına uygun olarak güvenliğe yeni bir istikamet vermeyi" amaçlayan "etik bir sorumluluk" öngörür.[243] Bu çerçevede insani diplomasi (*humanitarian diplomacy*) küresel bir adalet fikrine hizmet eden temel bileşenlerden biri olmuştur.[244]

---

[240] Marlies Glasius, "Human Security from Paradigm Shift to Operationalization: Job Description for a Human Security Worker", *Security Dialogue*, Vol. 39, No. 1, 2008, s.31-54; Benzer bir değerlendirme için bkz. United Nations Trust Fund for Human Security, "Human Security In Theory And Practice: Application of the Human Security Concept and the United Nations Trust Fund for Human Security, Human Security Unit Office for the Coordination of Humanitarian Affairs United Nations, http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/news-from-new-horizons/issue-41/UNDP-TR-HSHandbook_2009.pdf, s.7.

[241] Richard Falk, "Humane Governance for the World: Reviving the Quest, *Review of International Political Economy*, Vol.7, No.2, 2000, s. 317-334.

[242]Sumner B. Twiss, "Global Ethics And Human Rights: A Reflection", *Journal of Religious Ethics*, Vol.39, No.2, June 2011, s. 204-222.

[243] Edward Newman, "Critical Human Security Studies", *Review of International Studies*, Vol. 36, No.1, 2010, s.78.

[244] Richard Falk, *The Declining World Order: America's Imperial Geopolitics*, New York & London: Routledge, 2004, s.120.

Söz konusu normatif beklentilerin güvenlik pratiklerini de baştan aşağı değiştirdiğinin söylenmesi hiç de yanlış olmaz. İster bir ulus isterse de tüzel kişilik olsun çatışmaların yatıştırılmasında tüm örgütlü unsurların etik bir sorumlululuk taşıdığı sıklıkla ifade edilebilmektedir. [245] Bu doğrultuda iç içe geçmiş bir dünyada sorumluluklar ve haklar ulus devletlerin yalnızca kendi vatandaşlarına sunduğu bir hizmet olmanın ötesine taşmıştır.[246] Nolan'ın ifadesiyle 21. Yüzyıla damgasını vuran "Yeni Uluslararası Güvenlik Etiği", uluslararası kurumlar ve uluslararası hukuk açısından belirleyici olmuştur. Söz konusu yeni normlar, Irak'a uygulanan yaptırımlar, Afganistan'da ve daha pek çok başarısız devlette devam eden ulus inşası çabaları ve Kuveyt, Haiti, Bosna, Kosova ve Doğu Timor'a yönelik müdahaleler gibi çeşitli eylemlerle görünürlük kazanmıştır.[247]

Öte yandan 1990'lı yıllarda cereyan eden yaygın iç savaşlar karşısında Güvenlik Konseyi'nin onayıyla veya onayı olmadan çeşitli müdahalelere tanıklık edilmiştir. Yeni müdahalecilik (*new interventionism*)[248] olarak da anılan bu süreç kendisini savaş suçları, soykırım ve insanlığa karşı işlenen suçların yargılanmasından, çatışma sonrası toplumları hedef alan rehabilatasyon faaliyetlerine kadar uzanabilecektir.[249] Bu çerçevede özellikle 1990'lar insani müdahalenin etkin olarak kullanıldığı yıllar oldu. Zira ABD öncülüğünde Bosna, Kosova ve Haiti de gerçekleştirilen operasyonlar döneme damgasını vurmuştur.[250] Yine 2000'li yıllarda ortaya koyulan Koruma Yükümlülüğü (*Responsibility to Protect*/*R2P*) olgusu ağır insan hakları ihlallerini yaşandığı durumlarda uluslararası toplumun ulusal sınırları aşan ikinci sıra (*second tier*) bir sorumluluğu olduğuna dikkat çekmektedir.[251] Bununla birlikte 1990'larda iz bırakan ve insani müdahale kapsamında değerlendirilemeyecek uluslararası barış

[245]Virginia Held, "Group Responsibility For Ethnic Conflict", *The Journal of Ethics*, Vol.6, No.2, 2002, s.157-178.
[246] Andrew Linklater, *The Transformation of Political Community*, Cambridge: Polity Press, 1998.
[247]Cathal J. Nolan, "Great Powers and International Security", William Bain(der.), *The Empire of Security and the Safety of the People*, London: Routledge, 2006, s.85.
[248] Başta iç savaşlar olmak üzere Soğuk Savaş sonrasının sorunlarıyla baş etmeye yönelik ortaya konulan yeni müdahalecilik olgusu için bkz. Stephen John Stedman, "The New Interventionists", *Foreign Affairs*, Vol. 72, No. 1, America and the World 1992/93, s. 1-16.
[249] Richard Caplan, "Governance Rule and Reconstruction after War", Damian Grenfell ve Paul James(der.), *Rethinking Insecurity,War and Violence: Beyond savage globalization?*, New York: Routledge, 2009, s. 169.
[250] James Kurth, "Humanitarian Intervention After Iraq: Legal Ideals vs. Military Realities", *Orbis*, Vol.50, No.1, Winter 2006, s.88.
[251] ICISS, *The Responsibility to Protect*, Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty, Ottawa: International Development Research Centre for ICISS, 2001, s. 69.

misyonlarından da bahsetmek mümkündür. 1990'lu yıllardan bu yana Güvenlik Konseyi toplamda 56 barış misyonuna onay vermiştir.[252] Bu kapsamda Birleşmiş Milletler çatışma öncesini kapsayan çatışma önleme (*conflict prevention*), çatışma esnasında barış yapımı (*peace making*) ve barışa zorlama (*peace enforcement*) ve ateşkes sonrasında ise barışı koruma (*peacekeeping*) görevlerini üstlenebilmektedir.[253]

Yukarıda ortaya konulan çerçeveyi teorize etmeye çalışan Robinson, Soğuk Savaş sonrası dünyada liberal ajandanın ayrılmaz parçaları olarak insan hakları, küresel demokrasi ve küresel sorumluluk gibi olgularının giderek önem kazandığının altını çizmiştir.[254] Uluslararası ilişkilerde güç kullanımını sınırlandıran ortodoks yaklaşımların aksine 1990 sonrası güç kazanan liberal uluslararasıcılık (*liberal internationalism*) insani krizlerde güç kullanımına salık vermektedir.[255] Liberal uluslararasıcılık hedef ülkelerde özellikle barış inşası girişimlerine de ışık tutmuş pazar ekonomisi ve liberal demokrasinin yerleşmesini hedef ülkelerde merkezi bir siyaset olarak benimsemiştir.[256] Liberal barış inşası (*liberal peacebuilding*) aynı zamanda devlet inşasına kapı aralamaktadır.[257] Bu çerçevede gerçekleştirilen barış operasyonlarında "ulusal yardım ve kalkınma ajansları, hükümet dışı örgütler, uluslararası finansal kurumlar ve diğer bölgesel ve uluslararası aktörler" içerisinde silahsızlanma, finansal ve insani yardımlar, seçim gözlemciliği, alt yapının imarı gibi çok çeşitli faaliyetlerde bulunabilmektedirler.[258]

---

[252] United Nations, "List of Operations, 1948-2010", Peacekeeping Department, 2010. http://www.un.org/en/peacekeeping/list.shtml

[253]United Nations, *United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines*, Newyork: United Nations Secretariat, 2008, s.18-20.

[254]Fiona Robinson, **"**Globalising Liberalism? Morality and Legitimacy in a Liberal Global Order", Martin Shaw (der.), *Politics And Globalisation: Knowledge, Ethics and Agency*, London/NewYork: Routledge, 2004, s.143-144.

[255]Tim Dunne ve Matt McDonald, "The Politics of Liberal Internationalism", *International Politics*, Vol. 50, No.1, 2013, s.1-17

[256]Roland Paris, "Peacebuilding and the Limits of Liberal Internationalism", *International Security*, Vol. 22, No. 2, Fall 1997, s. 56.

[257]Oliver P. Richmond, "Human Security and the Liberal Peace: Tensions and Contradictions", *Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, Vol. 7, No 1, 2006, s. 75-87.

[258] Roland Paris, "Peacebuilding and Limits of Liberal International Relations", *International Security*, Vol.22, No.2, 1997, s. 55.

1.2.Yeni Bir Kozmopolitanizme Doğru Mu?

21. yüzyılda güvenlik algısını şekillendiren en önemli parametrelerden biri de kozmopolitanizm olmuştur. Kökleri 4. yüzyıla uzanan kozmopolitanizm, en yalın haliyle ifade edilecek olursa, tüm yerel bağları aşan ortak bir insanlık ailesine vurgu yapmaktadır.[259] Bu bağlamda kozmopolitanizm herşeyden önce "küresel demokrasi ve dünya vatandaşlığı" gibi olguları bünyesinde barındıran bir kavram mahiyetindedir.[260] Kimi değerlendirmelere göre kozmopolitanizmin izlerini Kinikler ve Stoacılara dek sürmek mümkündür.[261] Kozmopolitanizm, moral kozmopolitanizm, siyasal kozmopolitanizm ve kültürel kozmopolitanizm olmak üzere farklı kolları bünyesinde barındıran oldukça geniş bir düşünce okulu mahiyetindedir.[262] Küreselleşmeyle beraber güvenlik tasavvurundaki değişim aslında ontolojik bir dönüşümü yansıtmaktadır. Bu minvalde siyasal sınırların anlamını yitirmesi aynı zamanda yeni bir güvenlik anlayışını ortaya çıkarmıştır.[263] Yine bağlantılı bir biçimde ulus devleti ve askeri gücü esas alan eski paradigma, küresel toplumu merkezine alan yeni bir paradigma ile yer değiştirmiştir. Bu yeni paradigma ise pek çok açıdan küresel bir toplumun (*global community*) güvenlik kaygılarını ele alacak biçimde yapılandırılmıştır.[264] Bu çerçevede pek çok meselede olduğu gibi güvenlik de artık küresel bir komşuluk (*global neighbourhood*) çerçevesinde ele alınmaktadır.[265]

Güvenliğin dönüşümü, güvenliğe konu olan objelerin de yeniden tanımlanması sorununu doğurmuştur. Ulus devletler ile yasal bir bağın doğrudan bir sonucu olan vatandaş kapsamında bireyler kategorisinin yerini daha aşkın bir kategori olan insan

---

[259] Will Kymlicka ve Kathryn Walker, *Rooted Cosmopolitanism: Canada and the World*, UBC Press, 2012, s. 1

[260]Steven Vertovec ve Robin Cohen, "Introduction: Conceiving Cosmopolitanism" , Steven Vertovec ve Robin Cohen (der.), *Conceiving Cosmopolitanism: Theory, Context and Practice*, New York: Oxford University Press, 2002, s.1.

[261]Derek Heater, *World citizenship: Cosmopolitan Thinking and its Opponents*, London & New York: Continuum, 2002, s.26-52.

[262] Will Kymlicka ve Kathryn Walker, *Rooted Cosmopolitanism: Canada and the World*, UBC Press, 2012, s. 2-3.

[263]Cornelia Navari, "Globalization and Security: Much ado about nothing?", William Bain (der.), *The Empire of Security and the Safety of the People*, London: Routledge, 2006, s.116.

[264]Arthur Clarck, *ABCs of Human Survival: A Paradigm for Global Citizenship*, Edmonton: AU Press, 2010, s. 70-80.

[265] The Commission on Global Governance, *Our Global Neighbourhood: Report of the Commission on Global Governance*, Oxford University Press, 1995.

olarak bireyler olgusu almıştır.[266] Bu çerçevede kozmopolitan liberallere göre adaletin tesisinde devletler veya topluluklar değil bireylerin haklarının korunması amaç edinilmelidir.[267]. Kuşkusuz geleneksel egemenlik anlayışının hızla kaybolduğu bir dünyada sorumlulukların ve hakların ulus devletlerin kendi vatandaşlık tanımlarını ötesine taşınmasını zorunlu olmaktadır.[268] İkinci olarak güvenliğin dönüşümü güvenliğin sağlayıcılarının görev ve sorumluluklarının da yeniden değerlendirilmesini elzem kılmaktadır. Miller'in altını çizdiği gibi bugün ulusal sorumluluk ve küresel adalet uzlaştırılması güç iki olgu olarak durmaktadır. Bu nedenle kozmopolitan adalet anlayışı ulusal sorumluluk anlayışını bir kenara itmeyi zorunlu kılmaktadır.[269] Adalet ve egemenlik arasındaki ilişkiyi ulus devletin zor gücü üzerinden okuyan Nagel ise gönüllük esasına dayalı olarak tesis edilecek olan ve ulusal sınırların ötesine taşan kurumların adaletin tesis edilmesindeki önemine vurgu yapar.[270]

Sorumlulukların ulus devletlerin ötesine uzandığı fikri aynı zamanda pratik gerekliliklerin de sonucunda şekillenmiştir. Zira tehditlerin sınır tanımaması (*threats without boundaries***)** güçlü/zayıf, gelişmiş/gelişmekte olan- azgelişmiş olarak sınıflandırılan ülkelerin tümünün bu tehditlerde maruz kalma riskini doğurmaktadır. Birleşmiş Milletler ilgili raporunda "tehditlerler bugün hiç olmadığı kadar birbiriyle ilişkilidir ve birine [bir ülkeye] yönelmiş bir tehdit herkese [tüm ülkelere] yönelmiş tehdittir" ifadesiyle ortak bir sorumluluğun altını çizmektedir.[271] Bununla birlikte devletsiz milletler gibi ulus devletlerin tek başlarına çözemeyeceği uluslararası güvenlik sorunları böyle bir güvenlik anlayışını ortaya çıkarmıştır.[272] Bugün uluslararası etik konusunda yapılan tartışmaların pek çoğu uluslararası hukukta tam anlamıyla

---

[266]Shahrbanou Tadjbakhsh ve Anuradha Chenoy, *Human Security: Concepts and Implications*, (London & New York: Routledge, 2007, s.13'den aktaran David Chandler, "The Human Security Paradox: How Nation States Grew to Love Cosmopolitan Ethics", Draft paper for *international conference Globalization, Difference, and Human Securities*, Graduate School of Human Sciences: Osaka University, Japan, 12-14 March 2008, s.5-6.

[267] Charles R. Beitz, "Social And Cosmopolitan Liberalism", *International Affairs*, Vol.75, No.3,1999, s. 515.

[268]Andrew Linklater, *The Transformation of Political Community: Ethical Foundations of the Postthe Post-Westphalian Era*, Cambridge: Polity Press, 1998.

[269]David Miller, "National Responsibility and Global Justice", *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, Vol. 11, No.4, 2008, s. 383-399.

[270] Thomas Nagel, "The Problem of Global Justice", *Philosophy & Public Affairs*, Vol.33, No.2, March 2005, s.113-147.

[271] United Nations, *A More Secure World: Our Shared Responsibility*, Report of the High-level Panel on Threats, Challenges and Change, 2004, s.14.

[272] Keith Krause ve Michael C.Williams, "From Strategy to Security:Foundations of Critical Security Studies", Keith Krause ve Michael C.Williams(der.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997, s.43.

kodifiye edilmemiş olan Koruma Sorumluluğu (*Responsibility to protect/ R2P/RtoP*) konusu üzerinde durmaktadır.[273] Bu bağlamda insan güvenliği paradigması da devletlerin sınırları ötesine işaret eden bir sorumluluk anlayışı ortaya koymaktadır.[274]

2.GÜVENLİĞİN İNSANİ YÜZÜ: İNSAN GÜVENLİĞI ÜZERİNE BİR TARTIŞMA

Güvenliğin kapsamının ne olduğu konusu bir alt disiplin olarak değerlendirilebilecek güvenlik çalışmaları içerisinde oldukça tartışmalıdır: Bu tartışmalar güvenliğe "bireysel", "ulusal" ya da "uluslararası" bir perspektiften mi yaklaşılması gerektiği konusunda yoğunlaşmaktadır.[275] Bir başka deyişle güvenliğin devlet mi toplum mu veya yalnızca askeri mi yoksa daha ötesini mi kapsayan bir tanıma sahip olması gerektiği olduğu bugün önemli bir sorunsal niteliğindedir. Örneğin, Conteh-Morgan'a göre güvensizliğin kaynağı yağma, soygunculuk ve nefret suçları gibi *bireysel* olabileceği gibi baskı, yolsuzluk ve işkence gibi *kurumsal* yoksulluk, açlık ve işsizlik gibi *sosyo-kültürel* de olabilmektedir.[276] Barry Buzan, Ole Weaver ve Jaap de Wilde gibi isimleri bünyesinde barındıran ve güvenliği sektörlere ayıran Kopenhag okulu ise güvenliği (i) askeri (ii) çevresel (iii) ekonomik (iv) sosyal ve (v) siyasal olarak beş farklı kapsamda değerlendirmiştir. [277] Buzan sözkonusu ayrıma karşın farklı güvenlik sektörlerinin birbirinden tamamıyla bağımsız olmaktan ziyade iç içe geçtiğinin ve bağlantılı olduğunun altını çizmektedir.[278] İnsan güvenliği yaklaşımı da bu anlamda kavramın ilk ortaya konulduğu 1994 tarihli UNDP raporundan bu yana güvenlik tehditlerinin çok boyutluluğunu tanımakta ve bireyleri güvenliğin öznesi olarak merkeze koymaktadır.[279] Yukarıda çizilen çerçevede güvenliğe insani bir boyut kazandıran insan

[273]Micheal W. Doyle, "International Ethics and the Responsibility to Protect", *International Studies Review*, Vol. 13, No.1, 2011, s.72-84.
[274] Rhoda E. Howard-Hassmann, "Human Security: Undermining Human Rights?", *Human Rights Quarterly*, Vol. 34, No.1, February 2012, s.90.
[275]John Baylis, "UluslararasıİlişkilerdeGüvenlik Kavramı", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 5, Sayı 18, Yaz 2008, s.73.
[276]Earl Conteh-Morgan, "Peacebuilding And Human Security:A Constructivist Perspective", *International Journal of Peace Studies*, Vol. 10, No.1, Spring/Summer 2005, s. 71.
[277] Barry Buzan, , Ole Weaver ve Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder: Lynne Rienner, 1998.
[278] Barry Buzan, "New Patterns of Global Security in the Twenty-First Century", *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, Vol. 67, No. 3, Jul. 1991, s.433.
[279]Bkz. United Nations Development Programme, "New Dimensions of Human Security", *Human Development Report 1994*, New York: Oxford University Press, 1994.

güvenliği pek çok açıdan aynı zamanda güvenliğin değişen yüzünü temsil etmekte olduğu iddia edilebilmektedir.

2.1.İnsan Güvenliği: Kavramın Tarihsel ve Felsefi Arka Planı

İnsan güvenliği olgusu gerek entelektüel düzeyde gerekse de kurumların somut uygulamaları yoluyla çeşitli biçimlerde dile getirilebilmiştir. İnsan güvenliğinin felsefi arkaplanını Montesquie, Rosseau ve Condorcet gibi liberal aydınlanmacı geleneğe kadar uzatmamız mümkündür.[280] Daha yakın zamanlara gelinecek olursa özellikle iki dünya savaşı arasında insan güvenliği ile ilişkilendirilebilecek kimi teorisyenlerden bahsedilebilecektir. Bu çerçevede Normann Angell ve Francis Delaisi gibi idealistler insan güvenliği yaklaşımının ilk öncül düşünürleri olarak değerlendirilmektedir.[281] Öte yandan insan güvenliği kavramı kimi kaynaklarca insan ihtiyaçları yaklaşımının teorisyeni John Burton'a da maledilebilmektedir. [282]

Oldukça köklü bir tarihsel arka plana sahip olan insan güvenliği olgusunun dünden bugüne uzanan çizgide farklı platformlarda yansımalar bulduğu söylenebilir. Uluslararası hukuk ve uluslararası kurumların ortaya koyduğu pek çok düzenleme insan güvenliğine ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Mesela Suhrke, insan güvenliğinin ortaya çıkışı kapsamında uluslararası insani hukukun bir parçası olarak savaşların medenileşmesi, savaş mağdurlarına yardım edilmesi ve Kızıl Haç ile bağlantı olarak 19. yüzyıla işaret etmektedir.[283] Benzer biçimde yine MacRae, insan güvenliği bağlamında Kızıl Haç'ın 19. yüzyıla uzanan faaliyetlerini ve İkinci Dünya Savaşı sonrası imzalanan Cenevre Konvansiyonuna vurgu yapar.[284] Yine bu çizgide insan güvenliği ile bağlantılı pek çok uluslararası antlaşma, konvansiyon ve kurumdan bahsetmek mümkündür. Viyana Kongresi (1815), Brüksel Konvansiyonu (1890), Kölelik Konvansiyonu (1926)

---

[280] Taylor Owen, "Challenges and Opportunities for Defining and Measuring Human Security", *Human Rights, Human Security and Disarmament* içinde, Disarmament Forum, 2004, s. 15

[281]Paul Rogers, "Peace Studies", Alan Collins (der.), *Contemporary Security Studies*, , Oxford University Press: Oxford, 2013, s.36.

[282] Ken Booth, *Dünya Güvenliği Kuramı*, İstanbul: Küre Yayınları, 2007, s.387.

[283]Astri Suhrke, "Human Security and the Interests of States", *Security Dialogue,*Vol. 30, No. 3, 1999, s.266.

[284] Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy: Protecting People, Promoting Peace,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001 , s.15-16.

ve Kölelikle Mücadele Derneği (1837) bu çerçevede insan güvenliği ve insan haklarına yönelik kollektif girişimler olarak sıralanabilecektir.[285]

2.2. İnsan Güvenliği: Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi

Kuşkusuz insan güvenliğinin anlaşılması her şeyden önce kavramın tarihsel bağlamının keşfedilmesine bağlıdır. Her ne kadar insan güvenliği ile ilişkilendirilen ilk girişimlerin kökenleri 19. yüzyıla uzandığı ifade edilmiş olsa da kavramın asıl şeklini alması 20.yüzyılın sonunda gerçekleşmiştir. Kabaca söylemek gerekirse insan güvenliği 1990'lı yıllara ait bir kavram olarak kabul edilmelidir.[286] Zira insan güvenliği kavramı ilk olarak 1994 yılında *Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Raporu*[287] ile gün yüzüne çıkmıştır.[288] Pakistanlı ekonomist Mahbub-ul Haq'ın öncülüğünde hazırlanan İnsani Gelişme Raporu insan güvenliğine de vurgular yapmaktadır.[289]

Suhrke'nin ifadesiyle insan güvenliği "şemsiye bir kavram" olarak "Uluslararası Ceza Mahkemesinden kara mayınlarının yasaklanmasına, hafif silahların ticaretinin düzenlenmesine ve çocuk askerlerin engellenmesine" kadar pek çok temayı bünyesinde barındırır.[290] Bu çerçevede Ottowa Konvansiyonu, Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Çocuk Hakları Konvansiyonu için Opsiyonel Protokol gibi uygulamaların tümü devletlerin egemenliklerine yönelik kısıtlamalarına rıza göstermelerini ve insan güvenliğini merkezine alan belli başlı konularda işbirliği yapmalarını zorunlu kılar.

---

[285] Andrew Heywood, *Global Politics*, NewYork: Palgrave McMillan, 2011, s.304-305.
[286] Peter H. Liotta ve Taylor Owen, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, Vol. 7, No.1, Winter/Spring 2006, s. 37.
[287] United Nations Development Programme, *Human Development Report 1994*, New York and Oxford: Oxford University Press, 1994.
[288] A. Şevket Ovalı, "Ütopya İle Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliği Kavramsallaştırması", *Uluslararası İlişkiler*, Vol. 3, No. 10 , 2006, s.15-16; Burak Tangör, "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Vol. 8, No. 30, 2012, s.61-62; Pauline Ewan, "Deepening the Human Security Debate: Beyond the Politics of Conceptual Clarification", *Politics*, Vol. 27, No. 3, 2007, s. 182.
[289] Bill Durodie, "Human Security - a Retrospective, Global Change", *Peace & Security*, Vol. 22, No. 3, October 2010, s. 385; Burak Tangör, "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Vol. 8, No. 30, 2012, s.65.
[290] Astri Suhrke, "Human Security and the Interests of States", *Security Dialogue*, Vol.30, No. 3, 1999, s.266.

Böylelikle bir zamanlar yerel olarak algılanan pek çok güvenlik sorunu insan güvenliği olgusu temelinde uluslararası bir mahiyet kazanmaktadır.[291]

Tadjbakhsh insan güvenliği olgusunun gelişimini üç aşamaya ayırmaktadır. Tadjbakhsh'ın sınıflandırması aynı zamanda kavramın tarihsel tekamülüne büyük ölçüde ışık tutmaktadır. İlk aşama 1994 tarihli UNDP raporuyla kavramın ortaya çıkısını, ikinci aşama olarak 2001-2003 yılları arasında Kanada'nın koruma sorumluluğu (*responsibility to protect)* ve Japonya'nın ise kalkınma için sorumluluk (*responsibility for development*) yaklaşımını, üçüncü aşama ise 2003-2005 yılları arasında ise ortaya çıkan yeni tehditler karşısında güvenlik ve kalkınma bir arada ele alınarak çözümler üretilmesi safhasını kapsamaktadır. [292]

2.3. İnsan Güvenliği: Anlamı, İçeriği ve Sınırları

İnsan güvenliği olgusunun tanımlanması, kapsamının ve sınırlarının çizilmesinde bir dizi tartışmanın yapılması elzem görünmektedir. Şüphesiz insan güvenliği kapsamında değinilmesi gereken en önemli husus güvenliğin tesisinde devletin rolüne ilişkindir. Bildiğimiz anlamda ulus- devletin oldukça yeni bir siyasal form olduğu kabul edilecek olursa, tarihsel olarak güvenliğin aslında başından bu yana yalnızca devletlerin güvenliğini ele alacak ve bireyin güvenliğini dışlayacak biçimde kullanılmadığını söylemek yanlış olmaz. [293] Buna karşın çoğu zaman ulusal güvenlik ve insan güvenliği karşı karşıya yerleştirilen iki zıt kutup olarak algılanabilmiştir.[294] Diğer yaklaşımlardan farklı olarak insan güvenliği her şeyden önce merkezine bireyleri almaktadır.[295] Öte yandan ortaya konulan kimi derinlikli analizler bireylerin güvenliğinin aynı zamanda devletlerin güvenliği ve daha makro bir perspektifte

---

[291] Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy : Protecting People, Promoting Peace,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001, s.25.

[292]Shahrbanou Tadjbakhsh, *Human Security: Concepts and Implications with an Application to Post-Intervention Challenges in Afghanistan*, Les Études du CERI, No 117-118 - septembre 2005, s.10-11

[293]S. Neil MacFarlane ve Yuen Foong Khong, *Human Security and the UN: A Critical History*, Indiana University Press: Bloomington, Indiana, 2006, s.25.

[294]Anthony Burke, "Caught Between National and Human Security: Knowledge and Power in Post-Crisis Asia", *Pacifica Review: Peace, Security & Global Change* October 13(3), 2001, s. 215-239.

[295]David Bosold ve Sascha Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005, s.86.

uluslararası sistemin güvenliği anlamını taşıyabileceğinin altını çizmekten geri durmamaktadır.[296]

İnsan güvenliği gerek güvenliği sağlayan özne gerek güvenliği sağlanan nesne gerekse de güvenliğin içeriği açısından yeni bir çerçeve sunmaktadır. Kuşkusuz sözkonusu bu durum uluslararası ilişkilerde aktör sorunuyla doğrudan ilişkili kabul edilmelidir. İnsan güvenliği her şeyden önce devlet-birey ilişkilerinde devlete yönelik genel bir güvensizliği bünyesinde barındırır. İnsan güvenliği devletin güvenlik için taşıdığı anlamı sorgulamaktadır. Bu çerçevede devletlerin bizatihi güvenliğe yönelik en büyük tehditler olabileceğinin altı çizilmektedir.[297]

Tüm bunların yanında insan güvenliği yaklaşımı güvenliğin niteliğini tartışmaya açmıştır. İnsani güvenlik (*human security*) askeri güvenlik (*military security*) algısının karşısında alternatif bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir.[298] Herşeyden önce insan güvenliği güvenlik olgusunu askeri tehditlerin ötesinden kalkınma, sağlık ve çevre gibi başlıklar altında ele almaktadır.[299] Bu kapsamda bütüncül (*holistic*) ve insan merkezli (*people centered*) bir güvenlik anlayışı ortaya konmaya çalışılmaktadır.[300] Çizilen çerçevede insan güvenliği büyük ölçüde Buzan'ın tarifine yaklaşmakta ve bireylerin güvenliği sosyal bir problem olarak ele alınmaktadır.[301] İnsan güvenliği, bu çerçevede, sahip olunan kırlganlıkların tehditler kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır.[302]

---

[296]Shahrbanou Tadjbakhsh ve Anuradha M. Chenoy, *Human Security: Concepts and Implications,* London & New York: Routledge, 2007, s.13'den aktaran David Chandler, "The Human Security Paradox: How Nation States Grew to Love Cosmopolitan Ethics", Draft paper for *international conference Globalization, Difference, and Human Securities*, Graduate School of Human Sciences: Osaka University, Japan, 12-14 March 2008, s.5-6.

[297]Andrew Mack, "A Signifier of Shared Values", *Security Dialogue* , Vol. 35, No. 3, September 2004, s.366'dan aktaran Burak Tangör, "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Vol. 8, No. 30, 2012, s.72. Ayrıca bkz. David Mutimer, "Beyond Strategy: Critical Thinking and the New Security Studies", Craig A. Snyder(der.), *Contemporary Security and Strategy*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1999, s.83.

[298] Tony Evans, *The Politics of Human Rights: A Global Perspective*, London: Pluto Press, 2005.

[299] United Nations Development Programme, *Human Development Report 1994*, New York and Oxford: Oxford University Press, 1994.

[300] Pauline Ewan, "Deepening the Human Security Debate: Beyond the Politics of Conceptual Clarification", *Politics*, Vol. 27, No.3, 2007, s.182-189.

[301] Buzan'ın güvenlik okuması için bkz. Barry Buzan, People, *States and Fear: An Agenda For International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Hertfordshire: Harvester Wheatsheaf, 1983, s.18-20.

[302]Peter H. Liotta ve Taylor Owen, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations,* Vol. 7, No.1, Winter/Spring 2006, s.43.

Ülkelerarası savaşlar, nükleer tehdit ve devrimler gibi konulara işaret eden geleneksel güvenlik karşısında insan güvenliği; hastalık, yoksulluk, doğal afetler, şiddet, kara mayınları, insan hakları ihlalleri gibi meseleleri de içerisine alarak güvenliğin kapsamını genişlemiştir. [303] Daha tematik bir analiz yapan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) İnsani Gelişme Raporu insani güvenliğinin yedi bileşeninden bahsetmektedir: Bu bağlamda insan güvenliği ekonomi, gıda, sağlık, çevre, birey, toplum ve siyaset bağlamında tanımlanmaktadır.[304]

Chandler, bir paradigma olarak insan güvenliğinin geleneksel güvenlik anlayışının aksine "karşılıklı bağlantılılık (*interconnectedness*) , karşılıklı bağımlılık (*interdependence*), güvenlik tehditlerinin yarattığı ortak kırılganlıklar (*mutual vulnerabilities of security threats*), kolektif (*collective*), işbirlikçi (*collaborative*) ve insan merkezli (*human centred*) [bir anlayışa] olan ihtiyacı tanımayı gerektirdiğini" vurgulamıştır.[305] Kavramın sınırlarını belirlemeye çalışan BM orjinli bir diğer çalışmada ise insan güvenliğinin sırasıyla insan merkezli (*people-centered*), çok sektörlü (*multi-sectoral*), kapsayıcı (*comprehensive*) , bağlama özel (*context-specific*) ve önleme yönelimli (*prevention-oriented*) olması gibi kimi özellikleriyle ön plana çıktığı savlanmaktadır. [306]

2.4. Bir Siyasa Biçimi Olarak İnsan Güvenliği: Kavramın Pratik Kullanımı Üzerine

Geleneksel yaklaşımların tersine devleti değil bireyi merkezine yerleştiren insan güvenliği anlayışı aynı zamanda güvenliğin tesisine yönelik bir yol haritası da sunmaktadır. Ampirik olarak test edilebilme potansiyeline de sahip olan insan

[303] Taylor Owen, *Challenges and Opportunities for Defining and Measuring Human Security*, United Nations Institute for Disarmament Research, 2004, s. 17.

[304]United Nations Development Programme, 'New Dimensions of Human Security', *Human Development Report 1994,* New York: Oxford University Press, 1994, ss. 22–25. Her bir maddenin daha geniş açıklaması için Burak Tangör, "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Vol. 8, No. 30, 2012, s.62.

[305]David Chandler, "The Human Security Paradox: How Nation States Grew to Love Cosmopolitan Ethics", Draft paper for *International Conference Globalization, Difference, and Human Securities*, Graduate School of Human Sciences: Osaka University, Japan, 12-14 March 2008, s.3.

[306]United Nations Trust Fund for Human Security, "Human Security In Theory And Practice: Application of the Human Security Concept and the United Nations Trust Fund for Human Security, Human Security Unit Office for the Coordination of Humanitarian Affairs United Nations, http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/news-from-new-horizons/issue-41/UNDP-TR-HSHandbook_2009.pdf, s.7.

güvenliğine yönelik çeşitli indeksler kullanılarak gerçekleştirilen bir takım vaka çalışmalarına da rastlamak mümkündür.[307] İnsan güvenliği her ne kadar güvenliğe yönelik yapı çözümcü eleştirel bir çerçeve sunamamakla itham edilmekte ise de "sorun çözmeyi (*problem-solving*)" amaçlayan somut siyasa önerileri ortaya koyabilmektedir.[308] Bu anlamda insan güvenliği pratik bir uygulama potansiyeline sahiptir.[309] İnsan güvenliğinin pratik kullanımı yani bir siyasaya (*policy*) dönüştürülmesinde farklı araçlardan faydalanılmaktadır. Uluslararası yardımlar ve kalkınma destekleri insan güvenliği olgusunun ayrılmaz bileşenleri olarak değerlendirilebilecektir.[310] Bu kapsamda bir enstrüman olarak dış yardımlar bir bakıma sessiz insan güvenliği (*silent human security*) olarak değerlendirilebilmektedir.[311] Yine barış inşası ve savaş sonrası toplumlarda yeniden yapılanma projeleri insan güvenliği kapsamında ele alınan bir diğer faaliyetler niteliğindedir.[312] Bu çerçevede özellikle Japon hükümetinin Birleşmiş Milletler İnsan Güvenliği için Güven Fonu yoluyla pek çok barış inşası projesinde aktif olarak yer aldığı gözden kaçırılmamalıdır.[313]

2.5.İnsan Güvenliğinin Farklı Versiyonları: Tehditlerden Bağışıklık ve İsteklere Erişebilme

Bir bütün olarak bakıldığında insan güvenliği anlayışı kendi içerisinde farklı varyasyonları barındırmaktadır. Bu çerçevede Franklin D. Roosevelt[314] tarafından ortaya konulan ayrım önem taşımaktadır. Korkudan bağışıklık/azade olma (*freedom fear*) ve isteklere ulaşabilme (*freedom from want*) şeklinde dile getirilebilecek unsur

---

[307] Carolina Forero ve Sally Fishback, "Human Security in Colombia", *Josef Korbel Journal of Advanced International Studies*, Vol.1, Summer 2009, s. 26-52.

[308] Edward Newman, "Critical Human Security Studies", *Review of International Studies,* Vol. 36, No.1, 2010, s.77, 92.

[309] Rita Floyd, "Human Security and the Copenhagen School's Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move", *Human Security Journal*, Vol. 5, Winter 2007, s.39.

[310]Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy : Protecting People, Promoting Peace,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001, s.16.

[311] Asteris Huliaras, "Foreign Aid to the Balkans (1990-2010): The Dynamics of the 'Silent' Human Security Agenda", *Southeast European and Black Sea Studies*, Vol.11, No.4, 2011 s. 421-434.

[312] Madoka Futamura, Edward Newman ve Shahrbanou Tadjbakh, Towards a Human Security: Approach to Peacebuilding, Research Brief, No.2, United Nations University, 2010, s.1-7.

[313] United Nations ,"Report Human Security and Peacebuilding in Afrıca: The Need for An Inclusive Approach (UN Edited Version)", New York, Office of Speacial Adviser on Africa, 2009, s.7.

[314]1941 yılında Roosevelt tarafından ortaya konulan dört özgürlük (i) konuşma özgürlüğü (ii) din özgürlüğü (iii) korkudan bağışıklık (*freedom from fear*) (iv) isteklere ulaşabilme (*freedom from want*) Bkz. Mark R. Shulman, *The Four Freedoms: Good Neighbors Make Good Law and Good Policy in a Time of Insecurity*, Pace Law Faculty Publications Paper 503, 2008, s.101.

insan güvenliği kavramının farklı vektörleri olarak değerlendirilebilir.[315] Bu iki vektör aynı zamanda insan güvenliğine ilişkin tanımlamalar açısından da belirleyici olmaktadır. Nitekim insan güvenliğini şekillendiren dar ve geniş tanımlar büyük ölçüde bu iki farklı güvenlik anlayışının sonucunda şekillenmektedir.[316] Bu bağlamda iki farklı versiyon insan güvenliğinin geniş ve dar tanımlamalarıyla ilişkilendirilmektedir. İsteklere ulaşabilme (*freedom from want*) geniş tanımlama çerçevesinde ele alınmakta iken korkudan bağışıklık (*freedom from fear*) daha dar bir tanımlamayı yansıtmaktadır.[317]

2.6. İnsan Güvenliği ve İnsani Müdahale

Beggby ve Burgess'e göre insani güvenliğin teorik çerçevesini Soğuk Savaş sonrası dönemde etkinlik kazanan *liberal uluslararasıcılık* oluşturmuştur. Bir bütün olarak liberal uluslararasıcılık (i) insani müdahale ve (ii) müdahale sonrası inşa sürecini kapsamaktadır.[318] Özellikle insan güvenliği'nde kaygıdan bağışıklık (*freedom from fear*) olarak nitelenen dar yorumu özellikle insani müdahale olgusuyla ilişkilendirilmektedir.[319] Askeri yolların kullanımını öngören insani müdahale özellikle Kanada dışişleri bakanı Lloyd Axworthy'e hususi bir atıfla insan güvenliği olgusundan bağımsız düşünülmemiştir.[320] Nitekim yapılan analizlerde genellikle insani müdahale kapsamında değerlendirilen 1994 tarihli Haiti ve 1999 tarihli Doğu Timor operasyonları insan güvenliği çerçevesinde değerlendirilebilmiştir.[321]Devletlerin kendi vatandaşlarını

---

[315] Marlies Glasius, "Human Security from Paradigm Shift to Operationalization: Job Description for a Human Security Worker", *Security Dialogue,* Vol. 39, No. 1, 2008, s.32; Sadako Ogata, "The Human Security Commission's Strategy", *Peace Review: A Journal of Social Justice*, Vol. 16, No.1, 2004, s.25; Bill Durodie, "Human Security – a Retrospective", *Global Change, Peace & Security*, Vol. 22, No. 3, October 2010, s. 385; United Nations Development Programme, *Human Development Report 1994*, New York and Oxford: Oxford University Press, 1994, s.24. Farklı olarak Tanör, freedom from fear'ı korkudan arınma freedom from want'ı ise yoksulluktan ve yoksunluktan arınma olarak tercüme etmiştir. Bkz. Burak Tangör, "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Vol. 8, No. 30, 2012, s.73-74.

[316] Giorgio Shani, "Introduction: Protecting Human Security in a Post 9/11 World", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World Critical and Global Insights*, New York: Palgrave McMillan, 2007, s.4-6.

[317] Peter H. Liotta ve Taylor Owen, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations,* Vol. 7, No.1, Winter/Spring 2006, s.41.

[318]Endre Begby ve J. Peter Burgess, "Human Security and Liberal Peace", *Public Reason,* Vol.1, No.1, 2009, s.91.

[319] Pauline Kerr, "Human Security", Allan Collins (der.), *Contemporary Security Studies*, New York, Oxford University Press, 2007, ss.96-97.

[320] Thomas G. Weiss, *Humanitarian Intervention*, Cambridge University: Polity Press, 2012, s.26.

[321]Nicholas Thomas ve William T. Tow, "The Utility of Human Security: Sovereignty and Humanitarian Intervention", *Security Dialogue*, Vol. 33, No. 2, 2002, s.177-192.

korumak hususunda yetersiz olduğu durumlarda insan güvenliği söyleminin Batılı ülkelerce müdahaleciliğe meşruiyet kaynağı oluşturduğunun altı sıklıkla çizilmektedir.[322] 1990'lı yıllarda yoğunlukla başvurulan insani müdahale olgusunun hukuki zemini ise 2000'li yıllardaki Koruma Sorumluluğu ilkesi çerçevesinde teşkil etmiştir. Bu düzlemde koruma sorumluluğu (*Responsibility to protect/R2P*) ilkesi Birleşmiş Milletlerin gerçekleştirdiği 2005 yılı buluşması zemininde kodifiye edilmeye çalışılmıştır.[323]

2.7. İnsan Güvenliği Olgusuna Yönelik Temel Eleştiriler

İnsan güvenliği olgusunu hedef alan pek çok farklı kaynaktan eleştirilere rastlamak mümkündür. Stephen Walt, en genel anlamda güvenlik kavramının genişlemesinin gerek analiz gerekse de sorun çözme imkanlarını ortadan kaldırdığını dile getirmektedir.[324] İnsan güvenliğine yönelik en büyük eleştiri de yine bu minvalde kavramın sınırlarının çizilememiş olmasına ve yine bununla bağlantılı olarak kavramın fazlasıyla genişlemiş olduğu iddiasına dayanmaktadır. Bu bağlamda insan güvenliğinin teorik olarak tanımlanabilmesi aynı zamanda pratikte uygulanabilmesinin zorunlu koşulu olarak görülmektedir. Çizilen bu çerçevede iki mesele ön plana çıkmaktadır: İnsan güvenliğinin (i) geniş mi yoksa dar bir çerçevede mi tanımlanması ve yorumlanması gerektiği ile (ii) pratikte uygulanabilir bir kavram olup olmadığı önemli sorunlar olarak değerlendirilmektedir.[325]

Özellikle kavramın sınırlarının fazlasıyla geniş olması nedeniyle tanımlanması noktasında güçlük yaşanması insan güvenliğine yönelik sıklıkla tekrarlanan eleştiriler arasındadır.[326] Yine bağlantılı olarak insan güvenliğinin alanının daraltılmasının olgunun somut politikalara dönüştürülmesinde önem taşıdığının da altı

---

[322]Giorgio Shani, "Introduction: Protecting Human Security in a Post 9/11 World", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World Critical and Global Insights*, New York: Palgrave McMillan, 2007, s.7.

[323] Alex J. Bellamy ve Paul D. Williams, "The New Politics of Protection? Côte d'Ivoire, Libya and the Responsibility to Protect", *International Affairs,* Vol. 87, No. 4, 2011, s.827.

[324] Stephen M. Walt, "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2. Jun. 1991, s. 213.

[325] Taylor Owen, "Human Security - Conflict, Critique and Consensus: Colloquium Remarks and a Proposal for a Threshold-Based Definition", *Security Dialogue,* Vol. 35, No. 3, 2004, s. 374.

[326] Roland Paris, "Still an Inscrutable Concept", *Security Dialogue,* Vol. 35, No. 3, 2004, s. 370-371; Astri Suhrke, "Human Security and the Interests of States", *Security Dialogue,* Vol.30, No. 3, 1999, s. 265-276.

çizilmektedir.[327]Chandler insan güvenliği olgusunun (i) Soğuk Savaş sonrası tehditleri abartması (ii) tehditler konusunda gelişmekte olan ülkeleri işaret etmesi ve (iii) stratejik bir vizyondan ziyade kısa dönemli siyasalar önermesi nedeniyle anaakım güvenlik yaklaşımları tarafından yutulduğunu iddia etmektedir. [328] Son eleştiriye benzer bir eleştiri de Burke tarafından insan güvenliğinin realizm tarafından yutulduğu yönündedir.[329] Tüm bunlara ilave olarak geniş bir çerçevede kavramsallaştırılmış bir insan güvenliği söylemi ve programının mevcut insan hakları söylemine yeni bir şey eklemediğine de işaret edilmektedir.[330]

İnsan güvenliğini hedef alan eleştirilerin bir kısmı ise insani müdahale olgusu üzerine yoğunlaşır. Özellikle tek taraflı insani müdahale konusunda devletlerin insani gerekçelerin ötesinde "gizli hedeflerini" gerçekleştirmek için bir örtü işlevi gördüğüne ilişkin tartışmalara rastlamak mümkündür [331] Daha keskin bir değerlendirme ile insan güvenliği bağlamında ele alınan insani müdahale *demokratik emperyalizm* olarak değerlendirilmiştir.[332] Bunun yanında bir diğer eleştiri insani müdahale operasyonlarının sivil kayıplara neden olabildiğidir.[333]

---

[327] Nicholas Thomas ve William T. Tow, "The Utility of Human Security: Sover-eignty and Humanitarian Intervention", *Security Dialogue*, Vol. 33, No. 2, June 2002, s. 177-192.
[328] David Chandler, "Human Security: the Dog that Didn't Bark", *Security Dialogue*, Vol.39, No.4, 2008, s. 427-438.
[329]Anthony Burke, "Caught Between National and Human Security: Knowledge and Power in Post-Crisis Asia", *Pacifica Review*, Vol. 13, No. 3, October 2001, s. 215-239.
[330]Rhoda E. Howard-Hassmann, "Human Security: Undermining Human Rights?", *Human Rights Quarterly*, Vol. 34, No. 1, February 2012, s.88-112.
[331]Ryan Goodman, "Humanitarian Intervention And Pretexts For War", *The American Journal of International Law*, Vol. 100, 2006, s. 107.
[332]Giorgio Shani, "'Democratic Imperialism', 'Neoliberal Globalization' and Human In/Security in the Global South", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha(der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World Critical and Global Insights*, New York: Palgrave Macmillan, 2007, s.24.
[333] Larry Minear ve Thomas G. Weiss, *Mercy Under Fire: War and the Global Humanitarian Community*, Boulder: Westview Press, 1995, s. 3.

3. ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE İNSAN GÜVENLİĞİ

Çok uzun zamandan bu yana sorunsuz işleyen kolektif güvenlik mekanizmalarının tesis edilememesi sağlayamaması güvenliğin de müştereklerin trajedisi (*tragedy of commons*) bağlamında ele alınmasına yol açmıştır.[334] Bununla birlikte güvenliğin tesisine yönelik kimi kurumsal çabalardan bahsetmek mümkündür. Bu çerçevede insan güvenliği olgusunun da çok taraflı kimi kurumlar tarafından operasyonalize edildiğini ifade etmek mümkündür. İnsan güvenliğine yönelik faaliyetler genellikle tek taraflı değil (*unilateral*) değil çok taraflı (*multilateral*) girişimler yoluyla icra edilmektedir.[335] Nitekim insan güvenliği merkezli bir diplomasi benimseyen devletlerin pek çoğunun girişimleri genellikle uluslararası örgütler ile eşgüdüm halinde gerçekleşmektedir. Bu çerçevede özellikle bir takım uluslararası örgütler üstlendikleri faaliyetleri ile kavramın tanımlaması ve uygulanması hususlarında ön plana çıkmaktadır. Başta Birleşmiş Milletler olmak üzere farklı uluslararası örgütler insan güvenliği yaklaşımını kendi güvenlik gündemlerine eklemlemiştir. İnsan güvenliği yalnızca Avrupa Birliği ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı gibi Batılı örgütler değil aynı zamanda ASEAN ve APEC gibi Asya menşeli örgütlerce de kabul görmüştür.

3.1. Birleşmiş Milletler ve İnsan Güvenliğinin Dizaynı

Birleşmiş Milletler ve organları başta Birleşmiş Milletler Şartı ve İnsan Hakları Beyannamesi olmak üzere insan hakları hukukuna yönelik katkısı çerçevesinde insan güvenliği olgusunu şekillendiren başlıca örgüt olmuştur.[336] Yine benzer bir biçimde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) güvenliğin kapsamını bir adım daha öteye giderek daha da genişletmiştir. 1994 yılında yayınlanan İnsan Güvenliği raporu pek çok açıdan bu yeni bakış açısını yansıtmıştır. Buna göre güvenlik; (i) ekonomi, (ii) gıda, (iii) sağlık, (iv) çevre, (v) birey, (vi) toplum ve (vii) siyaset bağlamında yeniden

---

[334] Louis René Beres , Bipolarity, Multipolarity, and the Tragedy of the Commons, *The Western Political Quarterly*, Vol. 26, No. 4, Dec., 1973, s. 649-658. Müştereklerin trajedisi kavramının çevre biliminde yer bulan nüfus bağlamlı ilk kullanımı için bkz. Garrett Hardin, The Tragedy of the Commons, Science, New Series, Vol. 162, No. 3859, Dec. 13, 1968, s. 1243-1248.

[335]Mark Charlton, "Is Security Really Being Redefined in the Post-Cold War World?", Mark Charlton(der.) *Crosscurrents: International Relations in the Post-Cold War Era,* Scarborough: ITP Nelson, 1999, s. 255.

[336] Rob Macrae, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy: Protecting People, Promoting Peace,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001, s.16.

tanımlanmıştır.[337] 1990'lı yıllar BM nezdinde insan hakları temalı konuların ön plana çıktığı yıllar olmuştur. Küresel Yönetişim Komisyonunun hazırladığı[338] ve Balkanlar ve Afrika başta olmak üzere dünya genelinde yükselen şiddete dikkat çeken raporunda insani müdahaleyi kayıpların önüne geçilmesinde önemli bir araç ve *küresel komşuluğun* bir parçası olarak sunmuştur.[339] 1997 yılında İnsani Konuların Koordinasyon için Ofis (*Office for Coordination of Humanitarian Affairs* (OCHA) tesis edildi.[340] 2000 yılında yerleşen Binyıl zirvesinde, Kofi Annan insan güvenliğinin payandası niteliğindeki iki kavram olan kaygıdan bağışıklık (*freedom from fear*) ve isteklere ulaşabilmenin (*freedom from want*) altını çizmiştir. İnsan güvenliği için önem taşıyan kurumlardan biri de İnsan Güvenliği Komisyonu Japon akademisyen ve eski Birleşmiş Milletler Yüksek Komiseri Sadako Ogata ve Hintli ekonomist Amartya Sen'in başını çektiği on iki kişilik bir komisyondan müteşekkildir.[341] Annan'ın çizdiği çerçevede Japon hükümetinin işbirliği ile oluşturulan İnsan Güvenliği Komisyonu, 2003 yılının Mayısında önemli bir adım atarak İnsan Güvenliği Şimdi (*Human Security Now*) raporunu hazırlamıştır.[342]

3.2. Avrupa Birliği ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatında İnsan Güvenliği

İnsan güvenliği Avrupa siyasetinde,- özellikle de dış politikada- belirleyici bir etkiye sahip olmuştur. 2000'li yıllar Avrupa Birliği açısından insan güvenliği yaklaşımının içselleştirildiği yıllar olmuştur. Zira Avrupa Birliği bünyesinde gerçekleştirilen pek çok metinde insan güvenliği olgusuna dolaylı ve doğrudan vurgular mevcuttur. Avrupa Güvenlik ve Savunma politikasının bir parçası olarak kabul edilen "kriz yönetimi", "sivil-asker koordinasyonu", "çatışma önleyici tedbirler" genellikle

[337]United Nations Development Programme, "New Dimensions of Human Security", *Human Development Report 1994,* New York: Oxford University Press, 1994, s. 22-25.
[338] Bkz. Commission on Global Governance, *Our Global Neighbourhood: The Report of the Commission on Global Governance,* Oxford: Oxford University Press, 1995. Raporun daha ayrıntılı bir değerlendirme si için bkz. Pınar Bilgin, "Individual and Societal Dimensions of Security", *International Studies Review,* Vol.5, No.2, 2003, s. 214.
[339]Nicholas Thomas ve William T. Tow, "The Utility of Human Security: Sovereignty and Humanitarian Intervention", *Security Dialogue*, Vol. 33, No.2, 2002, s.178.
[340] Astri Suhrke, "Human Security and the Interests of States", *Security Dialogue,* Vol.30, No.3, 1999, s.268.
[341]Peter Hough, *Global Steps Towards Human Security,* Security and Human Rights 2008 No. 1, s.17; S. Neil MacFarlane ve Yuen Foong Khong, *Human Security and the UN: A Critical History*, Bloomington: Indiana University Press, 2006, s.xii.
[342]"United Nations Trust Fund for Human Security", http://www.unhcr.org/pages/4a2d01fa6.html

insan güvenliği bağlamında ele alınmıştır.[343] Avrupa Birliğinin müktesebatında insan güvenliği olgusunun altını çizilmesi Barselona Raporu ile gerçekleşmiştir.[344] 2004 yılında kabul edilen Barselona raporuna müteakip 2007 yılında Madrid raporunda insan güvenliğine yer verilmiştir.[345] "Terörizm, kitle iletişim silahlarının yayılması, bölgesel çatışmalar, devlet başarısızlığı ve organize suçlar" 2003 yılında Avrupa Güvenlik Stratejisi metnine girmişken 2008 Avrupa Güvenlik Stratejisi metninde ise yoksulluğun ve eşitsizliğin önlenmesi, iyi yönetişim ve insan haklarının sağlanması, kalkınma yardımları ve çatışma ile güvensizliğin temel nedenlerinin altının çizilmesi" vurgulanmıştır.[346] Bu kapsamda İnsan güvenliği yaklaşımının bir ayağı olarak düşünülen Koruma Sorumluluğu nosyonu da 2008 yılı Güvenlik Stratejisi metni ile Avrupa Birliği Güvenlik Stratejisinin bir parçası olmuştur. Bu çerçevede Avrupa Parlamentosu Sudan ve Libya krizlerine yönelik muhtelif kararlar almıştır.[347] İsrail-Filistin sorunu başta olmak üzere insan güvenliği yaklaşımı farklı çatışma alanlarında Avrupa Birliği tarafından uygulama imkanı bulmuştur.[348]

Avrupa Birliği gibi Avrupa Güvenlik ve İşbirliği teşkilatı da insan güvenliği yaklaşımını güvenlik stratejisine dahil etmiştir. 1970'li yıllardan itibaren Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Güvenliğe yönelik geniş ve kapsayıcı bir güvenlik anlayışı benimsemiştir. Helsinki Nihai Senedi bu anlamda atılmış önemli bir adımdır. Bu çerçevede AGİT, işbirliğine (*cooperative*) dayalı ve kapsayıcı

---

[343] Mary Kaldor, Mary Martin ve Sabine Selchow, "Human Security: A New Strategic Narrative for Europe", *International Affairs*, Vol.83, No.2, 2007, s.274.

[344]Monica den Boer ve Jaap de Wilde , "Top-Down and Bottom-Up Approaches to Human Security", Monica den Boer ve Jaap de Wilde (der.), *The Viability of Human Security*, Amsterdam: Amsterdan University Press, s.13-15.

[345]Marlene Gottwald, *Humanizing Security? The EU's Responsibility to Protect in the Libyan Crisis*, The Finnish Institute of International Affairs, Helsinki, 2011, s.12-13. Barselona raporu için bkz. *A Human Security Doctrine for Europe: The Barcelona Report of the Study Group on Europe's Security Capabilities*, http://www.lse.ac.uk/Depts/global/Publications/HumanSecurityDoctrine.pdf Madrid raporu için bkz. A *European Way of Security :The Madrid Report of the Human Security Study Group comprising a Proposal and Background Report*, http://www.world-governance.org/IMG/pdf_0078_A_European_Way_of_Security.pdf

[346]Marlene Gottwald, *Humanizing Security? The EU's Responsibility to Protect in the Libyan Crisis*, The Finnish Institute of International Affairs, Helsinki, 2011, s.13. Bununla birlikte 2005 yılında Kalkınma Üzerine Avrupa Konsensüsü (*The European Consensus on Development)* koruma sorumluluğundan bahsedilen ilk metindir. Marlene Gottwald, *Humanizing Security? The EU's Responsibility to Protect in the Libyan Crisis*, The Finnish Institute of International Affairs, Helsinki, 2011, s.14. Ayrıca bkz http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/europe#european_union

[347]http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/europe#european_union

[348] Mary Kaldor, "A European Union Human Security Doctrine For the Middle East", *Palestine-Israel Journal*, Vol.15, No.3, 2008, s.27-32.

(*comprehensive*) güvenlik anlayışı benimsemiştir.[349] Kavramın en net biçimde altının çizildiği ve toplantı 1999 yılındaki İstanbul buluşması deklerasyonunda olmuştur. Bunun yanında insan güvenliği olgusu 2003 yılında Maastricht Bakanlar Kurulu toplantısında da dile getirilmiştir. [350]

3.3. Uzak Asya'da İnsan Güvenliği: ASEAN ve APEC

İnsan güvenliği yaklaşımı muhtelif coğrafyalarda farklı yansımalara sahip olmuştur. Uzak Asya'da insan güvenliği doğrudan devlet egemenliğiyle ilişkilendirilmeksizin genellikle kalkınma ve yeniden imar konuları üzerine yoğunlaşmıştır. Bu çerçevede insan güvenliği uygulamalarının farklı coğrafyalarda farklı biçim aldığını söylemek yanlış olmaz. 1990 sonrası dönemde ASEAN devlet merkezli bir anlayıştan toplum merkezli bir anlayışa yönelmiştir. Bu değişimin önemli kaynaklarından biri 1997 yılında tüm dünya ekonomisini etkilemiş olan Asya Krizidir. [351] ASEAN'ın 2020 Vizyonu ve bu vizyon kapsamında ortaya konulan 1998 Hanoi Deklerasyonu insan güvenliği yaklaşımının nüvelerini içerisinde barındırmaktadır. [352] 2001 yılından bu yana çevresel bozulma, legal olmayan göç, korsanlık, bulaşıcı hastalıklar ve ulusaşan suçlar" gibi konulara eğilen Doğu Asya Çalışma Grubu görevlileri ve ASEAN+3 hükümet liderleri insan güvenliğini Asya gündemine taşımıştır.[353]Bu kapsamda ASEAN gibi Uzak Asya'da etkili ve insan güvenliğini güvenlik yaklaşımına eklemleyen bir diğer örgütte APEC'tir. İnsan güvenliği 2003 yılında Bangkok deklerasyonu ile APEC gündemine gelmiştir.[354] APEC bu çerçevede insan güvenliği gündeminin bir parçası olarak terörizm, kitle imha silahları, SARS

---

[349]OSCE Secretariat, *The OSCE Concept of Comprehensive and Co-operative Security An Overview of Major Milestones*, OSCE Secretariat Conflict Prevention Centre Operations Service Vienna, June 2009, s.1

[350]Gerd Oberleitner, "The OSCE and Human Security", *Security and Human Rights 2008 No. 1*, s.67; Maastrich stratejisi ile ilgili bkz. OSCE Secretariat, *The OSCE Concept of Comprehensive and Co-operative Security An Overview of Major Milestones*, OSCE Secretariat Conflict Prevention Centre Operations Service, Vienna, June 2009, s .11-12.

[351]Yukiko Nishikawa, *Human Security in Southeast Asia*, New York: Routledge, 2010, s.32.

[352]Yukiko Nishikawa, *Human Security in Southeast Asia*, New York: Routledge, 2010, s.32.

[353]Paul M. Evans, "Human Security and East Asia: In the Beginning", *Journal of East Asian Studies*, Vol.4, No.2, 2004, s.270.

[354]Paul M. Evans, "Human Security and East Asia: In the Beginning", *Journal of East Asian Studies*, Vol.4, No.2, 2004, s.270; Yih-Jye Hwang ve Lindsay Black, "East Asian Approaches to Human Security: The Concept and Practice of Human Security in Japan and China's International Relations", Nobuko Nagasaki, Pauline Kent, Kosuke Shimizu, Shiro Sato ve Kazue Demachi (der.), *Conflict Resolution in the Afrasian Context: Examining More Inclusive Approaches*, Proceedings of the Fifth Afrasian International Symposium, Afrasian Centre for Peace and Development Studies, Ryukoku University, 2010, s.77.

benzeri bulaşıcı hastalıklar, hava taşımacılığı güvenliği ve enerji güvenliği gibi konular üzerine eğilmiştir.[355]

IV. BÖLÜM

1. DIŞ POLİTİKALAR VE İNSAN GÜVENLİĞİ

Daha önce vurgulandığı gibi insan güvenliği en genel itibariyle uluslararası örgütlerin etkisiyle şekillenen ve aynı zamanda bizatihi uluslararası örgütleri şekillendiren bir kavram olmuştur. Bununla birlikte devletler de tıpkı uluslararası örgütler gibi insan güvenliği merkezinde diplomasilerini teşkil edebilmektedir. Bu kapsamda devletlerin politikalarında insan güvenliği önemli bir payda olabilmektedir.

Güvenlik tehditlerinin çeşitlenmesi- devletler açısından- yalnızca askeri güvenlik üzerine eğilen güvenlik anlayışın değişmesini ve yeni güvenlik çevresini dikkate alan bir dış politika anlayışının tesisini beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede kimi ülkeler teritoryal sınırlara odaklanan ulusal güvenlikçi bir anlayışın yerini ulus ötesi kaygıları ve tehditleri dikkate alan yeni bir diplomasiye önem atfetmiştir. Kuşkusuz pratik gerekliliklerin yanında normatif kaygılar da böylesi bir diplomasinin tesisinde belirleyici olmuştur. Geçmişten farklı olarak devletler dış ve güvenlik politikalarına kimi normatif değerleri eklemleyebilmektedir. Kuşkusuz insan güvenliği merkezli diplomasi de genellikle bu kapsamda değerlendirilmektedir..

İnsan güvenliğinin iki farklı kuramsal düzeyde açıklanması mümkündür. Bunlardan ilki ana akımı temsil eden, genellikle uluslararası ilişkilerin materyal olmayan kaynakları üzerine eğilen konstrüktivizmdir. Kabaca söylemek gerekirse konstrüktivizm, kültür, kimlik ve normların dış politikayı nasıl şekillendirdiğini ayrıntılarıyla ortaya koyan bir kuramsal çerçeve çizmektedir. Konstrüktivizm, insan güvenliğine kaynaklık eden ulusal güvenlikçi anlayışın ötesine uzanan daha kozmopolit ve kapsayıcı bir güvenlik anlayışının hangi normlar, değerler ve prensipler etrafında şekillendiğini anlamaya çalışır. Öte yandan güç ve çıkarlar temelinde kurgulanan

[355]Paul M. Evans, "Human Security and East Asia: In the Beginning", *Journal of East Asian Studies,* Vol.4, No.2, 2004, s.270.

rasyonalist teoriler ise dış politikayı bir fayda-maliyet analizi çerçevesinde ele almaktadır. Rasyonalizm insan güvenliği söyleminin nasıl güç ve çıkarlara hizmet edecek biçimde kullanıldığını ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte konstrüktivizm ve rasyonalizm bir araya gelmesi mümkün olmayan meta-teoriler değildir. Genellikle Uluslararası İlişkilerde seçmecilik/sentetizm tartışmaları etrafında bu iki farklı çerçeve kombine edilmeye çalışılmaktadır. Normlar hangi şartlarda içselleştirilmiş olursa olsun stratejik bir varlık olarak ülkelerin dış politikalarında değer kazanabilmektedir. Nitekim normlar ilk aşamada çıkarlardan bağımsız olarak benimsenmiş olsa da bir sonraki aşamada fayda maliyet analizine dayanan kullanışlı dış politika araçlarına dönüşebilmektedir. Kaynağını Soğuk Savaş sonrası kabuk değiştiren güvenlik çevresinden ve bu duruma paralel olarak ortaya çıkan yeni normlardan alan insan güvenliği de bu anlamda devletlere güç ve itibar kazandırabilecek bir *söylem* olarak stratejik bir rol üstlenmiştir.

1.1. Dış Politika ve Güvenlik Politikası İlişkisi: Konvansiyonel ve Eleştirel Yaklaşımlar

Kuşkusuz güvenlik politikası ile dış politika arasında yadsınamaz bir bağ vardır. Güvenlik politikası ile dış politika arasındaki bu bağın en gözle görülebilir olduğu kuramsal yaklaşım realizmdir. Realizmi temel dayanak noktası yapan ortodoks Uluslararası İlişkiler kuramında güvenlik endişesi dış politikaların merkezinde yer almaktadır. Bu çerçevede realizm dış politika algısının merkezine devletler arasında çözümlenmesi mümkün olmayan *güvenlik ikilemini* yerleştirmiştir. İşbirliği imkânlarını tümüyle ortadan kaldıran güvenlik ikilemi aktörler arasında mutlak bir güvensizliği dayatmaktadır.[356] Bu çerçevede devletlerin (i) güvenliklerini sağlamak ve (ii) güçlerini arttırmak gibi iki temel motivasyonu olduğunu söylemek mümkündür.[357]

Bununla birlikte güvenlik- dış polika ilişkisini eleştirel bir perspektiften kuran çalışmalara da rastlamak mümkündür. Campell'in anlatımıyla dış politikanın

[356]John H. Herz, "Idealist Internationalism and the Security Dilemma", *World Politics*, Vol. 2, No. 2, 1950, s.157-180.
[357]Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, New York: McGraw-Hill, 1979; John J. Mearsheimer, The *Tragedy of Great Power Politics*, New York: Norton, 2001

teşekkülünde ilişki kurulması öngörülen entite "uzak, tanıdık olmayan ve yabancı" gibi ifadelerle açıklanmıştır.[358] Bu nedenledir ki, dış politika doğası gereği bir *Öteki*'yi pek çok açıdan zorunlu hale getirir. Nitekim bu öteki vurgusu ile bağlantılı biçimde pek çok sorun devletler açısından bir güvenlik sorunu olarak değerlendirilebilmiştir.[359] Bu çerçevede neredeyse her konu bir güvenlik tehdidi haline getirebilme olasılığına sahiptir. [360] Hatta dış politikaları teşkil eden birincil motivasyanlar çoğu zaman -imal edilmiş- güvenlik kaygıları dahi olabilmektedir.[361] Bu nedenledir ki güvenlik/güvensizlik her şeyden önce özneler arası bir fenomen ve kurulmuş bir gerçeklik olarak düşünülmelidir.[362] Bu çerçevede reel politik üzerine inşa edilmiş bir dış politikanın temel kaygısı da ulusal sınırları korumayı hedefleyen teritoryel bir anlayış üzerine oturmaktadır.[363]

1.2.Güvenliğin Değişen Nesnesi ve Dış Politikanın Dönüşümü

Soğuk Savaşın sonlanması ile güvenlik çalışmalarında tezahür eden köklü bir dönüşümden bahsetmek mümkündür. Söz konusu dönüşümün yukarıda konvansiyonel ve eleştirel yaklaşımlar çerçevesinde ortaya konulan epistemolojik bir boyutu olduğu gibi bizatihi güvenlik öznesini ve bu öznenin hedefindeki nesneyi konu eden ontolojk bir boyutu da mevcuttur. Şüphesiz bu dönüşüm devlet dışında pek çok aktörün ve askeri bir mahiyet arz etmeyen pek çok konunun dahil olduğu yeni bir güvenlik çevresine işaret etmektedir. Bu bağlamda güvenlik salt devletleri değil bireyleri ve birey grupları

---

[358]David Campbell, *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*, Manchester: Manchester University Press, 1992, s.43.

[359]David Campbell, *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*, Manchester: Manchester University Press, 1992, s.43.

[360] Roland Paris, "Human Security - Paradigm Shift or Hot Air?", *International Security,* Vol.26, No.2, 2001, s.93.

[361]Ralf Emmers, "Securitization", *Contemporary Security Studies,*Alan Collins(der.), Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 109-125. Ayrıca konuyla ilgili örnek çalışmalar için bkz. Ali Balcı ve Tuncay Kardaş*, "The Changing Dynamics of Turkey's Relations* with Israel: An Analysis of Securitization", *Insight Turkey*, Vol. 14, No.2, 2012, s.99-120; Alper Kaliber, "Securing the Ground Through Securitized 'Foreign' Policy: The Cyprus Case", *Security Dialogue*, Vol. 36, No. 3, 2005, s.319-337; Rita Abrahamsen, "Blair's Africa: The Politics of Securitization and Fear", *Alternatives,* Vol.30, No.1, 2005, s.55–80

[362] Ronnie D. Lipschutz, "Negotiating the Boundaries of Difference and Security at Millennium's End", RonnieD. Lipschutz (der.), *Security,* New York: Columbia University Press, 1995, s.213.

[363]John Agnew, "The Territorial Trap: The Geographical Assumptions of International Relations Theory", *Review of International Political Economy*, Vol. 1, No. 1, 1994, s.53-80.

da kapsayacak yalnızca askeri değil ekonomik, siyasal ve sosyal boyutları da bulunan daha kapsayıcı bir kavram olarak ele alınmaktadır.[364]

Güvenlik çalışmalarında aktörler ve konular düzleminde yaşanan zenginleşmenin ülkeler bazında dış politikalarda da karşılık bulduğu not edilmelidir. Zira güvenliğe yönelik askeri bir bakış açısının yerini güvenliğin farklı boyutlarını ele alan yeni kimi dış politika/güvenlik politikası yaklaşımları almıştır. Merkezine insanı alan bu yeni güvenlik politikası çevre, kalkınma ve barış gibi konulara özel bir önem atfetmiştir. Özellikle giderek daha sık zikredilen insan güvenliği ve insani diplomasi nosyonları dış politikanın yapılış biçimi de radikal bir dönüşüme neden olmuştur. Bu dönüşüm aynı zamanda dış politikada normatif öğelerin giderek güçlenmesi, bir başka deyişle dış politika yapımının yeni bir normativizm çerçevesinde teşkil edilmesi anlamına gelmektedir.

1.3. Normativizm'in Yükselişi ve Yeni Diplomasi

Uluslararası İlişkilerde değerler bazında yaşanan kırılma normatif bir dönüşüm (*normative shift*) olarak değerlendirilmiştir.[365] Yeni milenyum insan hakları başta olmak üzere pek çok moral içerikli konunun gün yüzüne çıkmasını da beraberinde getirmiştir.[366] Kabaca, norm olgusu "kimlik, çıkar ve davranışları" şekillendiren "uygun davranışları" belirleyen aynı zamanda "kollektif" bir mahiyet taşıyan "prensipli idealar" olarak tanımlanabilmektedir.[367] Söz konusu dönüşüm aynı zamanda

[364]Barry Buzan, "Rethinking Security after the Cold War", *Cooperation and Conflict*, Vol. 32, No.1, 1997, s.5-23; Barry Buzan, Ole Waever ve Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder, Lynne Rinner Publishers, 1998; KeithKrause ve Michael C. Williams, "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods", *Mershon International Studies Review*, Vol.40, No.2, 1996, s. 229-254.

[365]Coral Bell, "Normative Shift*", National Interest*, Vol.70, Winter 2002/03, s.5-20

[366]Mervyn Frost, "A Turn Not Taken: Ethics in IR at the Millennium" Tim Dunne, Michael Cox ve Ken Booth (der.), *The Eighty Years' Crisis: International Relations 1919-1999*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

[367]Thomas Risse ve Kathryn Sikkink, "The Socialization of International Human Rights Norms into Domestic Practices: Introduction" , Thomas Risse, Stephen C. Ropp ve Kathryn Sikkink(der.), *The Power of Human Rights: International Norms and Domestic Change*, New York: Cambridge University Press, 1999, s.11; Peter J. Katzenstein, "Introduction: Alternative Perspectives on National Security", Peter Katzenstein, *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*, Columbia University Press, 1996, s. 5.

teorik düzeyde normatif kurama yönelik ilginin artışını da beraberinde getirmiştir.[368]Bu çerçevede normların kaynakları ve dönüşümü Uluslararası ilişkilerde önemli bir tartışma konusunu teşkil etmiştir. Kolektif normların altını çizen Rosenau, insani krizler, insan hakları, demokratik kurumlar ve ekolojik sorunlara yönelik oluşan bir konsensüse vurgu yapmaktadır.[369] Bu kapsamda özellikle gerek ulusal gerekse de uluslararası aktörlerin insan haklarına atfettikleri önem uluslararası insan hakları rejiminden söz edilmesini beraberinde getirmiştir. [370]

Normlara verilen önem değerler üzerinden politika yapan ülkeler veya ülkeler grubunun normatif güçler olarak tanımlanması sonucunu doğurmuştur. Normatif güç genellikle Avrupa Birliği için kullanılan bir sıfat niteliği taşımaktadır. Normatif gücün ön plana çıkan özelliklerinden biri askeri eylemlere başvurmaktan kaçınması ve değer merkezli eylemlerde bulunmasıdır.[371] Bununla birlikte dış politikasında normatif temaların altını çizen ve normatif güç olarak değerlendirilebilecek kimi diğer ülkelerden de bahsetmek mümkündür. Bu çerçevede Japonya ve Almanya normatif güçler kapsamında değerlendirilebilmektedir.[372] Nitekim normatif kaygılardan beslenen insan güvenliği anlayışını merkezine alan politika anlayışı farklı ülkelerin dış politikalarına şekil vermiştir. Bu kapsamda insan güvenliği ülkelerin dış politika aktiveleri açısından belirleyici bir motif olmuştur.[373]

---

[368] John Gerring ve Joshua Yesnowitz, "A Normative Turn in Political Science?", *Polity*, Vol. 38, No. 1, January 2006, s.101-133; Martha Finnemore ve Kathryn Sikkink, "International Norm Dynamics and Political Change", *International Organization*, Vol.52, No.4, Autumn 1998, s.889.

[369]James N. Rosenau, *Along the Domestic-Foreign Frontier*, New York: Cambridge University Press, 1997, s.181-185.

[370] Jack Donnelly, "International Human Rights: A Regime Analysis", *International Organization*, Vol.40, No.3, Summer 1986, s.599-642.

[371] Ian Manners, "Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?", *Journal of Common Market Studies*, Vol. 40, No. 2, 2002, s.235-258; Ian Manners, *Normative Power Europe Reconsidered , From Civilian to Military Power: the European Union at a Crossroads*?, CIDEL Workshop, Oslo 22-23 October 2004; Ian Manners, "Normative power Europe reconsidered: beyond the crossroads", *Journal of European Public Policy*, Vol. 13, No.2, 2006, s.182-199.

[372]Rok Zupančič ve Miha Hribernik, "Discovering" Normative Power as a State Strategy in the Framework of Security, Foreign, and Defense Policy: The Case of Japan", *Philippine Political Science Journal*, Vol. 35, No. 1, 2014, s. 78-97;Beverly Crawford, "The Normative Power of a Normal State: Power and Revolutionary Vision in Germany's Post-Wall Foreign Policy", *German Politics & Society*, Vol. 28, No. 2, Summer 2010, s.165-184; Ayrıca bkz. Hans Maull, "Germany and Japan: The New Civilian Powers", *Foreign Affairs*, Vol. 69, No. 5, 1990, s. 67-88.

[373]Debiel Tobias ve Sascha Werthes, *Human Security on Foreign Policy Agendas*, Institute for Development and Peace, University of Duisburg-Essen, INEF Report 80/2006, 2006.

1.4.Güvenlik Politikasının Normatif Çerçevesi: İnsan Güvenliğinin Ülkeler Bazında Kullanımı

Adından fazlasıyla söz ettiren insani diplomasi olgusunun uluslararası politikanın terminolojisine dâhil olması oldukça gerilere uzanmaktadır. 1960'ların sonu ve 1970'li yıllardan itibaren insani diplomasi çerçevesinde değerlendirilecek ve üçüncü dünya ülkelerini hedef alan hükümet dışı organizasyonların da dahil olduğu girişimlerden bahsedilebilir.[374] İnsani diplomasi 1990'lı yıllarda insan güvenliği çerçevesinde yeniden tanımlanarak uygulanma imkanı bulmuştur. İnsan güvenliği yaklaşımı bu kapsamda Soğuk Savaş sonrası yeni tehditlere bir cevap niteliği taşımıştır.[375] Normatif bir içeriğe sahip olan insan güvenliği olgusu uluslararası ilişkilerde "merkezi bir düzenleyici prensip" olarak diplomasinin yapılış biçimlerine doğrudan doğruya tesir etmiştir.[376]

İnsan güvenliğine yönelik farklı anlayışların ülkelerin diplomasilerini de büyük ölçüde şekillendirdiği söylenebilecektir. İnsan güvenliği anlayışının uluslararasında sistemin farklı aktörlerine yönelik muhtelif etkilerinden bahsetmek mümkündür. Soğuk Savaş sonrası dünyada, insan güvenliği anlayışının özellikle Amerikan dış politikasında somut yansımaları olmuştur. İnsan güvenliği vurgusuna özellikle 1990'lı yıllarda Clinton yönetiminin diplomatik metinlerinde rastlamak mümkündür.[377] Bununla birlikte insan güvenliği söylemi özellikle orta büyüklükte güçler için önemli bir araç haline gelmiştir. Zira insan güvenliği pratik uygulamaları sahip bir siyasa olarak Japonya, Kanada ve Norveç gibi ülkelerin başı çektiği bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.[378] Bu anlamda insan güvenliği üzerine yazılıp çizilen bir *lexis* olduğu kadar günlük hayatta uygulamalara sahip bir *praxis* olarak da

[374]Cranfort Pratt, "Middle Power Internationalism and Global Poverty", Cranfort Pratt (der.), *Middle Power Internationalism: The North-South Dimension*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 1990, s.8.
[375]Bert Edström, *Japan and Human Security: The Derailing of a Foreign Policy Vision*, Stocholm Institute for Security and Development Policy, 2011, s.7; Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security. Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol. 3, No.2, 2005, s.58.
[376] Lloyd Axworthy, "Introduction", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy: Protecting People, Promoting Peace*, McGill-Queen's University Press, 2001, s.10.
[377]Emma Rothschild, "What is Security?", *Daedalus*, Vol.124, No.3, Summer 1995, s. 53, 55.
[378] Rita Floyd, "Human Security and the Copenhagen School's Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move", *Human Security Journal*, Vol. 5, Winter 2007, s.39.

değerlendirilebilmektedir.[379] Yine özellikle insan güvenliği merkezinde iki farklı ekolü temsil eden Japonya ve Kanada'yı analiz eden çok sayıda karşılaştırmalı çalışmadan bahsedilebilecektir.[380] Japonya'nın oluşturduğu sosyal güvenlik ağı (*social safety net*) ile Kanada ve Norveç ortaklığında şekillenen insan güvenliği programı, insan güvenliğinin somut siyasa örnekleri olarak değerlendirilmektedir.[381]

Ayrıca insan güvenliğine yönelik ülkelerin bu münferit girişimlerinin dışında kimi uluslararası ortaklıklardan da bahsetmek mümkündür.Bu çerçevede Kanada ve Norveç öncülüğündeki insan güvenliği ağı (*human security network*) önemli bir girişim mahiyetindedir.[382]1999 yılında Kanada ve Norveç arasında imzalanan bir antlaşmayla kurulan İnsan Güvenliği Ağı (*Human Security Network*) toplam 13 ülkeyi bünyesinde barındırmaktadır.[383] Bunun yanısıra insan güvenliği şemsiyesi altında farklı ülkelerinde ikili işbirlikleri geliştirebildiklerine şahitlik edilmektedir. Japonya ve Meksika arasındaki İnsan Güvenliği Dostları (*Friends of Human Security*) girişimleri bu bağlamda değerlerlendirilebilecek ortaklıklardan biridir.[384]

Ülkeler nezdinde insan güvenliği olgusunu yorumlama biçimleri farklılık sergileyebilmektedir. Bu kapsamda iki farklı tanımdan bahsetmek mümkündür: Geniş ve dar insan güvenliği. Geniş tanım çevresel felaketler, ekonomik krizler ve yoksulluğun bulunduğu kapsamlı bir liste sunarken, dar tanım daha çok şiddetin önlenmesi teması üzerine yoğunlaşmaktadır.[385]Kanada öncülüğünde dar tanıma oturan İnsan Güvenliği Ağı (*Human Security Network*) ve Japonya'nın girişimleriyle Amartya Sen ve Sadako Ogata öncülüğünde kurulan geniş tanıma daha yakın duran İnsan Güvenliği Komisyonu (*Commission on Human Security*) bu çerçevede bahsedilebilecek

---

[379]Mary Kaldor, Mary Martin ve Sabine Selchow, "Human Security: A New Strategic Narrative for Europe", *International Affairs,* Vol.83, No. 2, 2007, s. 273-288.

[380] Asteris Huliaras ve Nikolaos Tzifakis, "Contextual Approaches to Human Security: Canada and Japan in the Balkans", *International Journal,* Vol. 62, No.3, Summer 2007, s. 559-575

[381]Rita Floyd, "Human Security and the Copenhagen School's Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move", *Human Security Journal*, Vol. 5, Winter 2007, s.39.

[382]Roland Paris, "Human Security - Paradigm Shift or Hot Air?", *International Security,* Vol. 26, No.2, 2001, s.87.

[383] Eric Remacle, "Approaches to Human Security: Japan, Canada and Europe in Comparative Perspective", *The Journal of Social Science*, No.66, 2008, s.9.

[384]Gerd Oberleitner, "The OSCE and Human Security", *Security and Human Rights,* No. 1, 2008, s.65.

[385] Pauline Kerr, "Human Security", Allan Collins (der.), *Contemporary Security Studies*, Oxford University Press, 2007, s.95-96; Keith Krause, *Towards a Practical Human Security Agenda*, Geneva Centre For The Democratic Control Of Armed Forces (Dcaf) Policy Paper – No.26, 2007, s.4-5**.**

organizasyonlar niteliğindedir. [386] Bu bağlamda iki öncü ülke olarak Kanada'nın yaklaşımı dar, Japonya'nın yaklaşımı ise insan güvenliğinin geniş yorumunu temel almaktadır.[387] Pek çok Uzak Doğu ülkesi de Kanada-Norveç çizgisini reddederek daha geniş bir çerçevede tanımlanmış bir insan güvenliği olgusunu tercih etmektedir.[388] Öte yandan insan güvenliğinin geniş yorumlarına ilişkin çeşitli eleştiriler getirilebilmektedir. Bu çerçevede insan güvenliği kavramın sınırlarının fazlasıyla geniş olması ve tanımlanması noktasında yaşanan güçlük eleştirilerden yalnızca bir kaçıdır.[389] Örneğin, Kanada Dışişleri Bakanı Lloyd Axworthy, aynı zamanda insan güvenliğinin UNDP versiyonu olarak anılan geniş yorumu ekonomik değişkenlere gereğinden fazla vurgu yapmakla eleştirirken, çatışmaya yoğunlaşarak insan hakları merkezli bir versiyonun doğruluğunu savunmaktadır.[390] Yine Axworthy gerçek bir güvenlik anlayışının ancak "sivillerin korunmasıyla" mümkün olacağını dile getirmektedir [391]

2.DIŞ POLİTİKA'NIN TEMEL MOTİVASYONLARI: KİMLİKLER VEYA İLKELER'E KARŞI FAYDA VE ÇIKARLAR

İçerisinde insan güvenliğinin de yer aldığı haklar ve özgürlükler gibi normatif içerikli konulara yönelik literatür genellikle ikili çerçevenin altını çizmektedir. Bu bağlamda dış politikanın dizaynında çıkarlar ve değerler belirleyici değişkenler olmaktadır.[392] Dış politikadaki değer-çıkar ikileminin gözlendiği alanlarından biri de

[386]Giorgio Shani, "Introduction: Protecting Human Security in a Post 9/11 World", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha(der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World Critical and Global Insights*, New York: Palgrave Macmillan, 2007, s.4-6; Keith Krause, *Towards a Practical Human Security Agenda*, Geneva Centre For The Democratic Control Of Armed Forces (Dcaf) Policy Paper – No.26, 2007, s.4-5; Japanese Trust Fund for Human Security bu kapsamda değerlendirilmektedir. Keith Krause, *Towards a Practical Human Security Agenda*, Geneva Centre For The Democratic Control Of Armed Forces (Dcaf) Policy Paper – No.26, 2007, s.4.

[387] Peter H. Liotta ve Taylor Owen, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, Vol. 7, No.1, Winter/Spring 2006, s.41-42.

[388] Amitav Acharya, "Human Security: East versus West", *Institute of Defence and Strategic Studies Singapore*, No. 17, 2001, s.6.

[389]Roland Paris, "Still an Inscrutable Concept", *Security Dialogue*, Vol.35, No.3, 2004, s. 370-371; Astri Suhrke, 'Human Security and the Interests of States', *Security Dialogue* , Vol.30, No.3, 1999, s.265-276.

[390]Amitav Acharya, "Human Security: East Versus West", *International Journal*, Vol. 56, No.3, 2001, s.445.

[391] Lloyd Axworthy, *Notes for an Address by the Honourable Lloyd Axworthy*, Minister of Foreign Affairs, to the 52nd Session of the United Nations Commission on Human Rights, Geneva: Switzerland, April 3, 1996, s.2.

[392] Bradford Perkins, "Interests, Values, and the Prism: The Sources of American Foreign Policy", *Journal of the Early Republic*, Vol. 14, No. 4, Winter 1994, s.458-466.

kuşkusuz ülkelerin insan hakları politikalarıdır.[393] Egeland, dış politikanın insani boyutunu açıklamaya yönelik (i) ulusal çıkar, (ii) normlar ve prensipler (iii) bilgi ve gelenekler olarak üçlü bir gruplandırmaya gitmiştir. Kabaca ifade edilecek olursa, devletlerin insan hakları politikasının fikirler (*ideas*) ve çıkarlar (*self-interest*) arasında salınım göstermektedir.[394]

Dış politika analizinde pek çok farklı açıklayıcı değişkenin varlığına karşın devletlerin dış politika davranışlarının belirleyicileri olarak temelde iki farklı kuramsal çerçevenin altını çizmektedir. Bunlardan ilki temelde faydacılık esasına dayanan çıkar odaklı realist/neorealist ve faydacı liberal teorileri içerisinda barındıran rasyonalizm ikincisi ise normlar ve değerler bazında açıklamalar sunan konstrüktivist kuramlar olarak sıralanabilir. İnsan güvenliği temelli politikanın anlaşılmasında bu iki kuramsal çatı anlamlı bir çerçeve sunmaktadır.

2.1.Teorik Bir Çerçeve Arayışı : İki Açıklayıcı Metateori Olarak Rasyonalizm ve Konstruktivizm

Uluslararası ilişkiler disiplinin ontolojik ve epistemolojik zeminini teşkil eden en temel tartışma kuşkusuz rasyonalizm- konstrüktivizm tartışmasıdır.[395]Rasyonalizm gerek liberalizm gerekse de realizme kaynaklık eden çerçeveyi sunmaktadır. Ruggie, (neo)liberalizm ve (neo) realizmingüç, güvenlik ve zenginliği maksimize etmeye çalışan teoriler olarak neo-faydacı kuram üst çatısında bir araya gelebileceğini vurgulamaktadır.[396] Konstrüktivizm ise diğer uluslararası ilişkiler teorilerinden biri olmanın ötesinde rasyonalizm karşısında ontolojik ve epistemolojik bir üst çatı işlevi görebilecektir.[397] Konstrüktivizm bu anlamda salt bir teori olmanın ötesinden" meta-teorik" bir üst çerçeve hüviyetindedir. [398]

---

[393] Federico Merke ve Gino Pauselli, "Foreign Policy and Human Rights Advocacy: An Exercise in Measurement and Explanation", *Human Rights Review*, Vol.14, No.2, 2013, s.132-133.

[394] Jan Egeland, *Impotent Superpower Potent Small States: Potentials and Limitations of Human Rights in the Foreign Policies of the United States and Norway*, Oslo: Norwegian University Press/ New York: Oxford University Press, 1988, s.3, 13-14.

[395]Peter Katzenstein, Robert Keohane ve Stephen Krasner, "International Organization and the Study of World Politics", *International Organization*, Vol. 52, No.4, 1998, s. 645-685.

[396] John Gerard Ruggie, *Constructing the World Polity. Essays on International Institutionalization*, Routledge, 1998, s.9.

[397]Knud Eric Jorgensen, "Introduction: Approaching European Governance", Knud Eric Jorgensen(der.), *Reflective Approaches to European Governance*, New York: St. Martin's Press, 1997, s. 1-12.

[398] Walter Carslnaes, "Foreign Policy", Walter Carslnaes, Thomas Risse ve Beth A. Simmons (der.), *Handbook of International Relation*, London: Sage Publication, 2002. Ayrıca bkz. Friedrich

Rasyonalist ve konstrüktivist yaklaşımlar arasındaki ayrımın temeli özne ve nesne düalizmine dayanan rasyonalizmin pozitivist anlayışı ile bu ayrımı reddeden konstrüktivizmin yorumsamacılığa dayanmaktadır.[399] Bu çerçevede rasyonalist epistemolojinin objektivizm iddiasına karşın konstrüktivizm özneler-arası (*intersubjective*) bir nitelik arz eder.[400] Somut politikalar bağlamında bu iki kurucu paradigma değerlendirilecek olursa, rasyonalizm her şeyden önce aktörlerin eylemlerini bir maliyet- fayda analizine dayandırır. Devletlerin eylemlerini bu anlamda belirli bir çıkar algısı etrafında ele almakta iken konstrüktivizm aktörlerin kimliği/kimlikleri bağlamında çıkarların şekillendiğini ifade eder.[401] Yine rasyonalistler siyaseti "hesaplanmış stratejik bir eylem" üzerine kurmakta iken konstruktivistler materyal olmayan değişkenlerin *ideaların* altını çizmektedirler.[402] Normlar herhangi bir rasyonel hesaplanmaya dayanmaksızın benimsenebilir. Bu çerçevede konstrüktivizm bir bakıma uluslararası ilişkilerde moral açıklamalara ve değerlere yönelik en elverişli kuramsal zemini de sağlamaktadır.[403]

Bununla birlikte devletlerin motivasyonlarını tamamıyla çıkarlar veya tamamıyla diğerkâmlık merkezinde değerlendirmek manist bir indirgemeciliği beraberinde getirmektedir. Değerler üzerine bina edilen açıklamalarda gömülü çıkarların mevcudiyeti, çıkar merkezli açıklamalarda ise bizatihi çıkarların da inşa edilmiş olduğu gerçeği gözlerden ırak tutulmamalıdır. Goldstein ve Keohane'nin altını çizdiği gibi insan eylemlerini fikirler ve çıkarların ortaklaşa şekillendirdiğinin altını çizer.[404] Bir değerlendirmeye göre konstrüktivizm tercihleri belirlerken rasyonalizm verili tercihler

---

Kratochwil *ve* John Gerard Ruggie, *"*International Organization: A State of the Art on an Art of the State*"*, *International Organization,* Vol.40, No.4, Autumn 1986, s. 753-775.

[399] Friedrich Kratochwil ve John Gerard Ruggie, "International Organization: A State of the Art on an Art of the State", *International Organization*, Vol. 40, No. 4, Autumn 1986, s. 774.

[400]Alexander Wendt, *Social Theory of International Politics*, New York, Cambridge University Press, 1999, s.160-161; Emanuel Adler, "Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics", *European Journal of International Relations*, Vol. 3, No.3, 1997, s. 319-363, s.325-326.

[401] Jeffrey Checkel, "The Constructivist Turn in International Relations Theory", *World Politics*, Vol. 50, No. 2 Jan. 1998, ss. 327-328.

[402]Stefano Guzzini, "A Reconstruction of Constructivism in International Relations", *European Journal of International Relations*, Vol. 6, No.2, 2000, s.148.

[403] Richard Price, "Moral Limit and Possibility in World Politics", *International Organization,* Vol. 62, No.2, 2008, s.191-220.

[404] Judith Goldstein ve Robert O. Keohane, "Ideas and Foreign Policy: An Analytical Framework", Judith Goldstein ve Robert O. Keohane(Der.), *Ideas and Foreign Policy: Beliefs, Institutions, and Political Change*, Ithaca: Cornell University Press, 1993, s.4.

arasından davranışların nasıl seçildiğini belirler.[405] Bununla birlikte az sayıda çalışma değer/çıkar dikatomisi ekseninde ortaya konulan bu zor bulmacayı çözmeye çalışmaktadır. Bu çalışmanın başlığını da teşkil eden güç ve kimlik olgularıyla kristalize edilen rasyonalist ve konstrüktivist epistemolojiler, realist ve konstrüktivist kuramlar yardımıyla neoklasik realizmin çizdiği çerçevede bir araya getirilmeye çalışılacaktır.

2.2. Konstrüktivist ve Rasyonalist Bağlamlarda Normlar ve İnsan Güvenliği

İnsan güvenliğine ilişkin yapılan çalışmaların pek çoğu insan güvenliği temelli politikayı normatif motifler çerçevesinde açıklamaktadır. Normlara yönelik en genel itibariyle iki farklı bakış açısından bahsetmek mümkündür. Kabaca ifade edilecek olursa bu iki perspektif yukarıda çizilen çerçevede rasyonalist ve konstruktivist meta teorilerden beslenmektedir.[406] Rasyonalizm-konstrüktivizm tartışması somut bir biçimde ifade edilecek olursa aktör davranışlarının gerçekleştirirken davranışların sonuçlarını (*consequantalism*) mı yoksa uygunluğunu mu (*appropriateness*) esas aldıkları üzerinden yürümektedir.[407] Bununla birlikte normların işlevlerine yönelik rasyonalist ve konstrüktivist farklı pozisyonları yansıtan farklı kavramsal ikilemelerden bahsedilebilir.

Hurt'a göre aktörlerin normlara uyumuna yönelik üç unsurdan bahsedilebilir: (i) cezalandırılma korkusu, (ii) normlar ve çıkarlar arasındaki uyum ve (iii) aktörlerin normların meşru ve uyulması gereken kurallar olarak değerlendirmesinden kaynaklanabilir.[408] Kuşkusuz Hurt'ın değerlendirmesinde yola çıkacak olursak son seçenek haricindeki her iki alternatifte de rasyonel beklentiler önemli bir rol

[405]Michael Zürn ve Jeffrey T. Checkel, "Getting Socialized to Build Bridges: Constructivism and Rationalism, Europe and the Nation-State", *International Organization*, Vol.59, No.4, 2005, s.1045-1079, 1065; Joseph Jupille, James Caporaso ve Jeffrey T Checkel, "Integrating Institutions: Rationalism, Constructivism, and the Study of the European Union", *Comparative Political Studies*, Vol.36, No.1/2, 2003, s.7- 40.

[406] Luke Glanville, "Norms, Interests and Humanitarian Intervention", *Global Change, Peace & Security*, Vol.18, No. 3, October 2006, s.187.

[407] Fearon, James D. ve Alexander Wendt, "Rationalism versus Constructivism: A Skeptical View", Walter Carlsnaes, Beth Simmons ve Thomas Risse(der.), *Handbook of International Relations*, London: Sage Publications, 2002, s. 52-53. Ayrıca bkz. James G. March ve Johan P. Olsen, "The Institutional Dynamics of Inter-national Political Order", *International Organization*, Vol.52, No.4, 1998, s. 943-969; Jeffrey T. Checkel, "International Institutions and Socialization in Europe: Introduction and Framework", *International Organization*, Vol.59, 2005, s. 801-826.

[408] Ian Hurd, "Legitimacy and Authority in International Politics", *International Organization*, Vol. 53, No.2, Spring 1999, s.379.

oynamaktadır**.** Yine Wendt'e göre normlar doğrudan doğruya içselleştirilebileceği gibi cezalandırılma korkusu veya öz çıkarlar nedeniyle de kabul görebilir.[409] Glanville'e göre ise normlar yasaklayıcı (*prohibitive*) , isteğe bağlı (*permissive*) ve emredici *(prescriptive*) olarak da sınıflandırılabilmektedir. İsteğe bağlı normlar çıkarlar etrafından şekillenirken emredici normlar ise bizatih çıkarları şekillendirebilmektedir. [410] Risse ve Sikkink'e göre normların sosyalizasyonu rasyonal tercihler sonucu olabileceği gibi aktörler açısından zihinsel bir dönüşüm neticesindede gerçekleşebilir.[411] Yine Checkel, pazarlık (*bargaining*) ile sosyal öğrenme ve iknayı (*social learning and persuasion*) normların kabulüne yönelik iki mekanizma olarak ele alır.[412] Risse ise benzer bir ayrımı ortak çıkarları belirlemeye yönelik pazarlık (*bargaining*) ve konsensus oluşturmaya yönelik tartışma (*arguing)* çerçevesinde yapmaktadır. [413] Yine her iki değerlendirmede de birinci vurgular karar alma aşamasında rasyonel bir zeminin varlığına işaret etmekte iken altı çizilen ikinci vurgular konstrüktivist bir bağlama oturmaktadır. Bir başka deyişle rasyonalizm normların çıkar peşindeki aktörler üzerindeki kısıtlayıcı rolüne dikkat çekerken konstrüktivizm normların çıkar üzerinde doğrudan doğruya kurucu bir rol oynadığını dile getirmektedir.[414] Bu iki akım arasındaki tartışma büyük oranda normların bağımsız bir etkisi olup olmadığı üzerinedir.[415]

---

[409]Alexander Wendt, *Social Theory of International Politics*, New York: Cambridge University Press, 1999, s.254.

[410] Luke Glanville, "Norms, Interests and Humanitarian Intervention", *Global Change, Peace & Security*, Vol.18, No. 3, October 2006, s.155-158.

[411]Thomas Risse ve Kathryn Sikkink, "The Socialization of International Human Rights Norms into Domestic Practices: Introduction", Thomas Risse, Stephen C. Ropp ve Kathryn Sikkink (der.), *The Power of Human Rights: International Norms and Domestic Change*, New York: Cambridge University Press, 1999, s.11-16.

[412]Jeffrey Checkel, "Why Comply? Social Learning and European Identity Change"**,** *International Organization*, Vol. 55, No.3, 2001, s.553-554.

[413]Thomas Risse, "Let's Argue! - Communicative Action in World Politics", *International Organization*, Vol.54, No. l, 2000, s. 1–39.

[414] Jeffrey T. Checkel, "Norms, Institutions, and National Identity in Contemporary Europe", *International Studies Quarterly*, Vol. 43, No. 1, Mar. 1999, s.84.

[415] Luke Glanville, "Norms, Interests and Humanitarian Intervention", *Global Change, Peace & Security*, Vol.18, No. 3, October 2006, s.162-163.

3.KONSTRÜKTİVİST KURAM VE TEMEL VARSAYIMLARI

Kuşkusuz başta realizm olmak üzere rasyonalist teorilere yönelik en güçlü eleştiriler konstrüktivist kuramdan gelmektedir.[416] Uluslararası İlişkiler özelinde konuşulacak olursa; özellikle farklı kaynaklardan beslenen ve realizme yönelik bir rasyonalizm eleştirisine dönüşen reaksiyonlar, aynı zamanda, disiplin açısından muhalif akımların doğumuna zemin hazırlamıştır. 1990'lı yıllar disiplin içerisinde kültürel çalışmaların uyanışına tanıklık edilmiştir. Normlar, değerler, kimlikler ve en geniş çerçevede kültürün sosyal bilimlerde önemli bir parametre halini alması uluslararası politikaya yönelik analizlerin mahiyetini de büyük ölçüde değiştirmiştir. Bu yeni durum pek çoklarınca kültürün uluslararası ilişkiler kuramlarına geri dönüşü olarak ifade edilmiştir.[417] Bağlantılı olarak disiplin içerisinde kimi çalışmalar materyal olmayan kaynaklara daha özel bağlamlarda atıf yapmakta ve uluslararası ilişkilerin din ve inanç boyutunu vurgulamaktadır.[418]

Konstrüktivizmin bu anlamda başta normlar olmak üzere uluslararası ilişkilerin materyal olmayan kaynaklarının altını güçlü bir biçimde çizmektedir. Konstrüktivist kuram en basit şekliyle kolektif bir niteliğe haiz entitelerin nasıl *kurulduğuna* ve aynı zamanda nasıl *kurucu* bir rol oynadığına ilişkin kapsamlı açıklamalar getirmektedir. Bu bağlamda uluslararası hukuk[419], uluslararası örgütler[420] ve uluslararası normların[421] uluslararası politikada oynadıkları roller konstruktivist kuramca sıklıkla vurgulanmaktadır. Devletlerin dış politik tercihlerini *anlamaya* çalışan konstrüktivizm,

---

[416] Kuşkusuz kontrüktivist kuram içerisinde pozitivist ve postpozitivist farklı damarların mevcudiyetinden bahsedilebilir. Emanuel Adler, "Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics", *European Journal of International Relations*, Vol. 3, No.3, 1997, s. 319-363; Pozitivist ve post-pozitivist konstrüktivizm değerlendirmeleri için Ian Hurd, "Constructivism", Christian Reus-Smit ve Duncan Snidal (der.), Oxford: Oxford University Press, *Handbook of International Relations*, 2008, s.307.

[417] Yosef Lapid, "Culture's Ship: Returns and Departure in International Relations Theory", Friedrich V. Kratochwil ve Yosef Lapid (der.), *The Return of Culture and Identity in IR Theory*, Boulder: Lynne Rienner, 1996, s.3-20.

[418]Vendulka Kubalkova, "A 'Turn to Religion' in International Relations?", *Perspectives*, Vol. 17, No.2, 2009, s.13-41.

[419] Jutta Brunnée ve Stephen J. Toope, "Constructivism and International Law: Elements of an Interactional Theory of International Law", Jeffrey L. Dunoff ve Mark A. Pollack (Der.), *Interdisciplinary Perspectives on International Law and International Relations: The State of the Art*, Cambridge: Cambridge University Press, December 2013, s.3-32.

[420] Martha Finnemore, "International Organizations as Teachers of Norms: the United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization and Science Policy", *Intemational Organization*, Vol.47, No.4, Autumn 1993, s. 565-597; Micheal Barnett ve Martha Finnemore, *Rules for the World: International Organizations in Global Politics*, Ithaca&London: Cornell University Press, 2004, s.33-34.

[421] Martha Finnemore ve Kathyrn Sikkink, "International Norm Dynamics and Political Change", *International Organization*, Vol.52, No.4, Autumn 1998, s. 887-891

dış ve güvenlik politikasını determinist ve genellemeci değil, olumsal bir biçimde ele alma eğilimindedir. Bir başka deyişle kimlikler "değişken, çoklu ve tarihsel olarak olumsaldır"[422]

Konstruktivizm'in Uluslararası İlişkiler teorisine yönelik katkılarının birkaç başlık altında toplanması mümkündür. Kuşkusuz bu başlıklardan önemli biri aynı zamanda ontolojik, epistemolojik ve metodolojik yansımaları da olan materyal ve ideal yapılar arasındaki ayrımdır. Konstrüktivizm her şeyden önce materyalizme karşı bir alternatif olarak ortaya çıkar. Materyal-ideal faktörler arasındaki ayrım diğer meta teorik tartışmaları da büyük ölçüde şekillendirmektedir. [423]Realistlerin materyal yapılara atfettikleri önemi, Wendt sosyal/ideal yapılara atfetmiştir.[424] Wendt'e göre sosyal yapılar "ortak bilgi, materyal kaynaklar ve pratikler" olmak üzere üç bileşenden oluşmaktadır.[425] Konstruktivist kuram gerçekliği idealar, normlar ve kültür gibi kimi kolektif ve soyut fenomenler üzerinden anlamlandırmaktadır. [426] Reuss-Smith'in dile getirdiği gibi "düşünsel ve normatif yapılar" materyal yapılar kadar önem taşımaktadır. [427]"… gerek pratik ve etik anlamda kurumsallaşmış normlar ve idealar aktörlerin neyin gerekli neyin mümkün olduğunu koşullandırır".[428]

Kısacası "ortak fikirler, perspektifler ve inançlar" yaşadığımız gerçekliği anlamlandırır.[429] Bu bağlamda objektif gerçekliğe ancak "subjektif ve intersubjektif

---

[422]Christopher S. Browning, *Constructivism, Narrative and Foreign Policy Analysis: A Case Study of Finland*, Bern, Peter Lang, 2008, ss.10-11.

[423] Ian Hurd, "Constructivism", Christian Reus-Smit ve Duncan Snidal(der.), *Handbook of International Relations*, Oxford: Oxford University Press, 2008, s.300-302.

[424]Alexander Wendt, "Constructing International Politics", *International Security*, Vol.20, No.1, Summer 1995, s. 72-74; Wendt kuramını yapısal idealizm bağlamında şekillendirmektedir. Alexander Wendt, *Social Theory of International Politics*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999, s.1

[425]Alexander Wendt, "Constructing International Politics", *International Security*, Vol.20, No.1, Summer 1995, s. 73.

[426] Martha Finnemore ve Kathryn Sikkink, "Taking Stock: The Constructivist Research Program in International Relations and Comparative Politics", *Annual Review of Political Science*, Vol.4, 2001, s.392-393.

[427] Christian Reus-Smit, "Constructivism", Scott Burchill, Andrew Linklater, Richard Devetak, Jack Donnelly, Terry Nardin, Matthew Paterson, *Christian Reus-Smit ve* Jacqui True(der.), *Theories of InternationalRelations*, New York, Palgrave, 2005, s.196.

[428]Christian Reus-Smit, "Constructivism", Scott Burchill, Andrew Linklater, Richard Devetak, Jack Donnelly, Terry Nardin, Matthew Paterson, *Christian Reus-Smit ve* Jacqui True(der.), *Theories of InternationalRelations*, New York, Palgrave, 2005, s. 198.

[429]Martha Finnemore ve Kathyrn Sikkink, "International Norm Dynamics and Political Change", *International Organization*, Vol.52, No.4, Autumn 1998, s. 894.

çerçeveler" yoluyla erişilmesi mümkündür.[430] Onuf'un aforizmatik bir dille ifade ettiği gibi gerçeklik *kendi inşa ettiğimiz dünyamızdan* daha fazlası değildir. [431] Bu bağlamda konstruktivistlere göre maddi olmayan idealar; aktörlerin "kurumsal ve materyal yapıları" nasıl "algıladıkları, kurdukları ve yeniden ürettiklerini" belirlemektedir.[432] Wendt nesnelere yönelik tavırlarının "anlamlar" etrafında şekillendiğine dikkat çekmektedir.[433] Gerçeklik (*truth*), hakkaniyet (*rightness*) ve uygunluk (*appropriateness*) gibi idealar aktörlerin tercih ve çıkarlar açısından şekillendirici olmaktadır.[434] Bir başka deyişle maddi olmayan yapılar insan etkileşimlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmakta, fakat aynı zamanda insan eyleminin yegâne belirleyicisi olmaktadır.[435]

Bununla birlikte materyal olmayan düşünce ve kültürün nasıl değiştiği ve bu değişimde materyal faktörlerin oynadığı rol ise oldukça tartışmalıdır.[436] Bu çerçevede yapı-amil sorununa (*structure-agent*) eğilen Wendt ve Dessler gibi isimlerin 1980'lerin sonlarında yaptıkları tartışmalar aktörlerin yapıların şekillendirdiği pasif alıcılar mı olduğu yoksa mevcut yapıyı şekillendirebilecek aktif özneler mi olduğu tartışmasını merkeze alır.[437] Bununla birlikte yapı ve amil arasındaki etkileşimde yapının ne kadar

[430] Henry R. Nau, "Ideas Have Consequences: The Cold War and Today", *International Politics,* Vol. 48, No.4/5, 2011, s.463.
[431] Nicholas Greenwood Onuf, *World of our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations,* Columbia: University of South Carolina Press, 1989, s.89.
[432]Peter Katzenstein ve Rudra Sil, "Rethinking Asian Security: The Case for Analytical Eclecticism", J. J. Suh, Peter J. Katzenstein ve Allen Carlson (der.), *Rethinking Security in East Asia: Identity, Power and Efficiency*, Stanford: Stanford University Press, 2004, s.9.
[433] Alexander Wendt, "Anarchy Is What States Make of It", *International Organization,* Vol.46, No.2, 1992, s.396; Alexander Wendt, "Constructing International Politics", *International Security*, Vol. 20, No. 1, Summer 1995, s. 73.
[434] Thomas Risse ve Antje Wiener, "Something Rotten' and the Social Construction of Social Constructivism: A Comment on Comments", *Journal of European Public Policy,* Vol.6, No.5, 1999, s.775-782, 779.
[435] Emanuel Adler, "Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics." *European Journal of International Relations*, Vol. 3, No.3, 1997, s.322.
[436]Christoph O. Meyer ve Eva Strickmann, "Solidifying Constructivism: How Material and Ideational Factors Interact in European Defence", *JCMS: Journal of Common Market Studies,* Special Issue: Security Cooperation beyond the Nation State: The EU's Common Security and Defence Policy, Vol. 49, No. 1, January 2011, s.61-81.
[437] Alexander E. Wendt,"The Agent-Structure Problem in International Relations Theory", *International Organization,* Vol. 41, No. 3, Summer, 1987, s. 335-370; David Dessler, "What's at Stake in the Agent-Structure Debate?", *International Organization*, Vol.43, No.3, 1989, s.441-473.

baskın amilin ise yapı karşısında ne kadar dirençli olduğu sorusuna verilecek yanıt kesinlik taşımaktan uzaktır.[438]

Yine konstrüktivist kuramca soyut idealist yapıların aktörlerce nasıl içselleştirildiğine yönelik farklı kaynakların altı çizilmektedir. Mevcut kuramlardan bir kısmı aktör merkezli bir bakışla ideaların kurulması ve benimsenmesine vurgu yapmaktadır. Kuşkusuz devletlerin ben /öteki ikilemi çerçevesinde kimlik inşası süreçleri konstrüktivist kuram içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. [439] Konstrüktivist kuramların bir kısmı post-modern/post yapısalcı bir çerçevede dilin kurucu rolüne eğilmektedir. Buna göre dil kimliğin yegâne kurucusudur.[440] Bununla birlikte konstrüktivizm içerisinde bir diğer kol, devletlerarası ve devlet dışı organizasyonların devlet üzerinden oynadıkları rollere dikkat çeker.[441] Zira özellikle ulus üstü yapıların difüze ettiği normlar politik karar alma aşamasında önemli bir parametre haline gelmektedir.[442]

Normları anlamaya yönelik en elverişli kuramsal zemin ise kuşkusuz konstrüktivizm aracılığıyla sağlamıştır.[443] Bir başka deyişle konstruktivizm ve normatif

---

[438]Alexander Wendt, *Social Theory of International Politics*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999, s.1; Ian Hurd, "Constructivism", Christian Reus-Smit ve Duncan Snidal(der.), *Handbook of International Relations*, Oxford: Oxford University Press , 2008, s.306.

[439]Iver B. Neumann, "Self and Other in International Relations", *European Journal of International Relations*, Vol.2, No.2, June 1996, s.139-174, Iver B. Neumann, *Uses of the Other 'The East' in European Identity Formation*, Minneapolis: University of Minnesota Press,1999.

[440]Böylesi bir çalışma için bkz. François Debrix, "Language, Nonfoundationalism, International Relations", in François
Debrix (der.), *Language, Agency, and Politics in a Constructed World*, , Armonk, NY: M.E. Sharpe, ss.3-25.

[441]Jeffrey T. Checkel, "International Institutions and Socialization in Europe: Introduction and Framework", *International Organization*, Vol.59, 2005, s. 801-826;Thomas Risse-Kappen, "Bringing Transnational Relations Back In: Introduction", *Bringing Transnational Relations Back In: Non-State Actors, Domestic Structures and International Institutions*, Cambridge: Cambridge University Press, 1995.

[442] Andrew P. Cortell ve James W. Davis, "How Do International Institutions Matter? The Domestic Impact of International Rules and Norms", *International Studies Quarterly*, Vol.40, No.4, 1996, s.451-478; Friedrich V. Kratochwil, *Rules, Norms, and Decisions: On the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs*, Cambridge: Cambridge University Press, 1989.

[443] Richard Price, "Moral Limit and Possibility in World Politics", *International Organization*, Vol. 62, No.2, 2008, s.191-220; Michelle Pace, "The Construction of EU Normative Power", *Journal of Common Market Studies*, Vol.45, No.5, 2007, s. 1041 1064; Luke Glanville, "Norms, Interests and Humanitarian Intervention, Global Change", *Peace & Security*, Vol. 18, No. 3, October 2006, s.162.

teori pek çok açıdan birbirini bütünlemektedir. [444] Konstrüktivist kuramın iki önemli ismi Finnemore ve Sikkink norm sosyalizasyonunu normların (i) ortaya çıkışı, (ii) yayılması/dökülmesi ve (iii) içselleştirilmesi olarak üçe ayrılır. [445] Söz edilen birinci aşamada norm yayıcılar ve organizasyonel platformların özel bir rolü vardır.[446] Norm inşası süreci aşağıdan yukarıya devlet altı düzeyde sosyal aktörlerin girişimleriyle şekillenebileceği gibi yukarıdan aşağıya uluslararası örgütlerin girişimleriyle anlam kazanan bir sosyal öğrenme mekanizmasıyla da gerçekleşebilir.[447]

Konstrüktivist kuramcılar tarafından altı çizilen bir diğer konu da normlar ve güç/çıkar arasındaki ilişkinin mahiyetine dairdir. Devletler kimliklerinin izin verdiği ve şekillendirdiği ölçüde çıkarlarının peşinden koşabilir.[448] Bu bağlamda kimlikler ister istemez güç ve çıkar tanımlarını etkileyecektir.[449] Yine bu minvalde kimliklerin şekillenmesinde önemli bir yer işgal eden normların da sınırlayıcı olduğu kadar yapıcı işleve de sahip olduğu kabul görmektedir.[450] Normların çıkarları iki şekilde etkilemekte olduğuna işaret edilmektedir: Normlar; (i) çıkarların tanımının yapılması ve (ii) önceliklerin belirlenmesinde şekillendirici bir rol oynamaktadırlar.[451]

---

[444]Molly Cochran, "Conceptualizing the Power of Transnational Agents: Pragmatism and International Public Spheres", Raf Geenens ve Ronald Tinnevelt (der.), *Does Truth Matter?: Democracy and Public Space*, 2009, s.168-169.

[445] Martha Finnemore ve Kathyrn Sikkink, "International Norm Dynamics and Political Change", *International Organization,* Vol.52, No.4, Autumn 1998, s.898.

[446] Martha Finnemore ve Kathyrn Sikkink, "International Norm Dynamics and Political Change", *International Organization*, Vol.52, No.4, Autumn 1998, s.888-889.

[447] Jeffrey T. Checkel, Norms, Institutions, and National Identity in Contemporary Europe, *International Studies Quarterly*, Vol. 43, No. 1, Mar. 1999, s.88.

[448] Martha Finnemore, *National Interests in International Society*, Ithaca: Cornell University Press, 1996.

[449]Henri Nau, *The Myth of America's Decline: Leading the World Economy into the 1990s,* New York: Oxford University Press, 1990; Henri Nau, "Rethinking, Economics, Politics, and Security in Europe", Richard Perle (der.) *Reshaping Western Security: The US Faces a United Europe*, Washington, DC: American Enterprise Institute, 1991, s. 3-41; Henri Nau, *At Home Abroad: Identity and Power in American Foreign Policy,* Ithaca, NY: Cornell University Press, 2002.

[450] Martha Finnemore ve Kathyrn Sikkink, "International Norm Dynamics and Political Change", *International Organization*, Vol.52, No.4, Autumn 1998, s.891; Martha Finnemore, National Interests in International Society, Ithaca: Cornell University Press, 1996, s.15; Luke Glanville, "Norms, Interests and Humanitarian Intervention, Global Change", *Peace & Security*, Vol. 18, No. 3, October 2006, s.155-158.

[451]Astri Suhrke, "Human Security and the Interests of States", *Security Dialogue,* Vol.30, No.3,1999, s.268.

3.1.İnsan Güvenliğinin Kuramsal Temelleri Üzerine: Baskın Bir Yaklaşım Olarak Konstrüktivizm

Bir dış politika motivasyonu olarak insan güvenliği ile açıklanmaya çalışılan kuramlar genellikle materyal unsurlara vurgu yapmaktan ve güç odaklı bir perspektiften kaçınarak değerlere ve inançlara en genel anlamda kültüre özel bir önem atfetmektedir. Bu bağlamda konstrüktivizm kuşkusuz en geçerli açıklama imkanını ortaya koymaktadır. [452] İnsani diplomasi çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetlerin bir çoğu da yine normlar, değerler ve kimlikler etrafında açıklanmaktadır. Mesela bu çerçevede – salt askeri çıkarların ve güvenlik kaygılarının ötesinde- *demokrasi ve insan hakları*[453] gibi kimi değerler devletlerin güvenlik ve dış politikalarını şekillendiren önemli öğeler olarak ortaya çıkmaktadır.[454]

Konstrüktivist bir okuma ile devletler açısından güvenlik kaygıları ve çıkarlarını sağlamaya yönelik güç temarküzü siyaseti şüphesiz tek dış politik motivasyon değildir. Buzan ve diğerlerinin belirttiği gibi doğrudan bir güvenlik tehdit olmayışına karşın Japonya ve Danimarka gibi ülkelerin Barışı Koruma Operasyonlarında yer alması askeri bir algılamanın neticesinde ortaya çıkmamaktadır.[455] Yine benzer bir çıkış noktasından yapılan değerlendirmelerde çeşitli devletlerin insan hakları saikli politikalarının büyük ölçüde devletlerin siyasal kültürleri tarafından belirlendiğinin altı çizilmektedir [456] Küresel iyi yurttaşlar (*global good citizens*) veya merhametliler (*good samaritans*) olarak isimlendirilen söz konusu ülkeler ulusal kimliklerini "evrensel norm, rol ve beklentilere" göre oluştururlar. Bu ülkeler aynı zamanda uluslararası sistemin iyi yurttaşları (*good international citizenship*) olarak değerlendirilmektedirler.[457]

---

[452]Edward Newman, "Human Security and Constructivism, International Studies Perspectives", *International Studies Perspectives*, Vol.2, No.3, 2001, s.239-251;Yu-tai Tsai, "The Emergence of Human Security: A Constructivist View", *International Journal of Peace Studies*, Vol. 14, No. 2, Autumn/Winter 2009, s.19-33.

[453] Thomas Risse, Steve C. Ropp ve Kathryn Sikkink, *The Power of Human Rights: International Norms and Domestic Change*, New York: Cambridge University Press, 1999, s.1-38.

[454] Colin H. Kahl, "Constructing a Separate Peace: Constructivism, Collective Liberal identity, and Democratic Peace", *Security Studies*, Vol. 8, No. 2-3, 1998, s.94-144.

[455]Barry Buzan, Ole Wæver ve Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, Colorado: Lynne Rienner Publishers, 1998, s.49.

[456] Jack Donnelly, *International Human Rights*, Third Edition, Westview Press, 2007, s.137.

[457] Gareth Evans, Foreign Policy and Good International Citizenship. Address by the Minister for Foreign Affairs, Senator Gareth Evans, Canberra, March 6, 1990, http://www.gevans.org/speeches/old/1990/060390_fm_fpandgoodinternationalcitizen.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2014); Ayrıca bkz. Nicholas J. Wheeler ve Tim Dunne, "Good International Citizenship: A Third

Dış politikalarını ahlaki ve etik ilkelere dayandıran ülkeler için konstrüktivizm belki de en elverişli kavramsal çerçeveyi sunmaktadır.[458] Zira uluslararası toplumun örnek vatandaşları olan bu devletlerin kendi sınırlarının dışına taşan dış politikalarını anlamlandırmak için söz konusu ülkelerce benimsenen idealar, değerler ve normlar anahtar kavramlar olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle bu kapsamda öne çıkan ve adları barış ve uzlaşı gibi evrensel *idealar* ile beraber anılan , yine bu doğrultuda belirli normların taşıyıcılığını üstlenen kimi ülkelerden söz etmek mümkündür.[459]

4. RASYONALİST KURAMLAR: KISITLAR, FAYDA VE FIRSATLAR

Değerlere vurgu yapan konstrüktivist epistemolojiye alternatif bir kuramsal çerçeve sunan rasyonalist epistemoloji uluslararası politikayı bir fayda-maliyet analizi çerçevesinde değerlendirir.[460] Snidal'a göre "kısıtlar altında hedefe ulaşmaya çalışan bireyler" rasyonalizmin kurucu özneleridir.[461] Uluslararası İlişkilerde rasyonalist kuramlar her şeyden önce devletlerin fırsatlar ve kısıtlar altında nasıl karar aldıkları üzerine yoğunlaşır.[462] Glaser'e göre bu kapsamda devletlerin stratejik kararları materyal kapasiteleri ve uluslararası ortamla ilgili kanaatlerinin bir bileşkesi çerçevesinde şekillenir.[463] Uluslararası ilişkilerde devletlerin başta çatışma olmak üzere temel kararları beklenen faydalar (*expected utility*) çerçevesinde tesis edilen kararlar

---

Way for British Foreign Policy", *International Affairs*, Vol. 74, No.4, 1998, s.847-870.. Orta büyüklükte güçler sözkonusu nitelendimenin kullanımı için bkz. Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richord Nossal, *Relocating Middle Powers*: *Australia and Canada in a Changing World Order*, Vancouver: UBC Press, 1993, s.19.

[458]Christian Reus-Smit, *The Moral Purpose of the State: Culture, Social Identity, and Institutional Rationality in International Relations*, Princeton: Princeton University Press, 1999; Richard Price, "Moral Limit and Possibility in World Politics", *International Organization*, Vol.62, No.2, 2008, s.191-220.

[459] Kuşkusuz bu ülkelerin başını İskandinav hükümetleri çekmektedir. Bkz. Christine Ingebritsen, "Norm Entrepreneurs Scandinavia's Role in World Politics", *Cooperation and Conflict*, Vol. 37, No.1, March 2002, s.11-23.

[460] James Fearon ve Alexander Wendt, "Rationalism v. Constructivism: A Skeptical View", Walter Carlsnaes, Thomas Risse ve Beth A. Simmons (der.), *Handbook of International Relations*, London: Sage Publication, 2002, s.52-72.

[461] Duncan Snidal, "Rational Choice and International Relations", Walter Carlsnaes, Thomas Risse ve Beth A. Simmons (der.), *Handbook of International Relations*, London: Sage Publication, 2002, s.74.

[462]Charles L. Glaser, *Rational Theory of International Politics: The Logic of Competition and Cooperation*, Princeton &Oxford: Princeton University Press, 2010, s.2.

Charles L. Glaser, *Rational Theory of International Politics: The Logic of Competition and Cooperation*, Princeton &Oxford: Princeton University Press, 2010, s.3.

bütünüdür.[464] Rasyonalistlere göre eylemler maksatlı (*purposeful*), farklı alternatifler arasında stratejik veya taktik bir seçim (*choice*) neticesinde, en iyi sonucu elde etmeye yönelik maksimizayon (*maximization*) sağlamayı amaçlar.[465] Rasyonalist kuramlar -özellikle de karşılaştırmalı politikada- her şeyden önce açıklama ve genellemeye imkân verecek bir çerçeve sunmaktadır.[466]

Gerek (*neo*)realizm gerekse (*neo*)liberalizm en temelde rasyonalizme dayanan ortak bir inancı paylaşırlar.[467] Ayrıca neorealist ve neoliberal kuramların teğet noktaları bulunduğu ve hızla birbirine yaklaşmakta olduğu ifade edilebilir. Bu kapsamda neorealizm ve neoliberalizm arasında işbirliği ve çatışma gibi temel meselelerde zamanla bir sentez teşkil edildiğinden bahsedilmektedir. [468] Nitekim liberal ve realist okullar analizlerinde soyut idealları materyal çıkarların bir aracı olarak ele alan yeni-faydacı (*neo-utilitarian*) yaklaşıma dayandırmaktadırlar.[469] Daha açık bir ifadeyle tarafların kazançları etrafında işbirliğinin ne derece mümkün olduğu konusunda kesin bir biçimde ayrışan (*neo*) realizm ve (*neo*) liberalizm devletlerin temel motivasyonunun rasyonel beklentiler çerçevesinde şekillenen verili çıkarlar olduğu hususunda hemfikirdir.[470] Bu nedenledir ki gerek neorealistler gerekse de neoliberaller bu çıkarıların nasıl ve hangi süreçler sonucunda ortaya çıktığıyla çok ilgilenmezler.[471]

---

[464] Bruce Bueno de Mesquita, "The Contribution of Expected Utility Theory to the Study of International Conflict", *The Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 18, No. 4, The Origin and Prevention of Major Wars (Spring, 1988), s. 629-652.

[465] İtalikler orijinal metinden Mark I. Lichbach, *Is Rational Choice Theory All of Social Science?,* Ann Arbor: University of Michigan Press, 2003, s.38,

[466]Margeret Levi, "A Model, A Method, and A Map: Rational Choice in Comparative and Historical Analysis", Lichbach, Mark Irving ve Alan S. Zuckerman(der.), *Comparative Politics: Rationality, Culture, and Structure*, New York: Cambridge University Press, 1997, s.20.

[467]Steve Smith, "Foreign Policy is What States Make of It: Social Constrution and International Relations Theory", Vendulka Kubálková (der.), *Foreign Policy in a Constructed World*, New York: M.E. Sharpe, 2001, s.41-42; Micheal C. Williams, *The Realist Tradition and the Limits of International Relations*, New York: Cambridge University Press, 2005, s.138-139.

[468]Ole Waever, "The Rise and Fall of the Inter-Paradigm Debate", Steve Smith, Ken Booth ve Marysia Zalewski(der.), *International Theory: Positivism and Beyond*, Cambridge: Cambridge University Press, 1996, s.162-163

[469] John Gerard Ruggie, "What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge", *International Organization*, Vol. 52, No. 4, International Organization at Fifty: Exploration and Contestation in the Study of World Politics, Autumn 1998, s. 855.

[470] Steve Smith, "Foreign Policy is What States Make of It: Social Constrution and International Relations Theory", Vendulka Kubálková (der.), Foreign Policy in a Constructed World, New York: M.E. Sharpe, 2001, s.42; Neoliberalizm ve neorealizm konusunda mutlak ve göreli kazançlarla ilgili olarak bkz.Joseph Grieco, Robert Powell ve Duncan Snidal, "The Relative-Gains Problem for International Cooperation", *The American Political Science Review*, Vol. 87, No. 3, Sep. 1993, s.727-743.

[471]Richard Price ve Christian Reus-Smith, "Dangerous Liaisons? Critical International Theory and Constructivism", *European Journal of International Relations*, Vol. 4, No.3, 1998, s.267.

4.1. Konstrüktivizm'in Eleştirisi: Rasyonalist Bir Kuram Olarak Realizm

Konstrüktivizm'in karşısına konuşlandırılan ve rasyonalist meta-teori içerisinde değerlendirilen önemli bir kuram da realizmdir. Realizm her şeyden önce uluslararası ilişkilerin kurucu ve aynı zamanda rasyonel aktörler, olarak devletlerin temel karar alıcıları olduğunu vurgular. Devletler, uluslararası yapının materyal kısıtları çerçevesinde güç ve güvenlik ihtiyaçlarını gidermeye çalışır. [472] Konstrüktivizmin idealizmine karşın realizm materyal kaynakların altını çizmektedir.[473] Bu çerçevede realist kuram Morgenthau'nun da altını çizdiği gibi güç politikasını merkezine alır.[474]

Uluslararası ilişkiler teorisi aynı zamanda gerçekliği açıklamaya yönelen problem çözücü ve mevcut kuramsal strüktürü çözümleyen eleştirel kuramlar olarak ikiye ayrılmaktadır.[475] Realistler dış politikanın özgürleştirilmesi gereken veya normatif olarak yeniden yapılandırılması elzem bir alan olarak değerlendirmez. Bir başka deyişle Realistler herşeyden önce sosyal gerçekliğin "ne olmasını istediklerinden çok ne olduğuyla" ilgilenirler.[476] Uluslararası sistemi anlamaktan ziyade sistemin işleyişini açıklamaya yönelen; sistem içerisindeki güç ilişkilerini değiştirmekten ziyade mevcut durumda güç ilişkilerini verili olarak kabul ederek bu güç ilişkileri üzerinden açıklamalar geliştiren realizm kendi paradigmatik çerçevesinde halen en etkili kuramdır. Bununla birlikte Realizm özellikle reel diplomasiye şekil veren aktörlerce dominant yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Schweller'in ifadesiyle politika yapıcılarının gözünde "dış politika ütopik fikirlerle oyalanamayacak kadar ciddi bir iştir."[477] Bununla birlikte uluslararası politikada kabul gören yaygın anlamlar ve perspektiflerden de bahsetmek mümkündür. Realizmin bir uluslararası ilişkiler kuramı olmanın yanı sıra, dış politikaya yönelik kabulleri ve retleri bulunan bir inanç sistemi hüviyeti kazandığı

---

[472]Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, Reading: Addison-Wesley Publishing Company, 1979; John J. Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, New York: Norton, 2001.

[473] Alexander Wendt, *Social Theory of International Politics*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999, s.23-24, s.92-93.

[474]Hans , J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, New York: Alfred A.Knopf, 1948, s.13.

.

[475] Robert W Cox, "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory", *Millennium - Journal of International Studies*, Vol.10, No.2, 1981, s.128.

[476] John J. Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, New York: Norton, 2001, s.4.

[477]Randall l. Schweller, "Forum: Fantasy Theory", *Review of International Studies*, Vol.25, No.1, Jan. 1999, s.150.

ifade edilmektedir.[478] Realizm bu anlamda farklı terminolojilerin ideoloji veya söylem olarak adlandırdığı egemen anlam dairesi olarak değerlendirilmektedir. Bourdieu'nun *doxa* olarak adlandırdığı ortak inanç ve fikirler kümesi pek çok açıdan sorgulanamaz ve kendinden menkul olarak kabul edilmektedir. Çizilen bu çerçevede uluslararası ilişkiler pratisyenlerinin anlam dünyasını şekillendiren realist bir *doxa*'dan bahsedilmesi yanlış olmayacaktır.[479]

4.2. Realist Uluslararası İlişkiler Kuramı ve Temel Varsayımları

Kaynağını Rasyonalist bir meta-teoriden alan Realizmin teorik bir zenginliğe sahip olduğu ifade edilebilir. Realizm içerisinde pek çok varyansa sahip olan belki de bir kuramsal üst çatıyı anlatmak için kullanılmaktadır. Buna göre siyasal realist teoriden ziyade teorilerden bahsedilmesi daha anlamlı olacaktır. Buna karşın bir araştırma programı olarak realizmin birleştirici bir takım varsayımlarından bahsedilebilir.[480] Bununla birlikte realizm bir "paradigma", "araştırma programı", "temel teori" veya "yaklaşım" olarak değerlendirilebilmektedir.[481] Waltz'a göre (i) devletler temel aktörler olarak, (ii) anarşik bir uluslararası sistemde (iii) güç arayışındaki birimler olarak resmedilir.[482] Morgenthau'nun kavramlaştırmalarından yola çıkan Vasquez ise aslında benzer noktaların altını çizerek (i) ulus devletlerin temel aktörler olduğu (ii) ulusal ve uluslararası politika arasında ciddi bir ayrımın bulunduğu (iii) uluslararası ilişkilerin bir güç ve barış arayışı olduğuna dikkat çeker.[483] Gilpin ise realist uluslarası ilişkiler kuramının temel kabullerini şu şekilde sıralamaktadır: (i)

---

[478]Joshua D. Kertzer ve Kathleen M. McGraw, "Folk Realism: Testing the Microfoundations of Realism in Ordinary Citizens", *International Studies Quarterly*, Vol. 56, No.2, 2012, s.245-258.

[479]Anna Leander, *The 'Realpolitik of Reason': Thinking International Relations through Fields, Habitus and Practice*, Copenhagen Business School, Working paper No. 83, s. 9-10. Ayrıca bkz. Ted Hopf, "The Logic of Habit in International Relations", *European Journal of International Relations*, Vol.16, No.4, 2010, s. 544-547.

[480] Randall L. Schweller, "New Realist Research on Alliances: Refining, Not Refuting, Waltz's Balancing Proposition", *The American Political Science Review*, Vol. 91, No. 4, Dec. 1997, s.927; Ayrıca benzer bir vurgu için bkz. Jeffrey W. Legro ve Andrew Moravcsik, "Is Anybody Still a Realist?", *International Security*, Vol. 24, No. 2, Fall 1999, s.9;

[481]Jeffrey W. Legro ve Andrew Moravcsik, "Is Anybody Still a Realist?", *International Security*, Vol. 24, No. 2, Fall 1999, s.9. Özellikle dipnot 5.

[482] Stephen M. Walt, "Alliances, Threats, and U.S. Grand Strategy: A Reply to Kaufman and Labs", *Security Studies*, Vol.1, No.3, 1992, s.473; Stephen M. Walt, "The Progressive Power of Realism", *The American Political Science Review*, Vol. 91, No. 4, Dec. 1997, s.932.

[483]John A. Vasquez, *The Power of Power Politics: From Classical Realism to Neotraditionalism*, Cambridge: Cambridge University Press, 2004, s.37.

uluslararası olayların doğası çatışmacıdır (ii) sosyal gerçekliğin özü kişiler değil gruplardır (iii) siyasal hayatta öncelikli motivasyon güç ve güvenliktir".[484]

Kendi içerisinde farklı temaları işleyen bir çatı kavram olarak siyasal realizm klasik realizmden, neorealizme ve yeniklasik realizme kadar pek çok farklı kuramı bünyesinde barındırır. Klasik realizmin başta insan doğası olmak üzere dogmatik yönü ağır basan formasyonu neorealizmin sistemi/yapıyı esas alan daha bilimsel bir çerçeveye oturtulmuş, bir sonraki aşamada ise neorealizm katı determinizmi ve aktörleri yok sayan holizmi nedeniyle yeniklasik realistlerce eleştirilmiştir. Neorealist kuram herşeyden önce "uluslararası sistemin materyal koşullarının" devletlerin dış politikalarına yön verdiğinin altını çizmektedir.[485]Devletler arasında bir tür denge arayışını açıklamaya çalışan neorealizm devletlerin uluslararası sistem içerisindeki eylemlerini güç dengesi (*balance of power*) çerçevesinde açıklar Kenneth Waltz' güç dengesi stratejisini, iç dengeleme yani ulusal kaynakların mobilizasyonu ve dış dengeleme yani müttefiklik ilişkilerinin geliştirilmesi şeklinde ikiye ayırmaktadır.[486]

Genel hatlarıyla değinilecek olursa Realist paradigmanın çizdiği çerçevede devletlerin hayatta kalma (*survival*) kaygıları neredeyse tüm dış politika çıktılarına yön vermektedir. [487] Ulus devletlerden müteşekkil sistemin kurucu aktörlerinin her biri kendine yardım (*self-help*) ilkesi çerçevesinde öz çıkarlarını kollamaktadırlar. Devletlerin söz konusu politikalarının kökeni ise üst bir otoritenin olmadığı uluslararası sistemin anarşik yapısına dayandırılmaktadır.[488] Bu durumda devletler için güç politikası kaçınılmaz bir hale gelmektedir. Anarşinin şekillendirdiği koşullar altında uluslararası ilişkilerin oyun kurucu aktörleri olarak kabul edilen devletlerin kendi güçlerini korumaya yönelik savunmacı politikalar izleyeceği iddiasındaki savunmacı realistlerin yanı sıra devletlerin güçlerini maksimize etmeye yönelerek daha saldırgan

[484]Robert G.Gilpin, "The Richness of the Tradition of Political Realism, Robert O. Keohane (der.), *Neorealism and its Critics*, New York: Columbia University Press, 1986, s.304-305.
[485]John Mearsheimer, "A Realist Reply", *International Security*, Vol. 20, No.2, 1995, s.91.
[486]James D. Morrow, "Arms Versus Allies: Tradeoffs in the Search for Security", International Organization, Vol.47, No.2, 1993, s.207-253, Ayrıca bkz. Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, Reading: Addison-Wesley Publishing Company, 1979, s.168.
[487] John Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, Norton: New York, 2001; Kenneth Waltz, *Man, the State and War*: *A Theoretical Analysis*, New York: Columbia University Press, 2001, s.201-210.
[488] Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, Reading: Addison-Wesley Publishing Company, 1979, s.111-112. Kendine yardım için ayrıca bkz. Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, Reading: Addison-Wesley Publishing Company, 1979, s.195.

politikalar izleyeceğini öngören kimi realistlerden de bahsedilebilir. Kısacası çizilen bu çerçevede realist kurama göre devletler savunmacı (*defensive*) veya saldırgan (*offensive*) politikalar izleyebilmektedir. [489]

Bahsedildiği üzere -savunmacı veya saldırgan- hangi türü olursa olsun realist kuramın *leitmotifi* güç olgusudur. Askeri, ekonomik ve demografik pek çok bileşeni bünyesinde taşıyan güç olgusu çok boyutlu ve -aslında üzerinden uzlaşılması oldukça sorunlu bir kavram- niteliğindedir. [490] Siyasal realizm güç politikasını devletler arasında veya bizatihi devletin kendi içerisinde doğrudan doğruya belirleyici merkezi bir konuma yerleştirir. [491] Devletler bu çerçevede ekonomik ve askeri materyal kapasitelerini dikkate alarak ulusal çıkarlarını belirlemeye ve siyaset üretmeye yönelmektedir.[492]
Realist güvenlik anlayışı da büyük ölçüde yukarıda söz edilen terminoloji etrafında şekillenmiştir. Neorealist kuramın önde gelen temsilcilerinden Walt, güvenliği güç ve tehdit ekseninde tanımlamaktadır.[493] Realistlerin uluslararası sistemin hakim prensibi olarak kabul ettikleri "güvenlik ikilemi" nedeniyle güveliğin ve barışın tesisini kırılgan bir denge sonucuna tesis edilebilecek zor bir olasılık olarak değerlendirmektedirler.[494] Bu bağlamda güvenlik ancak sağlanacak güç dengesi ile elde edilecek geçici statüko veya hegemon gücün sağlayacağı istikrarla mümkün olabilmektedir.[495]

---

[489]Waltz'ın altını çizdiği savunmacı ve Mearshearmer'in vurgulandığı saldırgan realizm için bkz William C. Wohlforth, "Realism and Foreign Policy," Steve Smith, Amelia Hadfield ve Tim Dunne (der.), *Foreign Policy: Theory, Actors, Cases*, Oxford University Press, 2008, s.35. Ayrıca Savunmacı realizm için bkz. Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, Reading: Addison-Wesley Publishing Company, 1979. Saldırgan realizm için John Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, New York: Norton, 2001; Glenn H. Snyder, "Mearsheimer's World. Offensive Realism and the Struggle for Security: A Review Essay", *International Security*, Vol.27, No.1, 2002, s. 149-173.
[490] J. David Singer, "Reconstructing The Correlates of War Dataset on Material Capabilities of States", 1816-1985, *International Interactions*, Vol.14, No.2, 1988, s. 115-132.
[491] Alexander Moseley, *A Philosophy of War*, NewYork: Algora Publishing, 2007 s.177, Alexander Moseley, *An Introduction to Political Philosophy*, London&NewYork: Continuum Publishing Group, 2007, s.27.
[492]Audie Klotz, "Norms Reconstituting Interests: Global Racial Equality and U.S. Sanctions Against South Africa", *International Organization*, Vol. 49, No.3, June 1995, s.456.
[493] Stephen M. *Walt*, "The Renaissance of *Security* Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2. Jun. *1991*, s.211.
[494]John H. Herz, "Idealist Internationalism and the Security Dilemma", *World Politics*, Vol. 2, No. 2, January 1950, s. 157-180. Ayrıca daha yeni bir değerlendirme için bkz.John H. Herz, "The Security Dilemma in International Relations: Background and Present Problems", *International Relations*, Vol.17, No.4, 2003, s. 411-416.
[495] Ronald M. Behringer, *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied U.S. Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, , 2012, s.1

4.2.1. Realist Kuramda Norm- Çıkar İlişkisi

Konstrüktivist kuram için anahtar kavramlar olan kimlikler ve normlar genellikle ana akım realist kuram içerisinde kendisine yer bulamamıştır. Bir başka deyişle reel politika da devletlerin temel motivasyonlarını güç arayışı ve güvenlik kaygıları oluştururken normlar, değerler ve inançlar pek çok defa ikinci planda kalmaktadır. Realistlerce moral aktivizme yol veren değerler çoğu zaman öz çıkarlarını maksimize etmeyi amaçlayan araçlardan daha fazlası olarak değerlendirilmemiştir.[496] Bununla birlikte anaakım konstrüktivizm, leitmotifleri olan kimlik ve normlar ile güç ve çıkarlarla ilişkilendirmeyi başaramamıştır. Checkel'e göre konstrüktivizm kimliklerin ortaya çıkışında büyük önem arz eden güç olgusunu ihmal etmiştir.[497] Yine devletlerin mevcut kimliklerinin statik olmadığı ve şartlara göre değişkenlik gösterebileceğinin altı çizilmektedir.[498] Öte yandan söz konusu şartlar, güç dağılımının dayattığı koşullardan bağımsız değildir. Bu çerçevede Snyder, konstrüktivistlerin kimlik olgusuna yönelik tıpkı neorealistlerin anarşi olgusunu eleştirdikleri gibi bir değişmezlik atfettiklerine ve kimliklerin yapısal değişim karşısında işlevsel amaçlarla nasıl dönüştüğünü görmezden geldiğine dikkat çekmektedirler.[499]

Normların genellikle çıkarlara hizmet eden araçlar olduğu uzun yıllardır vurgulanmaktadır.[500] Shestack'a göre "barış, özgürlük, düzen, adalet, uyum" gibi idealist nosyonların varlığına karşın II. Dünya Savaşı'ndan bu yana dış politikanın kurucu aklı "çıkarlar" olmuştur.[501] Kuşkusuz tüm eleştiri ve itirazlara rağmen başta dış ilişkiler birimleri olmak üzere karar vericiler nezdinde ulusal çıkarları merkezine alan

---

[496] Micheal Barnett, "Duties Beyond Borders", Steve Smith, Amelia Hadfield ve Tim Dunne(der.), *Foreign Policy: Theories, Actors and Cases,* Oxford: Oxford University Press, 2008, s.192; David Chandler ve Volker Heins, "Ethics and Foreign Policy: New Perspectives on An Old Problem", David Chandler ve Volker Heins (der.), *Rethinking Ethical Foreign Policy: Pitfalls, Possibilitiesand Paradoxes,* NewYork: Routledge, 2007, s.5-6.

[497] Jeffrey Checkel, "Constructivism", Steve Smith, Amelia Hadfield, Tim Dunne (der.), *Foreign Policy: Theories, Actors, Cases,* New York: Oxford University Press, 2008, s.80.

[498]Jeffrey W. Legro, "The Plasticity of Identity under Anarchy", *European Journal of International Relations,* Vol.15, No.1, 2009, s.38-39.

[499]Robert S.Snyder, "Bridging the Realist/Constructivist Divide:The Case of the Counterrevolution in Soviet Foreign Policy at the End of the Cold War", *Foreign Policy Analysis,* Vol.1, No.1,2005, s.67

[500]Bu konuda ilk çalışmalardan biri olarak bkz. Werner Levi, "The Relative Irrelevance of Moral Norms in International Politics", *Social Forces,* Vol. 44, No. 2, Dec. 1965, s.226-233.

[501] Jerome J. Shestack, "Human Rights, the National Interest, and U.S. ForeignPolicy", *The Annals of the American Academy of Political and Social Science,* Vol. 506, 1989, s.17-29.

realizm, halen en geçerli yaklaşım olarak etkinliğini sürdürmektedir.[502] Nitekim realist kuram için "çifte standartın" hâkim olduğu uluslararası diplomasi de insan haklarının dahil olduğu moral politika da ulusal politikanın öncelikleri arasında yer almaz.[503]Spykman'a göre devletlerin hayatta kalması ve göreli gücünü maksimize etme gayretleri yalnızca dış değil iç politikanın da hedefidir. Bu çerçevede adalet, doğruluk ve tolerans, bu hedeflere ulaşabilmek için işlevsel olduğu sürece anlamlıdır.[504]Bu çerçevede aktörler bir tür maliyet-fayda- analizi çerçevesinde normlara uyum sergileyebilir.[505] Normların alıcıları veya hedefleri açısından mutlak bir fayda- maliyet analizi devreye girerken normların kaynakları veya yayıcıları açısından da durum farklı değildir. Zira normları yayanlar açısından insan hakları normları genel standartların ötesinde stratejik açıdan işlevsel bir biçimde kullanılabilmiştir.[506] Bu bağlamda ABD üzerinden konuyu örnekleyen Ruggie, Birleşmiş Milletler ve NATO gibi belirli idealler- bağımsızlık/özgürlük/ çerçevesinde tesis edilen uluslararası örgütlerin en başından bu yana ABD'nin hedef ve çıkarları ile parallelik arz ettiğini vurgulanmıştır.[507]

Normlar pek çok ülke için dış politikanın dizaynında anahtar kavramlar niteliğindedir. Bununla birlikte pek çok durumda normların retorik düzeyde savunulduğu ancak pratikte ihlal edildiği dikkat çekmektedir. Bu çerçevede kimlik ile eylem arasındaki uyum/uyumsuzluk önemli bir done niteliği taşımaktadır.[508] Geniş bir literatür değer ve eylem arasındaki açığa eğilmiş ve bu literatürde değerler ve eylemler

---

[502]Cranfort Pratt, "Middle Power Internationalism and Global Poverty", Cranfort Pratt (der.), *Middle Power Internationalism: The North-South Dimension,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 1990, s.3.

[503]Tim Dunne ve Marianne Hanson, "Human Rights in International Relations", Michael Goodhart (der.), *Human Rights: Politics and Practice,* Oxford: Oxford University Press, 2009, s.63.

[504] Nicholas J. Spykman, *American Strategy in World Politics: The Unites States and the Balance of Power*, New York: Harcourt, Brace and Co, 1942, s.18'den aktaran David Halloran Lumsdaine, *Moral Vision in International Politics: The Foreign Aid Regime 1949-1989*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press, s.7.

[505] Jeffrey T. Checkel, "Why Comply? Social Learning andEuropean Identity Change", *International Organization*, Vol. 55, No.3, 2001, s.555-557. Avrupa Birliği'nin şartlılık ilkesi çerçevesinde norm difüzyonu için bkz. Frank Schimmelfennig ve Ulrich Sedelmeier, "Governance by Conditionality: EU Rule Transfer to the Candidate Countries of Central and Eastern Europe", *Journal of European Public Policy*, Vol.11, No.4, 2004, s.669-687; Frank Schimmelfennig ve Ulrich Sedelmeier, *The Europeanization of Central and Eastern Europe,* Ithaca: Cornell University Press, 2005; Frank Schimmelfennig, Stefan Engert ve Heiko Knobel, *Costs, Commitment and Compliance*, EUI Working Paper Series, May 2002, Florence.

[506] Richard Youngs, "Normative Dynamics and Strategic Interests in the EU's External Identity", *JCMS*, Vol. 42. No. 2, 2004, s. 415-435.

[507] Gerard Ruggie, "The Past as Prologue? Interest, Identity, and American Foreign Policy", *International Security*, Vol. 21, No. 4, 1997, s.24.

[508] Thomas Risse, "Identity Matters: Exploring the Ambivalence of EU Foreign Policy", *Global Policy*, Vol. 3, Supplement 1, December 2012.

arasındaki açık ikiyüzlülük (*hypocracy*) olarak adlandırlmıştır.[509] Bu düzlemde sözler ve eylemler arasındaki uyuşmazlık ikiyüzlülük olarak değerlendirilmiştir.[510] Etik bir diplomatik anlayışı dış politika söyleminin merkezine yerleştiren pek çok ülkenin aslında organize bir ikiyüzlülük (*organized hypocracy*) içerisinde olduğu ifade edilmektedir.[511]

Yine devlet aygıtının karar alma sürecinde normların rolüne özel bir vurgu yapılabilmektedir. Eğer normlar izin veriyorsa çıkarlar maksimize edilmeye çalışılabilir.[512] Aynı zamanda iç politik aktörler kimi konularda normlara uyarak normları kendi öz çıkarları doğrultusunda kullanabilir.[513] Başka bir deyişle aktörler normlara uyum konusunda seçici davranabilir ve siyasi bekalarına yönelik hesaplar yapabilirler.[514] Stratejik kültürün bir parçası olarak düşünülen normların esnetilmesi (*norm streching*) de yine bu kapsamda değerlendirilebilecektir.[515]

Öte yandan kimi durumlarda normlar ve çıkarlar çatışabilmekte bazen ise uyumlu olabilmektedir.[516] Zira pek çok defa benimsenen insani değerler ile ekonomik ve fiziksel güvenlik kaygıları arasında çelişkiler ortaya çıkabilmektedir.[517] Pek çok Batı demokrasisi için kendine yardım ve ulusal çıkar olguları ile insan hakları ve demokrasi gibi normlar pek çok zaman uyuşmamaktadır.[518] Zira normatif temaların altını çizen

---

[509]Martha Finnemore, "Legitimacy, Hypocrisy, and the Social Structure of Unipolarity Why Being a Unipole Isn't All It's Cracked Up to Be", *World Politics,* Vol. 61, No. 1, January 2009, s.75

[510] Robert Egnell, "The Organised Hypocrisy of International State-Building", *Conflict, Security & Development*, Vol.10, No.4, 2010, s.469. Hypocracy'e ilişkin ayrıca bkz. Stephen D. Krasner, "Organized Hypocrisy in 19th Century East Asia," *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol.1, No.2, 20 01, s. 173-197; Richard Perkins ve Eric Neumaye, "The Organized Hypocrisy of Ethical Foreign Policy: Human Rights, Democracy and Western Arms Sales", *Geoforum*, Vol.41, 2010, s.247-256; Michael Lipson, "Peacekeeping: Organized Hypocrisy?", *European Journal of International Relations*, Vol. 13, No. 1, 2007, s.5-34

[511] Richard Perkins ve Eric Neumaye, "The Organized Hypocrisy of Ethical Foreign Policy: Human Rights, Democracy and Western Arms Sales", *Geoforum*, Vol.41, 2010, s.247-256.

[512] Charles Kegley JR. ve Gregory A. Raymond, " Preventive War and Permissive Normative Order", *International Studies Perspectives*, Vol. 4, No. 4, 2003, s. 390-391.

[513] Esther Ademmer a ve Tanja A. Börzel, "Migration, Energy and Good Governance in the EU's Eastern Neighbourhood", *Europe-Asia Studies*, Vol. 65, No. 4, June 2013, s. 581-608; Tanja A. Börzel ve Yasemin Pamuk, "Pathologies of Europeanisation: Fighting Corruption in the Southern Caucasus", *West European Politics*, Vol. 35, No. 1, January 2012, s. 79-97.

[514] Tanja A. Börzel ve Yasemin Pamuk, "Pathologies of Europeanisation: Fighting Corruption in the Southern Caucasus", *West European Politics*, Vol. 35, No. 1, January 2012, s. 79-97.

[515] Theo Farrell, "World Culture and Military Power", *Security Studies*, Vol.14, No.3, 2005, s. 448-488.

[516] Luke Glanville, "Norms, interests and humanitarian intervention, Global Change", *Peace & Security*, Vol. 18, No. 3, October 2006, s.163.

[517]Michael E. Smith, "A Liberal Grand Strategy in a Realist World? Power, Purpose and the EU's Changing Global Role", *Journal of European Public Policy*, Vol. 18, No. 2, 2011, s.144-163.

[518] Richard Perkins ve Eric Neumayer, "The *Organized Hypocrisy* of *Ethical Foreign Policy*: *Human Rights, Democracy* and *Western Arms Sales", Geoforum*, Vol.41, No.2, 2010, s.247.

ülkeler dahi özellikle risk taşıyan durumlarda realist refleksler sergileyebilmektedir.[519] Normlar ve çıkarların çatışması normların ihlaline zemin hazırlayabilmektedir.[520] Pek çok defa devletler normatif sorumluluklarını yerine getirmemektedir.[521] Devletler normatif sorumluluklarını yerine getirmekten kaçınarak bu sorumluluğu diğer müttefik devletlere tevdi edebilir (*buckpassing*).[522]

Risse, sosyal eylemlerin söylemsel ve norm güdümlü olabileceği gibi stratejik davranışlar da olabildiğinin altını çizmektedir.[523] Normlar yalnızca küresel aktörlerce değil küçük devletler tarafından da diplomatik bir araç olarak kullanılabilmektedir.[524] Nitekim normatif güç söylemi pek çok defa stratejik bir araca dönüşmekte ve devletlere dış politik bir alan açmaktadır.[525] Normlar bu bağlamda -özellikle süper güç sınıflandırılmasına dâhil olmayan ülkelerce- güç bir etki aracına dönüştürülebilmektedir.[526] Youngs'a göre normatif gücü dış politika aracı haline getiren somut uygulamalar ise norm difüzyonu, yumuşak güç ve güvenlik topluluğu inşası olarak sıralanabilmektedir [527] Bu çerçevede normların içselleştirilmekten ziyade çoğu zaman rasyonel seçimler kuramının çizdiği çerçevede stratejik amaçlarla kullanılabileceği ortaya koyulmaktadır.[528]

---

[519] Chiara Ruffa, "Realist-normative Power Europe? Explaining EU Policies Toward Lebanon from an IR Perspective", *Comparative European Politics*, Vol. 9, No.4/5, 2011, s.572-573.

[520]Shannon Vaugnn, "Norms Are What States Make of Them: The Political Psychology of Norm Violation", *International Studies Quarterly*, Vol. 44, No.2, 2000, s.300.

[521] Stefano Costalli, "Power over the Sea: The Relevance of Neoclassical Realism to Euro-Mediterranean Relations", *Mediterranean Politics*, Vol.14, No.3, 2009, s.323-342, Chiara Ruffa, "Realist-normative Power Europe? Explaining EU Policies Toward Lebanon from an IR Perspective", *Comparative European Politics*, Vol. 9, No.4/5, 2011, s.572-573.

[522]Chiara Ruffa, "Realist-normative Power Europe? Explaining EU Policies Toward Lebanon from an IR Perspective", *Comparative European Politics*, Vol. 9, No.4/5, 2011, s.568.

[523] Thomas Risse, "Let's Argue! - Communicative Action in World Politics", *International Organization*, Vol.54, No. l, 2000, s.18.

[524]Annika Björkdahl, "Ideas and Norms in Swedish Peace Policy", *Swiss Political Science Review*, Vol. 19, No.3, 2013, s. 322-337.

[525]Richard Youngs, "Normative Dynamics and Strategic Interests in the EU's External Identity", *JCMS*, Vol. 42. No. 2, 2004, s. 415-435; Rok Zupančič ve Miha Hribernik, "Discovering" Normative Power as a State Strategy in the Framework of Security, Foreign, and Defense Policy: The Case of Japan", *Philippine Political Science Journal*, Vol. 35, No. 1, 2014, s. 78-97, 2014; Ian Hurd, "The Strategic Use of Liberal Internationalism: Libya and the UN Sanctions, 1992-2003", *International Organization*, Vol.59, 2005, s.495-526.

[526] Annika Björkdah, "Norm Advocacy: A Small State Strategy to Influence the EU", *Journal of European Public Policy*, Vol.15, No.1, 2008, s.135-154; Annika Björkdahl, "Ideas and Norms in Swedish Peace Policy", *Swiss Political Science Review*, Vol. 19, No.3, 2013, s. 322-337.

[527]Chiara Ruffa, "Realist-normative Power Europe? Explaining EU Policies Toward Lebanon from an IR Perspective", *Comparative European Politics*, Vol. 9, No.4/5, 2011, s. 571.

[528] Mathew Davies, "ASEAN and Human Rights Norms: Constructivism, Rational Choice, And The Action-Identity Gap", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol. 13, No.2, 2013, s. 207-231.

5. KİMLİK VE GÜÇ EKSENİNDE YENİ BİR SENTEZ OLANAĞI: NEOKLASİK REALİZM

Uluslararası ilişkilerde kuramsal bir zenginleşmenin yansıması olarak değerlendirilebilecek Neoklasik Realizm büyük oranda melez diyebileceğimiz bir teorik çerçeveye sahiptir. Neoklasik realizmin melez bir teori olarak ele alınması büyük ölçüde gerek *epistemolojik* olarak gerekse de *ontolojik* olarak farklı yaklaşımları bir araya getirme potansiyelinden kaynaklanmaktadır.

Her şeyden önce, epistemolojik olarak neoklasik realizm konstrüktivist ve realist kuramları entegre edecek kuramsal araçlara haiz olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle kimlik ve güç bir arada değerlendirilerek anlamlı bir dış politika okuması yapılabilir. Konvansiyonel konstrüktivizmin farklı kuramların etkisiyle şekillenen ve kuramsal bir seçmeciliğe/sentetizme yol verecek çeşitli revizyonlar tecrübe ettiği ifade edilebilir.[529] Zira güç, çıkar ve normlar pek çok durumda birlikte değerlendirilmesi gereken önemli paramatrelerdir.[530] Genellikle realist kuramlarla ilişkilendirilen güç ve strateji gibi olgular konstrüktivist kuram içerisinde teleffuz edilmektedir. Bu bağlamda konstrüktivist kuram içerisinde kimlik-güç ilişkisi gün geçtikçe daha fazla merak uyandırmaktadır. Bununla birlikte Adler ve Wendt'e atıfla Palan'ın ifade ettiği gibi bir uluslararası ilişkiler kuramı olarak konstrüktivizmi her koşulda realizmin tam da karşısına konumlandırmak doğru olmayabilecektir.[531] Wendt'in de ortaya koyduğu gibi aktörler sosyal gerçekliğin bir parçası olan uluslararası politikada Kantçı bir barışın izlerini bulabilecekleri gibi uluslararası politikayı Hobbesyen bir anarşi çerçevesinde de değerlendirebilirler.[532] Zira dış politika yapımı karar vericilerin zihin dünyasını yansıtan farklı dünya görüşlerini barındıran bir süreçtir.[533] Mesela demokrasiler kendi düşmanlarına yönelik anarşik bir ortam tasavvurundan yola çıkarken, dostlarına yönelik

---

[529] Bu kapsamda. Orta büyüklükte güç olgusunu konstrüktivist bir çerçevede okuyan entegratif bir çalışma için bkz. Mehmet Özkan, *Foreign Policy after Tahrir Revolution: (Re)-Defining the Role of Egypt in the Middle East,* Lap Lambert Academic Publishing, 2011

[530]Peter J. Katzenstein ve Nobuo Okawara, "Japan, Asian-Pacific Security, and the Case for Analytical Eclecticism", *International Security*, Vol. 26, No. 3, Winter 2001-2002, s.184.

[531]Ronen Palan, "Constructivism and Globalisation: From Units to Encounters in International Affairs", *Cambridge Review of International Affairs*, Vol.17, No.1, 2004, s.13.

[532] Alexander Wendt, *Social Theory of International Politics*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999, s.246-312.

[533] Thomas S. Mowle, "Worldviews in Foreign Policy: Realism, Liberalism, and External Conflict", *Political Psychology*, Vol. 24, No. 3, Sep. 2003, s. 561-592.

ise şiddetten uzak kalmayı bir norm olarak benimseyebilirler.[534] Kısacası karar vericiler uluslararası politikayı rekabetçi bir çerçevede okuyabilecekleri gibi olaylara işbirlikçi bir mercekten de bakabilirler. Bunun yanında kimlikler bizatihi güç olgusunun tanımlanmasında da etki gösterebilir. Farklı kimliklere sahip olan ülkeler gücün farklı yönlerine vurgu yapabilmekte ve yine rakiplerine yönelik güç politikalarını uygulama biçimleri de değişkenlik gösterebilmektedir.[535] Çizilen bu çerçevede askeri, ekonomik ve teknolojik farklı veçheleriyle güç olgusunun hangi yönünün altının çizileceği ve ağır basacağı aktörlerden ve aktörlerin kimliklerinden bağımsız düşünülemez.

Öte yandan tersinden bakılacak olursa; güç-kimlik ilişkisinin dinamik olduğunu ve kimliklerin alacağı şeklin güç olgusunun etkisinde azade olmadığı kabul edilmelidir. Çizilen bu çerçevede dış politikada yeniden karar alma mekanizması büyük ölçüde geçmişte alınan kararların başarı/başarısızlığı ve sürdürülebilirliği/sürdürülemezliğinin kabul edilmesiyle mümkün olur.[536] Yine Goldmann dış politika değişimin ve sürekliliğin kaynaklarına değindiği çalışmasında mevcut politikaların adaptasyon öğrenme veya iç politik değişimler sonucunda yenilenebileceğini vurgulamaktadır.[537] Bu nedenledir ki devletler dış politikalarını durağan bir kimlik çerçevesinde değil koşullara uygun bir biçimde dinamik bir algıyla yeniden şekillendirmektedir. Yine bu nedenledir ki, normlar etrafında şekillenen kimliklerin oluşumu kuşkusuz somut güç ilişkilerinin çerçevelediği, sınırladığı veya yeniden yapılandırdığı bir bağlamda ortaya çıkmaktadır. Pek çok durumda karar alıcıların alternatiflar arasındaki tercihleri dış politika kararı sonrası alınacak çıktının karar alıcıların kolektif veya bireysel kazançları üzerinden yaptığı etki etrafında şekillenmektedir.[538]

Neoklasik realizm çerçevesinde yapılması gereken ikinci tartışma ontolojiktir. Bu tartışmada ontolojik olarak bir birim olarak devletin mi yoksa uluslararası sistemin

---

[534] Thomas Risse-Kappen, "Democratic Peace- Warlike Democracies? A Social Constructivist Interpretation of the Liberal Argument", *European Journal of International Relations,* Vol. 1, No. 4, 1995, s.491-517

[535] Güç olgusuna yönelik bu minvalde bir okuma için bkz. Stefano Guzzini, "The Concept of Power: a Constructivist Analysis", *Millennium - Journal of International Studies* , Vol. 33, No. 3, 2005, 495-521.

[536] James I. Walsh, "Policy Failure and Policy Change: British Security Policy After the Cold War", *Comparative Political Studies,* Vol.39, No.4, 2006, s. 490.

[537] Kjell Goldmann, *Change and Stability in Foreign Policy: The Problems and Possibilities of Detente*, Princeton: Princeton University Press, 1988, s.3-4.

[538]James G. March ve Johan P. Olsen, "The Institutional Dynamics of International Political Orders", *International Organization,* Vol. 52, No.4, Autumn 1998, s.949.

mi daha başka ifadeyle amilin mi yoksa yapının mı öncelik taşıdığı tartışması önem kazanmaktadır. Bu kapsamda neoklasik realizmin uluslararası sistemin ve sistemin bir parçaları olarak birimleri (*devletleri*) bir arada ele alarak bir denge arayışı içerisinde olmuştur. Bir başka deyişle neoklasik realizm; uluslararası sistem içerisinde süregiden güç politikasının varlığını tanımakta ancak bu güç denklemi karşısında izlenecek siyasetin ne olması gerektiği ve mevcut durumun karar vericiler tarafından nasıl algılandığının iç politikadan bağımsız düşünülemeyeceğini kabul etmektedir. Özetle neoklasik realist teorisi iç politik ve sistemik parametreleri entegre edecek melez bir çerçeve sunmaktadır. Bu çalışma çerçevesinde neoklasik realizmin gerek güç ilişkilerine dayalı sistemik kısıtları, gerekse de iç politikadan kaynaklanan kimi kültürel unsurları dikkate alınarak realizm-konstruktivizm arasında muhtemel işbirliğine dönük elverişli kuramsal bir çerçeve sunduğu iddia edilmektedir.

5.1. Dış Politika Karar Alma Mekanizmasının İki Uçluluğu: Sınırlı Rasyonalite

Dış politika'da karar alma mekanizması bütüncül bir şekilde kavranması bir taraftan rasyonel bir politikanın fayda ve maliyet analizinin; diğer yandan ise değerlerin normların ve prensiplerin bir arada ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Şüphesiz böyle bir senteze izin verecek kuramsal çerçeve bir taraftan uluslararası ilişkilerde rasyonel kuramın kristalize olduğu realizmin diğer taraftan ise konstrüktivizmin bir arada ele alınmasıyla mümkündür. Uluslararası ilişkilerde Realizm ile Konstrüktivizm arasında ortak bir nokta arayan çalışmasında Barkin, idealar ile güç politikası arasında bir denge arayışına girer. *realist konstrüktivizm* olarak adlandırdığı yaklaşımında Barkin, güç politikasının nasıl normatif yapıları etkilediğini ve aynı zamanda nasıl normatif yapılardan etkilendiğini ayrıntılarıyla ortaya koymaktadır.[539] Aynı zamanda Barkin bir adım daha öteye giderek normların kendisinin bizatihi bir güç aracına dönüşebileceğini vurgular.[540] Bu çerçevede akıldan çıkarılmaması gereken önemli bir husus, rasyonel kararların da dahi karar alma çerçevesinin normlar tarafından şekillendirebilmekte olduğudur.[541] Nau'nun ifadesiyle ulusal kimlik ve ulusal güç olguları devletlerin

[539] J. Samuel Barkin, "Realist Constructivism", *International Studies Review*, Vol. 5, No. 3, Sep. 2003, s.337.
[540] J. Samuel Barkin, "Realist Constructivism", *International Studies Review*, Vol. 5, No. 3, Sep. 2003, s.337.
[541]Frank Schimmelfennig, "International Socialization in the New Europe", *European Journal of International Relations*, Vol 6, No.1, 2000, s. 109-139.

çıkarlarını ortaklaşa belirlemektedir.[542] Bu nedenle dış politikanın anlamlandırılmasında her iki olgunun da analize dâhil edilmesi kritik bir önem taşımaktadır.

Yukarıda sunulan modelin epistemolojik zeminini teşkil eden anahtar kavram ise sınırlanmış rasyonalitedir. Sınırlanmış rasyonelite fikri epistemolojik olarak mutlak bir rasyoneliteden ziyade rasyonalitenin öznesi bilişsel sınırlarından bağımsız olamayacağının altını çizer. Yani rasyonelite kimi bilişsel (*cognitive*) kırmızı çizgilerle kanaatler ve kimi zaman önyargılarla maluldür. Bu nedenledir ki mutlak bir rasyoneliteden ziyade öznelerin bilişsel altyapısının izin verdiği dairede faaliyet gösterebilinen bir rasyonalite olgusu daha anlamlıdır. Sınırlı rasyonalite[543] fikri aynı zamanda sentetik bir yaklaşım içinde epistemolojik bir alt yapı sunar. Aktörlerin rasyonel kaygılarını normatif sınırları dikkate alarak maksimize etmesi mümkündür. Bir başka deyişle aktörler moral kırmızı çizgilerle sınırlanmış bir alanda rasyonel çıkarlarının izini sürebilirler. Bu bağlamda Rasyonalite ile moralite arasındaki bağ büyük ölçüde sınırlı rasyonellik vasıtasıyla sağlanmaktadır.[544] Daha geniş bir pencereden yaklaşıldığında sınırlanmış rasyonalite olgusunun aslında konstrüktivizm ve rasyonalizm arasında bir köprü olabileceği iddia edilebilir. Aktörler kendi anlam dünyalarının yarattığı kimi kısıtlar altında çıkarlarını maksimize edebilirler. Başka bir ifadeyle normatif kısıtlar altında dahi rasyonel çıkarların takip edilmesi mümkün olabilmektedir.

.

5.2. Realist Kuramın Modifikasyonu: Neorealizm'den Neoklasik Realizme

Neoklasik realizm pek çok açıdan başta neorealizm olmak üzere kendinden önceki yaklaşımları revize etmiş, bunu gerçekleştirirken başta klasikler (*klasik realistler*) olmak üzere realizmin kurucu isimlerinden faydalanmıştır. Neoklasik realizm bir taraftan sistemik faktörleri dikkate alırken diğer yandan iç politikayı da analizlerine

[542] Henry R. Nau, *At Home Abroad: Identity and Power in American Foreign Policy*, Ithaca and London: Cornell University Press, 2002, s.24.
[543] Sınırlı rasyonalite için bkz. James G. March, *A Primer on Decision Making: How Decisions Happen*. New York: The Free Press, 1994; Gerd Gigerenzer ve Reinhard Selten, *Bounded Rationality*, Cambridge: MIT Press, 2002.
[544]L Boyd-Judson, *Strategic Moral Diplomacy : Understanding the Enemy's Moral Universe*, Stylus Pub Llc, 2001, s.22-24.

dâhil etmektedir. [545] Bununla birlikte iç politik faktörlerin süzgecinden geçmesine karşın son kertede sistemik faktörler belirleyici etkenler olmayı sürdürür.[546] Her şeyden önce neoklasik realistlerin de altını çizdiği gibi devletler uluslararası yapının niteliğini belirleyen güç dağılımını ve tehditlerin niteliğini iç politik süzgeçten geçirerek revizyonist veya statüko yanlısı bir dış politika arasında tercih yapabilmektedirler. Bu nedenle ne savunmacı ne de saldırgan realist kuramlar iç politik parametreleri dikkate almadığı için geçerli analizler sunamamaktadır.[547]

Neoklasik realizm analiz düzeyi olarak sistem kadar devlet ve devlet altı düzeyi de göz ardı etmemektedir. [548] Zira ne devletler ne de sistem izlenecek politikaya karar vermez ancak karar alıcılar değerlendirmeleri doğrultusunda politika(lar) belirlenebilir.[549] Bu bağlamda neoklasik realizm, realist kuram içerisinde kendisine yer bulamayan ideaların önemine vurgu yapmaktadır. [550] Neoklasik realistlere göre sisteme yönelik sahip olunan algılar sonuçlar açısından belirleyicidir.[551] Kısacası devletlerin büyük stratejileri (*grand strategy*) her şeyden önce karar vericilerin değerlendirmeleri

[545] Gideon Rose, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics*, Vol. 51, No.1, October 1998, s.153-154; AndersWivel, "Explaining Why State X Made a Certain Move Last Tuesday: The Promise and Limitations of Realist Foreign Policy Analysis", *Journal of International Relations and Development*, Vol.8, No.4, 2005, s.380; Sten Rynning, "Shaping Military Doctrine in France: Decisionmakers between International Power and Domestic Interests", *Security Studies*, Vol.11, No.2, 2001, s.90-91; JeffreyTaliaferro, Steven Lobell ve Norrin Ripsman, "Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy", Steven Lobell, Norrin Ripsman ve Jeffrey Taliaferro (der.), Neoclassical *Realism, the State, and Foreign Policy*, New York: Cambridge University Press, 2009, s.20

[546]JeffreyTaliaferro, Steven Lobell ve Norrin Ripsman, "Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy", Steven Lobell, Norrin Ripsman ve Jeffrey Taliaferro (der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, New York: Cambridge University Press, 2009, s.20

[547] Sten Rynning ve Jens Ringsmose, "Why Are Revisionist States Revisionist? Reviving Classical Realism as an Approach to Understanding International Change", *International Politics*, Vol.45, 2008, s.19-39.

[548]Randall L. Schweller, "The Progresiveness of Neoclassical Realism", Colin Elman ve Miriam Fendius Elman(der.), *Progress in International Relations Theory: Appraising the Field*, Cambridge: MIT Press, 2003, s. 317; Brian Rathbun, "A Rose by Any Other Name: Neoclassical Realism as the Logical and Necessary Extension of Structural Realism", *Security Studies*, Vol.17, No.2, 2008, s. 311-312.

[549]Stephen D. Krasner, *Power, the State, and Sovereignty: Essays on International Relations*, Routledge, 2009 s.182; Stephen D. Krasner, *Sovereignty: Organized Hypocrisy*, Princeteon: Princeton University Press, 1999, s.7; JeffreyTaliaferro, Steven Lobell ve Norrin Ripsman, "Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy", Steven Lobell, Norrin Ripsman ve Jeffrey Taliaferro (der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, New York: Cambridge University Press, 2009, s.25.

[550]Nicholas Kitchen, "Systemic Pressures and Domestic Ideas: A Neoclassical Realist Model of Grand Strategy Formation", *Review of International Studies*, Vol.36, No.1, 2010, s.117-143.

[551]William C. Wohlforth, "Realism and the End of the Cold War", *International Security*, Vol. 19, No.3, Winter 1994/95, s. 91-93, 100, 105-115.

sonucunda şekillenmektedir.[552] Bu bağlamda uluslararası kararların ortaya çıkışında iç politik mekanizmaların –muhalefet vb.- dikkate alınması elzem hale gelmektedir.[553]

Neoklasik realizm öncelikle neorealizmin mutlak surette güç dengesine dayanan analizini sorgular. Bir başka deyişle neoklasikler neorealistler için kaçınılmaz olarak kabul edilen güç dengesi stratejisine alternatifler önermektedirler.[554] Pek çok alternatif arasında dengeleme kararlarında iç politik elitler önemli bir etken olabilmektedir.[555] Rose**,** neoklasik realistler uluslararası sistemin devletler üzerindeki baskın rolünü kabül etmekle birlikte bu rolün kimi aracı değişkenler (*intervening variables*) vasıyasıyla iç politikada anlam kazandığının altını çizmektedir.[556] Bu değişkenler pek çok açıdan sistemik ve iç politik dinamikler arasında bir iletim kuşağı (*transmission belt*) görevi görürler.[557] Devletlerin izleyecekleri politikalarda özellikle karar alıcı elitin fikir dünyası etrafından şekillenmektedir. Bu kapsamda elitler açısından arkasına sıralanma (*bandwagoning*) bir dış politika tercihi olabileceği gibi dengelenme (*balancing*) politikasının da tercih edilebileceğinin altı çizilmiştir.[558] Bununla birlikte dengeleme çerçevesinde güç dengesi (*balance of power*) stratejisinin ötesinde başta tehdit dengesi (*balance of threat*) , çıkar dengesi (*balance of interest*) ve yumuşak dengeleme (*soft balancing*) olmak üzere pek çok alternatif kavramlaştırma realist kuram içerisinde dikkat çekici zenginlikler olarak değerlendirilebilir.[559]

---

[552] Nicholas Kitchen, "Systemic Pressures and Domestic Ideas: A Neoclassical Realist Model of Grand Strategy Formation", *Review of International Studies,* Vol.36, No.1, 2010, s.117-143; Colin Dueck, "Ideas and Alternatives in American Grand strategy, 2000-2004", *Review of International Studies*, Vol. 30, No.4, October 2004, s.511-535.

[553] Courtenay R. Conrad, "Divergent Incentives for Dictators: Domestic Institutions and International Promises Not to Torture", *Journal of Conflict Resolution,* Vol.58, No.1, 2014, s. 34-67.

[554]Randall L. Schweller, "Unanswered Threats: A Neoclassical Realist Theory of Underbalancing", *International Security*, Vol.29, No.2, Fall 2004, s.164.

[555]Randall L. Schweller, "Unanswered Threats: A Neoclassical Realist Theory of Underbalancing", *International Security*, Vol.29, No.2, Fall 2004, s.164. Ayrıca bkz. Randall Schweller, *Deadly Imbalances: Tripolarity and Hitler's Strategy of World Conquest*, New York: Columbia University Press, 1998; Randall Schweller, *Unanswered Threats: Political Constraints on the Balance of Power*, Princeton: Princeton University Press, 2006.

[556] Gideon Rose, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics,* Vol.51, No.1, 1998, s.146; JeffreyTaliaferro, Steven Lobell ve Norrin Ripsman, "Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy", Steven Lobell, Norrin Ripsman ve Jeffrey Taliaferro (der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, New York: Cambridge University Press, 2009, s.20.

[557] Gideon Rose, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics,* Vol.51, No.1, 1998, s.147.

[558] Giorgi Gvalia, David Siroky, Bidzina Lebanidze ve Zurab Iashvili, "Thinking Outside the Bloc: Explaining the Foreign Policies of Small States", *Security Studies,* Vol.22, 2013, s.98-131.

[559]bkz William C. Wohlforth, "Realism and Foreign Policy", Steve Smith, Amelia Hadfield ve Tim Dunne(der.), *Foreign Policy: Theory, Actors, Cases,* Oxford University Press, 2008.

Stephen M. Walt, diğerlerine kıyasla tehdit dengesi (*balance of threat*) yaklaşımıyla bir adım öne çıkmaktadır. Waltz'ın aksine devletlerin güçlü olan devletlere yönelik değil kendilerine tehdit oluşturan devletlere yönelik bir dengeleme stratejisi izleyeceğini iddia etmektedir. Walt'a göre tehdit algısını toplam güç, coğrafi yakınlık ve saldırı kapasitesi ve niyeti gibi faktörler neticesinde şekillenmektedir.[560] Kuşkusuz devletlerin diğer devletlerin ne ölçüde tehdit oluşturdukları hususundaki değerlendirmeleri algılarından bağımsız düşünülemeyecektir. Bu nedenledir ki realizmin bu algıları şekillendiren kimlik, norm ve en genel anlamda kültürel iç politik karakteristiklere duyarlı olması gerekmektedir.

Yine pek çok devlet açısından -özellikle de süper güç sınıflandırmasına dâhil olamayan güçler için- dengeleme stratejisinin yerini alacak kimi diğer yaklaşımların keşfedilmesi elzemdir. Soğuk Savaş sonrası dünyada güç merkezlerinin sayısı ve dağılımı pek çok açıdan süper güçler dışındaki aktörleri açısından da belirleyici olmaktadır. Öyle ki bu çerçeve orta büyüklükteki aktörler ve küçük devletlerin alacakları pozisyonlar ve izleyecekleri stratejiler önemli hale gelmektedir. Genel kanaat küçük devletlerin süper güçlere yönelik politikası genellikle dengeleme (*balancing*) değil onların arkasına sıralanmaya (*bandwagoning*) yönelik olduğudur.[561] Bununla birlikte devletlerin izleyecekleri politikalarda özellikle karar alıcı elitin fikir dünyası etrafından şekillendiği, arkasına sıralanmanın (*bandwagoning*) bir dış politika tercihi olabileceği gibi dengelenme (*balancing*) politikasının da tercih edilebileceğinin altı çizilmiştir**.** Diğer bir ifadeyle genellikle küçük devletlerin arkasına sıralanma (*buckpassing*) yöntemini izleyeceğine ilişkin önermeye karşın küçük devletlerin sıralanma veya dengeleme davranışları büyük ölçüde iç politik dengelerin sonucunda şekillenmektedir[562]

---

[560]Stephen M. Walt, *The Origins of Alliances*, Ithaca: Cornell University Press, 1987, s.22-26. Farklı dengeleme davranışlarına yönelik muhtelif kuramları tartışan bir değerlendirme için bkz. Robert Powell, *In the Shadow of Power: States and Strategies in International Politics,* Princeton: Princeton University Press, 1999, s. 152-156.

[561] Robert Jervis, "Cooperation under the Security Dilemma", *World Politics,* Vol. 30, No. 2, January 1978, s. 172-173.

[562] Giorgi Gvalia, David Siroky, Bidzina Lebanidze ve Zurab Iashvili, "Thinking Outside the Bloc: Explaining the Foreign Policies of Small States", *Security Studies*, Vol.22, 2013, s.98-131. ; Orta büyüklükte güçlerin muhtelif stratejilerine yönelik bir tartışma için bkz. Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs,* Vol.11, No.1, 2006, s.83

Yukarıda çizilen çerçeveden anlaşılabileceği gibi uluslararası politikada devletlerin güç arayışı ve güç kullanım biçimleri neorealizmin determinist bağlamında açıklanamaz. Bu nedenledir ki sistemik değişkenler kadar dış politik tercihlere yön veren iç politik kimi dinamiklerin analiz edilmesi önem taşımaktadır. Neoklasik realizm iç politikayı dikkate aldığı ölçüde neorealist determinizm açmazının üstesinden gelmektedir. Bir başka bakış açısıyla, neoklasik realizm, iç politikaya yaptığı vurgu ölçüsünde neorealizmin salt askeri güç vurgusu üzerine kurulu dengeleme stratejisinin determinizmini aşmakta ve doğrudan doğruya askeri olmayan kimi stratejilerini açıklamayı olanaklı kılmaktadır. Yine bu kapsamda bir çıkarım yapılacak olursa; Neoklasik Realizm'in devletler açısından doğrudan askeri bir çağrışıma sahip olmayan yumuşak güç araçlarının kullanımı ve yine yumuşak dengeleme stratejilerinin uygulabalirliğini kabul etmekte olduğu söylenebilecektir.

5.3. Neorealizmin Dönüşümü: Melez Bir Çerçeve Neoklasik Realizm

Uluslararası ilişkiler kuramında farklı isimlerle anılan ve seçmeciliğe/sentetizme izin veren çeşitli yaklaşımlardan bahsetmek mümkündür. Nitekim rasyonalizm ve konstrüktivizmi barıştırmayı deneyen Jeffrey T Checkel, [563] Robert S.Snyder[564], John Ruggie[565] , Cornelia Beyer[566] gibi isimler bu doğrultuda öncül çalışmalara imza atmıştır. Bu doğrultuda yeni bir teorik çerçeve sunan ve aynı zamanda realist kurama yeni bir soluk getiren neoklasik realizm; perspektifler, değerler ve kimlikleri de barındıran iç politik değişkenleri cari analizlerine entegre ettiği ölçüde böylesi bir seçmeciliğe/sentetizme imkân verecek bir potansiyele kavuşur.[567] Neoklasik realizm yukarıda çizilen çerçevede iç politika alanının içerisinde yer alan siyasal kültür, normlar ve değerleri de içerisinde barındıran kimi özgüllüklere duyarlıdır. Bu bağlamda konstrüktivizmin yapıtaşları arasında yer alan materyal olmayan tüm bu parametreler neoklasik realizm tarafından nazar-ı itibara alınmaktadır Böylelikle sistemik kısıtlarla

[563]Jeffrey T. Checkel, "International Norms and Domestic Politics: Bridging the Rationalist-Constructivist Divide", *European Journal of International Relations*, Vol.3, No.4, 1997, s.473-495.
[564]Robert S.Snyder, "Bridging the Realist/Constructivist Divide: The Case of the Counterrevolution in Soviet Foreign Policy at the End of the Cold War", *Foreign Policy Analysis*, Vol.1, No.1, 2005, s.55-71.
[565]John Gerard Ruggie, "What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge", *International Organization*, Vol. 52, No. 4, International Organization at Fifty: Exploration and Contestation in the Study of World Politics, Autumn 1998, s.855-885.
[566] Beyer sentetizm ifadesini tercih etmektedir. Cornelia Beyer, "Hegemony, Equilibrium and Counterpower: A Synthetic Approach", *International Relations* Vol 23, No.3, 2009, ss. 411–427
[567]Chaka Ferguson, *Soft Power As a New Norm, How the Chinese-Russian Strategic Partnership (Soft) Balances American Hegemony In An Era of Unipolarity*, Florida International University, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2011, s.18-19, 24.

beraber iç politik özgüllükleri de analizlerine dâhil eden neoklasik realistler, realist kuramın sınırlı açıklama gücünü büyük ölçüde arttırmaktadırlar.[568] Bunun yanı sıra neoklasik realistler uluslararası politikanın güç ve güvenlik üzerinden okumakla realist ancak güç ve güvenliğin nasıl tanımlanacağı ve yine güç ve güvenliği sağlamaya yönelik nasıl bir strateji izleneceğine ilişkin iç politikanın rolünü kabul ettikleri ölçüde konstrüktivist bir zeminde bir analiz yapmaktadırlar. Dolayısıyla neoklasik realizmin bu iki analiz düzeyini bir araya getirdiği ölçüde melez bir yaklaşıma izin verdiğinden söz edilebilecektir.

5.4. Sistemik Kısıtlar ve Uluslararası Sistemde Süper Güçler Dışındaki Ülkeler

Neoklasik realizm tıpkı neorealizm gibi uluslararası sistemde güç ilişkilerini analizlerde bir başlangıç noktası olarak kabul etmektedir. [569] Bununla birlikte neoklasik realizm neorealizmden farklı olarak devletler açısından güç dengesi (*balance of power*) dışında farklı dengeleme davranışlarını da kabul edilebilir bulmaktadır.[570] Ayrıca neoklasik realizm, yalnızca kaba güç politikasını değil aynı zamanda yumuşak güç politikalarına alan açan bir yaklaşım niteliğindedir.[571] Bu çerçevede neoklasik realizm, neorealizmin ampirik olarak açıklama güçlüğü yaşadığı sorunlara yönelik açıklama imkanları tanımaktadır. Bunun yanında genellikle süper güçler üzerine odaklanan neorealizmin aksine neoklasik realizm, oyun kurucu nitelikteki ülkeler dışındaki ülkelere yönelik olarak da bir açıklama çerçevesi sunmaktadır. Uluslararası ilişkilerde orta büyüklükte ve küçük ülkelerin dış politikaları bu anlamda büyük güçlerin sıklıkla

---

[568]Nicholas Kitchen, "Systemic Pressures and Domestic Ideas: A Neoclassical Realist Model of Grand Strategy Formation", *Review of International Studies*, Vol.36, No.1, 2010, s.117-143; Chaka Ferguson, "The Strategic Use of Soft Balancing: The Normative Dimensions of the Chinese-Russian Strategic Partnership", *Journal of Strategic Studies*, Vol.35, No.2, 2012, s.203-204.

[569]JeffreyTaliaferro, Steven Lobell ve Norrin Ripsman, "Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy", Steven Lobell, Norrin Ripsman ve Jeffrey Taliaferro (der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, New York: Cambridge University Press, 2009, s.20.

[570]Konuyla ilgili literatür için bkz. Jeffrey W. Taliaferro, "Security Seeking under Anarchy: Defensive Realism Revisited", *International Security,* Vol. 25, No. 3, Winter 2000/01, s.135. Ayrıca bkz. Randall L. Schweller, "Unanswered Threats: A Neoclassical Realist Theory of Underbalancing", *International Security*, Vol.29, No. 2, Fall 2004, s.164.

[571]Chaka Ferguson, *Soft Power As a New Norm, How the Chinese-Russian Strategic Partnership (Soft) Balances American Hegemony In An Era of Unipolarity*, Florida International University, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2011; Felix Berenskoetter ve Adam Quinn, "Hegemony by invitation: Neoclassical Realism, Soft Power and US-European Relations", Asle Toje and Barbara Kunz (der.), *Neoclassical Realism in European Politics. Bringing Power Back In*, Manchester University Press, 2012, s.214-233.

başvurdukları askeri güç politikasının ötesinde kimi diğer politikaları hayata geçirdikleri iddia edilebilir.[572]

Özetle, neoklasik realizm güç olgusunu reddetmemekle beraber güç olgusunun tanımı ve kullanım biçimi hususlarında daha sofistike bir yaklaşım geliştirmektedir. Ayrıca neoklasik realizm özellikle büyük güç/süper güç sınıflandırması dışındaki ülkelerin politikalarının analizinde elverişli bir çerçeve sunmaktadır.

5.4.1.Güç Olgusu ve Devletler Arası Hiyerarşi: Küçük ve Orta Büyüklükte Ülkeler

Güç olgusu realist kuram içerisinde merkezi bir önem sahiptir. Güç dış politika yapımında önemli bir parametre olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim dış politikada farklı ülkelerin diplomatik tercihleri büyük oranda sahip oldukları kapasiteler ile bağlantılıdır.[573] Devletler bu çerçevede ekonomik ve askeri materyal kapasitelerini dikkate alarak ulusal çıkarları belirlemeye ve siyaset üretmeye yönelmektedir.[574]Bu nedenledir ki dış politika analizlerinin bir kısmı devletleri güç ekseninde gruplandırmaya ve dış politika çıktılarını anlamlandırmaya çalışır. Güç olgusu temelinde yapılan analizlerde devletler çeşitli şekilde sınıflandırılabilmektedir. Örneğin Krauthammer dünya politikasındaki tabakalaşmayı süper güçler, baskın güçler ve zayıf devletler şeklinde yapmaktadır. Bununla birlikte zayıf devletleri yeni endüstrileşen ülkelerden hiyerarşinin çok daha altlarında yer alan ülkelere götürürken, ikinci kuşağı yani baskın güçleri Japonya ve Almanya gibi ekonomik devler ile Fransa ve İngiltere gibi deniz ötesi operasyon yapma gücü sınırlı ülkeler sınıflandırması çerçevesinde yapmaktadır. [575] Uluslararası ilişkilerde güç hiyerarşisine yönelik benzer bir tasnif Keohane tarafından yapılmaktadır. Keohane büyük güçler, ikincil güçler ve orta büyüklükteki güçler arasında yaptığı ayrımda tek başına hareket edebilme ve sistemik etkiyi baz almaktadır. Buna göre büyük güçler kararlı biçimde uluslararası sisteni tek başına şekillendirme gücüne sahipken, ikincil güçler bu anlamda tek başına hareket edebilme potansiyelini taşımakla beraber sistemik olarak daha sınırlı bir etkiye sahiptir.

---

[572] Bkz. Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs,* Vol.11, No.1, 2006, s.83-84.
[573] Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace,* New York: Alfred A.Knopf, 1948, s.15-18.
[574]Audie Klotz, "Norms Reconstituting Interests: Global Racial Equality And U.S. Sanctions Against South Africa", *International Organization*, Vol.49, No.3, June 1995, s.456.
[575] Charles Krauthammer, "The Unipolar Moment," Foreign Affairs America and the World 1990/91", Vol.70, No.1, 1991, s. 23.

Öte yandan orta büyüklükte güçler ise hiçbir şekilde yalnız hareket edemeyerek uluslararası kurumlar ve küçük devletler ile koalisyon oluşturma yolunu tercih etmektedirler.[576]

Uluslararası ilişkilerde sistemik analizler genellikle büyük/süper güçlerin motivasyonları üzerine eğilirken küçük ve orta büyüklükteki devletler genellikle göz ardı edilmektedir. Zira neorealizm her şeyden önce büyük güçlerin politikaları üzerine eğilir çünkü sistemin kurucuları yine bu büyük güçlerdir.[577] Neorealizmin de dahil olduğu ana akım realist kuram başta küçük devletler olmak üzere büyük/süper güç sınıflandırmasına dahil edilmeyen diğer devletler hakkında genellikle sessiz kalma eğilimindedir.[578] Waltz'ın deyimiyle uluslarararası politika Costa Rika veya Malezya'nın değil büyük güçlerin politikası üzerine kurulmalı ve yorumlanmalıdır.[579]

Yalnızca uluslararası güç piramidinin en üstlerinde yer alan oyun kurucu nitelikteki süper güçlerin değil aynı zamanda daha sınırlı bir kapasiteye sahip olan küçük ve orta büyüklüktükteki devletlerinde uluslararası politikadaki davranışları, realist kuramda gerçekleştirilecek sözkonusu revizyonlarla daha anlaşılır hale gelmektedir.[580] Öte yandan süper güçler dışındaki ülkeler, süper güçlerin pozisyonlarına göre konum almak durumundadır. Bununla birlikte Uluslararası ilişkilerde küçük devletlerin bile sınırlı da olsa hareket kabiliyetleri vardır. Tüm kırılganlıklarına karşın izledikleri çeşitli stratejilerle avantajlar elde edebilir ve çıkarlarını koruyabilirler.[581] Realist damar içerisinde yer alan bir literatür orta büyüklükte güçler ve küçük devletlere ilişkin bir çerçeve ortaya koyabilmektedir. Uluslararası ilişkilerde zayıf devletler olarak değerlendirilen ülkeler yükselen tehditler karşısında tehdit eden devlete teslim

[576]Robert O. Keohane, "Lilliputians' Dilemmas: Small States in Internatinal Politics", *International Organization*, Vol. 23, No.2, Spring 1969, s. 296.
[577] Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, Reading: Addison-Wesley Publishing Company, 1979, s.194-210.
[578] Ronald M. Behringer, *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied US Hegemony*, NewYork: Bloomsbury Academic, 2012, s.1-2; Yine sözkonusu durumun altını çizen bir değerlendirme için Mehmet Özkan, *Foreign Policy after Tahrir Revolution: (Re)-Defining the Role of Egypt in the Middle East*, Lap Lambert Academic Publishing, 2011, s.21; Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006, s.78.
[579]Kenneth N. Waltz, *Theory of International Politics*, Reading, Mass: Addison-Wesley, 1979, s. 73.
[580]Brian C. Schmidt, "Realist Conceptions of Power", Felix Berenskoetter ve D.Williams (der.), *Power in World Politics*, Abingdon: Routledge, 2007, s.43-63.
[581] Jacqueline Braveboy-Wagner, "Opportunities and Limitations of the Exercise of Foreign Policy Power by a Very Small state: The Case of Trinidadand Tobago", *Cambridge Review of International Affairs*, Vol. 23, No.3, September 2010.

olabileceği ve aynı tarafta yer alabileceği gibi ona karşı koyarak diğer devletlerle müttefiklik ilişkileri de geliştirebilir.[582] Söz konusu ülkeler için sunulan dış politika alternatifleri arasında arkasına sıralanma (*bandwagoning*)[583], koalisyon oluşturma (*coalition building*)[584], işbirliği oluşturma (*cooperation building*)[585] yollarını tercih edebilmektedirler. Küçük devletler (*small states*) dış politikalarında (i) rol model olma vasıfları (ii) ikna edici bir söylem benimsemeleri (iii) koalisyon kurma ve dürüst aracılık görevleri üstlenme gibi özellikleriyle ön plana çıkmaktadırlar.[586]Aynı şekilde bu politikalar ile küçük devletler "güvenlik, otonomi, zenginlik ve prestijlerini" arttırmaya çalışmaktadırlar.[587]

Neo-realist kuramın penceresinden bakıldığında ulusararası sistem ve mevcut güç ilişkileri aktörler açısından dış politika manevra alanını oldukça daraltmaktadır. Kenneth Waltz'ın işaret ettiği gibi uluslararası sistem elitleri karar verme sürecinde "şekillendirmekte" ve "zorlamaktadır".[588] Özellikle sistem yapıcı/ kurucu rol oynamayan dolayısıyla büyük/süper güç sınıflandırmasına dahil edilmeyen ülkeler dış politika tercihlerinde büyük oranda uluslararası sistemin kısıtlarını dikkate almak durumundadır. Bu çerçeve küçük devletler genellikle uluslararası örgütler ve büyük devletlerle işbirlikleri inşa ederek güvenliklerini sağlamaktadırlar.[589] Bununla birlikte büyük/süper güç kapsamında değerlendirilmeyen pek çok ülke açısından sistemik kısıtlara karşın aktörlerin tercihlerinin önemli bir parametre olarak ortaya çıkabileceği tarihsel olarak ortaya koyulabilmektedir.[590] Özellikle küçük devletler icra ettikleri çeşitli diplomatik girişimler, yoluyla dış politik bir aktivizm sergileyebilmektedirler Sessiz diplomasi, niş diplomasisi (*niche diplomacy*), düzenleyici diplomasi ve benzeri

[582] Erik J. Labs, "Do Weak States Bandwagon?", *Security Studies*, Vol.1, No.3, 1992, s.383-416**.**
[583] Stephen M. Walt, *The Origins of Alliances*, Ithaca: Cornell University Press, 1987, s.29.
[584] Annika Björkdahl, "Norm advocacy. A small state strategy to influence the EU", *Journal of European Public Policy*, Vol.15, No.1, 2008, s.135-154.
[585]Andrew Fenton, Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richard Nossal, *Relocating Middle Powers: Relocating Middle Powers: Australia and Canada in Changing World Order*, Vancouver: UBC Press, 2003, s.117.
[586] Peter Viggo Jakobsen, "Small States, Big Influence: The Overlooked Nordic Influence on the Civilian", *ESDP*, Vol.47, No. 1, 2009, s. 86-88.
[587] Asle Toje, "The European Union as a Small Power", *CMS*, Vol.49, No.1, 2011, s.46-47.
[588] Kenneth Waltz, "Reflections on Theory of International Politics: A Response to My Critics", Robert O. Keohane(der.), *Neorealism and Its Critics*, New York: Columbia University Press, 1986, s.343.
[589] Gregory Gleasona, Asel Kerimbekovab ve Svetlana Kozhirova, "Realism and the Small State: Evidence from Kyrgyzstan", *International Politics*, Vol.45, 2008, s.44.
[590] Miriam Fendius Elman, "The Foreign Policies of Small States: Challenging Neorealism in Its Own Backyard", *British Journal of Political Science*, Vol. 25, No. 2, Apr. 1995, s.171-217.

diplomatik girişimler bu çerçevede genellikle küçük devletlerle ilişkilendirilebilmektedir.[591]

5.4.2. Süper Güçler Dışındaki Ülkeler ve Diplomasileri: Orta Büyüklükte Ülkeler

Süper güçlerin dışında yer alan orta büyüklükte güçler (*middle power*) , ikinci sıra devletler (*second tier states*) veya orta derece devletler (*intermediate states*) Uluslararası İlişkiler teorisinde önemli ülke grupları niteliğindedir. Literatürde önemli bir başlık olarak beliren orta büyüklükte güçlere ilişkin farklı bağlamlarda sürdürülen pek çok kuramsal tartışmadan bahsedilebilir. Öte yandan güç olgusunu merkezine alan realizm küçük ve orta büyüklükte güçler konusunda oldukça suskundur.[592] Orta büyüklükte ülkeler bir takım özellikleriyle diğer ülkelerden özellikle süper güçlerden ayrılmaktadırlar. Chapnik'in ifadesiyle "en temelde orta büyüklükte güç ne büyük güç ne de küçük güç" sınıflandırmasına girmeyen ülkeleri kapsamaktadır.[593]Uluslararası sistemin yapısını radikal biçimde değiştirme potansiyelinden yoksun olan bu devletler süper güçler ve küçük devletler arasında adeta bir köprü görevi görmektedirler. Ayrıca orta büyüklükteki güçler olarak ifade edilen devletler grubu genellikle zengin ve demokratik rejimlerden müteşekkildir [594]Robert Cox'un ifadesiyle orta büyüklükte güçler tüm bir uluslararası sistemi kontrol altına almak istemese de sistem üzerinde belirli oranda etkinliğe sahip güçler olarak ele alınmaktadır.[595] Bununla birlikte orta büyüklükte güçlerin kendi aralarında farklılıklar sergileyebildikleri ifade edilebilmektedir. Bu çerçevede orta büyüklükteki güçler geleneksel ve yükselen olarak ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel sınıflandırmasına dâhil edilen orta büyüklükte güçler Kanada ve Avustralya gibi ülkelerden müteşekkil iken yükselen orta büyüklükte güçlere Güney Afrika, Güney Kore ve Türkiye gibi ülkeler örnek gösterilebilir.[596]

---

[591]Alan K. Henrikson, "Diplomacy and Small States in Today's World", Alan K Henrikson (der.), *In Face of Man, Vol. 2*, The Dr. Eric Williams Memorial Lectures: Central Bank of Trinidad and Tobago, 2005.
[592] Ronald M. Behringer, *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied US Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, 2012, s.1-2.
[593]Adam Chapnick, "The Middle Power", *Canadian Foreign Policy Journal*, Vol. 7, No. 2, Winter 1999, s.73.
[594] Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richord Nossal, *Relocating Middle Powers*: Australia and Canada in a Changing World Order, Vancouver: UBC Press, 1993.
[595]Robert W. Cox, "Middle Powermanship, Japan, and Future World Order", Robert W. Cox ve Timothy J. Sinclair(der.), *Approaches to World Order*, Cambridge: Cambridge University Press, 1989, s.241-275.
[596]Eduard Jordaan, "The Concept of a Middle Power in International Relations: Distinguishing between Emerging and Traditional Middle Powers", *Politikon*, Vol.30, No.2, 2003, s.165-181. Ayrıca söz konusu bu ayrım için bkz. Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006, s.81.

Orta büyüklükte güç teorisi olarak da adlandırılan yaklaşım aslında dış politikayı güç parametresinin yanında bir tür diplomatik beceri olarak algılama eğilimindedir.[597] Nitekim orta büyüklükteki güçler uluslararası girişimlerde "katalizör", "kolaylaştırıcı" ve "yönetici" pozisyonlarında bulunabilmektedirler.[598] Süper güç kategorisinde değerlendirilmeyen ve daha sınırlı kapasiteye sahip bu ülkeler "dar ve spesifik" konulara yönelerek dış politika kaynaklarını bu alanlara yöneltmeleri niş politikası (*niche politics*) olarak isimlendirilmektedir. [599] Bu çerçevede orta büyüklükte devletler uluslararası iyi yurttaşlar (*good international citizens*) olmaları dolayısıyla uluslarası sorunlara çok taraflı çözümler aramalarıyla ve oynadıkları uzlaştırıcı rollerle ön plana çıkmaktadırlar.[600] Örneğin başta insan hakları temelli politikalar olmak üzere süper güçlerin spesifik kimi durumlardaki etkisizliğine karşın daha mütevazi sayılabilecek küçük devletlerin (*small states*) daha etkili olabileceği vurgulanmaktadır.[601] Buna göre orta derecede (*intermediate*) ülkelerin göreli güçlerinin (*relative power*) ülkelerin insan hakları politikalarına etki ettiği kaydedilmektedir[602]. Benzer biçimde Wood'un Soğuk Savaş'ın henüz sona ermediği yıllara uzanan çalışmasında bölgesel liderler olarak kabul ettiği orta büyüklükte güçler çatışma yönetimi, çok taraflı ve moral ve uluslararası sistemde statü peşindeki ülkeler olarak nitelendirilmiştir.[603] Yine bu ülkeler uluslararası etiği ve sorumluluğu ön plana çıkararak özellikle de Kuzey-Güney ilişkileri bağlamında uluslararası yoksulluk ve eşitsizlik başta olmak üzere çeşitli konularda önemli

[597]Mark Beeson ve Richard Higgott, The Changing Architecture of Politics in the Asia-Pacific: Australia's Middle Power Moment?", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol.14, No.2, 2013, s.6

[598]Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richord Nossal, *Relocating Middle Powers*: Australia and Canada in a Changing World Order, Vancouver: UBC Press, 1993, s.24.

[599] Andrew Cooper, "Niche Diplomacy: A Conceptual Overview", Andrew Cooper(der.), *Niche Diplomacy: Middle Powers after the Cold War*, New York: St. Martin's Press, 1997, s.1-24.

[600] Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richord Nossal, *Relocating Middle Powers*: Australia and Canada in a Changing World Order, Vancouver: UBC Press, 1993, s.19.; Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006, s.80.

[601] Jan Egeland, *Impotent Superpower Potent Small States: Potentials and Limitations of Human Rights Objectives in the Foreign Policies of the United States and Norway*, Oslo: Norwegian University Press/ New York, Oxford University Press, 1988, s.5.

[602] Federico Merke ve Gino Pauselli, "Foreign Policy and Human Rights Advocacy: An Exercise in Measurement and Explanation", *Human Rights Review*, Vol.14, .No.2, 2013, s.132-133.

[603]Bernard Wood, *The Middle Powers and the General Interest*, Ottawa: The North-SouthInstitute, 1988'den aktaran Adam Chapnick, "The Middle Power", *Canadian Foreign Policy Journal*, Vol. 7, No. 2, Winter 1999, s.76.

misyonlar üstlenebilmektedirler.[604] Son tahlilde söz konusu yukarıda sayılan özellikler itibariyle bu devletler pek çok açıdan uluslararası sistem içerisinde örnek ülkeler veya rol modeller olarak değerlendirilmektedir.[605]

5.4.3. Askeri Güç Kullanımının Ötesi: Neorealist Güç Anlayışı ve Revizyonu

Realizmin askeri gücü temel alan ve güç mücadelesinin askeri araçlarla sürdürülmesi üzerine odaklanan yaklaşımı pek çok açıdan gücün farklı boyutlarını göz ardı etmektedir. Realistlerce moral unsurların nasıl işlevsel araçlar haline gelebildiği büyük ölçüde realist kuramın merkezi kavramlarından biri olan güç olgusunun revizyonuyla mümkün olabilmektedir.[606] Daha açık bir ifadeyle askeri ve ekonomik kapasiteler temelinde tanımlanmış bir güç olgusunun ötesinde fikirler bazında sağladığı moral güç, pek çok açıdan realist kuram içerisinde yeni bir keşiftir. Özellikle fikirlerin birer meşruiyet aracına dönüştüğü, moral bir örtü görevini üstlendikleri ve stratejik amaçlarla kullanıldıklarına yönelik tespit bu bağlamda önem taşımaktadır.[607] Bu çerçevede yalnızca uluslararası güç piramidinin en üstlerinde yer alan oyun kurucu nitelikteki süper güçlerin değil aynı zamanda daha sınırlı bir kapasiteye sahip olan küçük ve orta büyüklüktükteki devletlerinde uluslararası politikadaki davranışlarını da realist kuramda gerçekleştirilecek revizyonlarla daha anlaşılır hale gelmektedir.[608]

5.3.3.1.Güç Olgusunun Dönüşümünde Yeni Bir Çerçeve Arayışı: Kaba Güce Alternatifler

Uluslararası ilişkilerde tanımlanması en zor olgulardan biri de şüphesiz güç olgusudur. Güç olgusu zorlayıcı ve yumuşak güç olarak ikiye ayrılabilir. Zorlayıcı güç (*compulsary power*) "bir aktörün direkt olarak şartları ve/veya diğerinin eylemlerini

---

[604]Cranfort Pratt, "Middle Power Internationalism and Global Poverty", Cranfort Pratt (der.), *Middle Power Internationalism: The North-South Dimension*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 1990, s.5-6.
[605]Robert Cooper, "Hard Power, Soft Power and the Goals of Diplomacy", David Held ve Mathias Koenig-Archibugi(der.), *American Power in the 21st Century*, Cambridge, UK: Polity, 2004, s.167-180.
[606] Güç olgusunun dönüşümüne ilişkin bkz. Brian C. Schmidt, "Realist Conceptions of Power", Felix Berenskoetter ve D.Williams (der.), *Power in World Politics*, Abingdon: Routledge, 2007, s.43-63.
[607]Chaka Ferguson, "The Strategic Use of Soft Balancing: The Normative Dimensions of the Chinese-Russian Strategic Partnership", *Journal of Strategic Studies*, Vol.35, No.2, 2012, s.203-204.
[608]Brian C. Schmidt, "Realist Conceptions of Power", Felix Berenskoetter ve D.Williams (der.), *Power in World Politics*, Abingdon: Routledge, 2007, s.43-63.

şekillendirecek kapasitesi" olarak tanımlanmaktadır.[609] Öte yandan yumuşak güç olgusu ise Soğuk Savaş sonrası dünyada tek kutupluluğun Amerikan gücünün daha önce değinilmemiş bir yönünü gözler önüne sermiştir.[610] Yumuşak güç olgusunun mucidi Joseph Nye'in tanımına göre yumuşak güç sahibi aktör istenilen sonuçlara ulaşmak için işbirliği mekanizmaları yoluyla ve çekicilik unsurlarını kullanarak rıza sağlamayı amaçlar.[611] Bu çerçevede aslına bakıldığında yumuşak güç olgusu Makyavel 'den bu yana realizmin içerisinde yer almış ancak yeterince fark edilmemiş bir olgu niteliğindedir.[612]

Daha geniş bir pencereden güç olgusunun okunması aynı zamanda fazla üzerinde durulmayan materyal olmayan kaynaklara sahip olduğu dikkat çekmektedir. Bu çerçevede güç olgusunu bir ideoloji ve söylem etrafından okuyan analizlere de rastlamak mümkündür. Buna göre güç olgusunun ekonomik, siyasal ve askeri olduğu kadar da ideolojik bir boyutu bulunmaktadır.[613] Bu ideolojik boyut daha çok anlamlar, normlar ve değerler dünyasıyla ilişkilendirilmektedir.[614] Bu bağlamda tıpkı ekonomik ve askeri güç gibi moral otorite bir güç kaynağı olarak değerlendirilmektedir.[615]Realist kuramın önemli isimlerinden Krasner'in altını çizdiği gibi normlar güçlü araçlardır, sonuçlara ulaşmak için kullanılan ara değişkenlerdir.[616] Kozmopolitan güç anlayışını ortaya koyan Gallarotti'ye göre ise yumuşak güç kaynakları siyasal ve ekonomik etki alanları yaratarak kaba güce dönüşme potansiyeli taşıyabilmektedir.[617]Bu anlamda ülkeler tüm şartlarda doğrudan doğruya ne ödüllendirme ne de cezalandırma yollarına başvurma ihtiyacı hissetmez. Aksine ağ kurma, söylem yaratma, uluslarası normlar inşa

---

[609] Michael Barnett ve Raymond Duvall, *Power in Global Governance*, New York: Cambridge University Press, 2004, s.13

[610]Joseph Nye, *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*, New York: Basic Books, 1990.

[611] Joseph Nye, *The Future of Power*, New York: Public Affairs, 2011, s.20-21.

[612] Watanabe Yasushi ve David L. McConnell, "Introduction", Watanabe Yasushi ve David L. McConnell (der.), *Soft Power Superpowers: Cultural and National Assets of Japan and the United States*, New York: M.E. Sharpe Inc., 2008, s. xiii. Aynı vurgu için bkz. Chaka Ferguson, "The Strategic Use of Soft Balancing: The Normative Dimensions of the Chinese-Russian Strategic Partnership", *Journal of Strategic Studies*, Vol.35, No.2, 2012, s.203.

[613]Micheal Mann, T*he Sources of Social Power: Volume 2, The Rise of Classes and Nation States 1760-1914*, Cambridge University Press, 1993, s.6-10.

[614] Micheal Mann, T*he Sources of Social Power: Volume 2, The Rise of Classes and Nation States 1760-1914*, Cambridge University Press,1993, s.7.

[615]Rodney Bruce Hall, "Moral Authority as a Power Resource", *InternationalOrganization,* Vol.51, No.4, Autumn 1997, s. 594.

[616] Stephen D. Krasner, "Structural Causes and Regime Consequences: Regimes as Intervening Variables", *International Organization*, Vol.36, No.2, 1982, s.185-205

[617]Giulio M. Gallarotti, *Cosmopolitan Power in International Relations: A Synthesis of Realism, Neoliberalism and Constructivism*, New York: Cambridge University Press, 2010, s.9.

etme, koalisyonlar oluşturma gibi mekanizmaları kullanma yoluyla takdir görmeyi hedefler.[618]Bu çerçevede Finnemore, süper güçlerin dahi meşruluk, kurumlar ve idealarla bağlı olduğunu söyler.[619]

Yumuşak güç ile bağlantılandırılabilecek bir diğer olgu ise kuşkusuz normatif güçtür. Yumuşak güç unsuruna başvuran ülkeler normatif bir ajanda çerçevesinde hak ve özgürlüklüklerin korumasına vurgu yapan spesifik bir söylem benimsemektedir. [620] Bu anlamda yumuşak güç ve normatif güç arasında ayrım yapmak zorlaşmaktadır.[621] Değerlere dayalı politikalar izleyen ve normatif güç olarak nitelendirilen ülkelerin pek çoğu aynı zamanda yumuşak güç araçlarından da faydalanmaktadır.[622] Nitekim "fikirler ve kanaatleri" şekillendirme kabiliyeti normatif güç olgusunun merkezinde yer almaktadır.[623] Böylesi bir normatif gücün kullanımı, hem materyal hem de materyel olmayan kaynaklar üzerinde hegemonik bir kontrol imkânı sağlar.[624]

5.3.3.2. Yumuşak Güç ve Ortabüyüklükte Güçler

Neorealistlerin altını çizdiği uluslararası sistemin kısıtları süper güçler dışındaki ülkeler açısından da bağlayıcıdır. Uluslararası sistem içerisinde oyun kurucu pozisyonunda olmayan küçük ve orta büyüklükteki güçlerin askeri kapasiteden yoksun olmaları bu ülkeler açısından askeri olmayan araçların kullanımını elzem hale getirmektedir. Bu kapsamda yumuşak güç özellikle de bölgesel orta büyüklükte güçler için dikkat çekici bir diplomatik manevra alanı yaratmaktadır.[625]

---

[618] Joseph Nye, "Power and Foreign Policy", *Journal of Political Power*, Vol. 4, No.1, April 2011, s. 19.
[619] Martha Finnemore, "Legitimacy, Hypocrisy, and the Social Structure of Unipolarity Why Being a Unipole Isn't All It's Cracked Up to Be", *World Politics*, Vol.61, No. 1, January 2009, s.59.
[620] Adrian Hyde-Price, "A 'Tragic Actor'? A Realist Perspective on Ethical Power Europe", *International Affairs*, Vol.84, No.1, 2008, s.31.
[621]Rok Zupančič ve Miha Hribernik , "Discovering" Normative Power as a State Strategy in the Framework of Security, Foreign, and Defense Policy: The Case of Japan", *Philippine Political Science Journal*, Vol. 35, No. 1, 2014, s.82.
[622] Normatif güç için bkz. Ian Manners, "Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?", *Journal of Common Market Studies*, Vol.40, No.2, 2002, s.235-258; Ian Manners, *Normative Power Europe Reconsidered , From Civilian to Military Power: The European Union at a Crossroads?*, CIDEL Workshop, Oslo 22-23 October 2004; IanManners, "Normative Power Europe Reconsidered: Beyond the Crossroads", *Journal of European Public Policy*, Vol.13, No.2, 2004, s.182- 199.
[623]Thomas Diez, "Reconsidering "Normative Power Europe", *Millennium: Journal of International Studies*, Vol.33, No.3, 2005, s. 615.
[624]Hiski Haukkala, "The European Union as a Regional Normative Hegemon: The Case of European Neighbourhood Policy", Richard Whitman(der.), *Normative Power Europe: Empirical and Theoretical Perspectives*, Basingstoke: Palgrave, 2011, s.45-64; Thomas Diez, "Normative Power as Hegemony", *Cooperation and Conflict*, Vol.48, No.2, 2013, s. 194-210.
[625] Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006 , s.81.; Yine bu doğrultuda bir

Askeri bir güç olarak yetersizlik ve sert güç olanaklarından yoksunluk, yumuşak güç kullanımını geçerli bir opsiyon haline getirmiştir.[626] Öte yandan yumuşak güç, kullanımı sert güç kullanımına göre çok daha tercih edilebilir bir strateji olarak düşünülebilir. Zira sert güç kullanımı yumuşak güç kullanımına göre pek çok anlamda daha risklidir.[627] Bu anlamda yumuşak güç ulusal ve uluslararası politikada destek sağlamaya yönelik etkili bir araç işlevindedir.[628] Öte yandan yumuşak güç süper güçlerin söylemlerini şekillendirirken orta büyüklükte güçler için stratejik araçlara dönüşürler.[629] Orta büyüklükte güçler, insan güvenliği de dahil olmak üzere- uluslararası normları özellikle yumuşak güçlerini kullanarak diplomasi merkezli bir biçimde gerçekleştirirler.[630] Orta büyüklükteki güçler için "müzakere, diplomasi ve ikna" önemli yumuşak güç araçları olarak ortaya çıkmaktadır.[631]

Bu bağlamda normlar bir yumuşak güç kaynağı olarak stratejik bir işlev üstlenebilirler.[632] Süper güçlere mahsus askeri ve ekonomik araçlara sahip olmamalarına karşın orta büyüklükte güçler diğer ülkeler açısından özenilecek birer çekim merkezi olabilmektedir.[633]Uluslararası kamuoyunca kendilerine bahşedilen sempati büyük devletler haricindeki aktörler için en büyük güçtür. [634]Bu çerçevede "fikirler ve imajlar" devletlerin davranışlarına belirlemede en az güç olgusu kadar önem taşımaktadır. [635] Devletler açısından etkileşim kurdukları/kuracakları aktörlerin imajları etkileşimin

---

değerlendirme için bkz. Tarik Oğuzlu, "Soft power in Turkish Foreign Policy", *Australian Journal of International Affairs*, 2007, Vol.61, No.1, s. 82.

[626]Avrupa Birliği merkezinde böyle bir okuma için Adrian Hyde-Price, "A 'Tragic Actor'? A Realist Perspective on Ethical Power Europe", *International Affairs*, Vol.84, No.1, 2008, s.30.

[627]Giulio M. Gallarotti, *Cosmopolitan Power in International Relations: A Synthesis of Realism, Neoliberalism and Constructivism*, New York: Cambridge University Press, 2010, s.5.

[628] Geun Lee, "The Clash of Soft Powers Between China and Japan: Synergy and Dilemmas at the Six-party Talks", *Asian Perspectives*, Vol.34, No.2, 2010, s.120-121.

[629] Yul Sohn, *The Power of Soft Power: Great Power's Discourse, Middle Power's Strategy*, Paper prepared for the conference on Soft Power Diplomacy, 16 October 2009 Jeju, Korea.

[630]Ronald M. Behringer, *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied U.S. Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, 2012, s.3.

[631] Timothy Donais, "Of Soft Power and Human Security: Canada and the U.N. Security Council", *Peace Magazine*, Mar-Apr 1999, s. 18.

[632] Chaka Ferguson, "The Strategic Use of Soft Balancing: The Normative Dimensions of the Chinese-Russian Strategic Partnership", *Journal of Strategic Studies*, Vol.35, No.2, 2012, s.203-204.

[633]Robert Cooper, "Hard Power, Soft Power and the Goals of Diplomacy", David Held ve Mathias Koenig-Archibugi(der.), *American Power in the 21st Century*, Cambridge, UK: Polity, 2004, s.167-180.

[634] Annette Baker Fox, *The Power of Small States: Diplomacy in World War II*, Chicago: University of Chicago Press, 1959, s.1-3.

[635] Henry R. Nau, *At Home Abroad: Identity and Power in American Foreign Policy*, Ithaca and London: Cornell University Press, 2002, s.15.

mahiyeti açısından tanzim edicidir**.** Devletlerin uluslararası arenada olumlu bir imaja sahip olmaları yani marka devletler (*brand nation*) olmaları gerek politik gerekse de ekonomik olarak küresel politikada rekabetçi bir karaktere bürünmelerini de beraberinde getirecektir.[636]

Küresel güç politikasında yumuşak güç olgusu ile doğrudan bağlantılı bir diğer olgu ise kuşkusuz yumuşak dengelemedir. Bu kapsamda, kaba güç kullanım kapasitesine sahip olmayan söz konusu ülkeler açısından yumuşak güce dayanan yumuşak dengeleme stratejisi bir alternatif olarak ortaya çıkmaktadır. Devletler bu anlamda diplomasi, ticaret ve uluslararası örgütlerin kullanımının da içerisinde yer aldığı askeri çözümleri dışlayan kimi stratejilere başvurabilmektedirler.[637] Yine bu çerçevede belirli normların desteklenmesi ve güç mücadelesinde destekçiler elde edilmesi / ittifaklar kurulması yumuşak dengeleme etrafında değerlendirilebilmektedir.[638] Her ne kadar yumuşak dengeleme stratejisi tek kutupluluğun bir gereği olarak değerlendirilse de yumuşak dengeleme stratejisinin hegemon gücün dışındaki ülkelere yönelik olarak da kullanılabildiğini söylemek mümkündür.[639] Öte yandan ekonomik karşılıklı bağımlılığın yoğunluğu ve taraflar arasındaki güç farkı yumuşak dengelemenin hangi koşullarda geçerli olacağını belirler. Daha açık bir ifadeyle taraflar arasında karşılıklı bağımlılığın yoğunluğu yumuşak dengeleme olasılığını arttırmaktadır.[640] Ayrıca, yumuşak dengeleme ile bağlantılandırılabilecek bir diğer olgu ise kurumsal dengelemedir. Kurumsal dengeleme yumuşak dengeleme stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilmektedir.[641] Song, bu anlamda kurumsal dengeleme ile bağlantılı üç farklı mekanizmanın altını çizmektedir: (i) Kollektif eylemlerde yer almak,

---

[636] Peter Van Ham, "The Rise of the Brand State: The Postmodern Politics of Image and Reputation", *Foreign Affairs*, Vol.80, No.5, 2001, s.2-3

[637]Marc Lanteigne, "Water Dragon? China, Power Shifts and Soft Balancing in the South Pacific", *Political Science*, Vol.64, No.1, 2012, s.21; Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006, s.84.

[638]Weiqing Song, "Feeling Safe, Being Strong: China's Strategy of Soft Balancing Through the Shanghai Cooperation Organization", *International Politics*, Vol.50, No.5, 2013, s.664–685.

[639] Bkz. Ilai Z. Saltzman, "Soft Balancing as Foreign Policy: Assessing American Strategy toward Japan in the Interwar Period", *Foreign Policy Analysis*, Vol.8, No.2, April 2012, s. 131-150; Kai He ve Huiyun Feng, "If Not Soft Balancing, Then What? Reconsidering Soft Balancing and U.S. Policy Toward China", *Security Studies*, Vol.17, No.2, 2008, s.363-395.

[640] Kai He ve Huiyun Feng, "If Not Soft Balancing, Then What? Reconsidering Soft Balancing and U.S. Policy Toward China", *Security Studies*, Vol.17, No.2, 2008, s.363-395.

[641]Weiqing Song, "Feeling Safe, Being Strong: China's Strategy of Soft Balancing Through the Shanghai Cooperation Organization", *International Politics*, Vol.50, No.5, 2013, s.664–685.

(ii) Uluslararası normları desteklemek ve (iii) kendilerinin yanında yer alan destekçiler kazanmak. [642]

5.3.3.3. Ortabüyüklükte Güçler, Süper Güçler ve İttifak İlişkileri

Soğuk Savaş sonrasında orta büyüklükteki güçler iki dış politika opsiyonuna bir arada sahiptirler: Kimi durumlarda domine edici gücün yanında yer alabilmekte kimi durumlarda ise ona muhalefet edebilmektedirler.[643] Bununla birlikte Amerikan Sovyet geriliminin sona ermesiyle şekillenen yeni parametreler, Soğuk Savaş Sonrası dünyada orta büyüklükteki devletler için yeni alanların açılmasına yol açmıştır.[644] Orta büyüklükte devletler baskın güçlerle bire bir aynı tarafta yer alabilecekleri ve koalisyonlar kurabilecekleri gibi kimi durumlarda uluslararası ilişkilerin baskın güçleri bu ülkelerle karşı karşıya da gelebilmektedirler.[645] Bununla birlikte genellikle revizyonist olarak kabul edilmeyen orta büyüklükte güçler hegemonik sistemin bir parçası olma eğilimindedirler.[646] Bu bağlamda küresel sistemin parçası olan tüm aktörler için istikrarın küresel bir hegemondan geçtiği fikri hakimdir.[647] Yine Krasner ve Gilpin gibi isimler bu bağlamda hegemonik istikrar teorisinin anlamlandırılmasında önemli çalışmalara imza atmıştır.[648] Kısacası büyük güçlerin sağladığı düzen küçük devletler içinde anarşiye göre daha tercih edilebilir bir pozisyondur.[649]

---

[642]Weiqing Song, "Feeling Safe, Being Strong: China's Strategy of Soft Balancing Through the Shanghai Cooperation Organization", *International Politics*, Vol.50, No.5, 2013, s.670-671.

[643]Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richord Nossal, *Relocating Middle Powers*: Australia and Canada in a Changing World Order, Vancouver: UBC Press, 1993, s.24; Andrew F Cooper, "Squeezed or Revitalised? Middle Powers, the G20 and the Evolution of Global Governance", *Third World Quarterly*, Vol.34, No.6, 2013, s.964.

[644] Bernard Jr Prosper, "Canada and Human Security: From the Axworthy Doctrine to Middle Power Internationalism", *American Review of Canadian Studies*, Vol.36, No.2, 2006, s.256.

[645]Andrew F. Cooper, "Stretching the Model of "Coalitions of the Willing", Andrew F. Cooper, Brian Hocking ve William Maley (der.), *Global Governance and Diplomacy: Worlds Apart?*, Basingstoke: Palgrave, 2008.

[646]Robert W. Cox, "Middle Powermanship, Japan, and Future World Order", Robert W. Cox ve Timothy J. Sinclair(der.), *Approaches to World Order*, Cambridge: Cambridge University Press, 1989, s.241-275; Mark Neufeld, "Hegemony and Foreign Policy Analysis: The Case of Canada as Middle Power", *Studies in Political Economy*, Vol.48, Autumn 1995, s. 7-29.

[647] Hegemonik istikrar konusunu dile getiren ilk çalışmalardan biri Charles Kindleberger, *The World in Depression 1929-1939*, Berkeley: University of California Press, 1986. Orta büyüklükte güçleri satüko yanlısı olarak değerlendiren bir çalışma için bkz. Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006, s.79.

[648]Robert Gilpin, *War and Change in World Politics*, Cambridge: Cambridge University Press, 1981; Stephen D. Krasner, "State Power and the Structure of International Trade", *World Politics*, Vol.28, No.3, 1976, s.317-347. Realist gelenekte bu çalışmaların yerine özel bir vurgu yapan bir değerlendirme

Bunun yanında süper güçlerin dışındaki ülkelerin genellikle çok taraflı uluslararası mekanizmaların destekçileri olduğu ifade edilebilecektir. Bu çerçevede Melakopides'in teorize ettiği *pragmatik idealizm* orta büyüklükte devletlerin izledikleri bir strateji olarak ortaya çıkar.[650] Pragmatik idealizm realizm ve idealizm arasında orta bir noktada durmaktadır. Pragmatik idealistler realist kuramcılardan kimi noktalarda ayrılmakta kolektif kimi önlemlerin altını çizmekte -özellikle Kanada örneğinde olduğu gibi- "ekonomik ve politik istikrarı" tesis edecek uluslararası mekanizmaların ve çok taraflı girişimlere vurgu yapmaktadırlar. [651] Yine orta büyüklükte güçlerin çok taraflılığı kendi ulusal çıkarlarını maksimize etmeye dönük bir strateji olarak kullandıkları vurgulanmaktadır.[652] Bu bağlamda uluslararası örgütler yoluyla geliştirdikleri işbirlikleri veya kendi aralarında kurdukları koalisyonlar yoluyla orta büyüklükte güçler uluslararası sistemde görünürlük kazanmaktadırlar.[653] Özellikle orta büyüklükte benzer fikirli ülkeler (*like-minded states*) çok taraflılığın temellerini atmakta ve Birleşmiş Milletler sistemini kullanarak uluslararası sistemde etkinlik sağlamaktadırlar. [654]

5.3.3.4. Kimlikler ve Ortabüyüklükte Güçler

Ortabüyüklükte güçler pek çok açıdan uluslararası sistemin kısıtlarıyla bağlıdır. Bu anlamda ortabüyüklükte güçlerin sistem kurucu veya bozucu ülkeler olduğunu ifade etmek mümkün değildir. Buna karşın - yukarıda ayrıntılarıyla ortaya konulduğu gibi- ortabüyüklükte güçler farklı stratejiler kullanarak uluslararası politika da etkinlik

---

için bkz. Ronald M. Behringer, *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied US Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, 2012, s.1

649 Cranfort Pratt, "Middle Power Internationalism and Global Poverty", Cranfort Pratt (der.), *Middle Power Internationalism: The North-South Dimension*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 1990, s.12; Mehmet Özkan, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol.11, No.1, 2006, s.79.

650 Costas Melakopides, *Pragmatic Idealism: Canadian Foreign Policy, 1945-1995*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 1998.

651 Costas Melakopides, *Pragmatic Idealism: Canadian Foreign Policy, 1945-1995*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 1998, s.6-7.

652Cranfort Pratt, "Middle Power Internationalism and Global Poverty", Cranfort Pratt (der.), *Middle Power Internationalism: The North-South Dimension*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 1990, s.151.

653Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richord Nossal, *Relocating Middle Powers: Australia and Canada in a Changing World Order*, Vancouver: UBC Press, 1993, s.116-117; David A. Cooper, "Challenging Contemporary Notions of Middle Power Influence: Implications of the Proliferation Security Initiative for ''Middle Power Theory'', *Foreign Policy Analysis*, Vol.7, No.3, 2011, s.321.

654Richard Higgott, ''Issues, Institutions and Middle-power Diplomacy: Action and Agendas in the Post-Cold War Era'', Andrew F. Cooper (der.), *Niche Diplomacy: Middle Powers after the Cold War*, London: Macmillan, 1997, s.25-45; James Reed, "Why is the USA not a Like-Minded Country? Some Structural Notes and Historical Considerations", Andrew F. Cooper, John English ve Ramesh Thakur (der.), *Enhancing Global Governance: Towards a New Diplomacy?*, Tokyo& New York: United Nations University, 2002, s.64.

kazanmaya çalışabilmektedir. Bu stratejiler arasında ikili ve çoklu ittifaklar, uluslararası örgütlere üyelikler, normatif değerlerlerin savunuculuğunun üstlenilmesi sayılabilir. Bunun yanı sıra pek çok orta büyüklükte güç yumuşak güç araçlarını kullanmaya daha meyilli olabildiğinin altı sıklıkla çizilmiştir. Orta büyüklükte güçlere atfedilen tüm bu niteliklere karşın söz konusu ülkelerin sistemik kısıtlar karşısındaki pozisyonları kimi diğer faktörlere de bağlıdır.

Bununla birlikte orta büyüklükte güçlerin nasıl politikalar izleyecekleri sistemik kısıtlara boyun eğererek uluslararası sistemin pasif izleyicileri mi yoksa daha etkin bir politika izleyerek uluslararasıcı bir çizgiye mi kayacağı büyük ölçüde konu edinilen ülkenin iç politikası ve özgül kimliğiyle ilgilidir.[655] Orta büyüklükte güç olgusuna yönelik ortaya konulmaya çalışılan tüm objektif değerlendirmelere karşın orta büyüklükte güç olgusunun bizatihi devletlerin kendilerine yönelik değerlendirmeleriyle ilgili olduğu bir bakıma öz kimliklendirme girişimi olarak okunması gerektiği genellikle kabul görmektedir.[656]

Orta büyüklükte güçlerin hegemon güç ile ortak bir strateji mi izlediği yoksa hegemona farklı şekillerde meydan okumaya eğilimli mi olduğu sorusu ilgili ülkenin iç politikasından bağımsız düşünülemez. Zira bir takım orta büyüklükte devletler hegemon gücü destekleyici bir politika izleyebilecek iken diğerleri hegemon güç ile çelişen bir siyaset yoluna gidebilmektedir.[657] Bölgesel hegemona yönelik orta büyüklükte güçler hegemonun yanında olabileceği gibi karşısında da yer alabilir.[658]

Bu kapsamda orta büyüklükte ülkelerin dış politik eylemlerine yönelik genel-geçer bir model üretmeye dönük bir determinizmden uzak durulması gerektiği açıktır. Bu nedenledir ki, ülkeden ülkeye değişkenlik gösteren kimlik unsuru orta büyüklükte güçlerin aktivizmini (veya pasifizmini) anlamlandıracak önemli bir çerçeve

---

[655] Bu bağlamda kimlik ve orta büyüklükte güçleri bir araya getiren yenilikçi bir perspektif için bkz. Mehmet Özkan, *Foreign Policy after Tahrir Revolution: (Re)-Defining the Role of Egypt in the Middle East*, Lap Lambert Academic Publishing, 2011.

[656] Kimlik bağlamlı analizler için bkz. Joon-Woo Park, Don Keyser, Gi-Wook Shin (der.), Asia's Middle Powers?: The Identity and Regional Policy of South Korea and Vietnam, Asia-Pacific Research Center, 2013(tam metne bak) ; Leif-Eric Easley, Middle Power National Identity? South Korea and Vietnam in US–China Geopolitics, *Pacific Focus*, Vol. XXVII, No. 3 (December 2012), ss. 421–442.

[657] Young Jong Choi, South Korea's Regional Strategy And Middle Power Activism, *The Journal of East Asian Affairs*, Vol. 23, No. 1 (Spring/Summer 2009), s.55.

[658] Bu konuda oyun modeli temelinde bir analiz için David R. Mares, Middle Powers under Regional Hegemony: To Challenge or Acquiesce in Hegemonic Enforcement International Studies Quarterly, Vol. 32, No. 4, (Dec., 1988), ss. 453-471

sunmaktadır. Bu kapsamda neoklasik realistlerin de vurguladığı kimlik parametresinin dış politikanın analizlere dâhil edilmesi önem taşımaktadır.

5.5.Neoklasik Realizm ve Dış Politikanın İç Politik Belirleyicileri:

Realizm uzun yıllardır disiplin içerisinde hegemonyasını ilan etmiş olsa da[659]aynı zamanda sert eleştirilerin hedefindedir. [660] Bu eleştirilerin bir kısmı eleştirel ve post-pozitivist yaklaşımlarca dile getirilmiş[661], bir kısmı ise yine realist paradigmanın içinden daha yapıcı bir perspektifle ortaya konulmuştur.[662] Özellikle Soğuk Savaş sonrası dünyada realizmin sorgulandığı ve akademide prestij kaybettiğine tanıklık edildiği sıklıkla dillendirilen bir iddiadır.[663] Ancak bununla birlikte realist kuramın yıllar içerisinde kabuk değiştirdiği ve uluslararası politikanın hızlı dönüşümüne ayak uydurduğunun altı çizilmelidir. Yukarıda da değinildiği gibi neoklasik realizm neoralizmin aksine daha kuşatıcı bir çerçeve çizmektedir. Bu anlamda realizmin revizyonu herşeyden önce kara kutu (*black box*) olarak değerlendirilen devletin ve iç politikanın analizlere dahil edilmesini gerekli kılmaktadır.[664]

Her şeyden önce bugün dış politika analizi gerek aktör gerekse de sistem düzeyinde bir incelemeyi zorunlu hale getirmektedir. Bu bağlamda dış politika yapımının "iki aşamalı bir oyun" olduğundan hareketle gerek uluslararası gerekse de ulusal analiz düzeyini incelemelerine dâhil etmektedirler.[665] Neoklasik realistler bu bağlamda özellikle klasik realistlerin temel metinlerini yeniden gözden geçirme ihtiyacı hissetmişlerdir.[666] Bu çerçevede neorealistlerin sistemik holizminin açıklayamadığı

---

[659] Jim George, "Understanding International Relations after the Cold War: Probing beyond the Realist Legacy", Michael J. Shapiro ve Hayward R. Alker(der.), *Boundaries: Challenging Global Flows, Territorial Identities*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996, s.42-45.

[660]John Mearsheimer, "E. H. Carr vs Idealism: The Battle Rages on", *International Relations*, Vol. 19, No.2, 2005, s. 139-152.

[661] David Campbell, *Writing Security*, Manchester: Manchester University Press, 1992; Richard K. Ashley, "The Poverty of Neorealism", *International Organization*, Vol. 38, No. 2, Spring 1984, s. 225-286.

[662]Konuyla ilgili önemli bir edisyon için bkz. Benjamin Frankel, *Realism: Restatements and Renewal*, New York: Frank Cass & Co. Ltd., 1996.

[663] Charles W. Kegley, "The Neoidealist Moment in International Studies? Realist Myths and the New International Realities: ISA Presidential Address March 27, 1993 Acapulco, Mexico", *International Studies Quarterly*, Vol. 37, No. 2, Jun. 1993, s.131-146.

[664]Bernard I. Finel, "Black Box or Pandora's Box: State Level Variables and Progressivity in Realist Research Programs", *Security Studies*, Vol.11, No.2, 2001, s.187-227.

[665]Robert Putnam, "Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of Two-Level Games", *International Organization*, Vol. 42, No.3, 1998, s.427-460.

[666]Adam Quinn, "Kenneth Waltz, Adam Smith and the Limits of Science: Hard Choices for Neoclassical Realism", *International Politics*, Vol. 50, 2, 2013, s.159-182

hususlar aktör merkezli özgünlükler dikkate alarak çözmeye çalışmaktadırlar.[667] Kuşkusuz hangi durumda hangi stratejinin tercih edileceği, izlenecek stratejide öncelikli hedefin kim olduğu gibi kimi noktaların açıklığa kavuşturulmasında iç politikanın unsurları kimlikler, normlar etkili olacaktır. Başta da ifade edildiği gibi neoklasik realizm sistemsel kısıtların yanında iç politik aktörlere ve aktörlerin perspektiflerine özel bir önem atfetmektedir.[668]

5.5.1.Kimlikler ve Normlar: Güç, Strateji ve Ötesi

Kuşkusuz devletlerin kimliklere sahip olması tümüyle çıkarlarını bir kenara bıraktıkları anlamına gelmemektedir. Hatta farklı kimlikler arasında yapılacak tercihlerde yine bir ölçüde seçilen kimliklerin çıkarlarla ne ölçüde uyuştuğuyla ilişkilendirilebilmektedir.[669] Yine konuyla ilişkili bir diğer değerlendirme normlar ve güç arasındaki ilişkiye yöneliktir. Normların ortaya çıkışının güç ilişkilerinden bağımsız olmadığı vurgusu oldukça eskidir.[670] Miyashita'nın ortaya koyduğu gibi "güç ve çıkarlar her şeyi açıklayamasa da belirli normların nasıl ortaya çıktığını ve siyasa yapımına tesir edecek biçimde devam ettiğini açıklar"[671] Yine Miyashita'nın altını çizdiği gibi "…Normlar tarihsel olayların olduğu kadar politikaların da ürünüdür. Bu nedenle onlar [normlar] güç ve çıkarlar tartışmasından koparılamaz".[672] Burada akılda tutulması gereken önemli ayrıntı gücün zorlayıcı yanının ötesinde formel veya informel kurumlar vasıtasıyla difüze olduğudur. [673] Bu çerçevede kurumlara kaynaklık eden normlar stratejik amaçlarla kullanılabilmektedir.[674] Konstrüktivist kuramın güç olgusuna yönelik

---

[667]Randall L. Schweller, "Unanswered Threats: A Neoclassical Realist Theory of Underbalancing", *International Security*, Vol. 29, No. 2, Fall 2004, s.164.
[668]Rose Gideon, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics*, Vol.51, No.1, 1998, s.168.
[669]Marc Lynch, "Jordan's Identity and Interests", Shibley Telhami ve Micheal Barnett (der.), *Identity and Foreign Policy in the Middle East*, Newyork: Cornell University Press, 2002, s.27
[670] Werner Levi, "The Relative Irrelevance of Moral Norms in International Politics", *Social Forces*, Vol. 44, No. 2, Dec. 1965, s.226-233.
[671]Akitoshi Miyashita, "Where Do Norms Come From? Foundations of Japan's Postwar Pacifism", Yoichiro Sato ve Keiko Hirata (der.), *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy*, New York: Palgrave Macmillan, 2008, s.29.
[672]Akitoshi Miyashita, "Where Do Norms Come From? Foundations of Japan's Postwar Pacifism", Yoichiro Sato ve Keiko Hirata (der.), *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy*, New York: Palgrave Macmillan, 2008, s.27.
[673] Michael Barnett ve Raymond Duvall, *"Power in International Politics",* International Organization, Vol. 59, No. 1, Winter, 2005, s.39-75
[674]Ian Hurd, "The Strategic Use of Liberal Internationalism: Libya and the UN Sanctions, 1992–2003", *International Organization*, Vol.59, No.3, 2005, s. 495-526.

sessizliği ise güç olgusunun merkezi bir konuma sahip olduğu bir diğer teorik yaklaşım olan realizm ile gerçekleştireceği ortaklıkla çözüme kavuşabilecektir.[675]

5.5.2. Güç ve Kimlik Sentezine Doğru: Stratejik Kültür

Devletlerarası güç mücadelesi kadar kültür de stratejinin belirlenmesinde büyük önem taşımaktadır. [676]Bu yaklaşımla paralel konstrüktivist anlayış ile realizm arasındaki köprüyü kurabilecek yegâne yaklaşım stratejik kültürdür.[677] Norm merkezli ve çıkar merkezli kuramlar her ne kadar uyuşmaz olarak telakki edilse de norm ve çıkarların uyuşması mümkündür.

Stratejik kültür en basit anlatımıyla aktörlerin stratejik tercihlerini sınırlayan idealar bütünü olarak tanımlanabilir.[678] Kimin dost kimin düşman olduğu dost ve düşmalara karşı barışçıl mı savaşkan mı stratejisi izlenmesi gerektiği gibi temel kararlar stratejik kültür ile ilişkilendirilmektedir.[679] Nitekim kimi kaynaklar kültürün içerisine işlemiş ve bir parçası olmuş reel politik bir akıldan bahsetmektedir.[680] Wendt'in de kabul ettiği gibi tarihsel doku sosyal konstrüktivizm için önem taşımaktadır.[681] Zira tarihsel pek çok done topluma, toplumdan da elitlere yansımaktadır.[682] Güvenlik merkezinde konstrüktivizme yaklaşıldığında Wendt, aktörlerin "geçmiş etkileşimlerinin (*past interactions*)" ve devletlerin ortak tarihsel paylaşımların realist güvenlik ikilemini aşabileceğinin altını çizer.[683] Kısacası devletler açısından sahip oldukları kültür stratejik hamlelerine ve tercihlerine yön verebilmektedir. Bu anlamda devletlerin rasyonel

---

[675]John Glenn, "Realism versus Strategic Culture: Competition and Collaboration?", *International Studies Review*, Vol.11, 2009, s. 523-551.

[676]Colin Dueck, "Realism, Culture and Grand Strategy: Explaining America's Peculiar Path to World Power", *Security Studies*, Vol. 14, No. 2, April–June 2005, s. 195-231.

[677] John Glenn, "Realism versus Strategic Culture: Competition and Collaboration?", *International Studies Review*, Vol.11, No.3, 2009, s.523-551.

[678] Alastair Iain Johnston, *Cultural Realism: Strategic Culture and Grand Strategy in Chinese History*, Princeton: Princeton University Press, 1995, s. 1.

[679] A.I. Johnston, 'Thinking about Strategic Culture', *International Security*, 19(4), Spring 1995, pp. 32–64

[680] Alastair Iain Johnston,"Cultural Realism and Strategy in Maoist China", Peter Katzenstein (der.), *The Culture of National Security, Norms and Identity in World Politics*, NewYork: Columbia University Press, 1996, s. 216-270.

[681]Alexander Wendt, "Constructing International Politics", *International Security*, Vol. 20, No. 1, Summer 1995, s. 77. Tarihi konstrüktivist bir okuma için bkz. Christian Reus-Smit, "Reading History through Constructivist Eyes", *Millennium: Journal of International Studies*, Vol.37, No.2, 2008, s. 395-414.

[682] Jack Snyder, *The Soviet Strategic Culture: Implications for Nuclear Options*, Santa Monica: Rand Corporation, 1977, s. 8.

[683] Alexander Wendt, "Constructing International Politics", *International Security*, Vol. 20, No. 1, Summer 1995, s. 77

stratejileri "tarih dışı" ve "kültür dışı" bir bağlamda düşünülemez.[684] Bu nedenledir ki güç ve çıkarların nasıl kullanılacağı tarihsel tecrübelerin dayattığı koşullardan bağımsız değildir Kısacası stratejik kültür çalışmaları devletlerin güç arayışını yadsımaz. Ancak bu güç arayışının mahiyeti kültürden bağımsız düşünülmemektedir. Devletler güç arayışlarını yerleşmiş tarihsel ve sosyolojik kimi kısıtlar altında sürdürebilir.

5.5.3. İç Politika, Kimlikler ve Dengeleme Davranışları

Yukarıda da değinildiği gibi neoklasik realistler, neorealistlerden farklı olarak iç politikanın ve iç politikanın bir yansıması olarak kimliklerin güç politikasının alacağı şekli tanzim edeceğini iddia etmektedir. Bu kapsamda yeni bir kuramsal yaklaşım olarak neoklasik realizm büyük ölçüde neorealizmin *determinizminin* de önüne geçmektedir Devletlerin gerek güç ve güvenlik çerçevesinde tehdit algılarının nasıl şekillendiği ve bu tehditlere nasıl cevap vermesi gerektiği konusunda iç politikadan mülhem kimliklerin mahiyeti önemli bir rol oynar.

Bu bağlamda Uluslararası sistemin kısıtlarının yanında karar vericiler açısından iç politik dengelerin etkin roller oynayabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu nedenledir ki kapsayıcı bir analiz için iç politikanın kendine özgü düşünsel kısıtlarının da tıpkı neorealist materyal yapısal kısıtlar gibi dikkate alınması gereklidir.[685] Ayrıca dış politikanın iç politik kazançlara tahvil edilmeye çalışılması sıklıkla rastlanan bir durumdur. Nitekim iç politik kaygılar pek çok açıdan dış politikayı şekillendirmektedir. Bu çerçevede başta kamuoyu duyarlılıkları olmak üzere pek çok husus dış politika analizinde dikkate alınmak durumundadır. [686]

Her şeyden önce neoklasikler neorealizm için kaçınılmaz olan dengeleme stratejisine alternatifler önermektedirler.[687] Devletler neoklasik realistlere göre iç politika süzgecinden geçirerek tehditler karşısında Waltzian güç dengesinden, hareketsiz kalma (*inaction*) veya arkasına sıralanmaya (*bandwagoning*) kadar uzanan farklı stratejiler arasından birini tercih edebilmektedir. Bu çerçevede genellikle küçük

---

[684]John Glenn, "Realism versus Strategic Culture: Competition and Collaboration?", *International Studies Review*, Vol.11, No.3, 2009, s.533.
[685]Michael C. Desch, "Culture Clash: Assessing the Importance of Ideas in Security Studies", *International Security*, Vol. 23, No. 1, Summer 1998, s.156.
[686] Thomas Risse-Kappen, "Public Opinion, Domestic Structure, and Foreign Policy in Liberal Democracies", *World Politics*, Vol. 43, No. 4, Jul. 1991, s. 479-512.
[687]Randall L. Schweller, "Unanswered Threats: A Neoclassical Realist Theory of Underbalancing", *International Security*, Vol.29, No.2, Fall 2004, s.164.

devletlerin arkasına sıralanma (*buckpassing*) yöntemini izleyeceğine ilişkin önermeye karşın küçük devletlerin sıralanma veya dengeleme davranışları büyük ölçüde iç politik kararların sonucunda şekillenmektedir.[688] Neoklasik realistlerin de sıklıkla vurgu yaptıkları uluslararası sistemik kısıtlara karşın devletlerin politikaları iç politik özgünlükler nedeniyle çeşitlilik gösterebilir.[689] Zira elitler dengelemenin alternatif yöntemlere göre maliyetini dikkate alarak bir değerlendirme yapmaktadırlar.[690]

Çizilen bu çerçevede diplomasi iç politik ve dış politik aşamalara sahip iki aşamalı bir oyun olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenledir ki dış politika çıktıları iç politik kararlardan bağımsız düşünülmemiştir.[691] Bu anlamda neoklasik realizm çerçevesinde değerlendirilebilecek farklı çalışmalar iç ve dış politikayı bir araya getirmeye gayret etmiştir. Bu çerçevede stratejik kültür- neorealizm ortaklığı[692] veya konstrüktivizm-neoklasik realizm[693] ortaklığına dikkat çeken metinleri burada sunulan çalışmanın kuramsal öncülleri olarak değerlendirmek mümkündür.

---

[688] Giorg Gvalia, David Siroky, Bidzina Lebanidze ve Zurab Iashvili, "Thinking Outside the Bloc: Explaining the Foreign Policies of Small States", *Security Studies*, Vol.22, No.1, 2013, s.98-131.

[689]Randall L. Schweller, "Unanswered Threats: A Neoclassical Realist Theory of Underbalancing", *International Security*, Vol.29, No.2, Fall 2004, s.164.

[690]Randall L. Schweller, "Unanswered Threats: A Neoclassical Realist Theory of Underbalancing", *International Security*, Vol.29, No.2, Fall 2004, s.164-166.

[691] Robert Putnam, "Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of *Two-Level* Games", International Organizations, Vol.42, No.3, 1988, s.427-460.

[692]John Glenn, "Realism versus Strategic Culture: Competition and Collaboration?", *International Studies Review*, Vol.11, No.3, 2009, s.524-531.

[693]Konstrüktivizm ve Neoklasik realizm arasında denge arayan çalışmalar için bkz. Jennifer Sterling-Folker, "Realist Theorizing as Tradition: Forward Is As Forward Does", Annette Freyberg-Inan, Ewan Harrison ve Patrick James (der.), *Rethinking Realism in International Relations: Between Tradition and Innovation*, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2009; Jennifer Sterling-Folker, "Neoclassical Realism and Identity: Peril Despite Profit Across the Taiwan Straits", Steven Lobell, Norrin M. Ripsman ve Jeffrey Taliaferro(der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

6.İNSAN GÜVENLİĞİ VE KONSTRÜKTİVİST KURAMIN REALİST ELEŞTİRİSİ

İnsan güvenliği merkezli diplomasiyi moral bir bağlamda ele alan konstrüktivistler, kültür, kimlik ve normları altını çizmekte iken, realizm güç ve çıkar merkezinde bir okuma yapmaktadır. Öte yandan Uluslararası İlişkileri güç ve çıkar ekseninde okuyan ana akım realist kuram, güvenlik olgusunu oldukça sınırlı bir çerçevede ele almış ve ulusal güvenliği merkeze koyarak dış politikayı açıklama eğiliminde olmuştur. Bununla birlikte güç olgusuna yönelik realist kuram içerisinde farklı kavramlaştırmalardan bahsetmek mümkündür. Farklı güç kapasitelerine sahip ülkeler açısından güvenlik politikasının aldığı şekilde değişmektedir. Bu bağlamda uluslararası sistemi topyekün değiştirme kapasitesine sahip olmayan ve genellikle mevcut statükodan faydalanan orta büyüklükte güçler için insan güvenliği merkezli diplomasi uluslararası politikada bir etki ve prestij aracına dönüşebilmektedir. Komşularını etkilemek ve yanına çekmek, uluslararası örgütlerin gücünü arkasına alarak ve belirli normların altını çizerek statü elde etmeye çalışmak genellikle devletlerin dış politika opsiyonlarına yön veren *yumuşak dengeleme* stratejileri arasında değerlendirilebilmektedir. [694] Bu düzlemde uluslararası veya bölgesel kısıtlarla karşı karşıya olan orta büyüklükte ülkeler için insan güvenliği merkezli diplomasi elverişli bir dış politika opsiyonu olarak ortaya çıkmaktadır. Zira orta büyüklükte güçler norm inşası ve benzer mahiyetteki ülkelerle oluşturduğu koalisyonlar vasıtasıyla uluslararası sistemde etkinlik göstermeye çalışmaktadırlar.[695]

Güç hiyerarşisi çerçevesinde yapılan analizler özellikle orta büyüklükte güçler için güvenliğin ulusal güvenliğin ötesine uzanacak anlamlara sahip olabildiğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede her şeyden önce insan güvenliği söylemi özellikle stereotipik örnekler olarak değerlendirilebilecek Kanada, Norveç gibi "orta büyüklükte" ülkelerin çıkarlarına hizmet etmektedir.[696] İlk bakışta normatif kaygılarla benimsendiği düşünülebilecek insan güvenliği merkezli diplomasinin çeşitli kısıtlar ve beklentiler

[694]Weiqing Song, "Feeling Safe, Being Strong: China's Strategy of Soft Balancing through the Shanghai Cooperation Organization", *International Politics*, Vol. 50, No.5, 2013, s.670-671.
[695]David A. Cooper, "Challenging Contemporary Notions of Middle Power Influence: Implications of the Proliferation Security Initiative for ''Middle Power Theory'', *Foreign Policy Analysis*, Vol.7, No.3, 2011, s.321.
[696] Peter H. Liotta ve Taylor Owen, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, Vol. 7, No.1, Winter/Spring 2006, s.41-42.

sonucu stratejik bir işlev kazandığı görülebilmektedir. Astri Suhrke'nin oldukça açık bir biçimde ifade ettiği gibi insan güvenliği her şeyden önce ülkelerin "uluslararası arenada kendi statülerini ve etkilerini güçlendirmelerini sağlayacak faydalı bir kavram" niteliğindedir.[697].Yine Der Westhuizen, orta büyüklükteki ülkelerin moral politikalarının çıkar odaklı olduğu ve genellikle devletlere yönelen kimi eleştirilerin önüne geçilmesine ve toplumsal destek kazanılmasına imkan tanıyacak bir söylem işlevi gördüğünü ayrıntılarıyla ortaya koymaktadır.[698]Kısacası orta büyüklükte ülkeler açısından insan güvenliği her şeyden önce devletlere söylemsel bir alan açmaktadır. Japonya ve Kanada'nın da dâhil olduğu orta büyüklükte güçlerin dış politikalarında insan güvenliği söyleminin etkin bir şekilde kullanılmasına karşın, pek çok durumda söz konusu söylemlerin başarılı bir biçimde eylemlere dönüşmediği ortaya konmuştur.[699]

[697] Astri Suhrke, "Human Security and the Interests of States", *Security Dialogue,* Vol.30, No.3,1999, s.267.
[698]Janis Van Der Westhuizen, "South Africa's Emergence as a Middle Power", *Third World Quarterly,* Vol.19, No.3, 1998, s.435-455.
[699] Asteris Huliaras ve Nikolaos Tzifakis, "Contextual Approaches to Human Securitypan in the Balkans", *International Journal,* Vol.62, No.3, Summer 2007, s.560.

V. BÖLÜM

1.JAPON DIŞ POLİTİKASI, GÜVENLİK ALGISI VE İNSAN GÜVENLİĞİ

Japon diplomasisinde insan güvenliği özellikle 1990'lı yıllardan itibaren gözle görünür hale gelmiştir. Kuşkusuz Soğuk Savaşın sona ermesi ve Asya'da ortaya çıkan yeni küresel tehditler Japonya'nın güvenliğe yönelik bakış açısını şekillendirmiştir. Bir başka deyişle değişen güvenlik çevresi Japonya'nın güvenlik politikalarına da yön vermiş, Japon karar vericiler nezdinde insan güvenliğini geçerli bir diplomatik araca dönüştürmüştür. Güvenlik çevresinin dönüşümünün ülkeler nezdinde yarattığı değişim baskısının yanısıra Japonya örneğinde kimi özgül koşulların da Japonya'nın insan güvenliği politikasında belirleyici olduğunun altı çizilebilecektir. Bu çerçevede Japonya açısından iki önemli parametre insan güvenliği politikaları açısından belirleyici olmuştur. Bunlardan ilki, II. Dünya Savaşını izleyen yıllarda iç politikada askeri güç kullanımını reddeden ve sivil bir güç olarak değerlendirilen Japonya'nın insan güvenliği temelli bir politikayı pek çok açından avantajlı ve tercih edilebilir bulmasıdır. Diplomasisini askeri tehdit ve misilleme politikası üzerine kurmayan ve bu bağlamda silahlanmayı tercih etmeyen Japonya açısından insan güvenliği yaklaşımı oldukça sınırlı dış politika opsiyonlarından biri ve en elverişlisi olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda insan güvenliği temelli diplomasi bir *kimlik* politikasının parçası olarak düşünülmelidir. İkinci olarak insan güvenliği Japonya açısından jeostratejik bir öneme de haizdir. İnsan güvenliği temelli diplomasi Soğuk Savaş sonrasında Çin'in yükselişine ve bununla bağlantılı olarak ABD ile ilişkilerin sürdürülmesi için kritik bir öneme sahip olmuştur. Japonya benimsediği insan güvenliği siyasetinin bir parçası olarak barışı koruma ve dış yardım politikalarını ön plana çıkarmıştır. İnsan güvenliği politikalarının hayata geçirildiği bu iki araç sayesinde hem II. Dünya Savaşı sonrasından bugüne kadar uzanan süreçte en güçlü müttefiği olan ABD'nin bölgesel güvenlik maliyetini azaltarak onu yanında tutmuş hem de yükselen Çin karşısında yalnızca Amerika'nın değil diğer bölge ülkelerinin desteğini kazanmıştır. Bu anlamda insan güvenliği temelli diplomasi Çin karşısında bir *güç* dengesi stratejisinin parçası olarak değerlendirilmelidir. Kısacası Japonya'nın insan güvenliği politikası Japonya açısından hem anayasal bir zorunluluk olarak değerlendirilen antimilitarizm ile uyumludur hem de yükselen Çin karşısında

gerek barışı koruma operasyonları gerekse de dış yardım minvalinde ABD ve kimi bölge ülkelerinin desteğini sağlamaya yönelik stratejik bir gerekliliğin ürünüdür. Bir başka deyişle insan güvenliği politikası bir yandan değerler temelinde ve iç politika düzleminde, aynı zamanda da uluslararası sistemin kısıtların ve güç politikasının bir yansıması olarak ortak bir çerçevede okunmalıdır. Bu bağlamda Japonya'nın insan güvenliği temelli politikası farklı analiz düzeylerini ve dolayısıyla -iç ve sistemik değişkenleri kapsayıcı biçimde analiz imkânı tanıyan neoklasik realist bir okuma çerçevesinde anlamlandırılmaya çalışılacaktır.

2. TARİHSEL ARKAPLAN VE JAPON DIŞ POLİTİKASININ DÖNÜŞÜMÜ

Japonya dış politikasını pek çok açıdan iç politik ve sistemik gelişmeler neticesinde şekillendirmiştir. Bu kapsamda Japonya için beş önemli tarihsel kavşaktan behsetmek doğru olacaktır: [700] Bunlar (i) 19.yüzyılın ortasından itibaren Çin merkezli uluslararası sistemin yerini Batı merkezli sistemin alması (ii) I. Dünya Savaşı sonrasında emperyalist sistemin yerine özellikle -1921-1922 Washington konferası sonrası- Amerikan sisteminin kurulması (iii) 1930 sonrası Japonya'nın Amerikan merkezli sistemin parçalanması ve Japonya'nın kendi otonom düzenini inşa etme çabaları (iv) II. Dünya Savaşı sonrası Japonya'nın mağlubiyeti ve Amerikan merkezli liberal sistemin dizayn edilmesi ve (v) Soğuk Savaş'ın sonrası dönem olarak sıralanabilir.[701]

Kuşkusuz modern Japonya'nın dış politikasına uzun yıllar şekil veren en kritik kırılma II. Dünya Savaşı sonrası Japonya'nın mağlubiyeti ve Amerika'nın Japon dış politikası üzerindeki şekillendirici etkisidir. Amerika'nın Japonya üzerindeki etkisinin Soğuk Savaş esnasında ve sonrasında da sürdüğünü dile getirmek yanlış olmaz. Bununla birlikte özellikle Soğuk Savaş sonrasında, Sovyetlerin Uzak Asya'da bıraktığı boşluğu Çin doldurmuş ve uluslararası sistemde Amerika karşısında dengeleyici bir güç işlevini üstlenmiştir.[702] Bu nedenledir ki Japon dış politikasının doğru analizi ancak bu

[700] Kenneth B. Pyle, "Profound Forces in the Making of Modern Japan", *Journal of Japanese Studies*, Vol. 32, No. 2, Summer 2006, s. 393-418.
[701] Kenneth B. Pyle, "Profound Forces in the Making of Modern Japan", *Journal of Japanese Studies*, Vol. 32, No. 2, Summer 2006, s.398.
[702] G. John Ikenberry, "The Rise of China and the Future of the West: Can the Liberal System Survive?", *Foreign Affairs*, Vol 87, No.1, 2008, s.23-37.

iki küresel gücün -Amerika ve Çin'in- oynadıkları bölgesel rollerin doğru biçimde anlaşılmasıyla mümkün olacaktır.

2.1.Japonya'nın Dünyaya Açılımı: İzolasyonizmden Entegrasyona

Japonya'nın dış politikasının şekillenmesinde yukarıda sıralanan tüm tarihsel durakların her biri önemli aşamalar olarak yerini almıştır. Ancak Japonya'nın *en uzun yüzyılı* kuşkusuz 19.yüzyıldır.[703] Geçmişten bugüne uzanan süreçte 19.yüzyıl Japonya için kuşkusuz münhasır bir öneme sahiptir. Zira Japon gelecek yüzyıllarını etkileyecek öneme sahip iki ktirik kırılma da bu yüzyılda gerçekleşmiştir. 1853 yılında Amiral Perry'nin Japon topraklarına ayak basmasıyla beraber Japonya'nın dış dünyaya açılmak zorunda bırakılması ilk önemli gelişme olarak değerlendirilebilir. Amiral Perry'nin gelişi Japonya'nın zoraki entegrasyonunda önemli bir dönüm noktası olmuştur.[704] 1858 yılında ise Tokugawa hanedanlığı döneminde -Çinlilerin Afyon Savaşları sonrasında yaşadığı sürece benzer biçimde- Japonya ve ABD arasındaki ticari ilişkilerin başlatan ilk antlaşmaya imza atılmıştır.[705] Kuşkusuz yaşanan tüm bu gelişmeler, Japon tarihinde geri dönülmesi güç bir dizi olayı da tetiklemiştir. Zira Rusya ve İngiltere ile imzalanan benzer anlaşmalar, Japon topraklarından yargılanan yabancıların iç hukuk mekanizmalarının dışında tutulması gibi olaylar karşısında Tokugawa Hanedanlığı'nın yetersiz tutumu politik muhalefeti güçlendirmiş ve hanedanlığın sonunu getirmiştir.[706]

İkinci olarak, 1868 yılında Tokugawa Hanedanlığını yerini Meijilere bırakması ise Japonya'nın askeri, ekonomik ve sosyal anlamda yeniden yapılanışının başlangıcını teşkil etmiş ve 19 yüzyılda Japon tarihindeki bir diğer kırılma anı olarak kabul edilmiştir. Meiji restorasyonu bir taraftan feodal unsurların (daimyo¯)'ların merkezi

---

[703] Avrupa merkezli bir çerçevede en uzun yüzyıl olarak nitelendirilen19. Yüzyıla yönelik atıflar için bkz. Eric Hobsbawm, *The Age Of Revolution: Europe, 1789-1848*, Newyork: Vintage Books, 1962; Eric Hobsbawm, *The Age Of Capital: 1848-1875*, London: Weidenfeld and Nicolson, 1987; Eric Hobsbawm, *The Age Of Empire: 1875-1914*, New York: Pantheon Books, 1987.

[704] Birol Akgün ve Şaban H. Çalış, "Reluctant Giant: The Rise Of Japan And Its Role in The Post-Cold War Era", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol. VIII, No.1, March-May 2003, s.2; Chizuru Saeki, "The Perry Centennial Celebration: A Case Study in U.S.-Japanese Cultural Diplomacy", *International Social Science Review*, Vol. 80, No. 3/4, 2005, s.147; Peter J. Woolley, *Geography and Japan's Strategic Choices from Seclusion to Internationalization*, Washinghton: Potomac Books, 2005, s.44.

[705] Andrew Gordon, *A Modern History of Japan: From Tokugawa Times to the Present*, Oxford University Press, New York: Oxford, 2003, s.50.

[706] Kenneth G. Henshall, *A History of Japan: From Stone Age to Superpower*, 2nd edition, New York: Palgrave McMillan, 2004, s.68.

bir yönetim etrafında birleştirilmesi anlamına geliyor [707], diğer taraftan ise Japonya'nın kendisini bağlayan liman anlaşmasının (*treaty of port*) kısıtlarını aşmak ve Uzak Asya'da yeni bir emperyal bir güç olma amacını taşıyordu.[708] Daha geniş bir pencereden bakıldığında ise Japonya 19. yüzyılın ikinci yarısı Çin merkezli bir Asya'nın yerine kendisini merkeze alan yeni Pan-Asyacılık fikrinin güçlendiği bir dönemi yansıtmaktaydı.[709] Bununla birlikte paradoksal biçimde Japonya'nın Asya'nın bir parçası olmayı reddederek, onun mental sınırlarını aşmaya gayret etmesi de dikkat çekicidir. Zira Meiji döneminin temel felsefesi *Datsu-ANyu-Ou* yani Asya'dan çıkmak Avrupa'nın bir parçası olmak üzere kurulmuştur.[710] Meiji dönemine şekil veren tüm bu saikler Japonya'nın yeni yüzyılda bir güç merkezi olmak adına yayılmacı bir politika izlemesinde belirleyici olmuştur. Nitekim bu çerçevede Sino–Japon Savaşı (1894–95), Rus–Japon Savaşı (1904–05) ve 1910 yılında Kore'nin işgali Japonya'nın büyük devlet olma politikasının bir uzantısı olarak düşünülmelidir. [711] Tüm bu gelişmeler ışığında 20. yüzyılda askeri modernizasyonunu tamamlamış olan Japonya Asya'da başat bir güç olarak yerini aldığı ifade edilebilecektir. Bu yüzyılda Japonya, Kore ve Tayvan'ın yanı sıra bölgenin kadim emperyal gücü olan Çin üzerinde de uzun süreli bir kontrol sağlamıştır.[712]

2.2. Birinci Dünya Savaşı Sonrasında Japonya'nın Genişlemeci Politikası

Birinci Dünya Savaşı'nda Fransız- İngiliz ittifakının bir parçası olan Japonya, savaştan en az kayıpla ve Uzak Asya'da özellikle de Çin üzerinde hakimiyetini

---

[707] Andrew Gordon, *A Modern History of Japan: From Tokugawa Times to the Present*, Oxford University Press, New York: Oxford, 2003, s.63-64.

[708]William G. Beasley, *Japanese Imperialism, 1894-1945*, New York, Oxford University Press, 1987, s.6.

[709] Sven Saaler, "Pan-Asianism in Modern Japanese History: Overcoming the Nation, Creating a Region, Forging an Empire", Sven Saaler ve J. Victor Koschmann (der.), *Pan-Asianism in Modern Japanese History: Colonialism, Regionalism and Borders*, New York: Routledge, 2007, s.3-4.

[710]Kazuhiko Togo, *Japan's Foreign Policy, 1945-2003: The Quest for a Proactive Policy*, Leiden&Boston: Brill Academic Pub., 2005, s.5.

[711] Bert Edström, "The Yoshida Doctrine in Unchartered Waters", Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011, s.6.

[712] Utpal Vyas, *Soft Power in Japan–China Relations: State, Sub-state and Non-state Relations*, New York: Routlege, 2011, s.65-66. Tüm bunlara ek olarak 1905 Rus- Japon savaşı sonrası elde edilen kazanımlar için bkz. William G. Beasley, *Japanese Imperialism, 1894-1945*, New York, Oxford University Press, 1987, s.6.

arttıracak biçimde çıktı [713] Birinci Dünya Savaşının ardından Doğu Asya'da 1921-1922 yıllarında gerçekleştirilen Washington zirvesiyle Amerikan etkisinde "liberal prensipler" çerçevesinde yeni bir sistem şekillendirilmiştir.[714] Nitekim Japon iç politikasında da Taisho dönemi (1912-1926) demokratik bir yönetimin hâkim olduğu ve müteakip savaş ile beraber anılan erken Showa dönemine göre daha istikrarlı ve barışçıl bir zaman dilimine tekabül eder. Japon tarihinde Meiji devriminin merkeziyetçi eğilimlerin sonucunda harekete geçen milliyetçilik, 1930 yıllardan itibaren tüm Asya'da Batı emperyalizmine bir alternatif olarak sunularak "ultra milliyetçilik" halini almıştır.[715] Bu yıllarda Japonya "sarı adamın medenileştirilme misyonu" çerçevesinde tüm Asya'yı kontrol etmek istemiştir.[716] Bu çerçevede 1931 yılında Mançurya'nın işgali Japon askeri tarihinde önemli bir adım olarak kabul edilmiştir.[717] 1936 yılında Almanya ve Japonya daha sonra ise İtalya'nın da katılacağı Sovyetleri hedef alan Anti-Komintern Paktını oluşturmuşlardır.[718] İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması ve Almanya'nın savaşın başında üstünlüğü ele geçirmesini fırsata çevirmek isteyen Japon tarafı Büyük Uzak Asya Ortak Zenginleşme Alanını (*Dai Toa Kyoei-Ken*) gerçekleştirmek için 1940 yılında Almanya ve İtalya ile beraber üçlü antlaşmanın bir parçası olmuştur [719] Nazi Almanyası ve İtalyan Faşizmini başarılı örnekler olarak model alan Japonya hızlı bir genişleme içerisine girmiştir .[720] 1941 bu süreç içerisinde Japonya'nın emperyal vizyonunun realize edildiği bir yıl olmuş ve 7 Aralık 1941 yılında Japonya Pearl Harbor saldırısı gerçekleştirmiştir. Japonya aynı zamanda Güney Doğu Asya'da İngiliz ve

---

[713] Frederick R. Dickinson, *War and National Reinvention: Japan in the Great War, 1914-1919*, Harvard East Asian Monographs 177, Massachusetts, Harvard University Press, 1999, s.2.

[714] Kenneth B. Pyle, "Profound Forces in the Making of Modern Japan", *Journal of Japanese Studies*, Vol. 32, No. 2, Summer 2006, s.398,409.

[715]Lalima Varma, "Japanese Nationalism: Response to Changing Regional and International Environment", *China Report*, Vol.43, No.1, 2007, s.61.

[716]Dennis Showalter, "Storm over the Pacific: Japan's Road to Empire", Daniel Marston (der.), *The Pacific War Companion: From Pearl Harbor to Hiroshima*, Oxford: Osprey Publishing, 2005, s.20

[717] Andrew Gordon, *A Modern History of Japan: From Tokugawa Times to the Present*, Oxford University Press, New York: Oxford, 2003, s.188-189; Dennis Showalter, "Storm over the Pacific: Japan's Road to Empire", Daniel Marston (der.), *The Pacific War Companion: From Pearl Harbor to Hiroshima*, Oxford: Osprey Publishing, 2005, s.21.

[718] Kenneth G. Henshall, *A History of Japan: From Stone Age to Superpower*, 2nd edition, New York: Palgrave McMillan, 2004, s.120; Andrew Gordon, *A Modern History of Japan: From Tokugawa Times to the Present*, Oxford University Press, New York: Oxford, 2003, s.207.

[719] Kenneth G. Henshall, *A History of Japan: From Stone Age to Superpower*, 2nd edition, New York: Palgrave McMillan, 2004, s.121.

[720] Kenneth G. Henshall, *A History of Japan: From Stone Age to Superpower*, 2nd edition, New York: Palgrave McMillan, 2004, s.113.

Hollanda kolonilerine ve Filipinlere'de saldırmıştır.[721] Japonya'nın Pasifik Savaşının ilk yıllarında Singapur, Tayland ve Malay yarımadası ve hatta Sumatra, Timor, and Bali'yi ele geçirerek müttefikler karşısında şaşırtıcı bir üstünlük elde etti.[722] Bununla birlikte savaşın kaderi 1942 başlarından değişti ve müttefikler üstünlüğü ele geçirdi.[723] Pasifik Savaşının sonuu ise 1945 yılında Hiroshima ve Nagazakiye atılan atom bombaları getirmiştir. Söz konusu gelişmelere müteakip olarak 2 Mayıs'ta Tokyo limanına demirlemiş Missouri zırhlısında yapılan barış görüşmeleri ile ise Japonya'nın müttefikler karşısında teslimiyetini tastiklendi.[724]

2.3. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Japonya: Yıkım ve Yeniden İmar

İkinci Dünya Savaşı sonrası Japonya'nın yeniden dizaynı çalışmaları Japonya'nın güvenlik strüktürü açısından uzun dönemli etkilere sahip olmuştur. Japonya'ya mevcut kimliğini kazandıran en kritik gelişme ABD'nin Japon topraklarında giriştiği faaliyetlerdir. Bu kapsamda Japonya, 1945-1951 yıllları arasında Müttefik Güçler Yüksek Komutanlığı idaresinde yönetildi.[725] İkinci Dünya Savaşı sonrası Japon diplomasisini şekillendiren iki yazılı metinden bahsetmek mümkündür. Japonya Anayasası'nın 9. maddesi ve ABD ile 1950 yılında imzalanan Ortak Güvenlik Antlaşması (*Mutual Security Treaty*).[726] Ayrıca bu antlaşmalara müteakip 1954 yılı Ortak Güvenlik Destek Paktı ve 1960 yılı ortak güvenlik ve işbirliği anlaşması uzun yıllar sürecek olacak Amerika-Japon güvenlik ortaklığının temellerini atmıştır. [727] Tüm bu anlaşmalar ile Japonya'nın silahsızlandırılması ve *de facto* olarak ABD'nin kontrolüne bırakılması amaçlanmıştır. Bu durumun tek istisnası ise 1954 yılında

---

[721] Andrew Gordon, *A Modern History of Japan: From Tokugawa Times to the Present*, Oxford University Press, New York: Oxford, 2003, s.209; Kenneth G. Henshall, *A History of Japan: From Stone Age to Superpower*, 2nd edition, New York: Palgrave McMillan, 2004, s.124.

[722] Kenneth G. Henshall, *A History of Japan: From Stone Age to Superpower*, 2nd edition, New York: Palgrave McMillan, 2004, s.127.

[723] Kenneth G. Henshall, *A History of Japan: From Stone Age to Superpower*, 2nd edition, New York: Palgrave McMillan, 2004, s129-135.

[724] Andrew Gordon, *A Modern History of Japan: From Tokugawa Times to the Present*, Oxford University Press, New York: Oxford, 2003, s.223-224.

[725] Jeff Kingston, *Contemporary Japan: History, Politics, And Social Change Since the 1980s*, A Chichester: John Wiley & Sons, Ltd., Publication, 2013, s.4-5.

[726] Ewan Harrison, *The Post-Cold War International System: Strategies, Institutitions and Reflexivity*, London&NewYork, 2004, s.70; Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies,* Vol.3, No.2, 2005, s.62.

[727] Evelyn Goh, "How Japan Matters in the Evolving East Asian Security Order", *International Affairs,* Vol.87, No.4, 2011, s.889; Kevin J. Cooney, *Japan's Foreign Policy Since 1945*, New York: East Gate Books, 2007, s.33.

oldukça dar bir görev tanımı çerçevesinde kolluk faaliyeti yürüten, öz defans güçleri (*self-defence forces*) olmuştur.[728] İkinci Dünya savaşı sonrası şartlar altında Japonya açısından dış politikanın temel payandası *pasifizm* olmuştur. Japonya'nın pasifist tutumu başbakan Shigeru Yoshida'nın ismiyle anılan ve uzun yıllar Japon politikasını tayin eden Yoshida doktirini çerçevesinde resmi bir çerçeve kazanmıştır.[729] İkinci Dünya Savaşı sonrası imzalanan San Francisco Barış Antlaşması sonrası Japonya tüm enerjisini ekonomik iyileşmeye ve komşuları ile bozulmuş ilişkilerini tamir etmeye ayırmıştır. [730] Yoshida Dokriniyle Japonya ekonomik gelişmeye öncelik verirken başta silahlanma olmak üzere tüm askeri faaliyetlerini durdurmuştur. Diğer bir ifadeyle, Japonya'nın savaş sonrası kaygıları büyük ölçüde iç politika da istikrarı sağlama çerçevesinde şekillenmiştir.[731]

İkinci Dünya Savaşı sonrası Japon-ABD ilişkileri büyük ölçüde Soğuk Savaş koşullarının etkisi altında şekillenmiştir. Artan ABD-Sovyetler rekabeti ile Soğuk Savaş'ın gün geçtikçe daha belirgin hale gelmesi Amerikan- Japon ilişkilerinin gözden geçirilmesini beraberinde getirmiştir. Bu süreçte ABD Japonya'ya yönelik pozitif bir siyase izlemiştir. ABD yönetimi Japonya'yı cezalandırmaktan ziyade bir başarı hikayesi olarak sunmayı tercih etmiştir. Bu nedenledir ki Japonya'da ekonomik iyileşmeye öncelik verilmiştir.[732] Japon karar vericiler içinde Amerika'nın sözkonusu siyaseti her hangi bir direnç ile karşılaşmaksızın kabul görmüştür. Uluslararası toplumun bir parçası olmaya çaba gösteren Japonya 1952 yılında IMF, 1955 yılında ise GATT'ın bir parçası oldu.[733] Bu kapsamda Japonya, Almanya ile beraber Amerika'nın ulus inşası projesinin başarılı bir örneği olarak sunulmuştur.[734]

---

[728] Kazuhiko Togo, *Japan's Foreign Policy, 1945-2003: The Quest for a Proactive Policy*, Leiden&Boston: Brill Academic Pub., 2005, s.405; Kevin J. Cooney, *Japan's Foreign Policy Since 1945*, New York: East Gate Books, 2007, s.6.

[729] Kevin J. Cooney, *Japan's Foreign Policy Since 1945*, New York: East Gate Books, 2007, s.6.

[730] Kazuhiko Togo, *Japan's Foreign Policy, 1945-2003: The Quest for a Proactive Policy*, Leiden&Boston: Brill Academic Pub., 2005, s.404-405.

[731] Hisahiko Okazaki, "Japanese Security Policy A Time for Strategy", *International Security*, Vol.7, No.2, Fall 1982, s.189.

[732] Jeff Kingston, *Contemporary Japan: History, Politics, And Social Change Since the 1980s*, A Chichester: John Wiley & Sons, Ltd., Publication, 2013, s.8.

[733] Kazuhiko Togo, *Japan's Foreign Policy, 1945-2003: The Quest for a Proactive Policy*, Leiden&Boston: Brill Academic Pub., 2005, s.405.

[734] Ulus inşası projelerine ilişkin bkz. Minxin Pei ve Sara Kasper, "Lessons from the Past: The American Record on Nation Building", *Carnegie Endowment for International Peace*, Policy Brief 24, May 2003, s.3-4.

Özetle, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem, Japonya için tüm siyasal kodların yeniden yazılması anlamına gelmiştir. Japonya dış politikasına yön veren kurucu aklın, II. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan büyük yıkımın etkisiyle yeniden şekillendiği ifade edilebilecektir. Japonya savaş sonrasında savaş esnasında izlediği militarist tutumu tümüyle reddederek pasifist bir dış politika anlayışı benimsemiştir. Bunun yanında silahlı bir güç olmayı reddeden Japonya'nın ekonomik bir mucize yaratmanın peşine düştüğü ifade edilebilecektir.[735]Ancak daha önce vurgulandığı gibi II. Dünya savaşının mirası Japonya'nın savaş sonrası bölgesel politikası açısından zorlayıcı bir mahiyet arz etmektedir. Zira savaş esnasında yürütülen saldırgan politika Japonya'nın bölge ülkeleriyle ilişkiler telafisi zor biçimde bozmuş ve taraflar arasında silinmesi güç izler bırakmıştır. Bu izlerin ortadan kaldırılması Japonya açısından öncelikli bir bölgesel politika olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede Japonya bölge ülkelerine dönük barışçıl ilişkiler geliştirilmesine yönelik yoğun bir diplomasi izlemiştir. Bu kapsamda Japonya, 1977 tarihli Manila/Fukuda Doktrini ile askeri bir güç olmayı reddettiğini ASEAN ülkelerine taahhüt etmiştir. [736] Kısacası, Soğuk Savaş sırasında ve sonrasında ise Japonya'nın Güney Doğu Asya ve Çin politikası *shazai gaiko* (*özür diplomasisi*) üzerine kurulmuştur.[737]

2.4. Soğuk Savaş Sonrası Japon Dış Politikası: ABD, Yükselen Çin ve Yeni Tehditler

Asya kıtası, özellikle Soğuk Savaş sonrasında, çatışmaya hazır ve rekabet için olgunlaşmış (*ripe for rivalry*) bir coğrafya olarak resmedilmiştir.[738] Soğuk Savaş yıllarında Sovyetlerin karşısında Güney Kore ve Tayland ile beraber ortak bir blok oluşturan Japonya, Soğuk Savaş sonrasında yeni tehditlerle karşı karşıya kalmıştır. Bir başka ifadeyle Soğuk Savaş sonrasında ortaya çıkan uluslararası güvenlik çevresi Japonya açısından yeni güvenlik risklerini beraberinde getirmiştir. Rusya ve Çin'in

[735]Birol Akgün ve Şaban H. Çalış, "Reluctant Giant: The Rise Of Japan And Its Role in The Post-Cold War Era", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol. VIII, No.1, March-May 2003.
[736] William W. Haddad, "Japan, the Fukuda Doctrine, and ASEAN", *Contemporary Southeast Asia*, Vol. 2, No. 1, June 1980, s.10-29.
[737] David Arase, "Japanese Policy toward Democracy and Human Rights in Asia", *Asian Survey*, Vol.33, No.10, 1993, s.935.
[738] Aaron L. Friedberg, "Ripe for Rivalry: Prospects for Peace in a Multipolar Asia", *International Security*, Vol. 18, No. 3. Winter, 1993-1994, s. 5-33. Bununla birlikte Asya'nın özgül dinamiklere sahip olduğuna dair bir değerlendirme için bkz. David C. Kang, "Getting Asia Wrong: The Need for New Analytical Frameworks", *International Security*, Vol. 27, No. 4, Spring 2003, s.57-85

yükselişi, bu ülkelerle olan teritoryal sorunlar ve Japonya'nın yanıbaşındaki Kuzey Kore'nin yarattığı nükleer tehdit Japonya'nın karşı karşıya kaldığı belli başlı risklerin kaynakları olarak değerlendirilmektedir.[739] Tüm bu risklerin arasında Japonya açısından belki de en dikkat çekici sorun Çin'in hızla bölgesel hatta küresel bir oyun kurucu olmaya yönelmesidir. Bu çerçevede Japonya'nın en büyük bölgesel rakibinin Çin olduğunun ifade edilmesi yanlış olmayacaktır. Sözkonusu stratejik koşullar çerçevesinde Japonya'nın Çin'i dengelemek amacıyla ABD'nin desteğini sürdürmek ve bölge ülkelerini yanına çekmek üzerine kurduğu iki uçlu bir siyasetten bahsedilebilir.

2.4.1. Çin- Japonya İlişkileri: Uzak Doğu'da Değişen Dengeler

Tarihsel olarak Japonya-Çin ilişkilerinin Doğu Asya'da mukim Çin Hanedanlığına kadar uzanmaktadır. Pek çok kaynakta Japonya'nın uzun yıllar Çin'e vergi veren bir devlet (*tributary state*) konumunda olduğunun altı çizilmektedir.[740] Soğuk Savaş sonrasında diğer tehditlerin yanında Kuzey Kore tehditi ve Çin'in yükselen bir güç olarak ortaya çıkışı Japonya'yı zorlayan temel faktörler arasındadır.[741] Japon- Çin ilişkileri içerisinde pek çok gerilimi barındırmaktadır. Çin'in nükleer gücü ve deniz hakimiyeti, Tayvan-Japonya ilişkileri ve Senkaku adalarına yönelik taraflar arasında anlaşmazlıklar, Japon-Çin ilişkilerini içinden çıkılması güç bir duruma sokmaktadır.[742]

Söz konusu jeopolitik kaygıların yanısıra taraflar arasında tarihsel arkaplanı bulunan ve savaş yıllarının izlerini taşıyan kimi sorunlar ilerleyen yıllarda da ikili ilişkilere zarar vermiştir. Japonya ile Çin arasında ders kitaplarının içeriği tartışması ve savaş suçlularının isimlerinin de bulunduğu Yasukuni Tapınağına Japon devlet büyüklerince düzenlenen geziler konusunda taraflar arasında nükseden görüş ayrılıkları bulunmaktadır.[743]

---

[739] Francis Fukuyama ve Kongdan Oh, "The U.S.-Japan Security Relationship After the Cold War, MR-283-USDP", *RAND Corporation*, Santa Monica, CA: RAND 1993, s.7-15.

[740] Reinhard Drifte, *Japan's Security Relations with China Since 1989: From Balancing to Bandwagoning*?, New York: Routledge Curzon, 2005, s.12.

[741] Andrew L. Oros, "Japan's Strategic Culture: Security Identity in a Fourth Modern Incarnation?, *Contemporary Security Policy*, Vol.35, No.2, 2014, s.227.

[742] Ewan Harrison, *The Post-Cold War International System: Strategies, Institutitions and Reflexivity*, London&NewYork, 2004, s.73.

[743] Kent E. Calder, "China and Japan's Simmering Rivalry", *Foreign Affairs*, Vol. 85, No. 2, Mar. - Apr. 2006, s.133-134.

Bölgesel etkinliğe sahip iki ülke olarak Çin ve Japonya, Soğuk Savaş sonrasında bölgenin kaderini tayin etmeye çalışmaktadır. Aynı zamanda iki ülke Uzak Asya'da birbirinden bağımsız iki farklı modeli temsil etmektedirler. Özellikle Soğuk Savaş sonrasında Çin'in yükselişi otoriter devlet geleneğinin bölgede etkinlik kazanması tehdidini doğurmuştur.[744] Yalnızca bölgesel değil küresel anlamda da söz konusu iki ülke farklı kamplarda yer almaktadır. Çin ve Rusya koalisyonuna karşı ABD ve Japonya bölgede dengeleyici bir ittifak olarak ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede Çin ve Rusya'nın girişimleriyle tesis edilen ve Orta Asya bağlantılarına da sahip olan Şangay İşbirliği Örgütü genellikle Amerikan hegemonyasını dengeleyecek bir güç olarak değerlendirilmektedir.[745]

Soğuk Savaş sonrası dönemde Japonya ile Çin bölgesel rekabetinin farklı biçimlerine şahitlik edilmiştir. Japonya ile Çin arasındaki gerilim silahlanmaya dayalı bir kaba güç mücadelesi üzerine kurulu bir rekabet olmanın ötesinde, farklı araçların da kullanıldığı bir siyaset biçimi olarak değerlendirilmelidir. Nitekim her şeyden önce bugün Uzak Doğu siyasetinde Japonya ile Çin arasında semboller üzerinden yürütülen yumuşak güç mücadelesine dayalı bir savaş sürmektedir.[746] Bununla birlikte Japon-Çin gerilimi kimi durumlarda yumuşak güç mücadelesinin ötesine uzanan fiziksel temaslarda yaşanabilmiştir. Örneğin, 2010 yılında Japonya ve Çin arasında tartışmalı sularda Japonya tarafından el konulan Çin balıkçı gemisi taraflar arasında büyük bir krize neden olmuştur.[747] Özetle, Japonya ve Çin arasındaki mücadele henüz geniş kapsamlı bir sıcak çatışmaya dönüşmemiş ancak içerisinde gerilimler barındıran ve genellikle yumuşak güç araçlarının kullanıldığı bir rekabet biçiminde sürmekte olduğu ifade edilebilecektir.

2.4.2. ABD- Japonya İlişkileri: Güvenlik Yükünün Paylaşılması

Soğuk Savaş yıllarından günümüze kadar uzanan süreçte ABD-Japon ittifakı Asya'da eksen güç merkezlerinden biri olmuştur. İkinci Dünya Savaşının ardından

---

[744] Rui Faro Saraiva, "Japanese Foreign Policy and Human Security in the Context of an Emerging New Global Order", *Journal of Conflict Transformation & Security*, Vol. 3, No. 1, April 2003, s.34-35.
[745] Chien-peng Chung, "The Shanghai Co-operation Organization: China's Changing Influence in Central Asia", *The China Quarterly*, Vol. 180, December 2004, s.989-1009.
[746] Peng Er Lam, "Japan's Quest for "Soft Power": Attraction and Limitation", *East Asia*, Vol.24, 2007, s.357-358.
[747] Tania Branigan, "China Cuts Japan Contacts over Detained Trawler Captain", 19 Eylül 2010, http://www.theguardian.com/world/2010/sep/19/china-japan-contacts-detained-trawler-captain; Martin Fackler ve Ian Johnson, Arrest in Disputed Seas Riles China and Japan, 19 Eylül 2010, http://www.nytimes.com/2010/09/20/world/asia/20chinajapan.html

askersizleştirilen Japonya uzun yıllar ABD'nin sağladığı güvenlik kalkanından faydalanmıştır. Nitekim Yoshido politikasının temel dayanak noktalarından biri Soğuk Savaş yıllarında Amerikan desteğinin sağlanması olarak ortaya koyulabilir.[748] Öyle ki Amerikan hegemonyasının sağladığı komfor Japonya ile özdeşleştirilen pasifist normların devamına zemin hazırlamıştır.[749] Bununla birlikte Soğuk Savaş sonrasında tarafların beklentilerinde de değişiklikler yaşandığının altını çizmek gerekmektedir. Her şeyden önce Amerika Birleşik Devletleri kamuoyu, Japonya'nın güvenlik ile ilgili sorumluluğunu yerine getirmediğini dile getirmiştir. Bu bağlamda Japonya beleşçi (*free rider*) olmakla itham edilmiştir. [750] Yine bu kapsamda Japonya'nın kendine düşen küresel sorumluluk (*global responsibility*) çerçevesinde davranması beklenmektedir.[751] Dünya'nın pek çok yerinde askeri üsleri bulunan ve askeri harcamalara ciddi bir bütçe ayıran ABD açısından böylesi bir güvenlik politikasının sürdürülemez olduğunun ise altı sıklıkla çizilmektedir. [752] Öte yandan ABD'nin içerisinde güvenliği de barındıran uluslararası kamu mal/hizmetlerini sağlamaya yönelik isteksizliği gün geçtikçe artmaktadır.[753] Bu çerçevede ABD'nin uluslararası yükümlülüklerini tek taraflı (*unilatera*l) değil çok taraflı (*multilateral*) bir biçimde diğer ülkelerin desteğiyle yerine getirilmesinin önemini vurgulamaktadır. [754]

Öte yandan Japonya açısından ABD'nin talepleri Soğuk Savaş sonrası güvenlik koşullarında karşılanması zorunlu şartlar olarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede

---

[748] Bert Edström, "The Yoshida Doctrine in Unchartered Waters", Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011, s.10-11.

[749] Akitoshi Miyashita, "Where Do Norms Come From? Foundations of Japan's Postwar Pacifism", Yoichiro Sato ve Keiko Hirata (der.), *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy*, New York: Palgrave Macmillan, 2008, s.39.

[750] Ted Galen Carpenter, *Paternalism and Dependence: The U.S.-JapaneseSecurity Relationship*, Cato Institute Policy Analysis No. 244, 1995; Shafiqul Islam, "Foreign Aid and Burdensharing: Is Japan Free Riding to a Coprosperity Sphere in Pacific Asia?", Jeffrey Frankel ve Miles Kahler(der.), *Regionalism and Rivalry: Japan and the United States in Pacific Asia*, The University of Chicago Press, January 1993, s. 321 - 390.

[751] Alan Rix, "Japan's Foreign Aid Policy: A Capacity for Leadership?", *Pacific Affairs*, Vol. 62, No. 4, Winter 1989-1990, s. 461. Japonya açısından bu durum aynı zamanda çözülmesi güç bir ikilemi de yansıtmaktadır. Bir taraftan Japonya'nın defans harcamalarının azlığından şikayet edilmekte aynı zamanda Japonya'nın bölgede askeri bir güç olmasından çekinilmektedir. Bkz. Inoguchi Takashi, "Japan's Images and Options: Not a Challenger, but a Supporter", *Journal of Japanese Studies*, Vol. 12, No. 1, Winter 1986, s. 95-119.

[752]Chalmers Johnson, *Dismantling The Empire: America's Last Best Hope*, New York: Metropolitan Books, 2010, s.135-147.

[753] Malcolm Chalmers, *Sharing Security: Political Economy of Burden Sharing*, Basingstoke: Palgrave, 2000, s.63-64.

[754]Joseph S. Nye, "The American National Interests and Global Public Goods", *International Affairs*, Vol.78, No.2, 2002, s.233-244.

Amerika ile Japonya arasındaki ilişkilerinin Soğuk Savaş sonrasında yeniden tanımlanma ihtiyacı hissedildiğinden bahsetmek mümkündür. Zira yakın tehdit olarak değerlendirilen Kuzey Kore'nin içerisinde yer aldığı bir takım risklerin mevcudiyeti Japonya açısından II. Dünya savaşından bu yana devam eden Japon- Amerikan ittifakının sürdürülmesini zorunlu kılmıştır.[755]. Japon- Amerikan ilişkilerinin aldığı şekli gözler önüne seren en önemli gelişmenin ise *Nye İnsiyatifi* olduğu iddia edilebilecektir. Amerika Birleşik Devletlerinin 1994 yılında ortaya konulan Nye insiyatifi çerçevesinde yükselen Çin karşısında Japonya ile müttefiklik ilişkilerinin güçlendirilmesi kararlaştırılmıştır.[756]

Yukarıda çizilen çerçevede özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde Amerikan tarafının Japonya'dan ortaya çıkan küresel güvenlik tehditleri karşısında daha aktif misyonlar üstlenmesini talep ettiği ifade edilebilir.[757] Nitekim Amerika'nın söz konusu beklentileri taraflar arasında kimi durumlarda krizlere sebebiyet verebilmiştir. Bu kapsamda Japonya'nın Körfez Savaşında yalnızca ekonomik destek vermekle yetinmesi ABD ve Japonya arasında bu krizlerden biri olarak anılabilir. Japonya'nın operasyona askeri destek sağlamaması ve ekonomik yardımlarla yetinmesi "çek defteri diplomasisi (*checkbook diplomacy*)" olarak nitelendirilmiş ve yoğun biçimde eleştirilmiştir.[758] Edström'ün ifadesiyle Körfez savaşı esnasında Japonların ağır bir biçimde eleştirilmesi ve itibar kaybetmesi Japon dış politikasında büyük bir "şok" olarak kayıtlanmıştır.[759] Bunun üzerine Körfez Savaşını izleyen Haziran 1992 tarihinde Japonya Öz Defans Güçlerinin Birleşmiş Milletler Operasyonlarında yer almasına onay verilmiş ve Japon güçleri Eylül 1992 yılında ilk sınıraşan görevini gerçekleştirmiştir [760] Bu çerçevede

---

[755] Özellikle Kuzey Kore bağlamında bu bağımlılığın altını çizen bir çalışma için bkz. Gavan McCormack, "Koizumi's Japan in Bush's World: After 9/11", The Asia-Pacific Journal: Japan Focus, http://www.japanfocus.org/-Gavan-McCormack/2111

[756]Thomas Christensen, "Fostering Stability or Creating a Monster? The Rise of China and U.S. Policy toward East Asia", *International Security,* Vol.31, No.1, Summer 2006, s.88.

[757] Isao Miyaoka, "Japan's Dual Security Identity: A Non-combat Military Role as an Enabler of Coexistence", *International Studies,* Vol.48, No.3&4, 2011, s. 244.

[758] Peng Er Lam, "Japan's Human Security Role in Southeast Asia", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs,* Vol.28, No.1, April 2006, s.144; Kevin J. Cooney, *Japan's Foreign Policy Since 1945*, New York: East Gate Books, 2007, s.6; Paul Midford, "Japan's Response to Terror: Dispatching the SDF to the Arabian Sea", *Asian Survey*, Vol. 43, No. 2, 2003, s.330, 338.

[759] Bert Edström, "The Yoshida Doctrine in Unchartered Waters", Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011, s.16.

[760] Kazuhiko Togo, *Japan's Foreign Policy, 1945-2003: The Quest for a Proactive Policy*, Leiden&Boston: Brill Academic Pub., 2005, s.412.

ilerleyen yıllarda Japon hükümeti Kamboçya, Mozambik ve Golan tepelerinde gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Barış Gücü misyonlarında önemli roller oynamıştır.[761]

Japon- Amerikan ilişkileri açısından önem arz eden ikinci gelişme ise 11 Eylül sonrasında ortaya çıkmıştır. Bir başka ifadeyle Japonya'nın ikinci önemli imtihan 11 Eylül sonrasında Amerika Birleşik Devletlerinin terörle mücadele siyasetine küresel destek arama girişiminde yaşandı. Japonya gerek Afganistan gerekse de Irak operasyonlarında ABD'yi açık biçimde desteklemiştir.[762] 11 Eylül hadiselerine müteakip patlak veren 2003 yılındaki Irak Savaşında Başbakan Junichiro Koizumi, Körfez Savaşı'na kıyasla çok daha hızlı bir reaksiyon göstermiş, Amerika ve müttefik güçlerini destekleyecek yasal zemini oluşturmuştur. [763] Bu çerçevede 11 Eylül saldırılarına müteakip Anti-Terrörizm Yasası kapsamında Japonya, Afganistan'da geri plan görevlerinde Amerikan destekli koalisyonu lojistik destek sağlamıştır.[764] ABD'yi Afgan müdahalesini desteklemek için 2001 yılında Hint okyanusuna deniz kuvvetlerini göndermiş, 2003 yılında çatışmaların sona ermesinin ardından ABD öncülüğünde koalisyona katılarak kara ve hava kuvvetlerini göndermiştir. 2009 yılında ise Somali'de korsanlıkla mücadele için çalışmalarda bulunmuştur. [765]

---

[761] Isao Miyaoka, "Japan's Dual Security Identity: A Non-combat Military Role as an Enabler of Coexistence", *International Studies*, Vol.48, No.3&4, 2011, s. 245-246; Kevin J. Cooney, *Japan's Foreign Policy Since 1945*, New York: East Gate Books, 2007, s.46-48.

[762] Gavan McCormack, "Koizumi's Japan in Bush's World: After 9/11", *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus*, http://www.japanfocus.org/-Gavan-McCormack/2111

[763] Kazuhiko Togo, *Japan's Foreign Policy, 1945-2003: The Quest for a Proactive Policy*, Leiden&Boston: Brill Academic Pub., 2005, s.412-413.

[764] Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.64.

[765] Yasuhiro Izumikawa, **"**Explaining Japanese Antimilitarism*:* Normative and Realist Constraints on Japan's Security Policy", *International Security*, Vol. 35, No. 2, Fall 2010, s.123-124.

3. UZAK ASYA'DA SOĞUK SAVAŞ SONRASI DEĞİŞEN GÜVENLİK ÇEVRESİ VE İNSAN GÜVENLİĞİ

Soğuk Savaş sonrası güvenlik olgusunda yaşanan dönüşüm literatürde sıklıkla altı çizilen bir fenemon olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu düzlemde ekonomi ve çevre gibi geleneksel ve doğrudan askeri olmayan tehditler Doğu Asya'nın güvenlik ortamını şekillendirmiştir.[766] Bu bağlamda bölgesel kimi özgüllüklerin güvenlik anlayışını da şekillendirdiğini söylemek mümkündür. Asya'da eksik olmayan çevre felaketleri ve ekonomik krizler en az askeri tehditler kadar kıta açısından önem arz etmiştir. Ülkeler tarafından benimsenen insan güvenliği merkezli diplomasi, bu bağlamda, tüm bu tehditler göz önüne alınarak değerlendirilmelidir. 1997 Asya Krizi, 1999 yılında SARS, 2004 Hint Okyanusu Tsunamisi ve 2005 yılında Pakistan ve 2008 yılında Çin'de yaşanan depremler bu kapsamda değerlendirilmesi gereken önemli olaylar olarak kayıtlanabilir.[767] Asya'da patlak veren SARS, TSUNAMI ve Asya ekonomik krizi bölgenin belli başlı güvenlik tehditleri olarak kıtanın yukarıda bahsedilen ve geleneksel güvenlik tehditlerinin ötesindeki tehditleri de analizlerine dâhil eden insan güvenliği ise bu kapsamda analistler için önemli bir çerçeve sunmuştur. [768]

Yukarıda çizilen çerçeveden anlaşılacağı gibi Uzak Asya'da güvenlik anlayışı askeri tehditleri ötesine uzanmakta ve bu durum ülkelerin dış politikalarında da karşılık bulmaktaydı. Japonya bu bağlamda insan güvenliği anlayışını diplomasisine yansıtmış bir ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda Japonya'nın insan güvenliği politikası özellikle Asya krizi sonrası stratejik çevreye (*stratejik enviroment*) bir uyum

---

[766] Geleneksel olmayan tehditler için Barry Buzan, , Ole Weaver ve Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder: Lynne Rienner, 1998

[767] Akiko Fukushima ve William T. Tow, "Human Security and Global Governance", William T. Tow (der.), *Security Politics in the Asia-Pacific:A Regional–Global Nexus?,* Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s.171.

[768]Akiko Fukushima ve William T. Tow, "Human Security and Global Governance", William T. Tow (der.), *Security Politics in the Asia-Pacific:A Regional–Global Nexus?,* Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s.171; Yih-Jye Hwang ve Lindsay Black, "East Asian Approaches to Human Security: The Concept and Practice of Human Security in Japan and China's International Relations", Nobuko Nagasaki, Pauline Kent, Kosuke Shimizu, Shiro Sato ve Kazue Demachi (der.), *Conflict Resolution in the Afrasian Context:Examining More Inclusive Approaches*, Proceedings of the Fifth Afrasian International Symposium, Afrasian Centre for Peace and Development Studies Ryukoku University 2010, s.77; Amitav Acharya altı çizilen tüm bu faktörlere ilaveten yaygın terörizmin altını çizmişitr: Amitav Acharya, *Promoting Human Security: Ethical, Normative and Educational Frameworks in South-East Asia*, Paris: UNESCO, 2007, s.27-35. Ayrıca bkz. Paul M. Evans, "Human Security and East Asia: In the Beginning", *Journal of East Asian Studies*, Vol.4, 2004, s.263-284.

çabası olarak okunabilmektedir.[769] Zira 1997 Asya krizinin yarattığı istikrarsızlık küresel istikrarın öneminin anlaşılması açısından da önemli bir köşetaşı niteliği taşımıştır.[770] Bununla birlikte değişen güvenlik çevresi karşısında tüm Uzak Asya ülkelerinin benzer bir siyaset izledikleri ve insan güvenliği politikasını işlevselleştirdiklerini söylemek mümkün değildir. Bu nedenledir ki, Japonya'nın kimi özgül koşullar nedeniyle insan güvenliği politikasını hayata geçirdiği ifade edilebilecektir. Bu kapsamda Japonya'nın insan güvenliği temelli diplomasisine zemin hazırlayan tarihsel ve teorik nedenlerinin araştırılması önem kazanmaktadır.

3.1. Japonya ve İnsan Güvenliği: Tarihi, Kapsamı ve Uygulaması

Japonya'nın insan güvenliği politikasının izlerini 1950'li yıllardan itibaren Japonya'nın Birleşmiş Milletler merkezli faaliyetlerine, Bandung Konferansına katılımına ve izlediği kapsayıcı güvenlik (*comprehensive security*) anlayışına kadar uzatmak mümkündür.[771] Ancak genellikle ifade edildiği ve Atanassova-Cornelis'in de altını çizdiği gibi insan güvenliği anlayışı kapsayıcı güvenlik anlayışı ile ilişkilendirilmektedir. İnsan güvenliği bu bağlamda Japonya'nın insan güvenliği temelli diplomasisi 1980'lere uzanan kapsayıcı güvenlik (*comprehensive security*) anlayışına dayanan geleneksel diplomasinin bir devamı niteliğindedir.[772]

Tüm bu erken çabalara rağmen insan güvenliği anlayışı Japon siyasasında ancak 1990'lı yıllarda gerçek anlamını kazanmıştır. Başbakan Murayama'nın BM genel kurulunda 1995 yılında ilk defa dile getirdiği insan güvenliği olgusunun altı kendisinden sonraki Başbakan Hashimato tarafından da çizilmiştir.[773] Bununla birlikte kavramın asıl mimarı olarak genellikle başbakan Obuchi gösterilmektedir.[774] Öte

[769] David Potter ve Sudo Sueo, "Japanese Foreign Policy: No LongerReactive?", *Political Studies Review*, Vol.1, 2003, s.317-332; Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.64.

[770] Asteris Huliaras ve Tzifakis, Nikolaos, "Contextual Approaches to Human Security", *International Journal*, Vol.62, No.3, Summer 2007, s.565.

[771] Julie Gilson ve Phillida Purvis, "Japan's Pursuit of Human Security: Humanitarian Agenda or Political Pragmatism?, *Japan Forum*, Vol.15, No.2, 2003, s.204-205.

[772] Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.62.

[773]David Bosold ve Sascha Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005, s.93.
Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.65; Bert Edström, *Japan and Human Security: The Derailing of a Foreign Policy Vision*, Stocholm Institute for Security and

yandan insan güvenliğine yönelik vurgunun özellikle Asya Kriz sonrası güçlenmiş olduğunu ifade etmek mümkündür.[775] 2 Aralık 1998 tarihinde Japonya'da gerçekleştirilen Asya'nın Geleceğini Yaratmak için Entellektüel Diyalog (*Intellectual Dialogue to Create the Future of Asia*) toplantısında Başbakan Obuchi tarafından ilk defa gündeme getirilen İnsan Güvenliği yaklaşımı, Mart 1999 tarihinde yine Japonya öncülüğünde Birleşmiş Milletler bünyesinde İnsan Güvenliği için Güven Fonu'nun (*Trust Fund for Human Security*) kurulması ile yeni bir aşamaya taşınmıştır.[776] Obuchi sonrası, yani 2000'li yıllarda da, insan güvenliği anlayışı Japon siyasetinde önemli bir rol oynamaktadır. [777] Zira Japon dış politikasının çerçevesini çizen 2001 tarihli Diplomatik Mavi Kitap insan güvenliğini merkezi bir konuma yerleştirmektedir.[778] Aynı zamanda 2001 yılında Kofi Annan'ın Milenyum konuşmasına müteakip Sadako Ogata ve Amartya Sen'in önderliğinde İnsan Güvenliği Komisyonu (*Commission on Human Security*) devreye sokulmuştur[779]

Öte yandan insan güvenliği kavramının tanımlanması noktasında yaşanan güçlük kavramın pratik siyasete nasıl yansıtılması gerektiği konusunda kimi soru işaretleri doğurmuştur. Özellikle 1997 Asya Krizinin ardından üç ülke Japonya, Kanada ve Norveç insan güvenliğini öne çıkaran dış politikalarıyla dikkat çekmiştir.[780] İnsan güvenliğine yönelik Kanada, tehditlerden bağışıklık (*freedom from fear*) yaklaşımının, Japonya ise insan güvenliği içerisinde bir diğer vektörün -yani istekleri elde

---

Development Policy, 2011, s.27; Bert Edström, *Japan and Human Security: The Derailing of a Foreign Policy Vision*, Institute for Security and Development Policy, 2011, s.9.

[775] Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.64.

[776] Kazuhiko Togo, *Japan's Foreign Policy, 1945-2003: The Quest for a Proactive Policy*, Leiden&Boston: Brill Academic Pub., o2005, s.401. Kronolojik olarak Japonya'nın insan güvenliği stratejisinin 1998 yılına uzandığının altı çizilmektedir. Bkz. "Chronology of activities related to Human Security by the Japanese Government", http://www.mofa.go.jp/policy/human_secu/chronology.html, (Erişim Tarihi: 12.12.2014).

[777] Yoshihide Soeya, "Redefining Japan's Security Profile: International Security, Human Security, and an East Asian Community", Institute for International Policy Studies, s.7. http://www.iips.org/04sec/04asiasec_soeya.pdf (Erişim Tarihi: 10.02.2014).

[778] Nik Hynek, "The Domopolitics of Japanese Human Security", *Security Dialogue,* Vol.43, No.2, 2012, s. 119.

[779]David Bosold ve Sascha Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005, s.96.

[780] Melby Caballero-Anthony, "Revisioning Human Security in Southeast Asia", *Asian Perspective*, Vol.28, No. 3, 2004, s.169.

edebilmenin (*freedom from want*)- öncülüğünü üstlenmiştir.[781] Yine pek çok doğu Asya ülkesi istekleri elde edebilmeyi (*freedom from want*), tehditlerden bağışıklığa (*freedom from fear*) göre daha tercih edilir bir bakış açısı olarak değerlendirilmiştir. [782] Bu kapsamda Japonya'nın da benzer bir çizgide daha ekonomi yönelimli bir yaklaşım benimsediği genellikle ifade edilmektedir.[783] Bir başka deyişle Japonya'nın da, istekleri elde edebilmeyi (*freedom from want*) önceleyen bir politikaya daha yakın durduğu gözlenmektedir.[784]

İnsan güvenliğine yönelik altı çizilen söz konusu yorum farklarından da anlaşılabileceği gibi insan güvenliğinin somut bir diplomasi biçimine getirilmesinde büyük ölçüde hükümetlerin muhtelif okuma biçimlerinin etkili olduğu söylenebilir. Bu nedenledir ki farklı hükümetler insan güvenliği kapsamında farklı faaliyetler içerisine girmişlerdir. Japonya'nın insani güvenlik merkezli diplomasisinin de bu kapsamda çeşitli alanlara yoğunlaştığı ve kimi faaliyetlere özel bir önem atfettiği söylenebilir. Kabaca Japonya'nın insan güvenliği yaklaşımı temel ihtiyaçların karşılanması ve ekonomik kalkınma üzerine yoğunlaşmıştır.[785] Resmi Kalkınma Yardımları, Barış Yapımı ve İnşası, SARS ve TSUNAMİ gibi felaketlerde üstlenilen misyonlar Japonya'nın insan güvenliği diplomasisinin yapı taşları olmuştur [786]

Öte yandan Japonya'nın insan güvenliği politikasını muhtelif kurumlardan faydalanarak yürüttüğü dikkat çekmektedir. Bu düzlemde belirli kurumların ön plana

---

[781] Makoto Sato, "Human Security and Japanese Diplomacy: Debates on the Role of Human Security in Japanese Policy", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World: Critical and Global Insights,* London: Palgrave Macmillan, 2007, s.83-85; Melby Caballero-Anthony, "Revisioning Human Security in Southeast Asia", *Asian Perspective*, Vol.28, No. 3, 2004, s.170; Yukiko Nishikawa, *Human Security in Southeast Asia*, NewYork: Routledge, 2010, s.18.

[782] Melissa Curley, "Human Security's Future in Regional Cooperation and Governance?", *Australian Journal of International Affairs*, Vol.66, No.5, 2012, s.529-530.

[783] Yih-Jye Hwang ve Lindsay Black, "East Asian Approaches to Human Security: The Concept and Practice of Human Security in Japan and China's International Relations", Nobuko Nagasaki, Pauline Kent, Kosuke Shimizu, Shiro Sato ve Kazue Demachi (der.), *Conflict Resolution in the Afrasian Context: Examining More Inclusive Approaches*, Proceedings of the Fifth Afrasian International Symposium, Afrasian Centre for Peace and Development Studies Ryukoku University, 2010, s.82.

[784] Jun Honna, "Japan and the Responsibility to Protect: Coping with Human Security Diplomacy", *The Pacific Review*, Vol.25, No.1, 2012, s.96.

[785]David Bosold ve Sascha Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005, s.95.

[786] Peng Er Lam, "Japan's Human Security Role in Southeast Asia", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs,* Vol.28, No. 1, April 2006, s.149-156.

çıktığından bahsedilebilecektir. Japonya insan güvenliği faaliyetlerini temelde iki organ üzerinden yürütmüştür: (i) İnsan Güvenliği Komisyonu (*The Commission on Human Security -CHS*) ve (ii) İnsan Güvenliği için Güven Fonu (*The Trust Fund for Human Security*) [787] İnsan Güvenliği için Güven Fonu Obuchi Keizō tarafından Mart 1999'da İnsan Güveliği Komisyonu ise halefi Mori Yoshirō tarafından 2001 'de yürürlüğe sokulmuştur. İnsan Güveliği Komisyonu planma organı işlevi görürken İnsan Güvenliği için Güven Fonu uygulayıcı pozisyonda olmuştur.[788] Bunun yanında Japonya'nın insan güvenliği politikalarının icra edilmesinde ise iki merkezi kurum, Dış İşleri Bakanlığı ve Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı, politikaların hayata geçirilmesinde hayati roller üstlenmişlerdir.[789]

4.MELEZ BİR YAKLAŞIM: İNSAN GÜVENLİĞİNE YÖNELİK NEOKLASİK REALİST BİR DEĞERLENDİRME

Japonya açısından iki farklı düzlem insan güvenliği politikasının payandalarını oluşturmuştur. Burada akılda tutulması gereken önemli husus Japonya'nın insan güvenliği politikasının Japon *büyük stratejisinden* bağımsız düşünülemeyeceğidir. Japon büyük stratejisini şekillendiren iç politik kısıtlar ve uluslararası sistemik kısıtlar olarak adlandırılabilecek iki düzlemden bahsedilebilir. Bu nedenledir ki Japonya'nın insan güvenliği temelli diplomasisi ancak sözkonusu iki farklı düzlem münferit ve bağlantlı olarak ele alındığında tam manasıyla anlamlandırılabilmektedir.

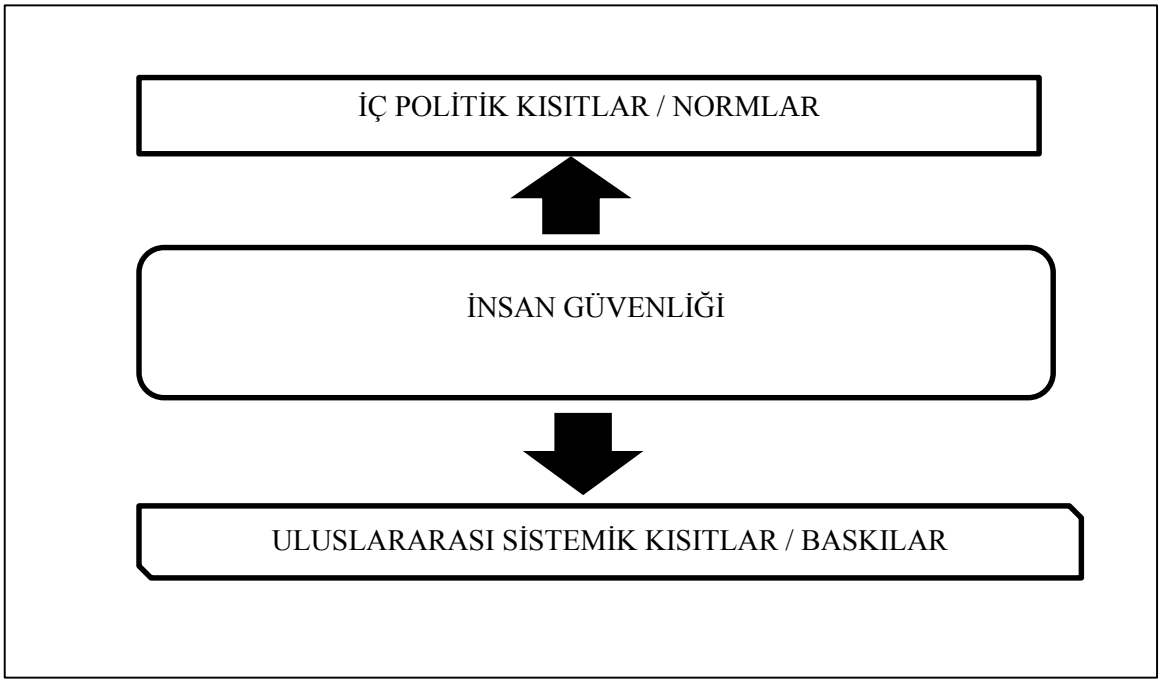
Bu düzlemlerden ilki iç politikada askeri güç kullanımını reddeden ve sivil bir güç olarak değerlendirilen; bu bağlamda kaba güç araçlarından mahrum olan Japonya için insan güvenliği kabul edilebilir bir kaç diplomatik hamleden biri olarak ortaya çıkmakta olduğudur. Bir başka deyişle güç kullanımını reddeden ve bunu temel bir prensip olarak kabul eden Japonya'nın askeri bir güvenlik anlayışını ve bağlantılı olarak askeri güce dayalı bir siyaset biçimini kabul etmeyen insan güvenliğini temel alması oldukça akla yatkın görülmektedir. Bu kapsamda konstrüktivist kuram çerçevesinde

[787] Bert Edström, *Japan and the Challenge of Human Security, The Founding of a New Policy 1995-2003*, Singapore: Institute for Security and Development Policy, 2009, s.27-38.
[788] Bert Edström, *Japan and Human Security: The Derailing of a Foreign Policy Vision*, Institute for Security and Development Policy, 2011, s.27.
[789] Nik Hynek, " Japan's Return to the Chequebook? From Military Peace Support to Human Security Appropriation", *International Peacekeeping*, Vol.19, No.1, 2012, s.62.

bir norm olarak pasifizmin Japon dış politikasına ve daha özelde insan güvenliği politikasına etkisinin değerlendirilmesi elzemdir.

Normatif gerekçelerle bezeli bu ilk açıklamanın yanı sıra daha rasyonalist temellere sahip ikinci bir çerçeve de çizilebilmektedir. Konuyla ilgili bu ikinci açıklama değerler ve normlardan ziyade güç ve çıkarlar üzerine odaklanmaktadır. Dolayısıyla da Japon dış politikasının bu veçhesiyle realist kuramın çizdiği çerçeveye daha anlamlı bir şekilde idrak edileceğini söylemek yerinde olacaktır. Buna göre, insan güvenliği Japonya açısından Soğuk Savaş sonrasında Çin'in yükselişine ve yine bununla bağlantılı olarak ABD ile İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan ve Soğuk Savaş sonrasında da devam eden müttefiklik ilişkilerin sürdürülmesi için kritik bir öneme sahip olmuştur. Yine Japonya açısından insan güvenliği Çin'in etkinliğine paralel olarak bölgesel düzeyde artan güvenlik kaygılarını kimi diğer bölge ülkelerinin desteğini alarak çözmeye çalışmasından bağımsız düşünülemeyecektir.

Şekil 1 - : İnsan Güvenliği Merkezli Diplomasinin Dinamikleri

Mevcut literatür dikkate alındığında konstrüktivist ve realist açıklamalar Japonya dış politikasını anlamlandırmaya yönelik önemli kuramsal çerçeveleri

sunmaktadır.[790] Bu bağlamda Japon dış politikasını anlamlandırılması ancak Japonya'nın iç politikadan kaynaklanan normatif kısıtların ve en kapsamlı biçimde realist kuramca dile getirilen uluslarası sistemin dayattığı kaygıları bir arada ele alan melez bir modelle mümkün olacaktır.[791] Bir başka ifadeyle, Japon dış politikasında insan güvenliği yaklaşımına ilişkin bütüncül bir analiz için normları ve çıkarları beraber düşünmek gerekir.[792] Bu düzlemde gerek iç politik özgüllükler gerekse de sistemik kısıtları bir arada değerlendiren neoklasik realizm Japonya diplomasisinin eksen kavramlarından biri olan insan güvenliğini anlamlandırmak noktasında elverişli bir teorik çerçeve sunmaktadır.

4.1. Güç ve Kimlik Ekseninde Japonya'nın İnsan Güvenliği Politikası

Şekil 2- : Neoklasik Realizm ve Dış Politik Karar Alma Mekanizması

Kaynak: Konuyla ilgili bu modelin de yer aldığı çeşitli modeller için bkz. Alastair Iain Johnston, "Cultural Realism and Strategy in Maoist China", Peter Katzenstein (der.), *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politic*s, New York: Columbia University Press, 1996, s. 266.

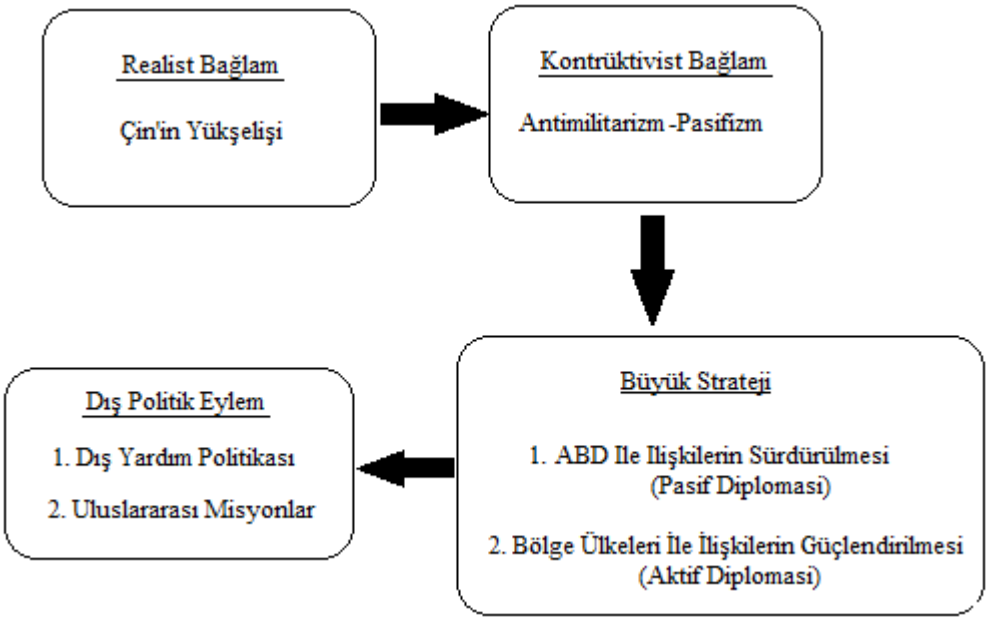
Japonya'nın insan güvenliği politikası dış baskılar ile iç politik kısıtları bir uzlaştırma çabasının bir sonucudur. Bu bağlamda Neoklasik Realist bir okuma gerek iç gerekse de uluslararası sistemik dinamikleri dikkate alarak Japon dış politikasını anlamladıracak geçerli bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Barış anayasasının bir yansıması olarak askeri güç kullanımını reddeden ve bu bağlamda sivil bir güç olarak değerlendirilen Japonya açısından izlenebilecek dış politika stratejileri oldukça sınırlıdır. Silahlanmanın ve güç kullanımının Japon dış politikasının kırmızı çizgileri olduğu göz önünde bulundurulduğunda Japonya açısından yumuşak güç opsiyonları ön

[790] Yasuhiro Izumikawa, "Explaining Japanese Antimilitarism: Normative and Realist Constraints on Japan's Security Policy", *International Security*, Vol. 35, No. 2, Fall 2010, s. 123-160; Yoshihide Soeya, " Japan: Normative Constraints Versus Structural Imperatives", *Asian Security Practice: Material and Ideational Influences*, Stanford, Stanford University Press, 1998, s.187-233.
[791] Yasuhiro Izumikawa, "Explaining Japanese Antimilitarism: Normative and Realist Constraints on Japan's Security Policy", *International Security*, Vol. 35, No. 2, Fall 2010, s. 123-160.
[792] Yoichiro Sato ve Keiko Hirata, *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy*, New York: Palgrave Macmillan, 2008.

plana çıkmaktadır. İnsan güvenliği politikası bu bağlamda mevcut iç politik/anayasal kısıtlar altındaki Japonya için tercih edebilecek oldukça az sayıda(ki) stratejiden biri olarak ortaya çıkmaktadır.

Bununla birlikte kimi uluslararası sistemik kısıtlar da insan güvenliği politikasını Japonya açısından tercih edilebilir hale getirmiştir. Meseleyi açacak olursak, bölgesel düzeyde Çin'in yarattığı baskı ve bununla bağlantılı olarak Çin karşısında önemli bir mütteffik olarak Amerika Birleşik Devletleri ile uzun yıllardır devam eden müttefiklik ilişkisini Soğuk Savaş sonrasında da sürdürme kaygıları Japonya'nın insan güvenliği politikası açısından belirleyici olmuştur. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'nin uluslararası güvenlik yükünün paylaşılması ve Japonya'nın daha aktif misyonlar üstlenmesine yönelik baskısı insan güvenliği politikasının temel bileşenleri olarak değerlendirilen barışı koruma operasyonları ve dış yardımların da temel motivasyonunu oluşturmuştur. Bu çalışma kapsamında Amerika'ya endeksli bu politika Japonya'nın *pasif diplomasisi* olarak adlandırılmıştır.[793]

Şekil 3: Neoklasik Realizm Çerçevesinde Dış Politika Yapımı

[793] Yakın bir çıkış noktasından hareket eden Calder otonomisi olmayan Japonya'nın politikasını reaktif olarak nitelemektedir. Bkz. Kent Calder, "Japanese Foreign Economic Policy Formation: Explaining the Reactive State", *World Politics*, Vol.40, No.4, July 1988, s.517-541.

Çin tehditi karşısında her ne olursa olsun Amerikan güvenlik kalkanını devam etirmek isteyen Japonya'nın dış politikasını insan güvenliği başlığı altında yürütmesi ise iç politik baskıları/ normatif gereklilikleri yatıştırma çabasının bir sonucu olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca Japonya insan güvenliği anlayışı çerçevesinde -emperyal mirasının bir bakiyesi- tarihsel olarak sorunlu olduğu bölge ülkeleriyle iyi ilişkiler geliştirme ve ekonomik işbirlikleri oluşturma gibi bir motivasyon da taşımaktadır. Böylelikle Japonya hem uzun yıllardır devam ettirdiği ekonomik güç olma vasfını sürdürecek hem de II. Dünya Savaşı yıllarının izlerini taşıyan bölge ülkeleri ile ikili ilişkilerini geliştirebilecektir. Japonya'nın bölge ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmek için bölge ülkelerine sağladığı dış yardımlar ve farklı coğrafyalarda katıldığı barış inşası operasyonlarında bölgesel düzeyde itibar kazanma çabası Japonya'nın *aktif diplomasisi* olarak değerlendirilebilecektir.

4.1.1.İnsan Güvenliği ve Anti-militarist/Pasifist Normlar: Japon Dış Politikasında Konstrüktivist Bağlam

Japon dış politikasında insan güvenliği yaklaşımı proaktif pasifizmin bir yansıması olarak değerlendirilmektedir.[794] Bu kapsamda Japonya açısından Soğuk Savaş sonrası dış politika, İkinci Dünya Savaşı sonrasında şekillenen ve bugüne uzanan süreçte dış politikanın kurucu aklını oluşturan antimilitarizm insan güvenliği olgusundan bağımsız düşünülemez. [795] Sivil bir güç olarak Japonya tüm diplomatik ilişkilerinde askeri çözümleri reddetmektedir. Japonya'nın tarihsel tecrübesinin ve özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşadığı yıkımın kollektif hafızaya kazıdığı izler dış politikayı şekillendiren hegemon kimliğin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu nedenledir ki, Japonya'nın insan güvenliği politikası en genel anlamda kendi tarihsel tecrübelerinin eseri olan pasifist anlayışın dış politikaya bir yansıması olarak okunmalıdır. Bir başka deyişle genellikle insan güvenliği olgusu ile bağlantılandırılan barışı koruma operasyonları ve dış yardımlar genellikle Japon dış politikasında İkinci

[794] Yoshihide Soeya, "Redefining Japan's Security Profile: International Security, Human Security, and an East Asian Community", Institute for International Policy Studies, s.5, http://www.iips.org/04sec/04asiasec_soeya.pdf, (Erişim Tarihi: 10.02.2014).
[795] Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.63.

Dünya Savaşı sonrası yerleşen pasifist anlayış ile doğrudan ilişkilendirilebilecektir.[796] Çizilen bu çerçevede Japonya'nın insan güvenliği temelli diplomasisinin siyasal kültüre yerleşmiş olan kimi moral değerlerden ve normlardan bağımsız düşünülemeyeceği aşikardır.

4.1.1.1.Japon Dış Politikasının İç Politik Kodları: Anti Militarizm ve Japon Diplomasisi

Büyük bir ekonomik güç olarak Japonya'nın neden ekonomik gücünü askeri güce dönüştürmediği cevap arayan önemli bir soru niteliğindedir. Bu soru doğrultusunda Japonya'nın neden güç dengesi siyaseti izlemediği ve aykırı (*outlier*) bir örnek olduğu konusunda realist kuramcılar tatmin edici bir açıklama sunamamaktadırlar.[797] Kuşkusuz bu soru oldukça zor bir kavram olarak *gücün* tanımlanışı ve nasıl kullanıldığına yönelik konstrüktivizmin sağladığı kuramsal açılım ve bu bağlamda kimlikler ve normların aydınlatıcı rolüyle açıklığa kavuşturulabilir.

Daha önce de tekrarlandığı gibi antimilitarizm/pasifizm bir taraftan Japon toplumunda yerleşmiş siyasal kültürün bir parçası iken [798] diğer taraftan dış politikaya şekil veren stratejik kültürün payandasını teşkil etmektedir. [799] Özellikle Japon Anayasının 9. maddesi antimilitaristik anlayışın legal zeminini teşkil etmiştir. [800] İkinci Dünya Savaşı sonrası Japonya bir barış ulusu (*heiwa-kokka*) olarak değerlendirilmiştir. [801] Bu kapsamda Japonya'nın güvenlik kimliğinin en genel olarak dört prensip üzerine

---

[796] Burada altı çizilmesi gereken önemli bir nokta Japonya'nın insan güvenliği merkezli dış politikasının evrensel insan haklarına yönelik iç politik duyarlılığının doğrudan doğruya bir yansıması olmadığıdır. Zira Japon hükümetinin iç politikada insan hakları konusunda oldukça kötü bir karneye sahiptir. Japonya doğumlu Koreliler ve Burakuminlere gibi etnik azınlıklara yönelik ayrımcı politikalar uygulanması buna iyi bir örnektir. Bkz. Peng Er Lam, "Japan's Quest for "Soft Power": Attraction and Limitation", *East Asia*, Vol. 24, No.4, 2007, s.358. Ayrıca Japonya'nın sığınmacılar yönelik olarak da insan güvenliği ile bağdaşmayacak politikalar izlediğinin altı çizilmektedir. Bkz. Nik Hynek, "The domopolitics of Japanese human security", *Security Dialogue*, Vol. 43, No.2, 2012, s. 119–137.

[797] Paul Midford, "The Logic of Reassurance and Japan's Grand Strategy", *Security Studies*, Vol.11, No.3, 2002, ss. 1-2.

[798] Thomas U. Berger, *Cultures of Antimilitarism: National Security in Germany and Japan*, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1998.

[799] Andrew L. Oros, "Japan's Strategic Culture: Security Identity in a Fourth Modern Incarnation?", *Contemporary Security Policy*, Vol.35, No.2, 2014, s.227-248.

[800] Andrew L. Oros, "Japan's Strategic Culture: Security Identity in a Fourth Modern Incarnation?", *Contemporary Security Policy*, Vol.35, No.2, 2014, s.236.

[801] Kamiya Matake, *A Nation of Proactive Pacifism-National Strategy for Twenty-first-Century Japan*, Discuss Japan-Japan Foreign Policy Forum No. 18, 2014 http://www.japanpolicyforum.jp/en/pdf/2014/vol18/DJweb _18_dip_1.pdf (Erişim Tarihi: 11.06.2014) Isao Miyaoka, "Japan's Dual Security Identity: A Non-combat Military Role as an Enabler of Coexistence", *International Studies*, Vol.48, No.3&4, 2011, s.238.

oturduğunun altı çizilebilecektir: (i) "yalnızca güvenlik merkezli politika", (ii) "diğer ülkeleri tehdit edecek askeri kapasite geliştirlmesinden uzak durulması" (iii) "nükleere karşı olma prensibine bağlı kalma", ve (iv) "ordu üzerinde sivil kontrol" bu kapsamda kurucu maddeler olarak değerlendirilebilir.[802]

Japonya'nın pasif/antimilitarist konumlanışı aynı zamanda dış politik stratejisinin de ayrılmaz bir parçası olarak düşünülmelidir.[803] Japonya'nın II. Dünya Savaşı sonrasını şekillendiren bu politikasına ilişkin literatürde farklı değerlendirmelere rastlamak mümkündür. Bu bağlamda Calder, Japonya'yı reaktif bir güç olarak resmekte, dış politikasında ise en yalın şekilde söylenecek olursa etkisiz ve isteksiz olarak tanımlamaktadır.[804] Öte yandan Funabashi ise Japonya'yı küresel bir *sivil güç* olarak nitelemektedir.[805]

Bununla birlikte Amerikan güvenlik garantisi olmadan Japonya'nın böylesi bir politika sürdürmesi mümkün olamayacağı akıldan çıkarılmamalıdır. Bu nedenledir ki Japonya'nın pasifist/antimilitarist politikası hiçbir şekilde materyal ve yapısal koşulların şekillendirdiği uluslararası çevreden bağımsız düşünülmemelidir.[806] Yine bu çerçevede Japonya'nın pasifizmi aynı zamanda pek çok durumda bir "pazarlık retoriği" olarak işlevselleştirilmiştir.[807]

---

[802] Toshio Saito, "Japan's Security Policy", National Defence University Strategic Forum, Institute For National Strategic Studies, Number 163, May 1999, s.2.

[803] David Potter ve Sudo Sueo, "Japanese Foreign Policy: No Longer Reactive?", *Political Studies Review*, Vol.1, No.3, 2003, s.317-332; Thomas U. Berger, "From Sword to Chrysanthemum: Japan's Culture of Antimilitarism", *International Security*, Vol.17, No.4, Spring 1993, s.119-150.

[804] Kent Calder, "Japanese Foreign Economic Policy Formation: Explaining the Reactive State", *World Politics*, Vol.40, No.4, July 1988, s.517-541.

[805]Aktaran Yoshihide Soeya, "Redefining Japan's Security Profile: International Security, Human Security, and an East Asian Community", s.11, http://www.iips.org/04sec/04asiasec_soeya.pdf (Erişim Tarihi: 10.02.2014). Kavramın orijinal kullanımı için ise bkz. Yoichi Funabashi, "Japan and the New World Order" *Foreign Affairs*, Vol.70, No.5, 2010-2011, s. 58–74.

[806] Akitoshi Miyashita, "Where Do Norms Come From? Foundations of Japan's Postwar Pacifism", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol. 7, No.1, 2007, s.99-120.

[807] Jennifer M. Lind, "Pacifism or Passing the Buck? Testing Theories of Japanese Security Policy", *International Security*, Vol. 29, No. 1, Summer 2004, s.120.

4.2. Japonya'nın İnsan Güvenliği Politikasının Rasyonel Kaynakları: Realist Bir Okuma

İnsan güvenliği stratejisini yalnızca Japonya'da İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya konulan antimilitarizmin değil aynı zamanda uluslararası sistemik kısıtların bir sonucu olarak değerlendirmek de mümkündür. Bu anlamda Japonya açısından insan güvenliği politikasının rasyonel bir temele oturduğu iddia edilebilir. Her şeyden önce insan güvenliği yaklaşımı Japonya'nın bölgesel etkisini arttırmayı amaçlayan bir yumuşak güç hamlesi olarak değerlendirilmiştir. Bu anlamda insan güvenliği politika yapımında "işlevsel bir söylem" olarak kucaklanmıştır.[808] Genellikle ortabüyüklükte bir güç olarak anılan ve sistemik bir değişiklik yapma gücüne sahip olmayan Japonya açısından insan güvenliği temelli bir politika bölgesel güç denklemi dikkate alındığında pek çok avantajı bünyesinde barındırmaktadır.

Açacak olursak, insan güvenliği söylemi herşeden önce Uzak Asya'da yükselen bir güç olarak Çin'i dengeleme stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Yine bu ilk tespitten bağımsız olmayacak biçimde insan güvenliği politikası Çin karşısında ABD desteğini sağlamak üzerine kurulmuş olan bir stratejinin ürünüdür. Bu çerçevede Japonya, başta barışı koruma operasyonları olmak üzere Birleşmiş Milletler öncülüğünde gerçekleştirilen çeşitli misyonlarda etkin roller üstlenmiştir. Çok taraflılığı esas alan bu misyonların yanında Japonya-ABD ortaklığı bağlamında 11 Eylül sonrasında ikili faaliyetlerde de yer almıştır. Nitekim bu kapsamda Japonya özellikle ABD öncülüğünde gerçekleştirilen Afganistan ve Irak müdahalesinde cephe gerisinde önemli misyonlar üstlenmiştir.

Japonya'nın insan güvenliği yaklaşımının bir diğer önemli ayağını ise dış yardımlar oluşturmaktadır. Uzak Doğu'da en etkili donör ülkelerden biri olarak Japonya yardım politikası ile bölgede ABD ile uzun soluklu müttefiklik ilişkisini devam ettirmek istemekte ve Çin karşısında kimi bölge ülkelerinin desteğini sağlamayı amaçlamaktadır. Bunun yanında Japonya'nın dış yardım politikasının ekonomik fayda teması üzerine kurulu bir merkantilist motivasyonlarca şekillendirildiğinin altını çizen

[808]Daniel Clausen, "Japan and Human Security A Powerful Discourse or a Useful Coping Mechanism?", *Electronic Journal of Contemporary Japanese Studies*, Discussion Paper 3, 2009. http://www.japanesestudies.org.uk/discussionpapers/2009/Clausen.html

geniş bir literatür vardır. Japonya'nın dış yardım politikasının bu kapsamda bir taraftan stratejik kaygılarla şekillendiği diğer taraftan ekonomik gücünü pekiştirmeyi amaçladığı farklı kaynaklarca altı çizilen bir durumdur.[809] Bu düzlemde Japonya insan güvenliği söylemi çerçevesinde bir taraftan Japonya'nın Uzak Asya güvenlik strüktüründe destekleyici bir rol oynaması talebinde olan ABD'nin desteğini sağlamakta diğer taraftan ise iç politikanın antimilitarist kısıtlarını ihlal etmemiş olmaktadır.

4.2.1. Realist Bir Okuma: Japon Dış Politikasında Soğuk Savaş Sonrası Dönüşüm

Japon dış politikasının dönüşümünde Soğuk Savaş Sonrası şartlar bir başka deyişle yapısal konjonktür belirleyici bir role sahip olmuştur. Bu bağlamda 1990'ların başında özellikle Soğuk Savaşın hemen ardından tek hâkim güç olarak değerlendirilen Amerika Birleşik Devletleri gerek küresel gerekse de bölgesel bazda rakipsiz konumdaydı. Bununla birlikte bölgede güç ve etkisini gün geçtikçe arttıran Çin, Amerikan hegemonyasına yönelik en büyük tehdit olarak ortaya çıktığı sıklıkla dile getirilmektedir. Kısacası Japon dış politikasının anlaşılması genellikle iki süper güçten Çin ve ABD'den bağımsız değildir.[810] Küresel bazda oyun kurucu nitelikte olmayan ve ortabüyüklükte bir güç olarak değerlendirilen Japonya açısından bahsedilen tüm bu küresel kısıtlar belirleyici olmuştur. Söz konusu yapısal faktörler dikkate alındığında Japonya'nın büyük stratejisi açısından iki gündemin ön plana çıktığı söylenebilecektir. Bunlardan ilki (i) II. Dünya Savaşı sonrasından bu yana müttefiklik ilişkilerini sürdürdüğü Amerika Birleşik Devletleriyle ikili ilişkilerini sağlıklı biçimde sürdürmek ve (ii) bölgenin yükselen gücü Çin'in etkisini kırmak olarak sıralanabilir.

Tüm bu uluslararası sistemik koşulların yanında Japonya'nın güvenlik kimliğinin ayrılmaz bir parçası olan ve yukarıda ayrıntılarıyla değinilen antimilitarizm Japonya'nın güvenlik stratejisi açısından belirleyici olmuştur. Japonya gerek Amerika ile olan müttefiklik ilişkilerinde gerekse de Çin karşısındaki -askeri olmayan dengeleme- davranışında antimilitarizm kırmızı çizgileri belirleyen bir norm olarak bir kenarda durmaktadır. Ancak Japonya'nın sözkonusu antimilitarist duruşu bölgesel düzeyde güç ve güvenli arayışı içerisine girmediği anlamına gelmemektedir. Bunun

[809] Mesela bkz. Juichi Inada, "Japan's Aid Diplomacy: Economic, Political or Strategic?", *Millennium - Journal of International Studies*, Vol.18, No.3, December 1989, s.399-414.
[810]Corey J.Wallace, "Japan's Strategic Pivot South: Diversifying the Dual Hedge", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol.13, No.3, 2013, s.479-517; Evelyn Goh, "How Japan Matters in the Evolving East Asian Security Order", *International Affairs*, Vol. 87, No.4, 2011, s.887-902.

yerine Japonya'nın güç ve güvenlik arayışının doğrudan askeri olmayan araçlarla sürdürdüğünü ifade etmek daha doğru olacaktır. Kuşkusuz orta büyüklükte bir güç olarak değerlendirilen Japonya'nın dış politikasını ve bu dış politikanın önemli bir bileşeni olan insan güvenliği merkezli diplomasiyi açıklamak için tüm bu sistemik ve iç politik kısıtları bir arada düşünmek zorunludur.

4.2.1.1. Japonya'nın İki Uçlu Çin Stratejisi: ABD ile Müttefikliğin Sürdürülmesi ve Bölgesel Diplomasi Faaliyetleri

Japonya'nın yükselen bir güç olarak Çin karşısında (i) silahlanmaya giderek içsel dengeleme (*internal balancing*) (ii) askeri ittifak ilişkileri geliştirerek dışsal dengeleme (*external balancing*) , tehditleri müttefiklerinden bir diğerine tevdi ederek *buckpassing* stratejilerinden her birini izleyebileceği kaydedilmektedir.[811] Bununla birlikte Japonya'nın söz konusu bu stratejilerin dışından bir takım farklı yollarla bölgesel güç ve güvenlik mücadelesine dâhil olduğunu ifade etmek yanlış olmaz. Bu çerçevede Japonya'nın yükselen Çin karşısında iki uçlu bir strateji izlediğinden bahsetmek mümkündür. Bu stratejinin ilk ayağını, öncesinde olduğu gibi, Soğuk Savaş sonrası dönemde de ABD desteğini sürdürebilme kaygısı gelmektedir. Bu kapsamda Japonya, ABD öncülüğünde gerçekleşen pek çok sınır aşan operasyonda önemli roller oynamış, dış yardım politikalarını ABD öncelikleri ile uyumlu hale getirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda Japonya yumuşak dengeleme stratejisinin bir parçası olarak Soğuk Savaş sonrasında da ABD ile ittifak kurmuş, 1996 yılında Ortak Güvenlik Deklarasyonu yayınlamış, 11 Eylül sonrasında ise yine Amerika Birleşik Devletlerinin terörle mücadele planına destek vermiştir.[812] Bununla birlikte Japon- Amerikan eksenine Amerika'nın kimi bölgesel müttefiklerini de eklemleme gayretine girmiştir. Bu çerçevede Japon-ABD ittifakına Hindistan'ı da katarak Çin karşısında sürdürdüğü yumuşak dengeleme stratejisini daha güçlü hale getirmek istemiştir.[813]

Söz konusu stratejinin ikinci ayağının ise bölge ülkelerinin desteğini alarak doğrudan askeri olmayan yöntemler ile Çin'in bölgesel etkisini kırmak olduğu söylenebilir. Japonya'nın yumuşak dengeleme stratejisinin temelinde başta Güney Doğu

---

[811] Mike M. Mochizuki, "Japan's Shifting Strategy Toward the Rise of China", *Journal of Strategic Studies*, Vol.30, No.4-5, 2007, s.746.

[812] Derek McDougall, "Responses to 'Rising China' in the East Asian Region: Soft Balancing with Accommodation", *Journal of Contemporary China*, Vol.21, No.73, 2012, s.8.

[813] Derek McDougall, "Responses to 'Rising China' in the East Asian Region: Soft Balancing with Accommodation", *Journal of Contemporary China*, Vol.21, No.73, 2012, ss.8-9.

Asya ülkeleri olmak üzere bölge ülkeleriyle diplomatik ilişkileri güçlendirmek gelmektedir. Bu çerçevede insani yönü ağır basan dış yardımlar yoluyla Japonya bölge ülkeleri ile diplomatik ilişkilerini güçlendirme yolunu tercih etmiştir. Yükselen Çin karşısısında Japonya ABD ittifakının yanı sıra bölgesel kurumlar yoluyla yumuşak dengeleme (*soft balancing*) de gerçekleştirebilmektedir.[814] Her şeyden önce Japonya uzun yıllardır bir takım diğer ülkelerle beraber Birleşmiş Milletler güvenlik konseyinin daimi üyesi olmaya yönelik bir kampanya yürütmektedir.[815] Bunun yanında Japonya'nın başta ASEAN olmak üzere uluslararası örgütler yoluyla etkinliğini arttırmaya çalışması yine bu kapsamda değerlendirilen stratejiler arasındadır.[816] Özellikle Doğu Asya ülkelerini bir araya getirmeye çalışan Japonya, bu çerçevede demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğüne dayalı evrensel değerlerin altını çizen Doğu Asya Topluluğu (*East Asian Community*) gibi kurumların öncülüğünü üstlenmiştir [817]Yine Japonya ASEAN , ASEAN+3, ASEAN+6, East Asian Summit, ASEAN bölgesel formu, and APEC vasıtasıyla bölgeselleşme girişimlerini desteklemektedir. [818]

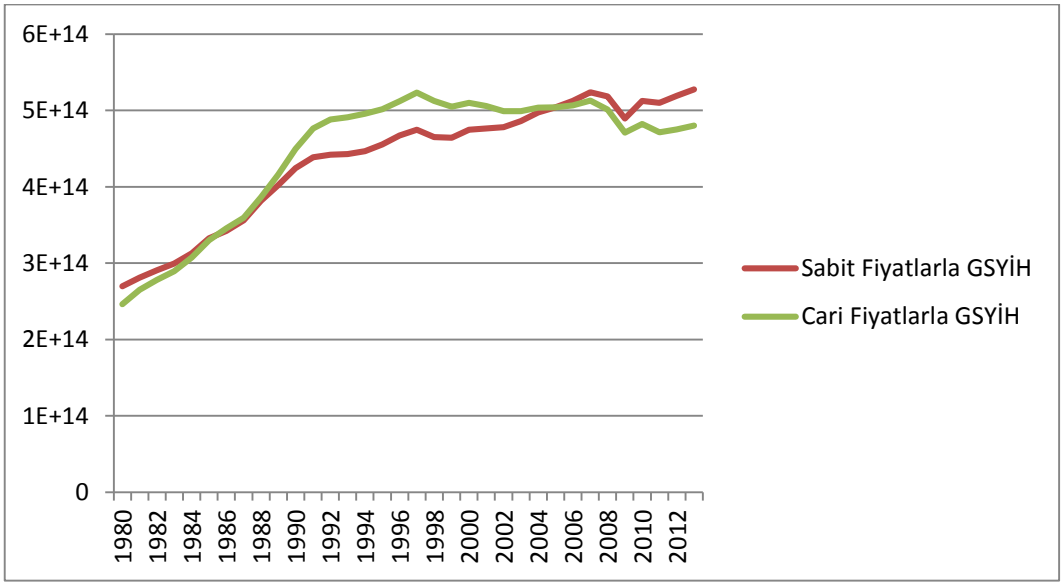
4.2.1.2. Süper Güç İmgesinden Orta Büyüklükte Güce Doğru Japonya

Japon diplomasisine şekil veren pek çok özellik Japonya'nın ortabüyüklükte bir güç olarak değerlendirilmesini beraberinde getirmiştir.[819] 1990'lı yıllar pek çok açıdan Japonya'nın dünya politikasındaki yeri konusunda aydınlatıcı oldu. Çünkü 1990'lar ile beraber Japonya'nın uluslararası alanda etkisinin ne derece sınırlı olduğu fark edildi. 1990 öncesi dönemde kimi realist okumalar Soğuk Savaş sonrasında Japonya'nın

[814] Yul Sohn, "Japan's New Regionalism: China Shock, Values, and the East Asian Community", *Asian Survey*, Vol. 50, No. 3, May/June 2010, s.497-519.
[815] Makoto Sato, "Human Security and Japanese Diplomacy: Debates on the Role of Human Security in Japanese Policy", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World: Critical and Global Insights*, London: Palgrave Macmillan, 2007, s.96
[816] Chika Yamamoto, "The Logic of Japan's Free Trade Agreements (FTA) with ASEAN", *Journal of Contemporary Eastern Asia*, Vol.11, No.2, 2012, s.27-45; Yul Sohn, "Japan's New Regionalism: China Shock, Values, and the East Asian Community", *Asian Survey*, Vol. 50, No. 3, May/June 2010, s. 497-519.
[817] Yul Sohn, "Japan's New Regionalism: China Shock, Values, and the East Asian Community", *Asian Survey*, Vol. 50, No. 3, May/June 2010, s.497-519
[818] Rui Faro Saraiva, "Japanese Foreign Policy and Human Security in the Context of an Emerging New Global Order", *Journal of Conflict Transformation & Security*, Vol. 3, No. 1, April 2003, s.34.
[819] Yoshihide Soeya, "A 'Normal' Middle Power: Interpreting Changes in Japanese Security Policy in the 1990's and After" , Japan as a 'normal country'? : A Nation in Search of Its Place in the World, Toronto & Buffalo : University of Toronto Press, 2011, s.72-97;

ABD'yi dengeleyecek büyük bir güç olarak çıkacağını vurgulamaktaydı.[820] Bu çerçevede Japon karar vericilerin de yer aldığı bir zümre Amerika karşında "hayır diyebilen bir Japonya" otonom bir Japonya arzu etmiştir.[821] Bu bağlamda Japonya, hegemonik bir güç olarak Japon barışını (*pax-nipponica*) kuracak bir güç olarak değerlendirilmiştir.[822] Öte yandan kimi diğer yorumlar 1980'li yıllar boyunca Japonya bir taraftan Amerikan hegemonyasını sarsacak bir güç olarak değerlendirilirken diğer taraftan da mevcut hegemonyadan faydalanan bir ülke olarak nitelendirmiştir.[823] 1970'li yıllarda yaşanan petrol şokları ve 1980'lerin sonunda Japon balon ekonomisinin patlaması, Japonya açısından 1990'ların "kayıp on yıl " olarak değerlendirilmesini beraberinde getirmiştir.[824] Grafik 2' den anlaşılabileceği gibi Japon ekonomisi için 1990'lı yıllar büyümenin yavaşladığı, durgunluk yılları olarak değerlendirilebilecektir.

Grafik 1: Japonya GSYİH'nın 1980-2013 Dönemindeki Seyri

Kaynak: Dünya Bankası, World Development Indicator Online Database.

[820] Kenneth N. Waltz, "The Emerging Structure of International Politics", *International Security*, Vol. 18, No. 2 Fall 1993, s.66-69.
[821]Shintaro Ishihara, *The Japan That Can Say No: Why Japan Will Be First among Equals*, NewYork: Simon and Schuster Trade, 1991.
[822] Ezra F. Vogel, "Pax Nipponica?", *Foreign Affairs*, Vol. 64, No. 4, Spring 1986, s.752-767.
[823] Inoguchi Takashi, "Japan's Images and Options: Not a Challenger, But a Supporter", *Journal of Japanese Studies*, Vol. 12, No. 1, Winter 1986, s. 95-119
[824]Jeff Kingston, *Contemporary Japan: History, Politics, And Social Change Since the 1980s*, A Chichester: John Wiley & Sons, Ltd. Publication, 2013, s.3.

1990'ların sonlarından itibaren ve özellikle Uzak Doğu Asya krizinin Japonya üzerinde bıraktığı izler sonrasında 1980'lerin sonundan ve 1990'ların başından itibaren Japonya'nın rakip bir süper güç olduğuna yönelik algı da ortadan kalktı. Söz konusu durum Japonya'nın düşünüldüğü gibi Amerika'yı dengeleyecek bir güç olduğu fikrinin temelsiz olduğunu ortaya çıkardı. [825] Aksine Japonya'nın içerisinde yer aldığı güçlerin kurucu siyasetinin hegemonyayı desteklemek üzerine kurulu olduğu keşfedildi.[826] Japonya küresel siyasette büyük güç olmaktan ziyade "de facto" olarak orta büyüklükte bir güç sıfatıyla nitelendirildi.[827] Bu değerlendirmenin kaynağında ise Japonya'nın bölgesel olarak Çin'in altında yer alması, Amerikan Birleşik Devletlerine olan bağımlılığı ve izlediği normatif politikalar bir orta büyüklükte güç olarak değerlendirilmesini beraberinde getirmiştir.[828] Mevcut durumda Japonya, Çin karşısında giderek zayıflayan ve mevcut statükoyu korumaya eğilimli bir devlet olarak değerlendirilebilmektedir.[829] Bunun yanında bölgesel düzeyde Çin'in askeri gücü gün geçtikçe artmakta ve askeri harcamalarda Çin Halk Cumhuriyeti, ABD'nin hemen arkasında yer almaktadır. Askeri Harcamaların Gayrisafi Yurtiçi Hasılaya oranı dikkate alınarak oluşturulan Grafik 1'de gösterildiği gibi Japonya ABD'nin ve Çin'in oldukça gerisinde yer almaktadır. Japonya çizilen bu çerçevede Çin karşısında giderek zayıflayan ve mevcut statükoyu korumaya eğilimli bir devlet olarak değerlendirilebilmektedir.[830]

---

[825] Ewan Harrison, *The Post-Cold War International System: Strategies, Institutitions and Reflexivity*, London&NewYork, 2004, s.71. Nitekim 1980'li yıllar boyunca Japonya bir taraftan Amerikan hegemonyasını sarsacak bir güç olarak değerlendirilirken diğer taraftan da mevcut hegemonyadan faydalanan bir ülke olarak değerlendirilmiştir. Konuyla ilgili bkz. Inoguchi Takashi, "Japan's Images and Options: Not a Challenger, But a Supporter", *Journal of Japanese Studies*, Vol. 12, No. 1, Winter 1986, s. 95-119.

[826] Robert W. Cox, "Middle Powermanship, Japan, and Future World Order", *International Journal*, Vol. 44, No. 4, Autumn 1989, s.823-862.

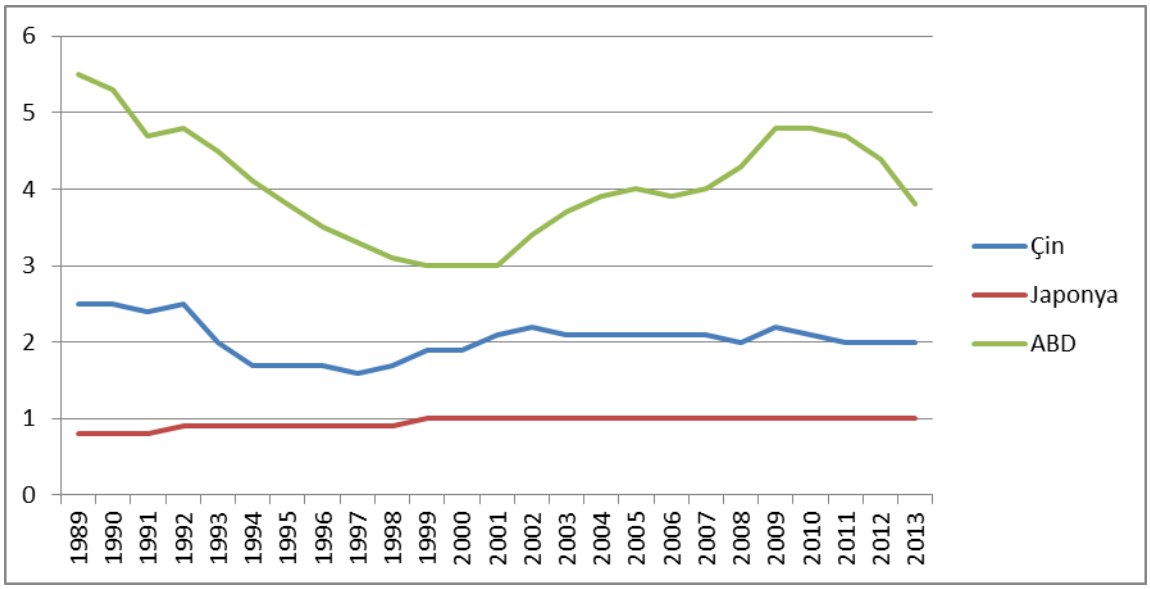
[827] Yoshihide Soeya, "Japanese Security Policy in Transition: The Rise of International and Human Security", *Asia-Pacific Review*, Vol.12, No.1, 2005, s. 105.; Yoshihide Soeya, "A 'Normal' Middle Power: Interpreting Changes in Japanese Security Policy in the 1990's and After" , *Japan as a 'Normal Country'? : A Nation in Search of Its Place in the World*, Toronto & Buffalo, : University of Toronto Press, 2011, s.74.

[828] David A. Cooper, "Challenging Contemporary Notions of Middle Power Influence: Implications of the Proliferation Security Initiative for 'Middle Power Theory'", *Foreign Policy Analysis*, Vol.7, 2011, s.319; Robert W. Cox, "Middle Powermanship, Japan, and Future World Order", *International Journal*, Vol. 44, No. 4, Autumn 1989, s.823-862.

[829] Hugo Dobson, "Japan and the Changing Global Balance of Power: The View from the Summit", *Politics*, Vol. 30, No.S1, s.33-42.

[830] Hugo Dobson, "Japan and the Changing Global Balance of Power: The View from the Summit", Politics, Vol 30(S1), ss.33–42

Grafik 2: ABD, Çin ve Japonya için Askeri Harcamaların Gayrisafi yurtiçi Hasılaya Oranı

Kaynak: "SIPRI Military Expenditure Database", http://www.sipri.org/research/armaments/milex/milex_database, (Erişim Tarihi: 7.1.2015)

Kabaca ifade etmek gerekirse orta büyüklükte bir güç olarak değerlendirilen Japonya bölgesel stratejisini küresel bir güç olarak Amerika Birleşik devletleri ile müttefikliğini devam ettirmek ve yükselen Çin'i çevrelemek üzerine kurmuştur. Japonya Norveç ve Kanada gibi diğer ülkeler gibi orta büyüklükte bir güç olarak insan güvenliği merkezli bir diplomasiyi benimsemiştir.[831] Öte yandan ortabüyüklükte güç olma durumu ile insan güvenliği arasındaki bağın altı genellikle çizilmektedir. [832] Zira insan güvenliği merkezli politikalarının askeri olanaklarının yokluğuyla ilişkilendirilebilmektedir.[833]

4.2.1.3.Farklı Bir Tür Güç Arayışı Ekonomik Bir Güç Olarak Japonya

Japonya'nın pasifist politikasını tamamlayan bir diğer önemli bileşen ise ekonomi kaynaklıdır. Bu kapsamda Japonya'nın dış politikasının kurucu sütunlarından birinin büyük ölçüde ekonomik kaygılar üzerine oturduğu dile getirmek yanlış olmayacaktır. Nitekim İkinci Dünya Savaşı sonrasında Japon dış politikasına yön veren en önemli isim olarak değerlendirilen başbakan Yoshida'nın temel politikası "yüksek politika" meselelerinin ABD'ye tevdi edilmesi buna karşın başta ekonomi olmak üzere

[831]Yukiko Nishikawa, *Human Security in Southeast Asia*, NewYork: Routledge, 2010, s.17
[832] Ronald M. Behringer, *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied U.S. Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, 2012.
[833] Yukiko Nishikawa, *Human Security in Southeast Asia*, NewYork: Routledge, 2010, s.17.

"alçak politika" alanlarına ağırlık verilmesi üzerine kurulmuştur.[834] Bu çerçevede Japonya iç ve dış politik tehditler karşısında riskleri azaltmak ve ekonomik büyümeyi destekleyecek bir kamu diplomasisi izlemeyi tercih etmiştir. [835] Bu bağlamda ekonomik korumacılığı hedef alan Japonya için neomerkantilizm önemli bir strateji olarak ortaya çıkmıştır.[836] Nitekim Japonya genellikle devlet ve özel sektör arasında özel bir ortaklığa dayalı yeni bir model olan ve ekonomik gelişmeyi önceleyen kalkınmacı bir devlet (*developmentalist state*) olarak adlandırılmıştır.[837] Rosencrance'a ait bir diğer tanımlama ise ticaret yapan devlet (*trading state*) genellikle Japonya'ya özel bir referans ile kullanılmaktadır. Nitekim Japonya literatürde askeri gücüyle değil ticaret ile ayakta kalan, ticaret yapan devlet olarak değerlendirilmektedir.[838].

Kuşkusuz Japon kimliğine şekil veren sözkonusu ekonomik karakter dış politika üzerinde de etkili olmuştur. Bir diğer deyişle Japonya'nın ekonomi merkezli algısı dış politikasına da yansımıştır. Japonya dış politikasını ekonomik gücünü korumayı merkeze alan ticari bir realizm (*mercantile realism*) çerçevesinde şekillendirmektedir.[839] Kabaca ifade edilmesi gerekirse Japonya'nın dış politikası her şeyden önce ağır ekonomik maliyetlerin altına girmeden defans yükünü müttefiki Amerika'nın omuzlarına yıkmaya dayanmaktadır.[840] Başta ifade edildiği gibi pasifizm ve ekonomizm birbirini bütünleyen iki prensip olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda İkinci dünya savaşı sonrasında Japonya'nın müreffeh bir devlet olmasına hizmet etmesi

---

[834] Vurgular yazara ait. Bert Edström, "The Yoshida Doctrine in Unchartered Waters", Bert Edström(der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011, s.12

[835] Rui Faro Saraiva, "Japanese Foreign Policy and Human Security in the Context of an Emerging New Global Order", *Journal of Conflict Transformation & Security*, Vol. 3, No.1, April 2003, s.35.

[836] William Nester, "Japanese Neomercantilism toward Sub-Saharan Africa", *Africa Today*, Vol. 38, No. 3, The Changing Global Balance: Outlook for Africa, 1991, s. 31-51; William Nester, "Japan and "the Two Chinas": Neomercantilism, Prosperity, and Dependence", *Pacific Focus*, Vol. 6, No. 1, Spring 1991, s. 105-121.

[837]Ziya Öniş, "Review: The Logic of the Developmental State", *Comparative Politics*, Vol. 24, No. 1, Oct. 1991, s. 109-126; Mark Beeson, "Developmental States in East Asia: A Comparison Of The Japanese And Chinese Experiences", *Asian Perspective*, Vol. 33, No. 2, 2009, s. 5-39. Kavramın kökenlerine ilişkin bkz. Chalmers Johnston, *MITI and Japanese Miracle: The Growth of Industrial Policy, 1925-1975*, Stanford California: Stanford University Press, 1982.

[838] Richard Rosecrance, *The Rise of the Trading State: Commerce and Conquest in the Modern World*, NewYork: Basic Books, 1986.

[839]Eric Heginbotham ve Richard J. Samuels, "Mercantile Realism and Japanese Foreign Policy", *International Security*, Vol. 22, No. 4, Spring 1998, s. 171-203.

[840] Jennifer M. Lind, "Pacifism or Passing the Buck? Testing Theories of Japanese Security Policy", *International Security*, Vol. 29, No. 1, Summer 2004, s. 92-121.

noktasında mevcut pasifist normların oldukça işlevsel bir rol üstlendikleri gözden uzak tutulmamalıdır.[841]

4.3.Japon Güvenlik Stratejisi: (Kaba) Güç Politikasının Ötesinde Stratejiler

Japonya genellikle askeri gücü olmadığı için normal kategorisine dâhil bir ülke olarak kabul edilmemektedir. Japon dış politikasına yönelik terminolojide normal ve anormal kategorileri önemli hale gelmektedir.[842] Özellikle realist okuldan gelen kimi eleştiriler bu kapsamda değerlendirilmiştir. Bu çerçevede Japonya'nın özellikle de Soğuk Savaş sonrasında uluslararası ilişkilerde kendine biçilen misyonu yerine getirmediği sıklıkla ortaya konulan bir eleştiridir.[843] Bununla birlikte Japonya'nın antimilitarist stratejisinin kendi içerisinde rasyonel temellere sahip olduğu ifade edilebilmektedir. Her şeyden önce Japonya'nın ekonomik gücünü ve siyasal istikrarını muhafaza etmek istemesi ve güvenliğinin Amerikan garantisi altında olması Japonya'nın antimilitarist politikasını Japonya açısında karlı ve sürdürülebilir kılmıştır.[844]

İkincisi, Japonya büyük stratejisinin bir parçası olarak gücünü arttırmayı amaçlayan saldırgan bir strateji değil savunmayı önceleyen savunmacı realizm çerçevesinde hareket etmektedir. [845] Bu bağlamda Japon güvenlik stratejisinin üç kurucu sütunundan bahsedilebilir. (i) Doğu Asya'da Amerikan varlığını devam ettirerek güvenliğini garantı altına almak, (ii) bir süper güç olarak Çin'in Doğu Asya güvenlik sistemi içersine entegre edebilmek, (iii) bölgesel düzeyde ortak bir güvenlik bölgesel girişimleri destelemek.[846] Bununla birlikte Japonya tüm bu girişimleri askeri güç

---

[841] Akitoshi Miyashita, "Where Do Norms Come From? Foundations of Japan's Postwar Pacifism", Yoichiro Sato ve Keiko Hirata (der.), *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy*, New York: Palgrave Macmillan, 2008, s.39.

[842] Konuyla ilgili terminoloji için bkz. Oros Al, *Normalizing Japan: Politics, Identity and the Evolution of Security Practice*. Stanford: Stanford University Press, 2007; Kevin J. Cooney, *Japan's Foreign Policy Maturation: A Quest for Normalcy*, NewYork: Routledge, 2002.

[843] Birol Akgün ve Şaban H. Çalış, "Reluctant Giant: The Rise Of Japan And Its Role in The Post-Cold War Era", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol. VIII, No.1, March-May 2003, s.1-13.; Michael Green, *Japan's Reluctant Realism: Foreign Policy Challenge in an Era of Uncertain Power*, NewYork: Palgrave, 2001; Hiro Katsumata ve Li Mingjiang, "What is a 'Normal' Japan? Implications for Sino-Japanese Relations", *China Brief*, Vol. 8, No.16, Jamestown Foundation, August 1, 2008.

[844] Akitoshi Miyashita, "Where Do Norms Come From? Foundations of Japan's Postwar Pacifism", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol. 7, No.1, 2007, s.99-120.

[845] Paul Midford, "The Logic of Reassurance and Japan's Grand Strategy", *Security Studies*, Vol. 11, No. 3, Spring 2002, s.1-43.

[846] Evelyn Goh, "How Japan Matters in the Evolving East Asian Security Order", *International Affairs*, Vol.87, No.4, 2011, s.888.

olgusunu merkezine alan kaba güç siyasetiyle değil antimilitarizmi temel alan iç politik kısıtların bir sonucu olarak doğrudan doğruya askeri yöntemleri dışlayan alternatif stratejilere yönelmiştir.

Japonya 'nın güç politikası geleneksel anlamda güç kapasitesinde değil diplomatik ve ekonomik araçlardan faydalanan göreli bir güç icrası olarak okumak daha doğru olacaktır. [847] Gerek anayasasından kaynaklanan iç politik kısıtları gerekse de orta büyüklükte bir gücün karşı karşıya kaldığı sistemik kısıtlar; askeri güç kullanımını dış politika opsiyonları arasında değerlendirilmemesine ve Japonya açısından normatif unsurlar ve yumuşak güce dayalı bir siyaset pek çok açıdan daha tercih edilebilir bir opsiyon olarak ortaya çıkmıştır. Nye'a göre yumuşak güç sahibi ülkeler sahip oldukları değerler nedeniyle hayranlık uyandıran ve bu yolla istediklerini elde edebilen aktörlerdir.[848] Japonya da bu kapsamda normatif bir yumuşak güç olarak değerlendirilmiştir.[849] Japonya bu çerçevede sahip olduğu yumuşak gücünü komşularının desteğini ve beğenisini kazanmak için kullanmıştır.[850] Ayrıca bahsedildiği gibi Japonya önemli insani yardım ve barış yapımı girişimlerinin öncüsü veya paydaşı olmuştur. Bu bağlamda Japonya'nın söz konusu normatif etkisini stratejik amaçlarla kullandığını ifade etmek mümkündür. [851]

Japonya'nın sözkonusu yumuşak güç siyasetinde semboller ve kültürün hayati bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda Japonya yumuşak güç politikası ile doğrudan popüler kültür unsurlarını kullanarak olumlu bir uluslararası imaj yaratmaya çalışmaktadır. [852] Japonya marka haline gelmiş devlet (*branded nation*) olma özelliğini *Cool Japan* imajıyla ortaya koymaya çalışmıştır.[853] İkinci olarak Japonya için ekonomik etki bir

---

[847] Linus Hagström, **Relational Power for Foreign Policy Analysis: Issues in Japan's China Policy,** *European Journal of International Relations,* Vol. 11(3), 2005,ss. 395–430

[848] Joseph Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics,* New York: Public Affairs, 2004, s15.

[849] Yee-Kuang Heng, "Beyond 'Kawaii' Pop Culture: Japan's Normative Soft Power As Global Trouble-Shooter", *The Pacific Review*, Vol.27, No.2, 2014, s.169-192.

[850] Robert Cooper, "Hard Power, Soft Power and The Goals of Diplomacy", David Held ve Mathias Koenig-Archibugi(der.), *American Power in the 21st Century*, 2004, s.171; Nissim Kadosh Otmazgin, "Geopolitics and Soft Power: Japan's Cultural Policy and Cultural Diplomacy in Asia", *Asia-Pacific Review*, Vol.19, No.1, 2012, s.39.

[851]Rok Zupančič ve Miha Hribernik , "Discovering" Normative Power as a State Strategy in the Framework of Security, Foreign, and Defense Policy: The Case of Japan", *Philippine Political Science Journal*, Vol. 35, No. 1, 2014, s.78-97.

[852] Peng Er Lam, Japan's Quest for "Soft Power": Attraction and Limitation, *East Asia,* Vol, 24, No.4, 2007,s.350.

[853] Katja Valaskivi, "A Brand New Future? Cool Japan and The Social Imaginary of the Branded Nation", *Japan Forum,* Vol.25, No.4, 2013, s.485-504; Nissim Kadosh Otmazgin, "Geopolitics and Soft Power:

diğer önemli bir yumuşak güç aracı olmuştur. Bu çerçevede dış yardımlar ekonomik gücün yumuşak tarafını oluştururken yaptırımlar daha çok kaba güç ile ilişkilendirilmiştir.[854] Meseleyi tersten ele alacak olursak, yumuşak güç bir ekonomik gücün maksimizasyonunda da kullanılabilmektedir. Bu kapsamda Japonya, Uzak Asya'da kültürel diplomasi yumuşak gücünü ekonomik kazanca dönüştürmeyi bilmiştir. Bu bağlamda Japonya'nın kimi kültürel unsurları metalaştırdığı ve yatırım aracına dönüştürmeyi başardığı söylenebilir.[855] Özetle Japonya'nın bölgesel anlamda etkinlik kazanmaya yönelik yumuşak güç araçlarından faydalanması Japon dış politikasında önemli bir araç olarak ortaya çıkmıştır.

4.3.1.Japonya'nın Yumuşak Gücü ve Yumuşak Dengeleme Stratejisi

İkinci Dünya Savaşı sonrasında dış politikasında askeri çözümleri reddeden Japonya, güvenlik sorununu uzun yıllar Amerika Birleşik Devletlerinin koruma kalkanı yardımıyla çözmüştür. Bununla birlikte Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan belirsizlik ve Çin'in gün geçtikçe büyüyen bir tehdit olarak ortaya çıkışı Japonya'nın cari güvenlik kaygılarına yönelik opsiyonlarını yeniden gözden geçirmeye zorlamıştır. Japon Dışişleri Bakan Yardımcısı Takakazu Kuriyama'nın dile getirdiği gibi "geçmişte uluslararası düzeni çanta keklik olarak gören pasif diplomasi artık amaca uygun" kabul edilmemektedir. [856] Bununla birlikte 1990 sonrası dönem boyunca Japonya'nın doğrudan doğruya silahlanma üzerine kurulu bir askeri denge stratejisi izlemediği de belirtilmelidir.

Japonya açısından askeri olmayan stratejiler Soğuk Savaş sonrasında da dış politikanın tesisinde önemli araçlar olarak belirmiştir. Japonya'nın genellikle bölgesel dengeleri baştan aşağıya şekillendirecek bir güç olmaktan ziyade sınırlı kaynaklara sahip orta büyüklükte bir güç olması Japonya dış politikasında belirleyici olmuştur. Askeri metodları reddeden Japonya diplomatik, kurumsal ve ekonomik araçları devreye sokmuştur. Kuşkusuz Japonya böylesi bir stratejiyle bir taraftan Çin karşısında askeri

---

Japan's Cultural Policy and Cultural Diplomacy in Asia", *Asia-Pacific Review*, Vol.19, No.1, 2012, s.37-61.

[854]Joseph S. Nye, "Foreword", Watanabe Yasushi ve David L. McConnell(der.), *Soft Power Superpowers: Cultural and National Assets of Japan and the United States*, New York: Sharpe, 2008, s.vi.

[855] Nissim Kadosh Otmazgin, "Geopolitics and Soft Power: Japan's Cultural Policy and Cultural Diplomacy in Asia", *Asia-Pacific Review*, Vol.19, No.1, 2012, s.54-55.

[856] Fumitaka Furuoka, "Challenges for Japanese Diplomacy After the End of the Cold War", *Contemporary Southeast Asia*, Vol. 24, No. 1, April 2002, s. 68-69, 71-72.

mobilizasyonun yaratacağı olumsuz etkilerden (askeri ve ekonomik) kendini korumakta diğer taraftan ise geçmişten gelen ve bölge ülkeler ile ilişkilerinde belirleyici bir değişken olan emperyal mirasını zihinlerde yeniden canlandırmaktan kaçınmaktadır.

Japonya açısından kaba güç politikasının anlamını yitirdiği noktada yumuşak güç stratejisi tercih edilebilir bir araç olarak ortaya çıkmıştır. Yumuşak güç stratejisinin belirli bir hedef gözeterek somut eylemlere dönüştürülmesi yumuşak dengeleme stratejisi çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu kapsamda Japon diplomasisinde askeri metotlar dışında zorlayıcı olmayan diplomatik yöntemlerin ön plana çıktığına şahitlik edilmiştir. Çin karşısında Japonya dış politikasında yumuşak dengeleme stratejisinin bir parçası olarak ikili ittifaklar kurma, uluslararası örgütlere dâhil olma ve ekonomik yardımlar yoluyla güvenliğini sağlamayı tercih etmiştir. Japonya bu politikası çerçevesinde uzun yıllardır güçlü ittifak ilişkileri sürdürdüğü Amerikan Birleşik Devletlerinin koruma şemsiyesinden yaralanmayı bilmiş, küresel ve bölgesel düzeyde muhtelif uluslararası örgütlerin üyesi olmuş ve izlediği ekonomi eksenli diplomasiyle bölge ülkeleri ile olumlu ikili ilişkiler kurmaya çalışmıştır. Soğuk Savaş yıllarına ve sonrasına uzanan ABD kalkanı, BM gibi küresel, ASEAN ve APEC gibi bölgesel uluslararası örgütlerle olan ilişkileri ve altı sıklıkla çizilen ekonomik bir güç olarak Japonya'nın dış yardım politikası bu kapsamda Japonya'nın yumuşak dengeleme stratejisinden bağımsız düşünülemez.

4.3.1.1.Yumuşak Güç, Yumuşak Dengeleme ve İnsan Güvenliği

Japonya özellikle Körfez Savaşından sonra insan güvenliğini liderlik politikasının yeni ayağı olarak uygulamıştır.[857] Bunun yanı sıra orta büyüklükte bir güç olarak Japonya'nın statü kaygısıyla insan güvenliği politikası izlediği kaydedilmektedir.[858] Peng Er'in ifadesiyle bir taraftan Japonya'nın emperyal geçmişi

[857] Yih-Jye Hwang ve Lindsay Black, "East Asian Approaches to Human Security: The Concept and Practice of Human Security in Japan and China's International Relations", Nobuko Nagasaki, Pauline Kent, Kosuke Shimizu, Shiro Sato ve Kazue Demachi (der.), *Conflict Resolution in the Afrasian Context: Examining More Inclusive Approaches*, Proceedings of the Fifth Afrasian International Symposium, Afrasian Centre for Peace and Development Studies Ryukoku Universityi 2010, s.88; Josuke Ikeda, "Creating the Human Security Discourse and the Role of the Academic-Policy Complex: International Relations as "Japanese Social Science?", *Interdisciplinary Information Sciences*, Vol.15, No.2, 2009, s.197-209.

[858]Yoshihide Soeya, "A 'Normal' Middle Power: Interpreting Changes in Japanese Security Policy in the 1990's and After" , *Japan as a 'Normal Country'? : A Nation in Search of Its Place in the World*, Toronto & Buffalo : University of Toronto Press, 2011, s.72-97; Michi Yamasaki, *A Study of Middle*

diğer taraftan anayasal kısıtların varlığı Japonya'nın "kaba güvenlik (*hard security*) " stratejiler uygulamasını elverişsiz hale getirmiştir. Bununla birlikte insan güvenliği paradigması Japonya'nın gerek iç politikasından kaynaklanan barışçıl talepleri yatıştırmak gerekse de hassas bir dengeye sahip olan komşularıyla olan dış politikası için daha elverişli bir zemin yaratmaktadır.[859] Bu zorunlulukların bir neticesi olarak Japonya'nın kaba güç politikasına alternatif olarak yumuşak güç olgusu ile bağlantılı olarak insan güvenliği temelinde bir takım stratejiler geliştirdiği ifade edilebilir. Bir başka deyişle Japon dış politikasında insan güvenliği söylemi bir yumuşak güç aracı olarak işlerlik kazanmıştır. Ayrıca Japonya'nın insan güvenliği çerçevesinde anlamlandırdığı ekonomik yardım politikası ve barış yapımı faaliyetlerinin bölgesel güç dinamiklerinin şekillendirdiği bir takım diğer saikler tarafından belirlendiğini söylemek mümkündür. Japonya yumuşak gücünü yumuşak dengeleme stratejisinin bir aracı olarak ön plana çıkarmıştır. Bu bağlamda Japonya bir taraftan ABD'nin kendisine yönelik baskısını aşmak amacıyla insan güvenliği anlayışından faydalanmış, diğer taraftan insan güvenliğini Uzak Asya'da başta Çin olmak üzere kendisi açısından tehdit unsuru olarak gördüğü ülkeleri kuşatabilecek uluslararası örgütlerde yer edinmek, gerekse de bağımsız müttefikler kazanmak/devşirmek kaygısıyla işlevselleştirmiştir. Özellikle Japonya barış yapımı operasyonlarında yer alması vesilesiyle ABD'nin uluslararası güvenlik anlamında daha aktif rol alması isteğine uyum göstermekte bölge ülkelerine yönelik gerçekleştirdiği ekonomik yardımlarla ise Çin karşısında bir denge aramaktadır.

4.3.1.2. Japon Diplomasisinde İnsan Güvenliği ve Uluslararası Örgütler

Japonya'nın yumuşak güç üzerine kurduğu stratejinin merkezi öğelerinden biri de kuşkusuz uluslararası örgütlerdir. Japonya her şeyden önce Çin ile rekabetini bölgesel örgütler üzerinden devam ettirmektedir. Bölgesel örgütler yoluyla Çin'i çevrelemeye çalışmaktadır.[860] Öte yandan Japonya'nın insan güvenliği politikasının en önemli nedenlerinden biri de uluslararası örgütler yoluyla sağlamak istediği etki

---

Power Diplomacy: As a Strategy of Leadership and Influence, Yayınlanmamış Master Tezi, University of Waterloo, 2009.

[859] Peng Er Lam, "Japan's Human Security Role in Southeast Asia", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, Vol.28, No.1, April 2006, s.143.

[860] Kai He, *Institutional Balancing in The Asia-Pacific: Economic Interdependence and China's Rise*, New York, Routledge, 2009, s.80-112

politikasıdır. İnsan güvenliği bu anlamda Japonya'ya güçlü bir söylemsel zemin yaratmıştır. Kuşkusuz bu örgütlerden en önemlisi küresel bir nitelik arz eden Birleşmiş Milletlerdir. Japonya'nın insan güvenliği söyleminin BM güvenlik konseyine sürekli üye olarak kabul edilme isteğinden kaynaklandığı sıklıkla dile getirilmektedir.[861] Nitekim Japonya insan güvenliği girişimlerinde Birleşmiş Milletlerden faydalanarak hareket etmektedir.[862] Bu kapsamda Japonya 2005 yılında, Almanya, Brezilya ve Hindistan ile birlikte Birleşmiş Milletler Güvenlik konseyinin daimi üyeliği pozisyonun genişletilmesine ilişkin önerge vermiştir.[863] Nitekim Birleşik Devletlerden sonra Birleşmiş Milletlerin en büyük finansal destekçisi Japonya olmuştur. 2011 yılı itibariyle BM bütçesinin ABD, %22, Japonya ise %12'lik bir kısmını karşılamaktadır. [864] Yine 2014 itibariyle Japonya 13 barışı koruma operasyonu, 5 insani yardım operasyonu ve 9 seçim gözlemi misyonuna katılmıştır.[865] İnsan güvenliği ile ilişkilendirilebilecek tüm bu girişimler gerek finansal gerekse de insan gücü desteği anlamında Japonya'nın BM'ye daimi üyelik hedefine yönelik girişimler olarak değerlendirilmektedir.[866] Tüm bunların yanı sıra Japonya, bölgesel nitelik arz eden kimi örgütlerde de etkin roller üstlenme arayışında olmuştur. Japonya açısından 1997 sonrasında ASEAN + 3 girişimi Uzak Asya siyasetinden dikkat çekici bir kırılma noktasidır [867] bu bağlamda ASEAN + 3 pek çok anlamda Japonya ve Çin arasındaki rekabetin hissedildiği bir zemin hüviyeti kazanmıştır. [868]

---

[861] Asteris Huliaras ve Tzifakis, Nikolaos, "Contextual Approaches to Human Security", *International Journal,* Vol.62, No.3, Summer 2007, s.565. Askeri bir güç olmayan Japonya'nın uluslararası topluma en anlamlı katkısı insan güvenliği üzerinden olmakta ve Japonya'nın Birleşmiş Milletler sürekli üyelik sürecinde önemli bir söylem niteliğindedir. Yoshiaki Furuzawa, 30 Ekim 2014 tarihli görüşme

[862] Asteris Huliaras ve Tzifakis, Nikolaos, "Contextual Approaches to Human Security", *International Journal,* Vol.62, No.3, Summer 2007, s.566-567.

[863] Makoto Sato, "Human Security and Japanese Diplomacy: Debates on the Role of Human Security in Japanese Policy", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World: Critical and Global Insights,* London: Palgrave Macmillan, 2007, s.96.

[864] Marjorie Ann Browne, "United Nations System Funding: Congressional Issues", CRS Report for Congress Prepared for Members and Committees of Congress, 2013, s.39.

[865]"Japan's Contribution to United Nations Peacekeeping, Operations", http://www.mofa.go.jp/policy/un/pko/pdfs/contribution.pdf **(**Erişim Tarihi: 12.12.2014).

[866]"An Argument for Japan's Becoming Permanent Member", http://www.mofa.go.jp/policy/q_a/faq5.html

[867] Yoshihide Soeya, "Redefining Japan's Security Profile: International Security, Human Security, and an East Asian Community", Institute for International Policy Studies, s.8, http://www.iips.org/04sec/04asiasec_soeya.pdf (Erişim Tarihi: 10.02.2014).

[868]Otto von Feigenblatt, "ASEAN and Human Security: Challenges and Opportunities", *RCAPS Working Paper,* No. 09-5, July 2009, s.9.

4.4. Pasif ve Aktif Diplomasi Bağlamında Japonya'nın İnsan Güvenliği Politikası

Japonya'nın insan güvenliği yaklaşımı genellikle geleneksel güvenlik anlayışının ötesine uzanan ve doğrudan askeri olmayan bölgesel tehditlere yönelik uluslararasıcı bir tepki olarak okunmaktadır. Bu değerlendirmeye karşın Japonya'nın söz konusu insan güvenliği merkezli diplomasisi aynı zamanda bölgesel güç dağılımında bağımsız düşünülemez. Öncesinde de bahsedildiği gibi kaba güç araçlarını İkinci Dünya Savaşı sonrasında rafa kaldıran ve pasifist normları benimseyen Japonya'nın askeri olmayan stratejileri kullanmayı tercih ettiği iddia edilebilecektir. Özellikle bölgede Çin'in gün geçtikçe artan etkisi Japonya açısından yeni politik açılımları elzem hale getirmiştir. Bu kapsamda Japonya, İkinci Dünya Savaşı sonrasından bu yana faydalandığı ABD'nin güvenlik şemsiyesinden faydalanmayı sürdürmektedir. Japonya için kritik bir öneme sahip olan ABD'nin güvenlik garantisi ABD'yi Japonya için vazgeçilmesi zor bir müttefik haline getirmiştir. [869] Bu çerçevede Japonya açısından yükselen Çin karşısında ABD ile ilişkilerini zarar vermemek ve uyumlu bir politika izlemek hayati bir önem sahiptir. Bu bağlamda Japonya ABD'nin güvenlik yükünü paylaşmak ve bölgede ABD'nin müttefiklerini desteklemek maksadıyla insan güvenliği ile ilişkilendirilen barış inşası ve dış yardım politikalarının uygulayıcısı olmuştur.

Japonya'nın bu pasif diplomasinin yanında aynı zamanda bölge ülkeleriyle ilişkilerini gölgeleyen geçmişin olumsuz izlerini silmeyi amaçlayan aktif bir diplomasi izlediği savlanabilecektir. Yani Japonya'nın insan güvenliği merkezli diplomasisi ve bu diplomasisinin yansımaları olan barış inşası ve dış yardım politikası yalnızca ABD etkisinden kaynaklanmamakta aynı zamanda Japonya'nın bölgesel etkinlik politikasının bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Bu amaçla dış yardım politikası ve barış inşası faaliyetleriyle bölgesel düzeyde itibar ve saygınlık kazanmayı amaçlamakta normatif gücünü stratejik bir araca dönüştürmektedir.[870] Ayrıca Japonya özellikle dış yardım politikası yoluyla alt yapı yatırımları ve krediler sağladığı başta Güney Doğu Asya ülkeleri olmak üzere bölgenin diğer ülkeleriyle kendi ulusal çıkarlarını koruyacak ekonomik ilişkiler geliştirmiştir. Kuşkusuz Japonya'nın tüm bu hamleleri bölgenin

[869] Takashi Inoguchi ve Paul Bacon, "Empire, hierarchy, and Hegemony: American Grand Strategy and the Construction of Order in the Asia-Pacific", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol. 5, No.2, 2005, s. 125

[870] Rok Zupančič ve Miha Hribernik,"Discovering" Normative Power as a State Strategy in the Framework of Security, Foreign, and Defense Policy: The Case of Japan", *Philippine Political Science Journal*, Vol. 35, No. 1, 2014, s. 78-97.

hegemon gücü Çin karşısında denge tesis edilmesine yönelik müttefik arayışlarından bağımsız düşünülemez.

5.JAPON DİPLOMASİSİNDE İNSAN GÜVENLİĞİ MERKEZLİ POLİTİKANIN PRATİKLERİ: ULUS-AŞAN MİSYONLAR VE DIŞ YARDIMLAR

1990 yıllardan itibaren Japon dış politik söyleminde merkezi bir yere sahip olan insan güvenliği anlayışı pratik diplomaside iki bağlamda görünürlük kazanmıştır. Bunlardan ilki, Japonya'nın içerisinde yer aldığı ulus aşan misyonlardır. Japonya bu kapsamda Birleşmiş Milletler öncüğündeki barışı koruma/barış inşası operasyonlarına dâhil olmuş ve çok taraflılık ilkesi çerçevesinde ilişkilerini sürdürmüştür. Bununla birlikte özellikle 2000'li yıllarda 11 Eylül hadisesini müteakip olarak ABD'nin terörle mücadele söylemi çerçevesinde uluslararası misyonlarda görevler almıştır. Antimilitarizmin dış politikanın kırmızı çizgisi olması Japonya'nın bünyesinde yer aldığı tüm operasyonlarda doğrudan çatışmanın tarafı olmaktansa destek mahiyetinde cephe gerisinde görevler alması sonucunu doğurmuştur. Bu çerçevede Japonya iç politik ilkelerle dış politik beklentiler arasında bir denge noktası yakalayabilmiştir. Japon dış politikasında insan güvenliği temelinde araçsallaştırılan ikinci önemli diplomatik araç ise kuşkusuz dış yardımlardır. Bir diğer ifadeyle uluslararası politikada silahlanmayı ve statüko karşıtı saldırgan bir güç olmayı reddeden Japonya'nın diplomatik opsiyonları arasında ekonomik araçlar önemli bir yer tutmuştur. Uluslararası sorunlara yönelik askeri çözüm imkânı ve kapasitesine sahip olmayan aynı zamanda böyle bir temayülü de olmayan Japonya açısından dış yardımlar stratejik bir kullanım olanağı sunar. Bu bağlamda II. Dünya savaşından bu yana müttefiklik ilişkilerini sürdürdüğü ve bölgesel bir eksen teşkil ettiği ABD ile beraber yükselen Çin karşısında bir denge teşkil etme arayışının bir yansıması olarak düşünülmelidir.

5.1.Japon Dış Politikasında İnsan Güvenliği ve Pratik Uygulamaları

Japonya özellikle dış yardım ve barış inşası gibi insan güvenliği ile doğrudan ilişkilendirilen politikaları hayata geçirmiştir.[871] Kuşkusuz Japonya'nın böyle bir politika izlemesinin arka planında yatan temel nedenlerden ilki iç polikanın özgüllüklerin bir yansıması olarak ve kültürel dokuya derinlemesine işlemiş olan antimilitarizmdir. Bununla birlikte Japonya'nın antimilitarist duruşu hiçbir şekilde izolasyonizme evrilmemiştir. Aksine Japonya pek çok açıdan uluslararasıcı yönü ağır basan ve ulus-aşan misyonlara aktif katılım sergileyen bir ülke olarak anılmıştır.[872] Bunun yanında ayrıntılarıyla değerlendirilecek olan ABD ve Çin etkisiyle şekillenen bölgesel güç dengesinden kaynaklanan kimi diğer faktörlerin etkisinden de bahsedilebilir.[873] Askeri çözümleri ve güç kullanmayı reddeden Japonya diplomatik aktivizmini insan güvenliği yaklaşımının sağladığı çerçevede barış operasyonları ve dış yardımlar üzerine kurmayı uygun bulmuştur. Pek çok durumda söz konusu faaliyetler birbirini bütünleyen ve Japonya'nın yumuşak gücü kapsamında değerlendirilen dış politika araçları olarak nitelendirilmiştir.[874]

Bunun yanı sıra öncesinde ayrıntılarıyla sunulduğu gibi iç politik siyasal kültürün kısıtlarının yanı sıra uluslararası güç dengelerin de Japonya açısından insan güvenliği merkezli diplomasiyi anlamlı kılan ikinci bir değişken niteliğindedir. Güç hiyerarşisinde oyun kurucu rolünü üstlenmeyen Japonya'nın da içerisinde yer aldığı pek çok ülke de güç politikası ve bunun bir uzantısı olarak düşünülebilecek askeri dengeleme stratejisi elverişli bir seçenek olarak ortaya çıkmamaktadır. Bunun yerine sistemik kısıtlarla karşı karşıya olan ortabüyüklükte ve küçük ülkeler tehditler karşısında ittifaklıkları sürdürme ve yeni ittifak ilişkileri geliştirmenin yollarını arayabilmektedirler. Japon dış politikasında önemli bir yer edinen insan güvenliği politikasının iki önemli bileşeni olarak değerlendirilebilecek barış inşası ve dış yardım

[871] Elena Atanassova-Cornelis, "Defining and Implementing Human Security: The Case of Japan", Debiel, Tobias ve Sascha Werthes (der.), *Human Security on Foreign Policy Agendas*, Institute for Development and Peace, University of Duisburg-Essen, INEF Report 80/2006, 2006, s.39-51.

[872] Malcolm Cook, "Response to Consul-General Kawada; Japan's New Internationalism", The Lowy Institute for International Policy, 2005, http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&lng=en&id=58657

[873] John P. Tuman ve Jonathan R. Strand, "The Role of Mercantilism, Humanitarianism, and Gaiatsu in Japan's ODA Programme in Asia", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol.6, No.1, 2006, s.63-65;

[874] Norbert Palanovics, "Peace Diplomacy by ODA", Marie Söderberg ve Patricia A Nelson (der.), *Japan's Politics and Economy: Perspectives on Change*, NewYork: Routledge, 2010, s.118.

programları bu kapsamda Japonya'nın ABD ve Çin ile ilişkilerinin bir çıktısı olarak düşünülebilecektir.

5.1.1.Japonya-Amerika Birleşik Devletleri İlişkileri ve Sınır Aşan Misyonlar

Japonya genellikle kendisine atfedilen uluslararasıcılık bağlamında pek çok farklı uluslararası misyonda sınır aşan roller üstlenmiştir. Bu kapsamda Japonya 1988 yılından bu yana güç kullanmama kaydıyla Birleşmiş Milletler misyonlarına aktif katılmaktadır.[875] Japon dış politikasının Soğuk Savaş yıllarında bugüne uzanan süreçte Yoshida doktirinin çizdiği çerçevenin dışına çıktığı ifade edilmektedir. Japonya'nın Körfez Savaşı mayın temizleme faaliyetleri ile başladığı misyonlara katılımını, BM öncülüğünde çeşitli "barışı koruma, yeniden yapılanma, ve insani misyonlarda" görev alarak sürdürmüştür.[876]Ancak burada akıldan çıkarılmaması gereken husus Japonya'nın söz konusu operasyonlarda doğrudan askeri misyonlardan ziyade çatışma sonrası ve çatışma önlemeye yönelik koruyucu görevler üstlenmiş olduğudur. Bir başka deyişle Japonya özellikle barış inşası projelerine odaklanan ekonomi yönelimli bir bakış açısı benimsemektedir.[877] Japonya savaş olmayan bölgelerde (*non-combat zones*) katıldığı barış operasyonlarında ulaştırma, bakım , bakım-onarım, sağlık ve iletişim gibi faaliyet göstermektedir. [878] Japonya'nın yukarıda değinilen barış inşası projelerine yönelik söz konusu aktivizmi ise genellikle insan güvenliği yaklaşımıyla ilişkilendirilmektedir.[879]

Öncesinde ifade edildiği gibi Japon dış politikasında önemli bir yere sahip olan insan güvenliği stratejisi yalnızca kozmopolitan bir moralizmin bir sonucu değil, uluslararası sistemin kısıtlarının ve zorlamalarının da bir yansıması olarak değerlendirilmelidir. Çizilen bu çerçevede Japonya'nın insan güvenliği merkezli diplomasisinin anlaşılmasında Amerikan- Japon ittifakı önemli bir rol oynamaktadır.

---

[875] Nik Hynek, "Japan's Return to the Chequebook? From Military Peace Support to Human Security Appropriation", *International Peacekeeping*, Vol.19, No.1, 2012, s.63.

[876]Kazuki Iwanaga, "Japan's Paradigm Lost", Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux Stockholm*, Institute for Security and Development Policy, 2011, s.58.

[877] Yukiko Nishikawa, *Human Security in Southeast Asia*, NewYork: Routledge, 2010, s.18.

[878] Tomonori Yoshizaki, "The Role of the Military in Peace-Building: A Japanese Perspective", Proceeding of NIDS International Symposium on Security Affairs 2008-2009, Tokyo: NIDS, 2009, s.100-101.

[879] Lam Peng Er ve Ishikawa Sachiko, "Japan-U.S. Cooperation in Peacebuilding: Between Potential and Pitfall",Hoshino Toshiya ve Weston S. Konishi (der.), *U.S.-Japan Peacebuilding Cooperation: Roles and Recommendations toward a Whole-of-Alliance Approach,* A Joint Compendium Report by The Institute for Foreign Policy Analysis (IFPA) and the Osaka School of International Public Policy (OSIPP), 2012, s.20.

Soğuk Savaş sonrasında Sovyet tehdidinin ortadan kalkması Japonya- Amerikan ittifakının sorgulanmasını da beraberinde getirmiştir.[880] Bununla birlikte Soğuk Savaş sonrası dünyada Amerika Birleşik Devletleri küresel güvenlikten kaynaklanan yükünün paylaşılmasını bir zorunluluk haline getirdi.[881] Özellikle 1990 sonrası dönemde girişilen ulus-aşan misyonlarda Japonya'nın aktif katılımını talep eden Amerika Birleşik Devletleri Japon-Amerikan ittifakın koşullarını yeniden belirlemek istemiştir. Soğuk Savaş sonrasında Amerika'nın uyguladığı dış baskı (*gaiatsu*) Japonya'nın ulus aşan operasyonlarında belirleyici olmuştur. [882] Bu anlamda Körfez savaş sonrasında Japonya'ya yönelen en önemli eleştiri askeri olarak Japonya'nın yeterince işbirlikçi olmadığı ve fiziki varlık sergilemeyerek ekonomik yardımlarla yetindiği yönündendir .[883] Japonya 2000'li yıllar sonrasında insan güvenliği çerçevesinde özellikle çatışma sonrası toplumlarda yeniden yapılandırma faaliyetleri içerisine girdi.[884] İnsan güvenliğinin bu yorumu aynı zamanda Körfez Savaşı sonrası esnasında ve sonrasında Japonya'dan daha aktif bir rol bekleyen ABD'nin taleplerini yatıştırmaya dönük bir çaba olarak da okunabilir.[885]

1992 yılında Japonya'nın Uluslararası Barış İşbirliği Yasasını çıkarmasıyla insani yardım ve barışı koruma gibi doğrudan silahlı çatışma içerisinde yer almayacağı misyonlarda görev almasını beraberinde getirmiştir [886] Yine barış operasyonlarının bir

---

[880] Ewan Harrison, *The Post-Cold War International System: Strategies, Institutitions and Reflexivity*, London&NewYork, 2004, s.70

[881]Peter Kent Forster ve Stephen J. Cimbala, *The US, NATO and Military Burden-Sharing*, New York: Frank Cass, 2005, s.4. Japonya örneğinde bkz. Paul Midford, "Japan's Response to Terror: Dispatching the SDF to the Arabian Sea", *Asian Survey*, Vol.43, No.2, 2003, s.334.

[882]Nik Hynek, "Japan's Return to the Chequebook? From Military Peace Support to Human Security Appropriation", *International Peacekeeping*, Vol.19, No.1, 2012, s.63; Paul Midford, "Japan's Response to Terror: Dispatching the SDF to the Arabian Sea", *Asian Survey*, Vol.43, No.2, 2003, s.333-336.

[883] Peng Er Lam, "Japan's Human Security Role in Southeast Asia", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, Vol.28, No. 1, April 2006, s.144; Kevin J. Cooney, *Japan's Foreign Policy Since 1945*, New York: East Gate Books, 2007, s.6; Paul Midford, "Japan's Response to Terror: Dispatching the SDF to the Arabian Sea", *Asian Survey*, Vol.43, No.2, 2003, s.330, 338.

[884] Jun Honna, "Japan and the Responsibility to Protect: Coping With Human Security Diplomacy", *The Pacific Review*, Vol.25, No.1, 2012, s.97.

[885]Jun Honna, "Japan and the Responsibility to Protect: Coping With Human Security Diplomacy", *The Pacific Review*, Vol.25, No.1, 2012, s.101-102.

[886] Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.63; Kevin J. Cooney, *Japan's Foreign Policy Since 1945*, New York: East Gate Books, 2007, s.9; Ewan Harrison, *The Post-Cold War International System: Strategies, Institutitions and Reflexivity*, London&NewYork, 2004, s.74; Yoshihide Soeya, "Redefining Japan's Security Profile: International Security, Human Security, and an East Asian Community", Institute for International Policy Studies, s.2-3. http://www.iips.org/04sec/04asiasec_soeya.pdf (Erişim Tarihi: 10.02.2014).

bileşeni olarak ülkelerin ekonomik yardımlarla desteklenmesi de dikkat çekmektedir. [887] 1992 yılında ortaya koyulan ilgili bu yasa ile Japonya'nın barış operasyonlarına yönelik farklı katkılar sunması hedeflenmiştir. Buna göre (i) Birleşmiş Milletler öncülüğündeki barış operasyonlarına katılım (ii) insani yardım operasyonlarına katılım (iii) uluslararası seçim gözlemi operasyonlarına katkılar Japonya'nın barışı koruma operasyonlarına yönelik temel faaliyet alanlarını oluşturmuştur.[888] Pek çoklarınca barış operasyonlarının Japon dış politikasında benimsenmesi dış politikada bir değişime işaret etmektedir.[889] Tablo 4'de ayrıntılarıyla gösterildiği gibi Japonya bu kapsamda pek çok ulus-aşan misyonda aktif görevler üstlenmiştir.

Tablo 4: Japonya'nın Yer Aldığı Bazı Barış İnşası Projeleri

Ülke	Yıl
Kamboçya	1992
Angola	1992
Mozambik	1993
El Salvador	1994
Golan Tepeleri	1996
Doğu Timor	1999/2002
Timor-Leste	2007/2010
Doğu Timor	1999/2002
Nepal	2007
Mozambik	1993
Sudan /Güney Sudan	2008 / 2011

[887] Yoichiro Sato ve Masahiko Asano, "Humanitarian and Democratic Norms in Japan's ODA Distributions", Yoichiro Sato ve Keiko Hirata (der.), *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy*, NewYork: Palgrave Macmillan, 2008, s.111.

[888] Rui Faro Saraiva, "Japan's Contribution to UN Peacekeeping Operations in Southern Africa. The Quest for Peace or Prestige?", *Southern African Peace and Security Studies*, Vol.2, No.1, 2013, s.61; "Japan's Contribution to United Nations Peacekeeping, Operations", http://www.mofa.go.jp/policy/un/pko/pdfs/contribution.pdf (Erişim Tarihi: 12.12.2014).

[889] Kevin J. Cooney, *Japan's Foreign Policy Since 1945*, New York: East Gate Books, 2007, s.9.

Haiti	2010
Kaynak: "International Peace Cooperation Assignments", http://www.pko.go.jp/pko_e/operations/pko.html (Erişim Tarihi: 12.12.2014); "Japan's Contributions to International Peace : @PKO Now!", http://www.pko.go.jp/pko_e/organization/researcher/atpkonow/article001.html (Erişim Tarihi: 12.12.2014). Diğer kimi misyonlar için bkz. "Japan's contribution to United Nations peacekeeping operations" , http://www.mofa.go.jp/policy/un/pko/pdfs/contribution.pdf (Erişim Tarihi: 12.12.2014); Konuyla ilgili diğer okumalar için bkz. Paul M. Evans, "Human Security and East Asia: In the Beginning", *Journal of East Asian Studies*, Vol.4, 2004, s.280; Peng Er Lam, "Japan's Human Security Role in Southeast Asia", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, Vol.28, No. 1, April 2006, s.143.	

Soğuk Savaş sonrası uluslararası güvenlik çevresinde yaşanan değişim Amerikan-Japon ittifakının tekrar gözden geçirilmesini beraberinde getirmiştir.[890] Bununla birlikte Soğuk Savaş sonrasında da Japonya-ABD ittifakı sona ermemiş, yukarıda da ifade edildiği gibi aksine güçlenmiştir.1996 yılında Amerikan- Japon Ortak Güvenlik Deklerasyonu imzalanmış, 1997 yılında Amerikan-Japon savunma prensipleri yeniden gözden geçirilmiş, 2005 yılında ise Japonya ve ABD arasında askeri üslerin kullanımına yönelik adımlar atılmıştır. [891] Japonya'nın girişimleri 2000'li yıllarda da hız kesmeden sürmüştür. 2001 yılında Hint Okyanusuna ABD'yi Afgan müdahalesini desteklemek için deniz kuvvetlerini göndermiş, 2003 yılında çatışmaların sona ermesinden ABD öncülüğünde koalisyona katılarak kara ve hava kuvvetlerini göndermiştir. 2009 yılında ise Somali'de korsanlıkla mücadele için çalışmalarda bulunmuştur. [892]

Japonya'nın 2000'li yıllarda izlediği politika farklı değerlendirmelerin hedefi oldu. Herşeyden önce çok taraflı bir biçimde değil de ABD ile olan ilişkileri çerçesinde gönüllüler koalisyonuna (*coalition of willing*) katılan Japonya'nın kamuoyu Afganistan özellikle de Irak operasyonlarında üstlendiği görevlerin ne ölçüde anayasal kısıtlara uygun olduğu konusunda ikiye bölünmüştür. Ayrıca Japonya ilk defa Birleşmiş Milletler mevzuatı çerçevesinde değil ancak hukuki meşruiyeti oldukça sorunlu olan ABD öncülüğündeki koalisyon ile beraber hareket etmiştir. Tüm bu eleştirilere karşın

[890] Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.64.
[891] Yasuhiro Izumikawa, "Explaining Japanese Antimilitarism*:* Normative and Realist Constraints on Japan's Security Policy", *International Security*, Vol.35, No.2, Fall 2010, s.123-124.
[892] Yasuhiro Izumikawa, "Explaining Japanese Antimilitarism*:* Normative and Realist Constraints on Japan's Security Policy", *International Security*, Vol.35, No.2, Fall 2010, s.123-124.

Japonya'nın doğrudan doğruya silahlı çatışmadan kaçındığı ölçüde anayasası'nın 9. maddesini ihlal etmediği de farklı kaynaklarca ifade edilmiştir. Yine bu bağlamda Irak ve Afganistan operasyonlarında Japonya'nın üstlendiği görevlerin büyük ölçüde lojistik faaliyetler olduğunun altı çizilmektedir.

Yine Japonya'nın söz konusu girişimleri insan güvenliği ile beraber anılabilmiştir. Bu bağlamda Japonya'nın ABD ile birlikte sürdürdüğü terörle mücade stratejisi başbakan Kouzimi tarafından insan güvenliği ile ilişkilendirilmiştir.[893] Kouzimi, bu çerçevede özellikle Afganistan'ın yeniden imar çalışmalarını terörizme kaynaklık eden koşulların ortadan kaldırılmasıyla ilişkilendirmiştir.[894] Bununla birlikte Kouzimi, kalkınma yardımlarının insan güvenliği ile bağlantılı olarak istikrar ve büyüme, çatışma sonrası barışın tesisi ve çevre ile ilgili hususlara vurgu yapması gerektiğinin altını çizmiştir.[895] Benzer bir söylemin Irak içinde benimsendiği ve gönderilen Japon birliklerinini başta temiz su sağlama ve imar faaliyetlerini hedef aldıkları ifade edilmektedir. [896] Kısacası insan güvenliği politikası farklı bir bağlamda da olsa Japon karar vericiler tarafından 11 Eylül sonrası güvenlik koşullarına adapte edilebilmiş ve Japon güvenlik diskürunda yer bulmuştur. [897]

5.1.2. Japonya'nın Stratejik Dış Yardım Politikası: ABD ve Çin Etkisi

Japonya'nın insan güvenliği politikasında resmi yardımlar ayrı bir öneme sahiptir. Bu bağlamda Japonya örneğinde Resmi Kalkınma Yardımları ile insan

---

[893]Norbert Palanovics, "Peace Diplomacy by ODA", Marie Söderberg ve Patricia A Nelson(der.), *Japan's Politics and Economy: Perspectives on Change*, NewYork: Routledge, 2010, s.124.

[894]Elena Atanassova-Cornelis, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.66; Akiko Fukushima, "Human Security and Japanese Foreign Policy", *Human Security in East Asia International Conference on Human Security in East Asia*, 16-17 June 2003, Seoul, Republic of Korea, Korean National Commission for UNESCO, Seoul: Republic of Korea, 2004, s.141..

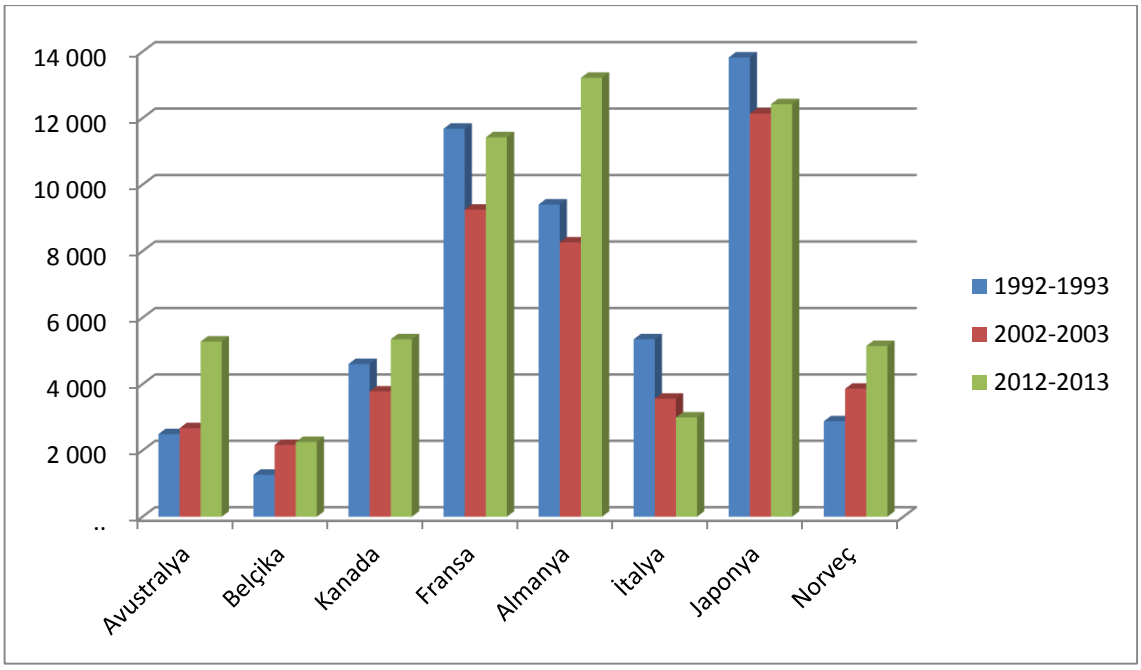
[895] Akiko Fukushima, "Human Security and Japanese Foreign Policy", *Human Security in East Asia International Conference on Human Security in East Asia*, 16-17 June 2003, Seoul, Republic of Korea, Korean National Commission for UNESCO, Seoul: Republic of Korea, 2004, s.141.

[896]Shinoda Hideaki, "Human Security Initiatives of Japan, Facing Global Environmental Change", Hans Günter Brauch, Úrsula Oswald Spring, John Grin, Czeslaw Mesjasz, Patricia Kameri-Mbote, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Heinz Krummenacher (der.), *Hexagon Series on Human and Environmental Security and Peace*, Vol.4, Berlin, Heidelberg, New York: Springer 2009, s. 1103-1104.

[897] Japonya'nın 11 Eylül sonrası faaliyetlerinin bir kısmının doğrudan doğruya insan güvenliği ile ilişkilendirilebileceği bir kısmının ise ilişkilendirilendirilemeyeceği vurgulanabilmektedir. Bkz. Yoshiaki Furuzawa, 30 Ekim 2014 tarihli görüşme.

güvenliği politikasını birbirinden ayırmak mümkün olmadığı söylenebilir.[898] Japonya Soğuk Savaş yıllarından itibaren ekonomik gücünü diplomasiye Resmi Kalkınma Yardımlar vasıtasıyla aktarmaya çalışmıştır.[899] Bu bağlamda Japonya, dış yardım üzerine kurulu bir süper güç imgesi kazanmıştır.[900] Nitekim Grafik 3'den anlaşılabileceği gibi Japonya önemli donör ülkelerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca altı çizilmesi gereken önemli bir husus, Japonya'nın dış yardım politikası ve barış inşası çabalarını birbirinden kesin bir biçimde ayırmanın pek çok durumda mümkün görünmediğidir. Zira barış insasına yönelik çabalar yardım politikasının etkili bir biçimde işlemesinin ön koşulu olarak ortaya çıkmaktadır.[901]

Grafik 3: Resmi Kalkınma Yardımları, Milyon Dolar (2012 fiyatlarıyla)

Kaynak: OECD Resmi Kalkınma Yardımları, http://www.oecd.org/dac/stats/

[898]David Bosold ve Sascha Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005, s.96.
[899] Bert Edström, "The Yoshida Doctrine in Unchartered Waters", Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011, s.15.
[900] Robert M. Orr, *The Emergence of Japan's Foreign Aid Power,* New York: Colombia University Press, 1990.
[901] Norbert Palanovics, "Peace Diplomacy by ODA", Marie Söderberg ve Patricia A Nelson(der.), *Japan's Politics and Economy: Perspectives on Change*, NewYork: Routledge, 2010.

Tarihsel olarak Japonya'nın dış yardım politikasının oldukça köklü olduğunu söylemek mümkündür. Zira Japonya'nın bir donör olarak Resmi Kalkınma Yardımlarının (*Official Development Aid*) bir parçası olmasının tarihi 1960'lı yıllara uzanır.[902] Bu çerçevede Japonya'nın dış yardım politikasının ilk planda İkinci Dünya Savaşının kalıntılarını temizlemeye yönelik olarak savaş tazminatlarıyla başladığı ifade edilmektedir.[903] 1970'li yılların sonunda yardımlarını ikiye katlayan Japonya imaj kaygılarıyla bağlantılı biçimde Asya'da yoğun biçinde hediye diplomasisi (*omiage gaikō*) yürütmüştür.[904] 1980'lerin sonunda Japonya dünyanın en büyük ekonomisi; 1991-2000 arasındaki periyotta ise en büyük donörü niteliğini kazanmıştır.[905] Her ne kadar ülkenin yardımlar konusunda oldukça köklü bir politikası olsa da bu politikanın insan güvenliği ile ilişkilendirilmesi görece yenidir. Bu çerçevede Japonya'nın benimsediği Resmi Kalkınma Yardımı (ODA) yaklaşımının Soğuk Savaş sonrası dönemde insan güvenliği çerçevesinde yeni bir bağlama oturtulma çabasını yansıttığı ifade edilebilir.[906]

Japon dış yardımlarının ne şekilde dağıtıldığı incelenecek olursa,1990'lı yıllar boyunca Japonya dış yardımlarını ikili bir temelde (*bilateral*) ve ekonomik kaygıları ön planda tutarak yapmıştır.[907] Yine son yıllarda yapılan çalışmaların da altını çizdiği gibi yapılan yardımların %70-75'i ikili yardımlar şeklinde oluşturulmaktadır.[908] Krediler, hibeler ve teknik yardımlar şeklinde dağıtılan Japon yardımlarının daha küçük bir kısmı

---

[902] Kazuhiko Togo, *Japan's Foreign Policy, 1945-2003: The Quest for a Proactive Policy*, Leiden&Boston: Brill Academic Pub., 2005, s.406.

[903] Marie Söderberg, "Japanese ODA and Initiatives for Peace Building", Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011, s.43.

[904] Marie Söderberg, "Japanese ODA and Initiatives for Peace Building", Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011, s.44.

[905] Warangkana Korkietpitak, "Japan's Foreign Aid Policy on Human Security: Its Driving Forces, and the Direction of Official Development Assistance (ODA)", Policy and Japan International Cooperation Agency(JICA) for Human Security, Feb. 2012, s.177.

[906] Jun Honna, "Japan and the Responsibility to Protect: Coping With Human Security Diplomacy", *The Pacific Review*, Vol.25, No.1, 2012, s.96. Resmi Kalkınma Yardımlarının 1990'ların sonları ve 2000'li yıllar ile beraber insan güvenliği çerçevesinde değerlendirilmeye başladığı kaydedilmektedir. Gen Kikkawa, 30 Ekim 2014 tarihli görüşme.

[907] Edward J. Lincoln, *Japan's New Global Role*, Washington DC: The Brookings Institution, 1993, s.111,118'den Ewan Harrison, *The Post-Cold War International System: Strategies, Institutitions and Reflexivity*, London&NewYork, 2004, s.75.

[908] David Arase, "Introduction", David Arase(der.), *Japan's Foreign Aid: Old Continuities and New Directions*, Newyork: Routledge, 2005, s.5.

ise çok taraflı kanallarla dağıtılmaktadır.[909] Öte yandan 1970'li yıllardan bu yana yardımların büyük çoğunluğu Asya kıtasını hedef almış ve hibe değil krediler şeklinde dağıtılmıştır.[910]

Yine Japonya'nın dış yardım politikasını şekillendiren birkaç kurumdan bahsedilebilir. Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı, Resmi Kalkınma Yardımı programının icrasında önemli bir aktör olarak görev yapmıştır. [911] Arase, Japon yardımlarını krediler ve hibeler olarak ikiye ayırmaktadır. Hibeler, Japon Dış İşleri Bakanlığınca (*Ministry of Foreign Affairs/ MOFA*) yürütülen kültürel ve sosyal sektörleri ve Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı (*Japan International Cooperation Agency/JICA*) tarafından sürdürülen bilgi transferini içeren teknik işbirliği faaliyetlerini kapsamaktadır. Öte yandan Japon yardım politikasında sayısal anlamda daha büyük bir paya sahip olan Japon Uluslararası İşbirliği Bankası (*Japan Bank for International Cooperation/ JBIC*) krediler ise genellikle mühendislik ve inşaat projelerinde kullanılmaktadır.[912] Bununla birlikte Japonya yardım politikasında kimi uluslararası mekanizmalardan da faydalanmıştır. Bu kapsamda Japonya yardımlarda uluslararası örgütler kanalıyla devam ettirme yolunu da kullanabilmiştir. Nitekim Japonya'nın kalkınma yardımlarını Birleşmiş Milletler ve APEC üzerinden aktarmaktadır.[913]

Öte yandan Japonya'nın yardımlarını hangi saiklerle paylaştırdığı bu çalışmanın temel varsayımlarıyla doğrudan bağlantılı bir başka önemli husustur. Japonya'nın yardım politikası ekonomik çıkarlardan insani kaygılara uzanan geniş bir perspektiften ele alınmaktadır.[914] Bununla birlikte Japonya'nın dış yardım politikasını salt insani gerekçelerle anlamlandırılması mümkün görülmemektedir. Zira Japonya'nın dış yardım politikasına yönelik en büyük eleştirilerden biri de ODA diplomasisi pek çok açıdan

---

[909] Marie Söderberg, "Japanese ODA and Initiatives for Peace Building", Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011, s.46.

[910] Marie Söderberg, "Japanese ODA and Initiatives for Peace Building", Bert Edström(der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011, s.46.

[911] Yukiko Nishikawa, *Human Security in Southeast Asia*, NewYork: Routledge, 2010, s.19.

[912] David Arase, "Introduction", David Arase(der.), *Japan's Foreign Aid: Old Continuities and New Directions*, Newyork: Routledge, 2005, s.5.

[913]David Bosold ve Sascha Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005, s.96.

[914] Birol Akgün ve Şaban H. Çalış, "Reluctant Giant: The Rise Of Japan And Its Role in The Post-Cold War Era", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol. VIII, No.1, March-May 2003, s.7; Ali Balcı ve Murat Yeşiltaş, "Bir Dış Politika Aracı Olarak Dış Yardımların Kullanılması: Japonya Örneği", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 2, Sayı 8, Kış 2005-2006, s. 167-198.

demokrasi ve insan hakları kriterlerini göz önüne alınmadığı yönündedir.[915] Japonya'nın insan güvenliği kapsamında yaptığı yardımlar genellik stratejik yardım olarak anılmaktadır.[916] Nitekim Japon dış yardımları genellikle Asya kıtasında yer alan, gelişmekte olan ülkeleri hedef almış ve alt yapı yatırımlarına yönelik krediler yoluyla yürütülmüştür.[917] Bu kapsamda Japonya'nın sözkonusu politikasında ulusal çıkarlar belirleyici bir rol oynadığı ifade edilebilir. Arase'nin de ifade ettiği gibi kalkınma yardımları politikası Japonya'nın askeri bir güç olamayışı ve geçmişin izlerini silme gayretiyle doğrudan ilintilidir. [918]

Japonya'nın büyük stratejisinin bir parçası olarak ekonomik diplomasi güçlü bir silah olarak kullanabilmektedir.[919] Kuşkusuz ekonomik yardım politikası da bu bağlamda Japonya'nın ekonomik güvenliğinin sağlanmasında kritik bir öneme sahiptir.[920] Nitekim Japonya'nın dış yardım politikasına ilişkin literatür bir taraftan ekonomik diğer taraftan ise stratejik kaygıları ön plana çıkarabilmektedir.[921] Bu kapsamda bir kısım literatür Japonya'nın yardım politikasını ekonomik çıkarlarını maksimize etmeyi amaçlayacak biçimde kullanıldığının altını çizmektedir.[922] Japonya'nın dış yardımlarını bu şekilde kullanması ve Asya Kalkınma Bankası üzerindeki büyük etkisi Japonya'nın "bölgesel hegemonya" çabalarının bir parçası olarak değerlendirilmiştir.[923] Yine yukarıda bahsedilen tespiti doğrulayacak biçimde

---

[915] Bu konuda eleştirel mahiyette geniş bir literatür vardır. Japonya'nın bölgesel diplomasisinde ve bu diplomasinin bir parçası olarak dış yardımlarında insan hakları kriterlerini dikkate alınmadığına yönelik değerlendirmeler için bkz. Hiro Katsumata, "Why does Japan downplay human rights in Southeast Asia?", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol. 6, No.2, 2006, s. 249–267 ; David Arase, "Japanese policy toward democracy and human rights in Asia", *Asian Survey* , Vol.33, No.10, 1993, s. 935–952.

[916] Brendan Howe, "Human Security and Japanese Strategic Aid", Brendan Howe (der.), *The Protection and Promotion of Human Security in East Asia*, London, Palgrave McMillan,2013, s.189-212.

[917] Ali Balcı ve Murat Yeşiltaş, "Bir Dış Politika Aracı Olarak Dış Yardımların Kullanılması: Japonya Örneği", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 2, Sayı 8, Kış 2005-2006, s. 167-198.

[918] David Arase, "Introduction", David Arase(der.), *Japan's Foreign Aid: Old Continuities and New Directions*, Newyork: Routledge, 2005, s.12-13.

[919]Maaike Okano-Heijmans, "Japan's New Economic Diplomacy: Changing Tactics or Strategy?", *Asia-Pacific Review*, Vol.19, No.1, 2012, s.62-87.

[920] Bert Edström, *Japan and the Challenge of Human Security, The Founding of a New Policy 1995-2003*, Singapore: Institute for Security and Development Policy, 2009, s.143.

[921] Juichi Inada, "Japan's Aid Diplomacy: Economic, Political or Strategic?", *Millennium - Journal of International Studies*, Vol.18, No.3, December 1989, s.399-414.

[922] Bkz. David Arase, *Buying Power: The Political Economy of Japan's Foreign Aid*, Boulder: Lynne Rienner, 1995. Konuyla ilgili Türkçe literatüre kazandırılmış önemli bir çalışma için bkz. Ali Balcı ve Murat Yeşiltaş, "Bir Dış Politika Aracı Olarak Dış Yardımların Kullanılması: Japonya Örneği", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 2, Sayı 8, Kış 2005-2006, s. 167-198.

[923] Ewan Harrison, *The Post-Cold War International System: Strategies, Institutitions and Reflexivity*, London&NewYork, 2004, s.75.

Japon yardım politikasına yönelik yapılan ekonometrik analizlerin pek çoğu Japonya'nın yardım politikasının stratejik ve jeopolitik kaygılarla belirlendiğinin altını çizmektedir. Bu kapsamda Japonya'nın dış yardım politikasının büyük ölçüde Amerika'nın müttefiklerini desteklemek üzerine kurulu olduğu farklı kaynaklarca dile getirilmektedir. [924] Nitekim Amerikan politika yapıcıların beklentisi küresel sorumluluğun paylaşılmasının (*yakuwari buntan*) gereği olarak Japonya'nın kalkınma yardımlarından aktif bir misyon üstlenmesi yönündedir [925] Bu kapsamda Japonya'nın resmi kalkınma yardımlarının ABD'nin zorlaması (*giatsu*) ile bölgede müttefikleri destelemek üzerine kurulduğu genellikle dile getirilmektedir. [926]

Bununla birlikte Japonya'nın yardım politikasını şekillendiren diğer önemli değişken kuşkusuz yükselen Çin tehdidine karşı müttefik kazanma stratejisidir. Lam'ın da altını çizdiği gibi Japonya dış yardım politikası ile aynı zamanda bölgede giderek artan Çin etkisini kırmayı amaçlamaktadır.[927] Japon- Çin bölgesel rekabeti Japonya'nın yardım stratejisi açısından belirleyici olmaktadır. Japonya özellikle dış yardımlar yoluyla Çin tehlikesini bastırmaya çalışmıştır. Bu kapsamda Çin'in sergilediği saldırganlık karşısında Japon otoriteler yardımları kesme tehdidinde bulunmuş ve yardım politikasını stratejik bir araca dönüştürmüştür.[928] Nitekim Japonya'nın ekonomik yardımlarının dağıtımı dikkate alındığında 2000'li yıllarda realist kuramı doğrulayacak biçimde Japon yardımlarının dağıtımında stratejik faktörlerin etkili olduğu dikkat çekmektedir. Bu kapsamda Japon dış yardımlarına şekil veren belirli düzenliliklerde bahsetmek de mümkündür. Bunlardan ilki dış yardımların özellikle stratejik seyir hatlarında yer alan ve Çin ile komşuluk ilişkisi bulunan ülkeleri hedef almasıdır. [929] Bununla birlikte Japonya'nın doğal kaynaklar anlamında bağımlı olduğu doğu ve

---

[924] Bu konuda bkz. Miyashita, A. *Limits to Power: Asymmetric Dependence and Japanese Foreign Aid Policy*, NewYork: Lexington Books, 2003.

[925]Marie Söderberg, "Foreign Aid As a Tool for Peace Diplomacy: Is the Goal Security or Poverty Reduction", Marie Söderberg ve Patricia A. Nelson (der.), *Japan's Politics and Economy: Perspectives on Change*, New York: Routledge, 2010, s.102.

[926]Konuyla ilgili bir literatür taraması için bkz. John P. Tuman ve Jonathan R. Strand, "The Role of Mercantilism, Humanitarianism, and Gaiatsu in Japan's ODA Programme in Asia", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol.6, No.1, 2006, s.63-65.

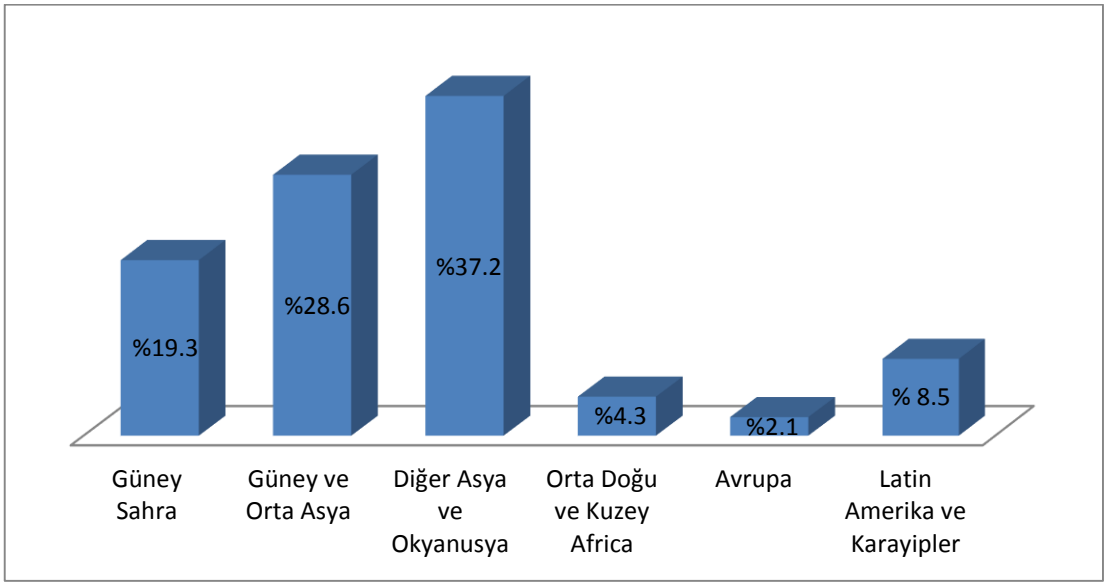
[927] Peng Er Lam, "Japan's Human Security Role in Southeast Asia", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, Vol.28, No. 1, April 2006, s.142

[928] Tsukasa Takamine, "A New Dynamism in Sino-Japanese Security Relations: Japan's Strategic Use of Foreign Aid", *The Pacific Review*, Vol.18, No.4, 2005, s.439-461.

[929] Yoichiro Sato ve Masahiko Asano, "Humanitarian and Democratic Norms in Japan's ODA Distributions", Yoichiro Sato ve Keiko Hirata (der.), *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy*, NewYork: Palgrave Macmillan, 2008, s.124.

güneydoğu Asya'daki komşularının yardımdan daha fazla pay aldığı dikkat çekmektedir.[930] Nitekim Grafik 4 Japonya'nın yardımlarının büyük ölçüde yakın coğrafyasını hedef aldığını doğrulamaktadır.

Grafik 4: 2002-2003 yılları Japon Resmi Kalkınma Yardımlarının Bölgesel Dağılımı

Kaynak: " OECD Resmi Kalkınma Yardımları", http://www.oecd.org/dac/stats/, (Erişim Tarihi: 10.01.2015)

Kısacası Japonya'nın insan güvenliği politikasının en önemli bileşenlerinden biri olarak kabul edilen dış yardım politikasında bir taraftan ABD ile olan müttefiklik ilişkisi diğer yandan ise Çin karşısında bölgesel destek elde etme kaygıları belirleyici olmuştur. Ayrıca Japonya'nın yardım politikasında bölge ülkeleri ile ekonomik bağımlılık ilişkileri kurmak ve ekonomik ve siyasi çıkarlarını maksimize etmek bir diğer önemli neden olarak ortaya çıkmaktadır.

[930]Steve Chan, "Humanitarianism, Mercantilism, or Comprehensive Security? Disbursement Patterns of Japanese Foreign Aid", *Asian Affairs: An American Review*, Vol.19, No.1, 1992, s.14.

6.JAPONYA'NIN İNSAN GÜVENLİĞİ POLİTİKASI ÜZERİNE GÜNCEL BİR DEĞERLENDİRME: SINIRLAR VE İMKÂNLAR

Japonya'nın bir yumuşak güç aracına dönüştürdüğü insan güvenliği stratejisi 1990'lı yıllarda tek başına istenen başarıyı sağlamakta yeterli olmamıştır.[931] Japonya'nın uzun yıllardır sürdürdüğü güvenlik konseyinde daimi üyelik hedefinin halen gerçekleşmemiş olması, yine Japonya'nın gerek ekonomik yardımlar gerekse de uluslararası misyonlar temelinde teşkil ettiği uluslararası aktivizmine kaynaklık eden ekonomik gücünün karşılaştırmalı olarak gerileyişi insan güvenliği politikasının sürdürülmesine yönelik sınırlılıklar olarak ele alınabilecektir. Tüm bunlara ilave olarak Soğuk Savaş sonrasında başlayan ve 2000'li yıllarda giderek hızlanan uluslararası güvenlik çevresinin değişimi Japonya'yı cari güvenlik anlayışını sorgulamaya götürmüştür. Bu çerçevede Japonya'nın 2000'li yılların ortalarından bu yana dış politikasını kademeli bir biçimde dönüştürdüğü ve Yoshida Doktrinin yeniden yorumlanma ihtiyacı hissettiğine dikkat çekilmektedir. Bu kapsamda Soğuk Savaş sonrası dönemde hızla çokkutupluluğa doğru evrilen bir uluslararası sistemde yükselen Çin ve yakın komşu Kuzey Kore karşısında tedirginliği hızla artan Japonya açısından Amerikan güvenlik garantisi pek çok açıdan yeterli bulunmamaktadır.[932] Yukarıda sunulan analizle örtüşecek biçimde Singh, Japon dış politikasındaki değişimin arkasında Çin tehlikesinin yanında Kuzey Kore'nin 1998 yılında gerçekleştirdiği nükleer denemelerin etkili olduğunun altını çizmektedir. Tüm bunların yanında Rusya'nın bölgede artan etkisi ve Amerika'nın Soğuk Savaş sonrasında bölgeye yönelik ilgisini yitirmesinden duyulan kaygılar Japonya'nın dış politikasında değişim yaratan gelişmeler olarak okunabilir. [933] Kısacası Japonya'nın salt yumuşak güç araçlarına dayalı mevcut politikasının sürdürülebilmesi Amerikan'nın hegemonik pozisyonu dolayısıyla güvenlik garantörlüğünü devam ettirebilmesiyle yakından ilişkili olduğu açıktır.

---

[931]Satomi Ho, "Japan's Human Security Policy: A Critical Review of its Limits and Failures", *Japanese Studies*, Vol. 28, No.1, 2008, s.101-112. Bu bağlamda Satomi Ho'nun da değindiği özellikle güvenlik konseyine daimi üyeliğini elde edemeyen Japonya'nın insan güvenliğine ilişkin stratejik bakış açısının kaybolduğu söylenebilir. Ayrıca bkz. Oscar Gomez, 31 Ekim 2010 tarihli görüşme

[932]Martin Fackler, "Japan Is Flexing Its Military Muscle to Counter a Rising China", *The New York Times*, 26 Kasım 2012, http://www.nytimes.com/2012/11/27/world/asia/japan-expands-its-regional-military-role.html?pagewanted=all

[933] Bhubhindar Singh, "Japan's Post-Cold War Security Policy: Bringing Back the Normal State", *Contemporary Southeast Asia*, Vol. 24, No. 1 (April 2002), s.84.

Nitekim 2000'li yılların ortalarıyla beraber Japon pasifizminin tedrici biçimde dönüştüğüne şahitlik edildiğini söylemek mümkündür. Bu kapsamda atılan bir takım önemli adımlardan bahsedilebilir. Japonya güvenlik politikasını yeniden şekillendirmek için öncelikle bürokratik organizasyon yapısını değiştirmeye yönelik çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Bu çerçevede 2007 yılında Japon Savunma Ajansı, Savunma Bakanlığına dönüşmüştür. [934] İkinci olarak Japonya milenyumla beraber özellikle askeri teknolojilere hızlı bir biçimde yatırım yapmaya başlamıştır. Gerçekleştirilen projeler ile Japonya'nın bölgede yüksek teknolojiye sahip etkin bir askeri varlık ile güvenliğini garanti altına almaya çalışmaktadır.[935] Japonya'nın hızlı silahlanma girişimi aynı zamanda bir "normalleşme" girişimi olarak da değerlendirilebilmiştir.[936] Japonya'nın güvenlik kimliğinde yaşanan kırılmanın en somut yansıması ise Anayasanın 9. maddesinin yorumlama biçiminde yaşanan değişimdir. Özellikle 2014 yılında "kolektif öz savunma" ilkesi çerçevesinde Japonya kendi güvenliğini sağlamanın ötesinde başta ABD olmak üzere müttefiklerini savunma işlevlerini de üstlenme taahüttünde bulunarak 9. maddenin geleneksel yorumundan sapmıştır. [937]

Bununla birlikte Japonya'nın uzun vadede askeri güç kullanımı temelinde sert/kaba güç araçlarını da bir opsiyon olarak değerlendirme düşüncesi yumuşak güç araçlarını tümüyle bir kenara bıraktığı anlamı taşımamaktadır. Tersine Japonya'nın sert ve yumuşak güç araçlarının ortak kullanımı hedefleyen akıllı güç (*smart power*) stratejisini işlevsel hale getirmeye çalıştığı ifade edilebilecektir. Japonya önümüzdeki yıllarda da gerek ekonomik yardım politikası ile gerekse de ulus aşan operasyonlara dönük sağlayacağı destek ile ekonomik refah ve küresel güvenliğin tesisine katkıda bulunmaya devam edecektir

---

[934] Andrew L. Oros, "Japan's Strategic Culture: Security Identity in a Fourth Modern Incarnation?", *Contemporary Security Policy*, Vol.35, No.2, 2014, s.242.

[935]Richard Fisher, "Japanese Military Technology Advances", 6 Aralık 2007. http://www.strategycenter.net/research/pubID.173/pub_detail.asp

[936] Bhubhindar Singh, "Japan's Post-Cold War Security Policy: Bringing Back the Normal State", *Contemporary Southeast Asia*, Vol. 24, No. 1, 2002, s. 82-105. Japon dış politikasındaki dönüşüme ilişkin daha yakın zamanlı değerlendirmeler için bkz. Kenneth B. Pyle, Japan Rising: The Resurgence of Japanese Power and Purpose. New York: Public Affairs, 2007

[937] David Pilling, "Pacifist Japan is Inching towards Being 'Normal'", *Gulfnews.com*, 4 Temmuz 2014. http://gulfnews.com/opinions/columnists/pacifist-japan-is-inching-towards-being-normal-1.1355859, Yapılan bu yeni düzenleme ile öncesinden farklı olarak Japonya, Amerika Birleşik Devletlerini hedef alan saldırılara karşılık verebilecektir. Gen Kikkawa, 30 Ekim 2014 tarihli görüşme; Ryoji Tateyama, 25.Ekim.2014 tarihli görüşme

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Her şeyden önce bu çalışmanın birden çok soruya cevap verme kaygısı taşıdığının altı çizilmelidir. Daha teknik bir ifadeyle çalışmanın birden fazla araştırma sorusu bulunmaktadır. Kabaca ifade edilecek olursa bu çalışmada bir alt-disiplin mahiyetindeki güvenlik çalışmalarının çizdiği çerçevede insan güvenliğinin ortaya çıkış dinamikleri anlaşılmaya çalışılmış, bu değişimin devletler nezdinde nasıl ve neden karşılık bulduğuna yönelik teoriler ele alınmış ve örnek olay olarak seçilen Japonya'nın dış politikasının önemli bir bileşeni olan insan güvenliği diplomasisinin kaynakları araştırılmıştır.

İlk olarak çalışmanın başlığını teşkil eden insan güvenliği olgusunun ortaya çıkışı ve bu doğrultuda gelenekselden moderne uzanan güvenlik çalışmalarının derinlemesine analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda insan güvenliğinin *nasıl* tanımlandığı, *ne zaman* güvenlik çalışmalarının gündemine geldiği ve *neden* kabul gördüğü analiz edilmiştir. Güvenliğin devlet dışı bir bağlamda değerlendirilmesi elbette yeni bir bakış açısı değildir. Yine böylesi bir perspektifin salt insan güvenliği kuramı ile ilintili olduğunu iddia etmek de mümkün değildir. Zira güvenlik çalışmalarının ağırlık merkezinin devletten bireye kayması ve güvenliğin askeri olmayan yönlerinin vurgulanması 1960'lı ve 1970'li yıllara kadar uzanmaktadır. Özellikle ana akım güvenlik kuramından kopmuş bir takım yaklaşımların geçmişten günümüze güvenlik çalışmalarını zenginleştirdiğine şüphe yoktur. Bununla birlikte insan güvenliği anlayışı gerek uluslararası örgütler gerekse de ulus devletler nezdinde kendisini önceleyen yaklaşımlara kıyasla çok daha büyük bir etkiye sahip olmuştur. Bu etkiyi 1990'lı yıllar boyunca gerek uluslararası örgütler gerekse de devletlerin kimi metinlerinde hissetmek pekala mümkündür. Bu çalışmada insan güvenliğinin devletler nezdinde nasıl karşılık bulduğu araştırılmıştır.

Ulus(lar) temelinde kurgulanmış, rijit bir sınır güvenliği vurgusu üzerine oturan ve askeri bir terminolojinin uzun yıllar baskıladığı güvenlik çalışmalarının – bahsedilen belirli sapmaları bir kenara bırakırsak- değişime kapalı olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Uluslararası politikayı derinden sarsan iki önemli gelişme -Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve giderek hız kazanan küreselleşme- böylesi bir değişimin arkasındaki itici güçler olmuşlardır. Yaşanan değişimin en önemli çıktılarından biri de kuşkusuz gerek teorik gerekse de pratik anlamda yansımalara sahip olan insan güvenliği

olgusudur. Bu düzlemde güvenlik algısının tedrici dönüşümü ve insan güvenliği olgusunun yeni bir bakış açısı olarak uluslararası gündemi şekillendirmesinin hikayesi sunulmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak başlangıcından bugüne güvenlik çalışmalarının çok yönlü bir seyir izlediği zaman içerisinde ana akımı temsil eden devlet merkezli ve askeri bir algı kadar geleneksel olmayan güvenlik tehditlerine yoğunlaşan yeni bir güvenlik algısı da giderek güçlenerek güvenlik çalışmaları içerisinde yerini aldığı ifade edilebilir.

Bu çalışma kapsamında cevap aranan temel araştırma sorusu, çeşitli devletlerin neden insan güvenliği merkezli bir diplomasiyi benimsedikleri ve bu çerçevede dış politikalarını şekillendirdikleri olmuştur. Bu bağlamda insan güvenliğine yönelik rasyonalizm-konstruktivizm tartışması çerçevesinde bir analiz yapılmıştır. Tüm teorilere kaynaklık eden iki meta-teorik yaklaşım -rasyonalizm ve konstrüktivizm- dış politikalara yönelik çıkış noktalarını oluşturmuştur. Genellikle literatürde insan güvenliğini anlamlandırmak için faydalanılan bu iki çerçeve, çalışma kapsamında derinlemesine analiz edilmiştir. Bu iki yaklaşımın incelenmesinin ardından ise her iki kuramdan da belirli bir oranda beslenen ve bu çalışma çerçevesinde sınırlı rasyonalite (*bounded rationality*) çalışmaları çerçevesinde kurgulanan *melez* bir yaklaşım olarak neoklasik realizm insan güvenliğini anlamlandırmaya yönelik üçüncü bir bakış açısı olarak sunulmuştur. Neoklasik realizm bu anlamda gerek farklı analiz düzeylerini bir arada ele alması gerekse de epistemolojik bir ortak zemine müsaade etmesi bağlamında önem arz etmektedir.

Bu düzlemde çalışmanın kuramsal belkemiğini oluşturan neoklasik realizmin kimi özellikleri dolayısıyla daha kapsayıcı ve doğru bir analize imkân tanıdığı iddia edilmiştir. Her şeyden önce neoklasik realizm, konstrüktivizmin leitmotifi olan *kimlik* ve rasyonalizmin leitmotifi olan *güç* arasında bir denge yakalamaya çalışmaktadır. Bu çalışmada güç ve kimliğin ortaklaşa şekillendirebildiği melez bir model; gerek konstrüktivizm gerekse de rasyonalist bir yaklaşım olarak realist kuramda gerçekleştirilecek kimi revizyonlar yoluyla tesis edilmeye çalışılmıştır. İkinci olarak, böyle bir yaklaşım analiz düzeyi olarak güç bağlamında uluslararası sistemi; kimlik bağlamında ise birim düzeyinde devletin ortak bir biçimde değerlendirilmesine imkân tanımıştır. Bu çalışmada güç dağılımının dayattığı sistemik etkilerin ve iç politikanın insan güvenliği temelli diplomasinin anlaşılmasında önem arz ettiği iddia edilmiştir

Üçüncü olarak neoklasik realizmin realist araştırma programı/paradigması içerinde hâkim bir pozisyonda bulunan neorealizmin süper güçleri önceleyen güç dengesine dayalı determinizminin üstesinden gelmekte ve orta ve küçük boyuttaki devletlere de alan açmakta olduğu savunulmuştur. Nitekim bu kapsamda doğrudan askeri yöntemlere başvurmanın dışında, orta büyüklükte güçler için uluslararası politikada farklı biçimlerde güç arayışına girmenin mümkün olacağının altı çizilmektedir. Kısacası neoklasik realizm, devletlerin güç arayışını bir başlangıç noktası olarak almakla beraber güç tanımının niteliği ve güç arayışında izlenecek stratejinin ne olduğu hususunda yüzünü iç politikaya çevirir. Söz konusu iç politikanın sürekliliğine yön veren kritik olgu ise kuşkusuz kimliklerdir. Bu çalışma kapsamında neoklasik realizmin melez bir çerçeve sunduğu iddia edilmiştir.

Çalışmanın son iki bölümünde yukarıda çizilen teorik çerçevede Japonya'nın dış politikası analiz edilmeye çalışılmıştır. Böylece üzerinde çok da durulmayan teori-pratik bağlantısının kurulması amaçlanmıştır. Japonya, ekseriyetle insan güvenliği anlayışını uluslararası ilişkilerine başarıyla yansıtabilmiş örnek ülkelerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda Japonya örneği üzerinden insan güvenliğinin bir ulus devlet tarafından nasıl bir dış politika aracına dönüştürüldüğü açıklanmıştır. Ayrıca neoklasik realizmin iç politik konstrüktivist ve dış politik realist parametreleri meczeden zengiliğinden faydalanılmış, Japonya için büyük önem arz eden antimilitarist normların güç kullanma algısını ve biçimini nasıl değiştirdiği analiz edilmiştir. Çizilen bu çerçevede Japonya'nın antimilitarist/pasifist normların sınırları içerisinde bir güç arayışı içerisine girdiği savunulmuştur. Bir başka deyişle, Japonya açısından konstrüktivist kuram meşru anlam dairesinin ne olduğunu belirlemekte, realist kuram ise sözkonusu meşru anlam dairesi içerisinde güç arayışını açıklama potansiyelini taşımaktadır. Bu çalışmada insan güvenliği temelli diplomasinin bu iki makro yaklaşımın bir sonucu olarak gerçeklik kazandığı iddia edilmiştir.

Bu bağlamda Japonya'nın insan güvenliği temelli diplomasisinin anlaşılması Japonya'nın antimilitarist kimliği ve bölgesel güç/güvenlik arayışını birlikte düşünmek ile mümkün olacaktır. Bu düzlemde Japonya'nın antimilitarist duruşu bölgesel düzeyde güç ve güvenlik arayışı içerisine girmediği anlamına gelmemektedir. Bunun yerine Japonya'nın güç ve güvenlik arayışını antimilitarist normlar çerçevesinde askeri olmayan araçlarla sürdürdüğünü söylemek daha doğru olacaktır. Japonya silahlanma ve

kaba güç politikasına başvurmamış; diplomatik ve ekonomik kanalları kullanmış, müttefiklik ilişkilerini koruma ve geliştirme yoluna gitmiş, uluslararası örgütlerden faydalanmayı tercih etmiştir. İnsan güvenliği ise Japonya'nın tüm bu faaliyetleri için elverişli bir söylemsel zemin teşkil etmiştir. Bu bağlamda Japonya gerek dış yardım politikasını gerekse de barış inşası operasyonları başta olmak üzere ulus aşan misyonlarını insan güvenliği gibi normatif bir ağırlık taşıyan bir söylem çerçevesinde anlamlandırmıştır.

Bu çalışma çerçevesinde Japonya'nın insan güvenliği merkezli diplomasisinin antimilitarist/pasifist kimliğinin bir yansıması olmanın ötesinde Japon dış politikasına yön veren büyük stratejiden bağımsız düşünülemeyeceğinin altı çizilmiştir. Japon büyük stratejisini teşkil eden öncelikli madde ise kuşkusuz bölgesel düzeyde giderek güçlenen Çin'i dengelenmektir. Yukarıda değinildiği gibi genellikle bir orta büyüklükte güç olarak anılan Japonya'nın küresel bir güç olma mücadelesindeki Çin karşısındaki eşitsiz pozisyonu dikkate alındığında, askeri olmayan araçların kullanımı yadırganmamalıdır.

Japonya bir taraftan ABD uyumlu/güdümlü ulus-aşan misyonlarda üstlendiği görevlerle ABD ile ilişkilerinin zarar görmesinin önüne geçmekte diğer taraftan ise dış yardım politikası ile bölge ülkeleriyle ilişkilerini tamir ve tahkim etmeyi hedeflemektedir. Bu çalışma kapsamında insan güvenliği ile ilişkilendirilen ABD baskısıyla şekillendiren barış insaşı projeleri ve müttefik ülkelere yönelik dış yardımlar *pasif diplomasinin* öte yandan dış yardımlar ve ulus-aşan misyonlar yoluyla başta Güney Doğu Asya ülkeleri olmak üzere bölge ülkeleriyle ikili ilişkiler geliştirmek ve bölge ülkeleri nazarında itibar kazanmak yoluyla kendi tarafına çekmek *aktif diplomasinin* bir parçasıdır. Bunun yanında daha ikincil düzeyde mevcut literatür dikkate alındığında Japonya'nın yardım politikası ve üstlendiği insani misyonlar, genellikle Japonya'nın ekonomi politikasıyla ilişkilendirilmektedir.

Kısacası insan güvenliği merkezli diplomasi bu bağlamda her şeyden önce Japon büyük stratejisinin (*grand strategy*) ayrılmaz bir parçası olarak telakki edilmelidir. Bu çerçevede Japonya'nın insan güvenliği merkezli diplomasisinin kaynağını literatürde sıklıkla altı çizildiğinin aksine doğrudan doğruya moral kozmopolitan değerlere bağlılığı ve normatif saikler ile değil bir güç/çıkar arayışı ile bağlantılandırabilmekte pekâlâ mümkündür. Bir başka deyişle insan güvenliği genel beklentilerin aksine ulusal

çıkarları maksimize etmeyi amaçlayan normatif bir söylem işlevi görebilmektedir. Bu çalışmada -neoklasik realizmin sunduğu kuramsal çerçevede- insan güvenliği temelli diplomasinin Japonya için gerek antimilitarizm kaynaklı iç politik beklentileri karşılayabilecek gerekse sistemik tehditlere cevap verme potansiyelini barındıran işlevsel bir söylem niteliği taşıdığı savunulmuştur.

Kuşkusuz burada göz ardı edilmemesi gereken önemli bir nokta, Japon dış politikasının kurucu payandalarından biri olan antimilitarist/pasifist yorumun son on yılda değişmekte olduğuna yönelik vurgulardır. Japonya'da pasifist normların dönüşümü, ABD'nin konumuna ve Çin'in bölgedeki etkisine bağlı olarak değişim gösterecektir. Elbette böylesi bir değişim ile beraber Japonya'nın genellikle içerisinde insan güvenliği temelli diplomasisinin de yer adığı yumuşak güç araçlarıyla sürdürdüğü bölgesel hegemonya mücadelesinin yerini silahların gölgesinde bir kaba güç mücadelesine bırakması muhtemeldir. Sözkonusu durumda Japonya sahip olduğu ekonomik potansiyeli askeri güce tahvil etme opsiyonunu ele alabilecektir. Bununla birlikte Japon dış politikasında eyleme dönüşmüş kesin bir kopuştan an itibariyle bahsetmek mümkün görünmemektedir.

Son olarak her çalışma gibi bu çalışmanın da kimi yetersizliklerle malül olduğu ifade edilmelidir. Burada akıldan çıkarılmaması gerek önemli nokta bu çalışmanın devlet merkezli bir çerçeveden insan güvenliğini tartıştığı ve uluslararası ilişkilerin devlet dışı aktörlerini büyük ölçüde göz ardı ettiğidir. Bunun yanı sıra ikinci olarak metodolojik açıdan çalışmada ortaya konulan hipotezlerin tek örnek üzerinde değil karşılaştırmalı bir analiz ile daha fazla ülkeyi ele alacak biçimde test edilmesi elbette daha anlamlı sonuçlar verecektir.

KAYNAKÇA

Abrahamsen Rita, "Blair's Africa: The Politics of Securitization and Fear", *Alternatives,* Vol.30, No.1, 2005, s.55–80.

"About PRIO", http://www.prio.org/About/, (Erişim Tarihi: 20.01.2015).

"An Argument for Japan's Becoming Permanent Member", http://www.mofa.go.jp/policy/q_a/faq5.html,(Erişim Tarihi: 12.12.2014)

Acharya Amitav, "How Ideas Spread: Whose Norms Matter? Norm Localization and Institutional Change in Asian Regionalism", *International Organization*, Vol. 58, No. 2, Spring 2004, s.. 239-275.

Acharya Amitav, "Human Security: East versus West", *Institute of Defence and Strategic Studies Singapore*, No. 17, 2001.

Acharya Amitav, "Human Security: East Versus West", *International Journal,* Vol. 56, No.3, 2001.

Acharya Amitav, *Promoting Human Security: Ethical, Normative and Educational Frameworks in South-East Asia*, Paris: UNESCO, 2007, s.27-35.

Adam Quinn, "Kenneth Waltz, Adam Smith and the Limits of Science: Hard Choices for Neoclassical Realism", *International Politics,* Vol. 50, 2, 2013, s.159-182.

Ademmer Esther ve Tanja A. Börzel, "Migration, Energy and Good Governance in the EU's Eastern Neighbourhood", *Europe-Asia Studies*, Vol. 65, No. 4, June 2013, s. 581-608.

Adler Emanuel, "Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics", *European Journal of International Relations*, Vol. 3, No.3, 1997, s. 319-363.

Akgün Birol ve Şaban H. Çalış, "Reluctant Giant: The Rise Of Japan And Its Role in The Post-Cold War Era", *Perceptions: Journal of International Affairs*, Vol. VIII, No.1, March-May 2003.

Albert J. Wohlstetter, "The Delicate Balance of Terror", Santa Monica, California: Rand P-1472. www.rand.org/publications/classics/wohlstetter/P1472/P1472.html (Erişim Tarihi: 20.10.2014)

Anderson Benedict, *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism,* London: Verso, 1991.

Annan Kofi A., *"We the Peoples": The Role of the United Nations in the 21st Century*, New York: United Nations, Department of Public Information, 2007.

Appadurai Arjun, "Dead Certainty: Ethnic Violence in the Era of Globalization", *Public Culture*, Vol.10, No.2, Winter 1998, s.225-247.

Arase David, "Introduction", David Arase (der.), *Japan's Foreign Aid: Old Continuities and New Directions*, Newyork: Routledge, 2005.

Arase David, "Japanese Policy toward Democracy and Human Rights in Asia", *Asian Survey*, Vol.33, No.10, 1993, s.935-952.

Arase David, *Buying Power: The Political Economy of Japan's Foreign Aid*, Boulder: Lynne Rienner, 1995.

Arends J. Frederik M., "From Homer to Hobbes and Beyond – Aspects of 'Security' in the European Tradition", Hans Günter Brauch, Úrsula Oswald Spring, Czeslaw Mesjasz, John Grin,Pál Dunay, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Patricia Kameri-Mbote,P. H. Liotta (der.), *Globalization and Environmental Challenges Reconceptualizing Security in the 21st Century*, Berlin, Heidelberg, New York: Springer, 2007.

Ashley Richard K., "The Poverty of Neorealism", *International Organization*, Vol. 38, No. 2, Spring 1984, s. 225-286.

Atanassova-Cornelis Elena, "Japan and the Human Security Debate: History, Norms and Pro-active Foreign Policy", *Graduate Journal of Asia-Pacific Studies*, Vol.3, No.2, 2005, s.58-74.

Atanassova-Cornelis Elena, "Defining and Implementing Human Security: The Case of Japan", Debiel, Tobias ve Sascha Werthes (der.), *Human Security on Foreign Policy Agendas*, Institute for Development and Peace, University of Duisburg-Essen, INEF Report 80/2006, 2006, s.39-51.

Atanassova-Cornelis, Elena, "Defining and Implementing Human Security: The Case of Japan", Tobias Debiel ve Sascha Werthes(der.), *Human Security on Foreign Policy Agendas: Changes, Concepts and Cases*, Institut für Entwicklung und Frieden (INEF) Report, University of Duisburg-Essen, 2006, s.39-52.

Axworthy Lloyd, "Introduction", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy: Protecting People, Promoting Peace*, McGill-Queen's University Press, 2001.

Axworthy Lloyd, *Notes for an Address by the Honourable Lloyd Axworthy*, Minister of Foreign Affairs, to the 52nd Session of the United Nations Commission on Human Rights, Geneva: Switzerland, April 3, 1996.

Ayoob Mohammed, *The Third World Security Predicament: State Making, Regional Conflict, and the International System*, Boulder: Lynne Rienner, 1995.

Aydınlı Ersel, *Statist- Transnationalism for a Security Cooperation Regime, Emerging Transnational (In)Security Governance: A Statist- Transnationalist Approach*, Newyork: Routledge, 2012.

Aziz Nikhil, "The Human Rights Debate in an Era of Globalization: Hegemony of Discourse", *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, Vol. 27, No.4, Oct-Dec.1995, s.9-23.

Bain William, *The Empire of Security and the Safety of the People*, Routledge Advances in International Relations and Global Politics, London: Rouledge, 2006.

Bajpai Kanti, *Human Security: Concept and Measurement*, Kroc Institute Occasional Paper #19:OP:1, August 2000.

Balcı Ali ve Tuncay Kardaş, *"The Changing Dynamics of Turkey's Relations* with Israel: An Analysis of Securitization", *Insight Turkey*, Vol. 14, No.2, 2012, s.99-120.

Balcı Ali ve Yeşiltaş Murat, "Bir Dış Politika Aracı Olarak Dış Yardımların Kullanılması: Japonya Örneği", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 2, Sayı 8, Kış 2005-2006, s. 167-198.

Barber Benjamin R., *Jihad Vs. McWorld*, New York: Time Books, , 1995.

Barkin J. Samuel, "Realist Constructivism", *International Studies Review*, Vol. 5, No. 3, Sep. 2003, s.337.

Barnett Michael ve Raymond Duvall, *Power in Global Governance*, New York: Cambridge University Press, 2004.

Barnett Michael ve Raymond Duvall, *"*Power in International Politics*",* *International Organization*, Vol. 59, No. 1, Winter, 2005, s.39-75

Barnett Micheal ve Martha Finnemore, *Rules for the World: International Organizations in Global Politics*, Ithaca&London: Cornell University Press, 2004.

Barnett Micheal, "Duties Beyond Borders", Steve Smith, Amelia Hadfield ve Tim Dunne(der.), *Foreign Policy: Theories, Actors and Cases*, Oxford: Oxford University Press, 2008.

Barnett, Micheal, "Duties Beyond Borders", Steve Smith, Amelia Hadfield ve Tim Dunne (der.), *Foreign Policy: Theories, Actors and Cases*, Oxford: Oxford University Press, 2008.

Baylis John, "Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı", *Uluslararası İlişkiler,* Cilt 5, Sayı 18, Yaz 2008.

Beasley William G., *Japanese Imperialism, 1894-1945*, New York, Oxford University Press, 1987.

Beck Ulrich, "Global Risk Society, The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization, Volume II: De-H.", George Ritzer (der.), Oxford: Blackwell, 2012.

Beeson Mark ve Richard Higgott, The Changing Architecture of Politics in the Asia-Pacific: Australia's Middle Power Moment?", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol.14, No.2, 2014.

Beeson Mark, "Developmental States in East Asia: A Comparison Of The Japanese And Chinese Experiences", *Asian Perspective*, Vol. 33, No. 2, 2009, s. 5-39.

Begby Endre ve J. Peter Burgess, "Human Security and Liberal Peace", *Public Reason,* Vol.1, No.1, 2009.

Behringer Ronald M, . *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied U.S. Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, , 2012.

Behringer, Ronald M., *The Human Security Agenda: How Middle Power Leadership Defied U.S. Hegemony*, New York: Bloomsbury Academic, 2012.

Beitz Charles R., "Social And Cosmopolitan Liberalism", *International Affairs*, Vol.75, No.3,1999.

Bell Coral, "Normative Shift*", National Interest,* Vol.70, Winter 2002/03, s.5-20.

Bellamy Alex J. ve s Paul D. William, "The New Politics of Protection? Côte d'Ivoire, Libya and the Responsibility to Protect", *International Affairs*, Vol. 87, No. 4, 2011.

Bellamy Alex J., "The Great Beyond: Rethinking Militaryresponses to New Wars and Complex Emergencies", *Defence Studies*, Vol.2, No. 1, 2002, s.25-50.

Berger Thomas U., "From Sword to Chrysanthemum: Japan's Culture of Antimilitarism", *International Security*, Vol.17, No.4, Spring 1993, s.119-150.

Berger Thomas U., *Cultures of Antimilitarism: National Security in Germany and Japan,* Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1998.

Berman Jacqueline, "The 'Vital Core:' from Bare Life to the Biopolitics of Human Security", Giorgio Shani, Makoto Sato, Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World Critical and Global Insights*, New York: Palgrave McMillan, 2007.

Betts Richard K., "Should Strategic Studies Survive", *World Politics*, Vol. 50, No.1, 1997, s.7-33.

Beyer Cornelia, "Hegemony, Equilibrium and Counterpower: A Synthetic Approach", *International Relations* Vol 23, No.3, 2009, ss. 411–427.

Biermann Frank ve Klaus Dingwerth, "Introduction: Global Environmental Change and the Nation State", *Global Environmental Politics*, Vol. 4, No.1, 2004, s.1-22.

Bilgin Pınar, "Individual and Societal Dimensions of Security", *International Studies Review*, Vol.5, No.2, 2003, s. 203–222.

Björkdahl Annika, "Ideas and Norms in Swedish Peace Policy", *Swiss Political Science Review*, Vol. 19, No.3, 2013, s. 322-337.

Björkdahl Annika, "Norm Advocacy: A Small State Strategy to Influence the EU", *Journal of European Public Policy*, Vol.15, No.1, 2008, s.135-154.

Boer Monica den ve Jaap de Wilde , "Top-Down and Bottom-Up Approaches to Human Security", Monica den Boer ve Jaap de Wilde (der.), *The Viability of Human Security*, Amsterdam: Amsterdan University Press, 2008.

Booth Ken, "Security and Emancipation", *Review of International Studies*, Vol.17, No.4, Oct. 1991.

Booth Ken, *Dünya Güvenliği Kuramı*, İstanbul: Küre Yayınları, 2007.

Bosold David ve Sascha Werthes, "Human Security in Practice: Canadian and Japanese Experiences", *Internationale Politik und Gesellschaft/International Politics and Society*, Vol.1, 2005.

Börzel Tanja A. ve Yasemin Pamuk, "Pathologies of Europeanisation: Fighting Corruption in the Southern Caucasus",*West European Politics*, Vol. 35, No. 1, January 2012, s. 79-97.

Branigan Tania, "China Cuts Japan Contacts over Detained Trawler Captain", 19 Eylül 2010, http://www.theguardian.com/world/2010/sep/19/china-japan-contacts-detained-trawler-captain;

Brauch Hans Günter, "Conceptual Quartet: Security and its Linkages with Peace, Development, and Environment", Hans Günter Brauch, Úrsula Oswald Spring**,** Czeslaw Mesjasz, John Grin, Pál Dunay, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Patricia Kameri-Mbote, P. H. Liotta (der.), *Globalization and Environmental Challenges Reconceptualizing Security in the 21st Century*, Berlin Heidelberg New York: Springer, 2007.

Braveboy-Wagner Jacqueline, "Opportunities and Limitations of the Exercise of Foreign Policy Power by a Very Small state: The Case of Trinidadand Tobago", *Cambridge Review of International Affairs*, Vol. 23, No.3, September 2010.

Brinkerhoff Derick W. ve Brinkerhoff Jennifer M., "Governance Reforms and Failed States: Challenges and Implications", *International Review of Administrative Sciences*, Vol.68, No.4, 2002, s. 511-531.

Brinkerhoff Derick W., "Developing Capacity in Fragile States", *Public Administration and Development*, Vol.30, No.1, 2010, s. 66-78.

Browne Marjorie Ann, "United Nations System Funding: Congressional Issues", *CRS Report for Congress* Prepared for Members and Committees of Congress, 2013.

Browning Christopher S., *Constructivism, Narrative and Foreign Policy Analysis: A Case Study of Finland*, Bern, Peter Lang, 2008.

Brunnée Jutta ve Stephen J. Toope, "Constructivism and International Law: Elements of an Interactional Theory of International Law", Jeffrey L. Dunoff ve Mark A. Pollack (der.), *Interdisciplinary Perspectives on International Law and International Relations: The State of the Art*, Cambridge: Cambridge University Press, December 2013, s.3-32.

Brysk Alison, "Making Values Make Sense: The Social Construction of Human Rights Foreign Policy", *Zeitschrift für menschenrechte/ Journal for Human Rights,* Vol.2, 2007, s.69-80.

Brysk Alison, *Global Good SamaritansHuman Rights as Foreign Policy*, New York: Oxford University Press, 1990.

Burke Anthony, "Caught Between National and Human Security: Knowledge and Power in Post-Crisis Asia", *Pacifica Review Peace, Security & Global Change*, Vol. 13, No. 3, October 2001, s. 215-239.

Burton Ian, "Report on Reports: Our Common Future The World Commission on Environment and Development", *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, Vol. 29, No. 5, 1987, s.25-29.

Buzan Barry ve Lene Hansen (der), *International SecurityVolume I: The Cold War and Nuclear Deterrence*, London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007.

Buzan Barry ve Lene Hansen, "Editors Introduction", Barry Buzan ve Lene Hansen (der.), *International Security Volume I: The Cold War and Nuclear Deterrence*, London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007.

Buzan Barry, "New Patterns of Global Security in the Twenty-First Century", *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-),* Vol. 67, No. 3, Jul. 1991.

Buzan Barry, *People, States and Fear: An Agenda For International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Hertfordshire: Harvester Wheatsheaf, 1983.

Buzan Barry, "Rethinking Security after the Cold War", *Cooperation and Conflict*, Vol. 32, No.1, 1997, s.5-23.

Buzan Barry, Ole Weaver ve Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder: Lynne Rienner, 1998.

Caballero-Anthony Melby, "Revisioning Human Security in Southeast Asia", *Asian Perspective*, Vol.28, No. 3, 2004.

Calder Kent E., "Japanese Foreign Economic Policy Formation: Explaining the Reactive State", *World Politics*, Vol.40, No.4, July 1988, s.517-541.

Calder, Kent E. "China and Japan's Simmering Rivalry", *Foreign Affairs*, Vol. 85, No. 2, Mar. - Apr. 2006.

Cameron William Bruce ve Thomas C. McCormick, "Concepts of Security and Insecurity", *American Journal of Sociology*, Vol. 59, No. 6, (May 1954).

Campbell David, *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*, Manchester: Manchester University Press, 1992.

Caplan Richard, "Governance Rule and Reconstruction after War", Damian Grenfell ve Paul James(der.), *Rethinking Insecurity,War and Violence: Beyond savage globalization?*, New York: Routledge, 2009, s. 169.

Carothers Thomas, "Democracy Assistance: Political vs. Developmental?", *Journal of Democracy*, Vol. 20, No. 1, 2009, s. 5-19.

Carpenter Ted Galen, "Paternalism and Dependence: The U.S.-JapaneseSecurity Relationship", *Cato Institute Policy Analysis* No. 244, 1995.

Carslnaes Walter, "Foreign Policy", Walter Carslnaes, Thomas Risse ve Beth A. Simmons(der.), *Handbook of International Relation*, London: Sage Publication, 2002.

Cerny Philip G., "Neomedievalism, Civil War and the New Security Dilemma: Globalisation as Durable Disorder", *Civil Wars*, Vol.1, No.1,1998, s.36-64.

Cha, Victor D., "Globalization of the Study of International Security", *Journal of Peace Research*, Vol.37, No.3, May 2000, s.391-403.

Chalk Peter, *Non-Military Security and Global Order: The Impact of Extremism, Violence and Chaos on National and International Security*, New York: St. Martin's Press, 2000.

Chalmers Malcolm, *Sharing Security: Political Economy of Burden Sharing*, Basingstoke: Palgrave, 2000.

Chan Steve, "Humanitarianism, Mercantilism, or Comprehensive Security? Disbursement Patterns of Japanese Foreign Aid", *Asian Affairs: An American Review*, Vol.19, No.1, 1992.

Chandler David, "Human Security: the Dog that Didn't Bark", *Security Dialogue*, Vol.39, No.4, 2008, s. 427-438.

Chandler David, "The Human Security Paradox: How Nation States Grew to Love Cosmopolitan Ethics", Draft paper for *international conference Globalization, Difference, and Human Securities*, Graduate School of Human Sciences: Osaka University, Japan, 12-14 March 2008.

Chandler, David ve Volker Heins, "Ethics and Foreign Policy: New Perspectives on an Old Problem", David Chandler ve Volker Heins (der.), *Rethinking Ethical Foreign Policy: Pitfalls, Possibilitiesand Paradoxes*, NewYork: Routledge, 2007.

Chapnick Adam, "The Middle Power", *Canadian Foreign Policy Journal*, Vol. 7, No. 2, Winter 1999.

Charlton Mark, "Is Security Really Being Redefined in the Post-Cold War World?", Mark Charlton (der.) , *Crosscurrents: International Relations in the Post-Cold War Era*, Scarborough: ITP Nelson, 1999.

Checkel Jeffrey T., "Constructivism", Steve Smith, Amelia Hadfield, Tim Dunne (der.), *Foreign Policy: Theories, Actors, Cases*, New York: Oxford University Press, 2008.

Checkel Jeffrey T., "Norms, Institutions, and National Identity in Contemporary Europe", *International Studies Quarterly*, Vol. 43, No. 1, Mar. 1999.

Checkel Jeffrey T., "International Institutions and Socialization in Europe: Introduction and Framework", *International Organization*, Vol.59, 2005, s. 801-826.

Checkel Jeffrey T., "International Norms and Domestic Politics: Bridging the Rationalist-Constructivist Divide", *European Journal of International Relations*, Vol. 3, No. 4,1997, s. 473-495.

Checkel Jeffrey T., "The Constructivist Turn in International Relations Theory", *World Politics*, Vol. 50, No. 2 Jan. 1998, ss. 327-328.

Checkel Jeffrey T., "Why Comply? Social Learning and European Identity Change", *International Organization*, Vol. 55, No.3, 2001, s.553-554.

Chernoff Fred, *Theory and Metatheory in International Relations*, Basingstoke: Palgrave, 2008.

Christensen Thomas, "Fostering Stability or Creating a Monster? The Rise of China and U.S. Policy toward East Asia", *International Security*, Vol.31, No.1, Summer 2006.

"Chronology of activities related to Human Security by the Japanese Government", http://www.mofa.go.jp/policy/human_secu/chronology.html, (Erişim Tarihi: 12.12.2014).

Chua Amy, *World on Fire: How Exporting Free Market Democracy Breeds Ethnic Hatred and Global Instability*, New York: Anchor, 2004.

Chung Chien-peng, "The Shanghai Co-operation Organization: China's Changing Influence in Central Asia", *The China Quarterly*, Vol. 180, December 2004, s.989-1009.

Clarck Arthur, *ABCs of Human Survival: A Paradigm for Global Citizenship*, Edmonton: AU Press, 2010.

Clausen Daniel, "Japan and Human Security A Powerful Discourse or a Useful Coping Mechanism?", *Electronic Journal of Contemporary Japanese Studies*, Discussion Paper 3, 2009. http://www.japanesestudies.org.uk/discussionpapers/2009/Clausen.html

Collier Paul ve A. Hoeffler, "On Economic Causes of Civil War", *Oxford Economic Papers*, Vol. 50, 1998, s.563-573.

Collier Paul, "On the Economic Consequences of Civil War", *Oxford Economic Papers*, Vol.51, 1999, s.168-183.

Collier Paul, Lani Elliot, Havard Hegre, Anke Hoeffler, Martta Reynal-Querol ve Nicholas Sambanis, *Breaking the ConflictTrap: Civil War and Development Policy*, World Bank Policy Research Report, 2003.

Collier Paul, *The Bottom Billion: Why the Poorest Countries Are Failing and What Can Be Done About It*, Oxford: Oxford University Press, 2007, s.17-78.

Collier David, "Understanding Process Tracing", *PS: Political Science and Politics*, Vol.44, No.4, 2011, s.823-830.

Commission on Global Governance, *Our Global Neighbourhood: The Report of the Commission on Global Governance,* Oxford: Oxford University Press, 1995.

Conrad Courtenay R., "Divergent Incentives for Dictators: Domestic Institutions and International Promises Not to Torture", *Journal of Conflict Resolution,* Vol.58, No.1, 2014, s. 34-67.

Conteh-Morgan Earl, "Peacebuildıng And Human Security: A Constructivist Perspective", *International Journal of Peace Studies,* Vol. 10, No.1, Spring/Summer 2005.

Cook Malcolm, "Response to Consul-General Kawada; Japan's New Internationalism", The Lowy Institute for International Policy, 2005, http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&lng=en&id=58657

Cooney Kevin J., *Japan's Foreign Policy Maturation: A Quest for Normalcy*, NewYork: Routledge, 2002.

Cooney, Kevin J., *Japan's Foreign Policy Since 1945*, New York: East Gate Books, 2007.

Cooper Andrew F. "Niche Diplomacy: A Conceptual Overview", Andrew Cooper(der.), *Niche Diplomacy: Middle Powers after the Cold War,* New York: St. Martin's Press, 1997, s.1-24.

Cooper Andrew F., "Squeezed or Revitalised? Middle Powers, the G20 and the Evolution of Global Governance", *Third World Quarterly,* Vol.34, No.6, 2013, s.963-984.

Cooper Andrew F., "Stretching the Model of "Coalitions of the Willing", Andrew F. Cooper, Brian Hocking ve William Maley (der.), *Global Governance and Diplomacy: Worlds Apart?,* Basingstoke: Palgrave, 2008.

Cooper Andrew F., "The G20 and Contested Global Governance: BRICS, Middle Powers and Small States", *Caribbean Journal of International Relations & Diplomacy,* Vol. 2, No. 3, September 2014, s.87-109.

Cooper Andrew F., Richard A. Higgott ve Kim Richard Nossal, *Relocating Middle Powers*: *Australia and Canada in a Changing World Order,* Vancouver: UBC Press, 1993.

Cooper David A., "Challenging Contemporary Notions of Middle Power Influence: Implications of the Proliferation Security Initiative for ''Middle Power Theory'', *Foreign Policy Analysis,* Vol.7, No.3, 2011, s.317-336.

Cooper Robert, "Hard Power, Soft Power and the Goals of Diplomacy", David Held ve Mathias Koenig-Archibugi (der.), *American Power in the 21st Century*, Cambridge, UK: Polity, 2004, s.167-180.

Cortell Andrew P. ve James W. Davis, "How Do International Institutions Matter? The Domestic Impact of International Rules and Norms", *International Studies Quarterly,* Vol.40, No.4, 1996, s.451- 478.

Costalli Stefano, "Power over the Sea: The Relevance of Neoclassical Realism to Euro-Mediterranean Relations", *Mediterranean Politics*, Vol.14, No.3, 2009, s.323-342.

Cox Robert W., "Middle Powermanship, Japan, and Future World Order", Robert W. Cox ve Timothy J. Sinclair(der.), *Approaches to World Order*, Cambridge: Cambridge University Press, 1989, s.241-275.

Cox Robert W., "Middle Powermanship, Japan, and Future World Order", *International Journal*, Vol. 44, No. 4, Autumn 1989, s.823-862.

Cox Robert W., "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory", *Millennium - Journal of International Studies*, Vol.10, No.2, 1981.

Crawford Beverly, "The Normative Power of a Normal State: Power and Revolutionary Vision in Germany's Post-Wall Foreign Policy", *German Politics & Society*, Vol. 28, No. 2, Summer 2010, s.165-184.

Curley Melissa, "Human Security's Future in Regional Cooperation and Governance?", *Australian Journal of International Affairs*, Vol.66, No.5, 2012, s.529-530.

Dalby Simon, "Security, Modernity, Ecology: The Dilemmas of Post-Cold War Security Discourse", *Alternatives: Global, Local, Political*, Vol.17, No.1, 1992, s.98.

David Pilling, "Pacifist Japan is Inching towards Being 'Normal'", *Gulfnews.com*, 4 Temmuz 2014, http://gulfnews.com/opinions/columnists/pacifist-japan-is-inching-towards-being-normal-1.1355859.

Davies Mathew, "ASEAN and Human Rights Norms: Constructivism, Rational Choice, And The Action-Identity Gap", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol. 13, No.2, 2013, s. 207-231.

de Mesquita Bruce Bueno, "The Contribution of Expected Utility Theory to the Study of International Conflict", *The Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 18, No. 4, The Origin and Prevention of Major Wars (Spring, 1988), s. 629-652.

de Mesquita Bruce Bueno, James D. Morrow, Siverson Randolph M. ve Smith Alastair, "An Institutional Explanation of the Democratic Peace", *The American Political Science Review,* Vol.93, No.4, 1999, s. 791-807.

Debrix François, "Language, Nonfoundationalism, International Relations", François Debrix (der.), *Language, Agency, and Politics in a Constructed World*, , Armonk, NY: M.E. Sharpe, ss.3-25.

Dedeoğlu Beril, *Uluslararası Güvenlik ve Strateji,* İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları, 2008.

Der Derian James, "The Value of Security: Hobbes, Marx, Nietzsche, and Baudrillard", Ronnie D. Lipschutz (der.), *On Security*, New York: Columbia UniversityPress, 1995.

Desch Michael C., "Culture Clash: Assessing the Importance of Ideas in Security Studies", *International Security*, Vol. 23, No. 1, Summer 1998, 141-170.

Dessler David, "What's at Stake in the Agent-Structure Debate?", *International Organization*, Vol.43, No.3, 1989, s.441-473.

Dickinson Frederick R., *War and National Reinvention: Japan in the Great War, 1914-1919*, Harvard East Asian Monographs 177, Massachusetts: Harvard University Press, 1999.

Diez Thomas, "Normative Power as Hegemony", *Cooperation and Conflict*, Vol.48, No.2, 2013, s. 194-210.

Diez Thomas, "Reconsidering "Normative Power Europe", *Millennium: Journal of International Studies*, Vol.33, No.3, 2005.

Dillon Micheal, *Politics of Security: Towards a Philosophy of Continental Thought*, Londra ve New York: Routledge, 2003.

Dobbins James, John G. McGinn, Keith Crane, Seth G. Jones, Rollie Lal, Andrew Rathmell, Rachel M. Swanger ve Anga R. Timilsina, *America's Role in Nation-Building From Germany to Iraq*, Rand Corparation Report, 2003.

Dobson Hugo, "Japan and the Changing Global Balance of Power: The View from the Summit", *Politics*, Vol. 30, No.S1, s.33-42.

Donais Timothy, "Of Soft Power and Human Security: Canada and the U.N. Security Council",*Peace Magazine*, Mar-Apr 1999.

Donnelly Jack, "International Human Rights: A Regime Analysis", *International Organization*, Vol.40, No.3, Summer 1986, s.599-642.

Donnelly Jack, *International Human Rights*, Third Edition, Westview Press, 2007.

Doyle Micheal W., "International Ethics and the Responsibility to Protect", *International Studies Review*, Vol. 13, No.1, 2011, s.72-84.

Drifte Reinhard, *Japan's Security Relations with China Since 1989: From Balancing to Bandwagoning*?, New York: Routledge Curzon, 2005.

Dueck Colin, "Ideas and Alternatives in American Grand strategy, 2000-2004", *Review of International Studies*, Vol. 30, No.4, October 2004, s.511-535.

Dueck Colin, "Realism, Culture and Grand Strategy: Explaining America's Peculiar Path to World Power", *Security Studies*, Vol. 14, No. 2, April–June 2005, s. 195-231.

Duffield Mark, "Post-modern Conflict: Warlords, Post-adjustment States and Private Protection", *Civil Wars*, Vol.1, No.1, 1998, s.65-102.

Dunne Tim ve Marianne Hanson, "Human Rights in International Relations", Michael Goodhart (der.), *Human Rights: Politics and Practice,* Oxford: Oxford University Press, 2009.

Dunne Tim ve Matt McDonald, "The Politics of Liberal Internationalism", *International Politics*, Vol. 50, No.1, 2013, s.1-17

Durodie Bill, "Human Security - a Retrospective, Global Change", *Peace & Security*, Vol. 22, No. 3, October 2010..

Edström Bert, *Japan and the Challenge of Human Security, The Founding of a New Policy 1995-2003*, Singapore: Institute for Security and Development Policy, 2009.

Edström Bert, "The Yoshida Doctrine in Unchartered Waters", Bert Edström(der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011.

Edström Bert, *Japan and Human Security: The Derailing of a Foreign Policy Vision*, StocholmInstitute for Security and Development Policy, 2011.

Egeland Jan, *Impotent Superpower Potent Small States: Potentials and Limitations of Human Rights in the Foreign Policies of the United States and Norway*, Oslo: Norwegian University Press/ New York: Oxford University Press, 1988.

Egnell Robert, "The Organised Hypocrisy of International State-Building", *Conflict, Security & Development*, Vol.10, No.4, 2010, s.465-491.

Elman Miriam Fendius, "The Foreign Policies of Small States: Challenging Neorealism in Its Own Backyard", *British Journal of Political Science*, Vol. 25, No. 2, Apr. 1995, s.171-217.

Emmers Ralf, "Securitization", *Contemporary Security Studies,* Alan Collins(der.), Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 109-125.

Englehart Neil A., "State Capacity, State Failure, and Human Rights", *Journal of Peace Research,* Vol.46, No.2, March 2009, s.163-180.

Eriksson Mikael ve Peter Wallensteen, "Armed Conflict, 1989-2003", *Journal of Peace Research,* Vol. 41, No.5, 2004.

Evans Gareth, "Foreign Policy and Good International Citizenship". Address by the Minister for Foreign Affairs, Senator Gareth Evans, Canberra, March 6 1990. http://www.gevans.org/speeches/old/1990/060390_fm_fpandgoodinternationalcitizen.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2014).

Evans Paul M., "Human Security and East Asia: In the Beginning", *Journal of East Asian Studies,* Vol.4, 2004, s.263-284.

Evans Tony, *The Politics of Human Rights: A Global Perspective,* London: Pluto Press, 2005.

Ewan Pauline, "Deepening the Human Security Debate: Beyond the Politics of Conceptual Clarification", *Politics,* Vol. 27, No. 3, 2007.

Fackler Martin ve Ian Johnson, Arrest in Disputed Seas Riles China and Japan, 19 Eylül 2010, http://www.nytimes.com/2010/09/20/world/asia/20chinajapan.html

Fackler Martin, "Japan Is Flexing Its Military Muscle to Counter a Rising China", *The New York Times*, 26 Kasım 2012, http://www.nytimes.com/2012/11/27/world/asia/japan-expands-its-regional-military-role.html?pagewanted=all

Falk Richard, "Humane Governance for the World: Reviving the Quest, *Review of International Political Economy*, Vol.7, No.2, 2000, s. 317-334.

Falk Richard, "Resisting 'Globalisation-from-Above' Through 'Globalisation-from-Below'", *New Political Economy*, Vol.2, No.1, 2007, s. 17-24.

Falk Richard, *The Declining World Order: America's Imperial Geopolitics*, New York & London: Routledge, 2004.

Farrell Theo, "World Culture and Military Power", *Security Studies*, Vol.14, No.3, 2005, s. 448-488.

Fearon James ve Alexander Wendt, "Rationalism v. Constructivism: A Skeptical View", Walter Carlsnaes, Thomas Risse ve Beth A. Simmons (der.), *Handbook of International Relations*, London: Sage Publication, 2002, s.52-72.

Fearon, James D. ve Alexander Wendt, "Rationalism versus Constructivism: A Skeptical View", Walter Carlsnaes, Beth Simmons ve Thomas Risse (der.), *Handbook of International Relations*, London: Sage Publications, 2002.

Ferguson Chaka, "The Strategic Use of Soft Balancing: The Normative Dimensions of the Chinese-Russian Strategic Partnership", *Journal of Strategic Studies*, Vol.35, No.2, 2012, s.203-204.

Ferguson Chaka, *Soft Power As a New Norm, How the Chinese-Russian Strategic Partnership (Soft) Balances American Hegemony In An Era of Unipolarity*, Florida International University, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2011.

Finel Bernard I., "Black Box or Pandora's Box: State Level Variables and Progressivity in Realist Research Programs", *Security Studies*, Vol.11, No.2, 2001, s.187-227.

Finnemore Martha ve Kathryn Sikkink, "International Norm Dynamics and Political Change", *International Organization,* Vol.52, No.4, Autumn 1998, s. 887-917.

Finnemore Martha ve Kathryn Sikkink, "Taking Stock: The Constructivist Research Program in International Relations and Comparative Politics", *Annual Review of Political Science*, Vol.4, 2001, s.391-416.

Finnemore Martha ,*National Interests in International Society,* Ithaca: Cornell University Press, 1996.

Finnemore Martha, "International Organizations as Teachers of Norms: the United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization and Science Policy", *Intemational Organization,* Vol.47, No.4, Autumn 1993, s. 565-597.

Finnemore Martha, "Legitimacy, Hypocrisy, and the Social Structure of Unipolarity Why Being a Unipole Isn't All It's Cracked Up to Be", *World Politics,* Vol.61, No. 1, January 2009.

Fisher Jr. Richard, "Japanese Military Technology Advances", 6 Aralık 2007. http://www.strategycenter.net/research/pubID.173/pub_detail.asp (Erişim Tarihi: 10.05.2014)

Floyd Rita, "Human Security and the Copenhagen School's Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move", *Human Security Journal*, Vol. 5, Winter 2007, s.38-49.

Floyd, Rita, "Human Security and the Copenhagen School's Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move", *Human Security Journal*, Vol.5, Winter 2007.

Forero Carolina ve Sally Fishback, "Human Security in Colombia", *Josef Korbel Journal of Advanced International Studies*, Vol.1, Summer 2009, s. 26-52.

Forster Peter Kent ve Stephen J. Cimbala, *The US, NATO and Military Burden-Sharing*, New York: Frank Cass, 2005.

Forsythe David P., *The Internationalization of Human Rights*. Lexington, MA: Lexington Books, 1991.

Fox Annette Baker, *The Power of Small States: Diplomacy in World War II*, Chicago: Chicago University Press, 1959.

Frankel Benjamin, *Realism: Restatements and Renewal*, New York: Frank Cass & Co. Ltd., 1996.

Freedman Lawrence, "International Security: Changing Targets", *Foreign Policy*, No.110 Special Edition: Frontiers of Knowledge, Spring 1998).

Friedberg Aaron L., "Ripe for Rivalry: Prospects for Peace in a Multipolar Asia", *International Security*, Vol. 18, No. 3. Winter, 1993-1994, s. 5-33.

Frost Mervyn, "A Turn Not Taken: Ethics in IR at the Millenium", *Review of International Studies*, Vol. 24, Special Issue, 1998.

Frost Mervyn, "A Turn Not Taken: Ethics in IR at the Millennium" Tim Dunne, Michael Cox ve Ken Booth (der.), *The Eighty Years' Crisis: International Relations 1919-1999*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

Fukushima Akiko ve William T., Tow, "Human Security and Global Governance", William T. Tow (der.), *Security Politics in the Asia-Pacific:A Regional–Global Nexus?,* Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

Fukushima Akiko, "Human Security and Japanese Foreign Policy", *Human Security in East Asia International Conference on Human Security in East Asia*,16-17 June 2003, Seoul, Republic of Korea, Korean National Commission for UNESCO, Seoul: Republic of Korea, 2004.

Fukuyama Francis, "Nation-Building 101", *The Atlantic*, JAN 1 2004. http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2004/01/nation-building-101/302862/

Fukuyama Francis, *State Building: Governance and World Order in the 21th Century*, New York: Cornell University Press, 2004.

Fukuyama Francis ve Oh Kongdan, "The U.S.-Japan Security Relationship After the Cold War, MR-283-USDP", *RAND Corporation*, Santa Monica, CA: RAND 1993, s.7-15.

Funabashi Yoichi, "Japan and the New World Order" *Foreign Affairs*, Vol.70, No.5, 2010-2011, s. 58–74

Furuoka Fumitaka, "Challenges for Japanese Diplomacy After the End of the Cold War", *Contemporary Southeast Asia*, Vol. 24, No. 1, April 2002..

Gaddis John L., "The Long Peace: Elements of Stability in the Postwar International System", *International Security,* Vol.10, No.4, 1986, s.99-142.

Gallarotti Giulio M., *Cosmopolitan Power in International Relations: A Synthesis of Realism, Neoliberalism and Constructivism*, New York: Cambridge University Press, 2010.

Galtung Johan*, "*An Editorial", *Journal of Peace Research,* Vol. 1, No. 1, 1964, s.1-4.

Galtung Johan, "Twenty Five Years of Peace Research, Ten Challanges and Some Responses", *Journal of Peace Research,* Vol.22, No.2, 1985, s. 141-158.

Geddes Barbara, "How the Cases You Choose Affect the Answers You Get: Selection Bias in Comparative Politics", *Political Analysis*, Vol. 2, No. 1, 1990, s. 131-150.

Gelb Leslie, "Quelling the Teacup Wars", *Foreign Affairs,* Vol. 73, No.6, November/December, 1994, ss.2-6.

George Alexander L. ve Timothy J. McKeown, "Case Studies and Theories of Organizational Decision Making", Robert F. Coulam ve Richard A. Smith(der.), *Advances in Information Processing in Organizations,* vol. 2. Greenwich, CT: Jai Press, 1985.

George Jim, "Understanding International Relations after the Cold War: Probing beyond the Realist Legacy", Michael J. Shapiro ve Hayward R. Alker(der.), *Boundaries: Challenging Global Flows, Territorial Identities*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996, s.42-45.

Gerring John, *Case Study Research: Principles and Practices*, NewYork: Cambridge University Press, 2007

Gerring John ve Joshua Yesnowitz, "A Normative Turn in Political Science?", *Polity,* Vol. 38, No. 1, January 2006, s.101-133.

Gigerenzer Gerd ve Reinhard Selten, *Bounded Rationality*. Cambridge: MIT Press, 2002.

Gilpin Robert G., "The Richness of the Tradition of Political Realism, Robert O. Keohane (der.), *Neorealism and its Critics,* New York: Columbia University Press, 1986.

Gilpin Robert G., *War and Change in World Politics,* Cambridge: Cambridge University Press, 1981.

Gilson Julie ve Phillida Purvis, "Japan's Pursuit of Human Security: Humanitarian Agenda or Political Pragmatism?, *Japan Forum*, Vol.15, No.2, 2003.

Glanville Luke, "Norms, Interests and Humanitarian Intervention, Global Change", *Peace & Security*, Vol. 18, No. 3, October 2006.

Glaser Charles L., *Rational Theory of International Politics: The Logic of Competition and Cooperation*, Princeton &Oxford: Princeton University Press, 2010.

Glasius Marlies, "Human Security from Paradigm Shift to Operationalization: Job Description for a Human Security Worker", *Security Dialogue*, Vol. 39, No. 1, 2008, s.31-54.

Gleasona Gregory, Asel Kerimbekovab ve Svetlana Kozhirova, "Realism and the Small State: Evidence from Kyrgyzstan", *International Politics*, Vol.45, 2008.

Glenn John, "Realism versus Strategic Culture: Competition and Collaboration?", *International Studies Review*, Vol.11, 2009, s. 523-551.

Glynn Patrick, "The Age of Balkanization", *Commentary*, Vol.96, No.1, July 1993, s. 21-24.

Goh Evelyn, "How Japan Matters in the Evolving East Asian Security Order", *International Affairs*, Vol.87, No.4, 2011, s.887-902.

Goldgeier James M. ve Michael McFaul, "A Tale of Two Worlds: Core and Periphery in the Post-Cold War Era", Barry Buzan ve Lene Hansen(der.), *International Security, Volume II: The Transition to the Post-Cold War Security Agenda*, London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007.

Goldmann Kjell, *Change and Stability in Foreign Policy: The Problems and Possibilities of Detente*, Princeton:Princeton University Press, 1988.

Goldstein Judith ve Robert O. Keohane, "Ideas and Foreign Policy: An Analytical Framework", Judith Goldstein ve Robert O. Keohane (der.), *Ideas and Foreign Policy: Beliefs, Institutions, and Political Change*, Ithaca: Cornell University Press, 1993.

Goodhand Jonathan ve David Hulme, "From wars to complex political emergencies: Understanding conflict and peace-building in the new world disorder", *Third World Quarterly*, Vol.20, No.1, 1999.

Goodman Ryan, "Humanitarian Intervention And Pretexts For War", *The American Journal of International Law*, Vol. 100, 2006.

Gordon Andrew, *A Modern History of Japan: From Tokugawa Times to the Present*, Oxford University Press, New York: Oxford, 2003.

Gottwald Marlene, *Humanizing Security? The EU's Responsibility to Protect in the Libyan Crisis*, The Finnish Institute of International Affairs, Helsinki, 2011, http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/europe#european_union

Gray Chris Hables, *Postmodern War: The New Politics of Conflict*, New York/London: Guilford/Routledge, 1997.

Green Michael, *Japan's Reluctant Realism: Foreign Policy Challenge in an Era of Uncertain Power*, NewYork: Palgrave, 2001.

Grieco Joseph, Robert Powell ve Duncan Snidal, "The Relative-Gains Problem for International Cooperation", *The American Political Science Review*, Vol. 87, No. 3, Sep. 1993, s.727-743.

Groom Arthur John R., "Strategy", Margot Light and Arthur John R. Groom (der.), *International Relations: A Handbook of Current Theory*, London: Frances Pinter, 1985.

Guelke Adrian, "The Multifaceted Nature of Ethno-Nationalism", Adrian Guelke (der.), *The Challenges of Ethno-Nationalism: Case Studies in Identity Politics*, New York: Palgrave McMillan, 2010.

Guzzini Stefano, "A Reconstruction of Constructivism in International Relations", *European Journal of International Relations*, Vol. 6, No.2, 2000.

Gvalia Giorgi, David Siroky, Bidzina Lebanidze ve Zurab Iashvili, "Thinking Outside the Bloc: Explaining the Foreign Policies of Small States", *Security Studies*, Vol.22, No.1, 2013, s.98-131.

Haddad William W., "Japan, the Fukuda Doctrine, and ASEAN", *Contemporary Southeast Asia*, Vol. 2, No. 1, June 1980, s.10-29.

Ham Peter Van, "The Rise of the Brand State: The Postmodern Politics of Image and Reputation", *Foreign Affairs*, Vol.80, No.5, 2001.

Hamilton John T., *Security: Politics, Humanity, and the Philology of Care*, Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2013.

Harrison Ewan, *The Post-Cold War International System: Strategies, Institutitions and Reflexivity*, London&NewYork, 2004.

Haukkala Hiski, "The European Union as a Regional Normative Hegemon: The Case of European Neighbourhood Policy", Richard Whitman(der.), *Normative Power Europe: Empirical and Theoretical Perspectives*, Basingstoke: Palgrave, 2011, s.45-64.

He Kai ve Huiyun Feng, "If Not Soft Balancing, Then What? Reconsidering Soft Balancing and U.S. Policy Toward China", *Security Studies*, Vol.17, No.2, 2008, s.363-395.

He Kai, *Institutional Balancing in The Asia-Pacific: Economic Interdependence and China's Rise*, New York, Routledge, 2009, s.80-112

Heater Derek, *World Citizenship: Cosmopolitan Thinking and its Opponents*, London&New York: Continuum, 2002.

Heginbotham Eric ve Richard J. Samuels, "Mercantile Realism and Japanese Foreign Policy", *International Security*, Vol. 22, No. 4, Spring 1998, s. 171-203.

Held Virginia, "Group Responsibility For Ethnic Conflict", *The Journal of Ethics*, Vol.6, No.2, 2002, s.157-178.

Heng Yee-Kuang, "Beyond 'Kawaii' Pop Culture: Japan's Normative Soft Power As Global Trouble-Shooter",*The Pacific Review*, Vol.27, No.2, 2014, s.169-192.

Henrikson Alan K., "Diplomacy and Small States in Today's World", Alan K Henrikson(der.), *In Face of Man, Vol. 2*, The Dr. Eric Williams Memorial Lectures: Central Bank of Trinidad and Tobago, 2005.

Henshall Kenneth G., *A History of Japan: From Stone Age to Superpower*, 2nd edition, New York: Palgrave McMillan, 2004.

Herz John H., "Idealist Internationalism and the Security Dilemma", *World Politics*, Vol. 2, No. 2, 1950, s.157-180.

Herz John H., "The Security Dilemma in International Relations: Background and Present Problems", *International Relations,* Vol.17, No.4, 2003, s. 411-416.

Heywood Andrew, *Global Politics*, NewYork: Palgrave McMillan, 2011.

Higgott Richard, ''Issues, Institutions and Middle-power Diplomacy: Action and Agendas in the Post-Cold War Era'', Andrew F. Cooper(der.), *Niche Diplomacy: Middle Powers after the Cold War*, London: Macmillan, 1997, s.25-45.

Hiro Katsumata ve Li Mingjiang, "What is a 'Normal' Japan? Implications for Sino-Japanese Relations", *China Brief*, Vol. 8, No.16, Jamestown Foundation, August 1, 2008.

"History of IPRA", http://www.iprapeace.org/content/basic-page/history-ipra, Erişim Tarihi: (20.01.2015).

Ho Satomi, "Japan's Human Security Policy: A Critical Review of its Limits and Failures", *Japanese Studies*, Vol. 28, No.1, 2008, s.101-112

Hobsbawm Eric, *The Age Of Capital: 1848-1875*, London: Weidenfeld and Nicolson, 1987.

Hobsbawm Eric, *The Age Of Empire: 1875-1914*, New York: Pantheon Books, 1987.

Hobsbawm Eric, *The Age Of Revolution: Europe, 1789-1848*, Newyork: Vintage Books, 1962.

Homer-Dixon Thomas F., *Environment, Scarcity, and Violence*, New Jersey:Princeton University Press, 1999.

Honna Jun, "Japan and the Responsibility to Protect: Coping with Human Security Diplomacy", *The Pacific Review*, Vol.25, No.1, 2012, s.96.

Hopf Ted, "The Logic of Habit in International Relations", *European Journal of International Relations*, Vol.16, No.4, 2010

Hopf Ted, "The Promise of Constructivism in International Relations Theory", *International Security*, Vol.23, No. 1, 1998, s.171-200.

Hough Peter, *Global Steps Towards Human Security,*Security and Human Rights 2008 No. 1, s.17.

Hough Peter, *Understanding Global Security*, New York: Routledge, 2013.

Hox Joop J. ve Hennie R. Boeije, Kimberly Kempf-Leonard (der.), *Encyclopedia of Social Measurement*, Vol. 1, Boston, MA: Elsevier Academic, 2005.

Howard-Hassmann Rhoda E., "Human Security: Undermining Human Rights?", *Human Rights Quarterly*, Vol. 34, No. 1, February 2012, s.88-112.

Huliaras Asteris ve Nikolaos Tzifakis, "Contextual Approaches to Human Security: Canada and Japan in the Balkans",*International Journal*, Vol. 62, No.3, 2007, s. 559-575.

Huliaras Asteris, "Foreign Aid to the Balkans (1990-2010): The Dynamics of the 'Silent' Human Security Agenda", *Southeast European and Black Sea Studies*, Vol.11, No.4, 2011 s. 421-434.

Huntington, Samuel P., *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York: Touchstonebooks, 1997.

Hurd Ian, "The Strategic Use of Liberal Internationalism: Libya and the UN Sanctions, 1992–2003", *International Organization*, Vol.59, No.3, 2005, s. 495-526.

Hurd Ian, "Constructivism", Christian Reus-Smit ve Duncan Snidal (der.), *Handbook of International Relations*, Oxford: Oxford University Press, 2008, s.300-302.

Hurd Ian, "Legitimacy and Authority in International Politics", *International Organization*, Vol.53, No.2, Spring 1999.

Hwang Yih-Jye ve Lindsay Black, "East Asian Approaches to Human Security: The Concept and Practice of Human Security in Japan and China's International Relations", Nobuko Nagasaki, Pauline Kent, Kosuke Shimizu, Shiro Sato ve Kazue Demachi (der.), *Conflict Resolution in the Afrasian Context: Examining More Inclusive Approaches*, Proceedings of the Fifth Afrasian International Symposium, Afrasian Centre for Peace and Development Studies Ryukoku University 2010.

Hyde-Price Adrian, "A 'Tragic Actor'? A Realist Perspective on Ethical Power Europe", *International Affairs,* Vol.84, No.1, 2008.

Hynek Nik, "Japan's Return to the Chequebook? From Military Peace Support to Human Security Appropriation", *International Peacekeeping*, Vol.19, No.1, 2012.

Hynek Nik, "The Domopolitics of Japanese Human Security", *Security Dialogue,* Vol.43, No.2, 2012.

ICISS, *The Responsibility to Protect*, Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty, Ottawa: International Development Research Centre for ICISS, 2001.

Ikeda Josuke, "Creating the Human Security Discourse and the Role of the Academic-Policy Complex: International Relations as "Japanese Social Science?", *Interdisciplinary Information Sciences*, Vol.15, No.2, 2009, s.197-209.

Ikenberry G. John, "The Rise of China and the Future of the West: Can the Liberal System Survive?", *Foreign Affairs*, Vol 87, No.1, 2008, s.23-37.

Inada Juichi, "Japan's Aid Diplomacy: Economic, Political or Strategic?",*Millennium - Journal of International Studies*, Vol.18, No.3, December 1989, s.399-414.

Ingebritsen Christine, "Norm Entrepreneurs Scandinavia's Role in World Politics", *Cooperation and Conflict,* Vol. 37, No.1, March 2002, s.11-23.

Inoguchi Takashi, "Japan's Images and Options: Not a Challenger, but a Supporter", *Journal of Japanese Studies*, Vol. 12, No. 1, Winter 1986, s. 95-119.

Iqbal Zaryab ve Harvey Starr, "Bad Neighbors: Failed States and Their Consequences", *Conflict Management and Peace Science*, Vol. 25, No. 4, 2008, s. 316-328.

Iqbal Zaryab, "The Geo-politics of Forced Migration in Africa, 1992–2001", *Conflict Management and and Peace Science* , Vol. 24, No. 2, 2007, s. 105-119.

Ishihara Shintaro, *The Japan That Can Say No: Why Japan Will Be First among Equals,* NewYork: Simon and Schuster Trade, 1991.

Islam Shafiqul, "Foreign Aid and Burdensharing: Is Japan Free Riding to a Coprosperity Sphere in Pacific Asia?", Jeffrey Frankel ve Miles Kahler (der.), *Regionalism and Rivalry: Japan and the United States in Pacific Asia*, The University of Chicago Press, January 1993, s. 321 - 390.

Iwanaga, Kazuki , "Japan's Paradigm Lost", Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux Stockholm*, Institute for Security and Development Policy, 2011.

Izumikawa Yasuhiro, "Explaining Japanese Antimilitarism: Normative and Realist Constraints on Japan's Security Policy", *International Security,* Vol. 35, No. 2, Fall 2010, s. 123-160.

Jackson Robert H., *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World,* Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

Jackson Robert, "The Safety of the People is the Supreme Law: Beyond Hobbes But Not As Far As Kant", William Bain (der.), *The Empire of Security and the Safety of the People,* London:Rouledge, 2006.

Jackson Robert, "The Safety of the People is the Supreme Law: Beyond Hobbes But Not As Far As Kant, William Bain (der.), *The Empire of Security and the Safety of the People,* London: Routledge, 2006.

Jakobsen Peter Viggo, "Small States, Big Influence: The Overlooked Nordic Influence on the Civilian", *ESDP*, Vol.47, No. 1, 2009.

James, Paul, *Globalism, Nationalism, Tribalism: Bringing Theory Back In*, London: Sage Publication, 1996.

Jenkins Kate ve William Plowden, *Governance and Nationbuilding: The Failure of International Intervention,* Cheltenham, U.K., and Northhampton, Mass: Edward Elgar, 2006.

Jervis, Robert "Cooperation under the Security Dilemma", *World Politics,* Vol. 30, No. 2, January 1978, s.167-214.

Johnson Chalmers, *Dismantling The Empire: America's Last Best Hope*, New York: Metropolitan Books, 2010.

Johnston Alastair Iain, *Cultural Realism: Strategic Culture and Grand Strategy in Chinese History,* Princeton: Princeton University Press, 1995.

Johnston Alastair Iain,"Cultural Realism and Strategy in Maoist China", Peter Katzenstein (der.), *The Culture of National Security, Norms and Identity in World Politics*, NewYork: Columbia University Press, 1996, s. 216-270.

Johnston Chalmers, *MITI and Japanese Miracle: The Growth of Industrial Policy, 1925-1975*, Stanford California: Stanford University Press, 1982.

Jordaan Eduard, "The Concept of a Middle Power in International Relations: Distinguishing between Emerging and Traditional Middle Powers", *Politikon*, Vol.30, No.2, 2003, s.165-181.

Jorgensen Knud Eric, "Introduction: Approaching European Governance", Knud Eric Jorgensen(der.), *Reflective Approaches to European Governance*, New York: St. Martin's Press, 1997, s. 1-12.

Jupille Joseph, James Caporaso ve Jeffrey T Checkel, "Integrating Institutions: Rationalism, Constructivism, and the Study of the European Union", *Comparative Political Studies*, Vol.36, No.1/2, 2003, s.7- 40.

Kahl Colin H., "Constructing a Separate Peace: Constructivism, Collective Liberal Identity, and Democratic Peace", *Security Studies*, Vol. 8, No. 2-3, 1998, s.94-144.

Kahler Miles, "Economic Security in an Era of Globalization: Definition and Provision", *The Pacific Review*, Vol.17, No. 4, 2004, s. 485-502.

Kaldor Mary, *New and Old Wars: Organised Violence in a Global Era*, Cambridge: Polity Press, 2012.

Kaldor Mary, "A European Union Human Security Doctrine For the Middle East", *Palestine-Israel Journal*, Vol.15, No.3, 2008, s.27-32.

Kaldor Mary, *Human Security: Reflections on Globalization*, Cambridge: Polity Press, 2008.

Kaldor Mary, Mary Martin ve Sabine Selchow, "Human Security: A New Strategic Narrative for Europe", *International Aff airs*, Vol.83, No. 2, 2007, s. 273-288.

Kaliber Alper, "Securing the Ground Through Securitized 'Foreign' Policy: The Cyprus Case", *Security Dialogue*, Vol. 36, No. 3, 2005, s.319-337.

Kalyvas Stathis, *The Logic of Violence in Civil War*, New York: Cambridge University Press, 2006.

Kapstein Ethan B. ve Michael Mastanduno (der.), *Unipolar Politics. Realism and State Strategies after the Cold War*, New York: Columbia University Press, 1999.

Kang David C., "Getting Asia Wrong: The Need for New Analytical Frameworks", *International Security*, Vol. 27, No. 4, Spring 2003, s.57-85.

Karim Mahin, *The Future of South Asian Security: Prospects for a Nontraditional Regional Security Architecture*, Washinghton: The National Bureau of Asian Research, 2013.

Katzenstein Peter J. ve Nobuo Okawara, "Japan, Asian-Pacific Security, and the Case for Analytical Eclecticism", *International Security*, Vol.26, No.3, Winter 2001-2002, s. 153-185.

Katzenstein Peter J., "Introduction: Alternative Perspectives on National Security", Peter Katzenstein, *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*, Columbia University Press, 1996.

Katzenstein Peter ve Rudra Sil, "Rethinking Asian Security: The Case for Analytical Eclecticism", J. J. Suh, Peter J. Katzenstein ve Allen Carlson (der.), *Rethinking Security in East Asia: Identity, Power and Efficiency*, Stanford: Stanford University Press, 2004.

Katzenstein Peter, Robert Keohane ve Stephen Krasner, "International Organization and the Study of World Politics", *International Organization*, Vol. 52, No.4, 1998, s. 645-685.

Kegley Charles W., "The Neoidealist Moment in International Studies? Realist Myths and the New International Realities: ISA Presidential Address March 27, 1993 Acapulco, Mexico", *International Studies Quarterly*, Vol. 37, No. 2, Jun. 1993, s.131-146.

Kegley. JR. Charles ve Gregory A. Raymond, " Preventive War and Permissive Normative Order", *International Studies Perspectives*, Vol. 4, No. 4, 2003.

Keohane Robert O. ve Joseph S. Nye, *Power and Interdependence*, Third Edition, New York: Longman, 2001.

Keohane Robert O., "Lilliputians' Dilemmas: Small States in Internatinal Politics", *International Organization*, Vol. 23, No.2, Spring 1969.

Keohane Robert ve Susan Martin, "The Promise of Institutionalist Theory", *International Security*, Vol.20, No. 1, 1995.

Kerr Pauline, "Human Security", Allan Collins (der.), *Contemporary Security Studies*, Oxford University Press, 2007.

Kertzer Joshua D. ve Kathleen M. McGraw, "Folk Realism: Testing the Microfoundations of Realism in Ordinary Citizens", *International Studies Quarterly*, Vol. 56, No.2, 2012, s.245-258.

Kindleberger Charles, *The World in Depression 1929-1939*, Berkeley: University of California Press, 1986.

Kingston Jeff, *Contemporary Japan: History, Politics, And Social Change Since the 1980s*, A Chichester: John Wiley & Sons, Ltd., Publication, 2013.

Kirshner, Jonathan, "Globalization and National Security", Jonathan Kirshner (der.), *Globalization and National Security*, New york: Routledge, 2006, s.1-33.

Kitchen Nicholas, "Systemic Pressures and Domestic Ideas: A Neoclassical Realist Model of Grand Strategy Formation", *Review of International Studies,* Vol.36, No.1, 2010, s.117-143.

Klotz Audie, "Norms Reconstituting Interests: Global Racial Equality and U.S. Sanctions Against South Africa", *International Organization*, Vol. 49, No.3, June 1995, s.456.

Knutsen Olav F., "Post-Copenhagen Security Studies: Desecuritizing Securitization",*Security Dialogue*, Vol. 32, No.3, 2001.

Korkietpitak Warangkana, "Japan's Foreign Aid Policy on Human Security: Its Driving Forces, and the Direction of Official Development Assistance (ODA)", Policy and Japan International Cooperation Agency (JICA) for Human Security, Feb. 2012.

Korteweg Rem, "Black Holes: On Terrorist Sanctuaries and Governmental Weakness", *Civil Wars,* Vol.10, No.1, 2008, s.60-71.

Krasner Stephen D., "Structural Causes and Regime Consequences: Regimes as Intervening Variables", *International Organization*, Vol.36, No.2, 1982, s.185-205

Krasner Stephen D., "Organized Hypocrisy in 19th Century East Asia," *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol.1, No.2, 20 01, s. 173-197.

Krasner Stephen D., "State Power and the Structure of International Trade", *World Politics*, Vol.28, No.3, 1976, s.317-347

Krasner Stephen D., *Power, the State, and Sovereignty: Essays on International Relations*, Routledge, 2009.

Krasner Stephen D., *Sovereignty: Organized Hypocrisy,* Princeteon: Princeton University Press,1999.

Kratochwil Friedrich V., *Rules, Norms, and Decisions: On the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs*, Cambridge: Cambridge University Press, 1989.

Kratochwil Friedrich ve John Gerard Ruggie*, "*International Organization: A State of the Art on an Art of the State*", International Organization*, Vol.40, No.4, Autumn 1986, s. 753-775.

Krause Keith ve Michael C. Williams, "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods", *Mershon International Studies Review,* Vol.40, No.2, 1996, s. 229-254.

Krause Keith ve Michael C.Williams, "From Strategy to Security: Foundations of Critical Security Studies", Keith Krause ve Michael C.Williams(der.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997.

Krause Keith, *Towards a Practical Human Security Agenda*, Geneva Centre For The Democratic Control Of Armed Forces (Dcaf) Policy Paper – No.26, 2007.

Krauthammer Charles, "The Unipolar Moment," Foreign Affairs America and the World 1990/91", Vol.70, No.1, 1991.

Kubalkova Vendulka, "A 'Turn to Religion' in International Relations?", *Perspectives,* Vol. 17, No.2, 2009, s.13-41.

Kurth James, "Humanitarian Intervention After Iraq: Legal Ideals vs. Military Realities", *Orbis,* Vol.50, No.1, Winter 2006, s. 87-101.

Kymlicka Will ve Kathryn Walker, *Rooted Cosmopolitanism: Canada and the World*, UBC Press, 2012.

Labs Erik J., "Do Weak States Bandwagon?", *Security Studies,* Vol.1, No.3, 1992, s.383-416**.**

Lam Peng Er, "Japan's Human Security Role in Southeast Asia",*Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs,* Vol.28, No. 1, April 2006.

Lam Peng Er, "Japan's Quest for "Soft Power": Attraction and Limitation", *East Asia,* Vol, 24, No.4, 2007, s.349-361.

Landmann Tod, *Issues and Methods in Comparative Politics: An Introduction*, London: Routledge, 2002.

Lanteigne Marc, "Water dragon? China, power shifts and soft balancing in the South Pacific", *Political Science,* Vol.64, No.1, 2012, s.21-38.

Lapid Yosef, "Culture's Ship: Returns and Departure in International Relations Theory", Friedrich V. Kratochwil ve Yosef Lapid (der.), *The Return of Culture and Identity in IR Theory*, Boulder: Lynne Rienner, 1996, s.3-20.

Larrinaga Miguel de ve Marc G. Doucet, "Sovereign Power and the Biopolitics of Human Security", *Security Dialogue,* Vol. 39, No. 5, 2008.

Le Billon Philippe, "The Political Ecology of War: Natural Resources and Armed Conflict", *Political Geography,* Vol. 20, 2001, s.561-584.

Le Billon Phillippe, *The Political Economy of War: What Relief Agencies Need to Know*, HPN Network Paper 33, London: Overseas Development Institute, 2000.

Lea David, "The North-South Dialogue: the Report of the Brandt Commission", *The IDS Bulletin,* Vol.12, No.2, April 1981.

Leander Anna, *The 'Realpolitik of Reason': Thinking International Relations through Fields, Habitus and Practice*, Working Paper No. 83, Copenhagen: Copenhagen Business School., http://openarchive.cbs.dk/bitstream/handle/10398/6970/fihp_working_paper.pdf?sequence=1

Lee Geun, "The Clash of Soft Powers Between China and Japan: Synergy and Dilemmas at the Six-party Talks", *Asian Perspectives,* Vol.34, No.2, 2010.

Legro Jeffrey W. ve Andrew Moravcsik, "Is Anybody Still a Realist?", *International Security*, Vol. 24, No. 2, Fall 1999, s.5-55.

Legro Jeffrey W., "The Plasticity of Identity under Anarchy", *European Journal of International Relations,* Vol.15, No.1, 2009.

Legro Jeffrey W., "Which Norms Matter? Revisiting the 'Failure' of Internationalism", *International Organization*, Vol. 51, No. 1, Winter 1997, s. 31-63.

Lencucha Raphael, "Cosmopolitanism and Foreign Policy for Health: Ethics for and Beyond the State", *BMC International Health and Human Rights*, Vol.13, No.29, 2013, s.1-11.

Levi Margeret, "A Model, A Method, and A Map: Rational Choice in Comparative and Historical Analysis", Lichbach, Mark Irving ve Alan S. Zuckerman(der.), *Comparative Politics: Rationality, Culture, and Structure*, New York: Cambridge University Press, 1997.

Levi Werner, "The Relative Irrelevance of Moral Norms in International Politics", *Social Forces*, Vol. 44, No. 2, Dec. 1965, s.226-233.

Lichbach, Mark I., *Is Rational Choice Theory All of Social Science?,* Ann Arbor: University of Michigan Press, 2003.

Lincoln Edward J., *Japan's New Global Role,* Washington DC: The Brookings Institution, 1993.

Lind Jennifer M., "Pacifism or Passing the Buck? Testing Theories of Japanese Security Policy", *International Security*, Vol. 29, No. 1, Summer 2004, s. 92-121.

Linklater Andrew, *The Transformation of Political Community: Ethical Foundations of the Post the Post-Westphalian Era,* Cambridge: Polity Press, 1998.

Liotta Peter H. ve Taylor Owen, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations,* Vol. 7, No.1, Winter/Spring 2006, s. 37-54.

Liotta, P. H. ve Owen, Taylor, "Why Human Security?", *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations, Vol.7, No. 1,* Winter/Spring 2006.

Lippmann Walter, *US Froeign Policy: Shield of The Republic*, Boston: Little, Brown, 1943.

Lipschutz Ronnie D., "Negotiating the Boundaries of Difference and Security at Millennium's End", RonnieD. Lipschutz (der.), *Security,* New York: Columbia University Press, 1995.

Lipson Michael, "Peacekeeping: Organized Hypocrisy?", *European Journal of International Relations*, Vol. 13, No. 1, 2007, s.5-34

Lumsdaine David Halloran, *Moral Vision in International Politics: The Foreign Aid Regime 1949-1989*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Lynch Marc, "Jordan's Identity and Interests", Shibley Telhami ve Micheal Barnett (der.), *Identity and Foreign Policy in the Middle East*, Newyork, Cornell University Press, 2002.

MacFarlane S. Neil ve Yuen F. Khong, *Human security and the UN: A Critical History*, Indianapolis: Indiana University Press, 2006.

Mack Andrew, "A Signifier of Shared Values", *Security Dialogue*, Vol. 35, No. 3, 2004.

Macrae Rob, "Human Security in a Globalized World", Robert Grant McRae ve Don Hubert (der.), *Human Security and the New Diplomacy: Protecting People, Promoting Peace*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 2001.

Mann Micheal, *The Sources of Social Power: Volume 2, The Rise of Classes and Nation States 1760-1914*, Cambridge University Press, 1993.

Manners Ian, "Normative Power Europe Reconsidered: Beyond the Crossroads", *Journal of European Public Policy*, Vol.13, No.2, 2004, s.182- 199.

Manners Ian, "Normative power Europe reconsidered: beyond the crossroads", *Journal of European Public Policy*, Vol. 13, No.2, 2006, s.182-199.

Manners Ian, "Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?", *Journal of Common Market Studies,* Vol.40, No.2, 2002, s.235-258.

Manners Ian, *Normative Power Europe Reconsidered , From Civilian to Military Power: the European Union at a Crossroads*?, CIDEL Workshop, Oslo 22-23 October 2004.

Manners, Ian, "Normative Power Europe Reconsidered From Civilian to Military Power: The European Union at a Crossroads?",*CIDEL Workshop,* Oslo 22-23 October 2004.

Manners, Ian, "Normative Power Europe Reconsidered: Beyond The Crossroads",*Journal ofEuropean Public Policy,* Vol.13, No.2, 2006, s.182-199.

Manners, Ian, "Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?", *Journal of Common Market Studies,* Vol. 40, No. 2, 2002, s. 235-258.

March James G. ve Johan P. Olsen, "The Institutional Dynamics of International Political Order", *International Organization,* Vol.52, No.4, 1998, s. 943-969.

March James G., *A Primer on Decision Making: How Decisions Happen*. New York: The Free Press, 1994

Mary Kaldor, *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era,* Cambridge: Polity Press, 1999.

Mastanduno Michael, "Preserving the Unipolar Moment: Realist Theories and U.S. Grand Strategy after the Cold War", *International Security,* Vol. 21, No. 4, Spring 1997, s.49-88.

Michael Mastanduno (der.), *Unipolar Politics. Realism and State Strategies after the Cold War*, New York: Columbia University Press, 1999.

Matake Kamiya, *A Nation of Proactive Pacifism-National Strategy for Twenty-first-Century Japan*, Discuss Japan-Japan Foreign Policy Forum No. 18, 2014 http://www.japanpolicyforum.jp/en/pdf/2014/vol18/DJweb_18_dip_1.pdf (Erişim Tarihi: 11.06.2014)

Mathews Jessica Tuchman, "Redefining Security", *Foreign Affairs,* Vol.68, No.2, 1989.

Maull Hans, "Germany and Japan: The New Civilian Powers", *Foreign Affairs*, Vol. 69, No. 5, 1990.

Mayer Susan A., "In Our Interest The Responsibility to Protect", Richard H. Cooper ve Juliette Voinov Kohler(der.), *Responsibility to Protect The Global Moral Compact for the 21st Century*, NewYork: Palgrave Macmillan, 2009.

McCormack Gavan, "Koizumi's Japan in Bush's World: After 9/11", The Asia-Pacific Journal: Japan Focus,http://www.japanfocus.org/-Gavan-McCormack/2111

McDougall Derek, "Responses to 'Rising China' in the East Asian Region: Soft Balancing with Accommodation", *Journal of Contemporary China*, Vol.21, No.73, 2012.

McSweeney Bill, *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*, New York: Cambridge University Press, 2004.

Meadows, Donella H., Dennis L. Meadows, , Jorgen Randers ve William W. Behrens III, *Limits to Growth*, New York: New American Library, 1972.

Mearsheimer John, "A Realist Reply", *International Security*, Vol. 20, No.2, 1995.

Mearsheimer John, "Back to the Future: Instability in Europe After the Cold War", *International Security*, Vol. 15, No. 1, Summer 1990, s.5-56.

Mearsheimer John, "E. H. Carr vs Idealism: The Battle Rages on", *International Relations*, Vol.19, No.2, 2005, s. 139-152.

Mearsheimer John, *The Tragedy of Great Power Politics*, New York: Norton, 2001.

Melakopides Costas, *Pragmatic Idealism: Canadian Foreign Policy, 1945-1995*, Montreal: McGill-Queen's University Press, 1998.

Merke Federico ve Gino Pauselli, "Foreign Policy and Human Rights Advocacy: An Exercise in Measurement and Explanation", *Human Rights Review*, Vol.14, No.2, 2013, s.131-155.

Meyer Christoph O. ve Eva Strickmann, "Solidifying Constructivism: How Material and Ideational Factors Interact in European Defence", *JCMS: Journal of Common Market Studies*, Special Issue: Security Cooperation beyond the Nation State: The EU's Common Security and Defence Policy, Vol. 49, No. 1, January 2011, s.61-81.

Midford Paul, "Japan's Response to Terror: Dispatching the SDF to the Arabian Sea", *Asian Survey*, Vol.43, No.2, 2003.

Midford Paul, "The Logic of Reassurance and Japan's Grand Strategy", *Security Studies*, Vol. 11, No. 3, Spring 2002, s.1-43.

Miller David, "National Responsibility and Global Justice", *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, Vol. 11, No.4, 2008, s. 383-399.

Miller Richard B., "Humanitarian Intervention, Altruism, and the Limits of Casuistry", *The Journal of Religious Ethics*, Vol. 28, No. 1, 2000, s. 3-35.

Mills Kurt, *Human Rights In The Emerging Global Order: A New Sovereignty?*, London: St. Martin's and Macmillan Press, 1998.

Minear Larry ve Thomas G. Weiss, *Mercy Under Fire: War and the Global Humanitarian Community,* Boulder: Westview Press, 1995.

Ministry of Foreign Affairs of Japan, "Japan's contribution to International Peace and Security", Ekim 2011, http://www.mofa.go.jp/policy/un/sc/contribution.html (Erişim Tarihi: 21.01.2013)

Miyaoka Isao, "Japan's Dual Security Identity: A Non-combat Military Role as an Enabler of Coexistence", *International Studies,* Vol.48, No.3&4, 2011, s. 245-246.

Miyashita Akitoshi, "Where Do Norms Come From? Foundations of Japan's Postwar Pacifism", Yoichiro Sato ve Keiko Hirata (der.), *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy,* New York: Palgrave Macmillan, 2008.

Miyashita, A., *Limits to Power: Asymmetric Dependence and Japanese Foreign Aid Policy,* NewYork: Lexington Books, 2003.

Mochizuki Mike M., "Japan's Shifting Strategy Toward the Rise of China", *Journal of Strategic Studies,* Vol.30, No.4-5, 2007.

Molly Cochran, "Conceptualizing the Power of Transnational Agents: Pragmatism and International Public Spheres", Raf Geenens ve Ronald Tinnevelt (der.), *Does Truth Matter?: Democracy and Public Space,* New York: Springer, 2009.

Moran, Theodore H. "International Economics and U.S. Security", Charles W. Kegley ve Eugene R. Wittkopf (der.), *The Future of American Foreign Policy*, New York: St. Martin's Press, 1992, s. 307-318.

Morgenthau, Hans J. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace,* New York: Alfred A.Knopf, 1948.

Morrow James D. , "Arms Versus Allies: Tradeoffs in the Search for Security", International Organization, Vol.47, No.2, 1993, s.207-253.

Morton Andrew, Philippe Boncour ve Frank Laczko, "Human Security, Policy Challenges", *Forced Migration Review*, Vol.31, October 2008.

Moseley Alexander, *A Philosophy of War*, NewYork: Algora Publishing, 2007.

Moseley Alexander, *An Introduction to Political Philosophy,* London& NewYork: Continuum Publishing Group, 2007.

Mowle Thomas S., "Worldviews in Foreign Policy: Realism, Liberalism, and External Conflict", *Political Psychology,* Vol. 24, No. 3, Sep. 2003, s. 561-592.

Mutimer David, "Beyond Strategy: Critical Thinking and the New Security Studies", Craig A. Snyder(der.), *Contemporary Security and Strategy,* Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1999.

Myers Norman, "Environmental Refugees: A Growing Phenomenon of the 21st Century", *Philosophical Transactions of the Royal Society,* Vol.357, No.1420, 2002, s. 609-613.

Nagel Thomas, "The Problem of Global Justice", *Philosophy & Public Affairs*, Vol.33, No.2, March 2005, s.113-147.

Nau Henri, "Rethinking, Economics, Politics, and Security in Europe", Richard Perle (der.) *Reshaping Western Security: The US Faces a United Europe,* Washington, DC: American Enterprise Institute, 1991, s. 3-41.

Nau Henri, *At Home Abroad: Identity and Power in American Foreign Policy,* Ithaca, NY: Cornell University Press, 2002.

Nau Henri, *The Myth of America's Decline: Leading the World Economy into the 1990s*, New York: Oxford University Press, 1990.

Nau Henry R., "Ideas Have Consequences: The Cold War and Today", *International Politics,* Vol. 48, No.4/5, 2011.

Navari Cornelia, "Globalization and Security: Much ado about nothing?", William Bain (der.), *The Empire of Security and the Safety of the People*, London: Routledge, 2006.

Nester William, "Japan and "the Two Chinas": Neomercantilism, Prosperity, and Dependence", *Pacific Focus*, Vol. 6, No. 1, Spring 1991, s. 105-121.

Nester William, "Japanese Neomercantilism toward Sub-Saharan Africa", *Africa Today*, Vol. 38, No. 3, The Changing Global Balance: Outlook for Africa, 1991, s. 31-51.

Neufeld Mark, "Hegemony and Foreign Policy Analysis: The Case of Canada as Middle Power", *Studies in Political Economy*, Vol.48, Autumn 1995, s. 7-29.

Neumann Iver B., "Self and Other in International Relations", *European Journal of International Relations,* Vol.2, No.2, June 1996, s.139-174.

Neumann Iver B., *Uses of the Other 'The East' in European Identity Formation,* Minneapolis: University of Minnesota Press,1999.

Newman Edward, "Critical Human Security Studies", *Review of International Studies,* Vol. 36, No.1, 2010.

Newman Edward, "The 'New Wars' Debate: A Historical Perspective Is Needed", *Security Dialogue,* Vol. 35, No. 2, June 2004, s.174-175.

Newman, Edward, "Human Security and Constructivism", *International Studies Perspectives*, Vol.2, No. 3, s.239-251.

Nishikawa Yukiko, *Human Security in Southeast Asia*, NewYork: Routledge, 2010.

Nolan Cathal J., "Great Powers and International Security",William Bain (der.), *The Empire of Security and the Safety of the People*, London: Routledge, 2006.

"Nontraditional Security Threats in Southeast Asia", *Policy Bullettin*, The Stanley Foundation, 44th Strategy for Peace Conference, October 16-18, 2003, Airlie Center, Warrenton, VA, http://www.stanleyfoundation.org/publications/archive/SPC03Cpb.pdf, (Erişim Tarihi: 21.01.2014)

Nye Joseph S., "Foreword",Watanabe Yasushi ve David L. McConnell(der.), *Soft Power Superpowers: Cultural and NationalAssets of Japan and theUnited States*, New York: Sharpe, 2008, s.vi.

Nye Joseph S., "The American National Interests and Global Public Goods", *International Affairs*, Vol.78, No.2, 2002, s.233-244.

Nye Joseph, "Power and Foreign Policy", *Journal of Political Power*, Vol. 4, No.1, April 2011.

Nye Joseph, *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*, New York: Basic Books, 1990.

Nye Joseph, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, New York: Public Affairs, 2004.

Nye Joseph, *The Future of Power*, Public Affairs: New York, 2011.

Oberleitner Gerd, "The OSCE and Human Security", *Security and Human Rights* No. 1, 2008, s.64-72.

Ogata Sadako, "The Human Security Commission's Strategy", *Peace Review: A Journal of Social Justice*, Vol. 16, No.1, 2004.

Ohmae Kenichi, *The End of the Nation State: The Rise of Regional Economics*, London: Harper Collins, 1995.

Okano-Heijmans Maaike, "Japan's New Economic Diplomacy: Changing Tactics or Strategy?", *Asia-Pacific Review*, Vol.19, No.1, 2012, s.62-87.

Okazaki Hisahiko, "Japanese Security Policy A Time for Strategy", *International Security*, Vol.7, No.2, Fall 1982, s.188-197.

Onuf Nicholas Greenwood, *World of our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations,* Columbia: University of South Carolina Press, 1989.

Oros Al, *Normalizing Japan: Politics, Identity and the Evolution of Security Practice*. Stanford: Stanford University Press, 2007.

Oros Andrew L., "Japan's Strategic Culture: Security Identity in a Fourth Modern Incarnation?", *Contemporary Security Policy*, Vol.35, No.2, 2014, s.242.

Orr Robert M., *The Emergence of Japan's Foreign Aid Power,* New York: Colombia University Press, 1990.

OSCE Secretariat, *The OSCE Concept of Comprehensive and Co-operative Security An Overview of Major Milestones,* OSCE Secretariat Conflict Prevention Centre Operations Service, Vienna, June 2009.

OSCE Secretariat, *The OSCE Concept of Comprehensive and Co-operative Security An Overview of Major Milestones,* OSCE Secretariat Conflict Prevention Centre Operations Service Vienna, June 2009.

Otmazgin Nissim Kadosh, "Geopolitics and Soft Power: Japan's Cultural Policy and Cultural Diplomacy in Asia", *Asia-Pacific Review*, Vol.19, No.1, 2012, s.37-61.

Ovalı, A. Şevket, "Ütopya İle Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliği Kavramsallaştırması", *Uluslararası İlişkiler*, Vol. 3, No. 10 , 2006, s. 3-52.

Owen Taylor, "Challenges and Opportunities for Defining and Measuring Human Security", *Human Rights, Human Security and Disarmament* içinde, Disarmament Forum, 2004.

Owen Taylor, "Human Security - Conflict, Critique and Consensus: Colloquium Remarks and a Proposal for a Threshold-Based Definition", *Security Dialogue*, Vol.35, No. 3, 2004.

Owen Taylor, *Challenges and Opportunities for Defining and Measuring Human Security*, United Nations Institute for Disarmament Research, 2004.

Öniş Ziya, "Review: The Logic of the Developmental State", *Comparative Politics*, Vol. 24, No. 1, Oct. 1991, s. 109-126.

Özkan Mehmet, *Foreign Policy after Tahrir Revolution: (Re)-Defining the Role of Egypt in the Middle East*, Lap Lambert Academic Publishing, 2011.

Özkan Mehmet, "A New Approach to Global Security: Pivotal Middle Powers and Global Politics", *Perceptions: Journal of International Affairs,* Vol.11, No.1, 2006.

Pace Michelle, "The Construction of EU Normative Power", *Journal of Common Market Studies*, Vol.45, No.5, 2007.

Palan Ronen, "Constructivism and Globalisation: From Units to Encounters in International Affairs", *Cambridge Review of International Affairs*, Vol.17, No.1, 2004.

Palanovics Norbert, "Peace Diplomacy by ODA", Marie Söderberg ve Patricia A Nelson(der.), *Japan's Politics and Economy: Perspectives on Change*, NewYork: Routledge, 2010, s.124.

Paleri Prabhakaran, *National Security: Imperatives and Challenges*, New Delhi: Tata McGrew Hill, 2008.

Paris Roland, "Human Security - Paradigm Shift or Hot Air?", *International Security,* Vol.26, No.2, 2001, s. 87-102.

Paris Roland, "Peacebuilding and the Limits of Liberal Internationalism", *International Security*, Vol. 22, No. 2, Fall 1997, s. 56.

Paris Roland, "Still an Inscrutable Concept", *Security Dialogue,* Vol.35, No.3, 2004.

Pei Minxin ve Sara Kasper, "Lessons from the Past: The American Record on Nation Building", *Carnegie Endowment for International Peace*, Policy Brief 24, May 2003.

Peng Er Lam ve Ishikawa Sachiko,"Japan-U.S. Cooperation in Peacebuilding: Between Potential and Pitfall",Hoshino Toshiya ve Weston S. Konishi (der.), *U.S.-Japan Peacebuilding Cooperation: Roles and Recommendations toward a Whole-of-Alliance Approach,* A Joint Compendium Report by The Institute for Foreign Policy Analysis (IFPA) and the Osaka School of International Public Policy (OSIPP), 2012.

Perkins Bradford, "Interests, Values, and the Prism: The Sources of American Foreign Policy", *Journal of the Early Republic*, Vol. 14, No. 4, Winter 1994, s.458-466.

Perkins Richard ve Eric Neumaye, "The Organized Hypocrisy of Ethical Foreign Policy: Human Rights, Democracy and Western Arms Sales", *Geoforum*, Vol.41, 2010, s.247-256.

Piazza James A., "Incubators of Terror: Do Failed and Failing States Promote Transnational Terrorism?", *International Studies Quarterly*, Vol. 52, 2008, s.469-488.

Piazza James A., "Rooted in Poverty?: Terrorism, Poor Economic Development, and Social Cleavages", *Terrorism and Political Violence*, Vol.18, No. 1, 2006, s. 159-177.

Pilling David, "Pacifist Japan is Inching towards Being 'Normal'", *Gulfnews.com*, 4 Temmuz 2014.

Poku Nana K., Neil Renwick ve JohnGlenn, "Human Security in a Globalising World", David T. Graham ve Nana K. Poku (der.), *Migration, Globalisation and Human Security*, London & New York: Routledge, 2000.

Potter David ve Sudo Sueo, "Japanese Foreign Policy: No Longer Reactive?", *Political Studies Review,* Vol.1, No.3, 2003, s.317-332.

Powell Robert, *In the Shadow of Power: States and Strategies in International Politics,* Princeton: Princeton University Press, 1999.

Pratt Cranfort, "Middle Power Internationalism and Global Poverty", Cranfort Pratt (der.), *Middle Power Internationalism: The North-South Dimension,* Montreal: McGill-Queen's University Press, 1990.

Price Richard ve Christian Reus-Smith, "Dangerous Liaisons? Critical International Theory and Constructivism", *European Journal of International Relations,* Vol. 4, No.3, 1998.

Price Richard, "Moral Limit and Possibility in World Politics", *International Organization,* Vol.62, No.2, 2008, s.191-220.

Prosper Bernard Jr, "Canada and Human Security: From the Axworthy Doctrine to Middle Power Internationalism", *American Review of Canadian Studies,* Vol.36, No.2, 2006, s. 233-261.

Putnam Robert, "Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of Two-Level Games", *International Organization,* Vol. 42, No.3, 1998, s.427-460.

Pyle Kenneth B., "Profound Forces in the Making of Modern Japan", *Journal of Japanese Studies,* Vol. 32, No. 2, Summer 2006, s. 393-418.

Rathbun Brian, "A Rose by Any Other Name: Neoclassical Realism as the Logical and Necessary Extension of Structural Realism", *Security Studies,* Vol.17, No.2, 2008, s.294-321.

Reed James, "Why is the USA not a Like-Minded Country? Some Structural Notes and Historical Considerations", Andrew F. Cooper, John English ve Ramesh Thakur (der.), *Enhancing Global Governance: Towards a New Diplomacy?,* Tokyo& New York: United Nations University, 2002.

Remacle Eric, "Approaches to Human Security: Japan, Canada and Europe in Comparative Perspective", *The Journal of Social Science,* No.66, 2008, s.5-34.

Renner, Michael *State of the World 2005: Redefining SecurityRethinking Global Security: An African Perspective?*,Nairobi: Heinrich Böll Foundation,2006, dipnot 2.

Reus-Smit Christian, "Constructivism", Scott Burchill, Andrew Linklater, Richard Devetak, Jack Donnelly, Terry Nardin, Matthew Paterson, *Christian Reus-Smit ve* Jacqui True (der.), *Theories of InternationalRelations,* New York, Palgrave, 2005.

Reus-Smit Christian, "Reading History through Constructivist Eyes", *Millennium: Journal of International Studies,* Vol.37, No.2, 2008, s. 395-414.

Reus-Smit Christian, *The Moral Purpose of the State: Culture, Social Identity, and Institutional Rationality in International Relations,* Princeton: Princeton University Press, 1999.

Reynal-Querol Marta, "Ethnicity, Political Systems, and Civil Wars", *Journal of Conflict Resolution,* Vol.46, No. 1, 2002, s. 29-54.

Rice Condoleeza, "The Promise of Democratic Peace: Why Promoting Freedom is the Only Realistic Path to Security," Washington Post, December 11, 2005.

Richmond Oliver P., "Human Security and the Liberal Peace: Tensions and Contradictions", *Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations,* Vol.7, No.1, 2006, s.75-87.

Rhodes Jim Holden ve Peter Lupsha, , "Gray Area Phenomena: New Threats and Policy Dilemmas" , *Criminal Justice International,* Vol. 9, No. 1, 1993, s 11–17.

Risse Thomas ve Antje Wiener, "Something Rotten' and the Social Construction of Social Constructivism: A Comment on Comments", *Journal of European Public Policy,* Vol.6, No.5, 1999.

Risse Thomas ve Kathryn Sikkink, "The Socialization of International Human Rights Norms into Domestic Practices: Introduction" , Thomas Risse, Stephen C. Ropp ve Kathryn Sikkink(der.), *The Power of Human Rights: International Norms and Domestic Change,* New York: Cambridge University Press, 1999, s.11;

Risse Thomas, "Identity Matters: Exploring the Ambivalence of EU Foreign Policy", *Global Policy,* Vol. 3, Supplement 1, December 2012.

Risse Thomas, "Let's Argue! - Communicative Action in World Politics", *International Organization,* Vol.54, No. l, 2000, s. 1-39.

Risse Thomas, Steve C. Ropp ve Kathryn Sikkink, *The Power of Human Rights: International Norms and Domestic Change,* New York: Cambridge University Press (Cambridge Studies in International Relations, 66, 1999, s.1-38.

Risse-Kappen Thomas, "Bringing Transnational Relations Back In: Introduction", *Bringing Transnational Relations Back In: Non-State Actors, Domestic Structures and International Institutions,* Cambridge: Cambridge University Press, 1995.

Risse-Kappen Thomas, "Democratic Peace- Warlike Democracies? A Social Constructivist Interpretation of the Liberal Argument",*European Journal of International Relations,* Vol. 1, No. 4, 1995, s.491-517

Risse-Kappen Thomas, "Public Opinion, Domestic Structure, and Foreign Policy in Liberal Democracies", *World Politics,* Vol. 43, No. 4, Jul. 1991, s. 479-512.

Rix Alan, "Japan's Foreign Aid Policy: A Capacity for Leadership?", *Pacific Affairs,* Vol. 62, No. 4, Winter 1989-1990, s. 461.

Roberts David, *Global Governance and Biopolitics: Regulating Human Security,* New York: Zed Books, 2010.

Robetson Roland, "Globalisation or Glocalisation?", *Journal of International Communication,* Vol.1, No.1, 1994, s. 33-52.

Robinson Fiona, **"**Globalising Liberalism? Morality and Legitimacy in a Liberal Global Order", Martin Shaw (der.), *Politics And Globalisation: Knowledge, Ethics and Agency,* London/NewYork: Routledge, 2004.

Rodney Bruce Hall, "Moral Authority as a Power Resource", *International Organization,* Vol.51, No.4, Autumn 1997.

Rogers Paul ve Oliver Ramsbotham, "Then and Now: Peace Research- Then and Now", *Political Studies,* Vol.47, No.4, 1999.

Rogers Paul, "Peace Studies", Alan Collins (der.), *Contemporary Security Studies, ,* Oxford University Press: Oxford, 2013.

Rogers Paul, *Losing Control: Global Security in 21th Century,* London & NewYork: Pluto Press, 2010, s. xii.

Rose Gideon, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics,* Vol. 51, No.1, October 1998, s.144-172.

Rose Gideon, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics,* Vol.51, No.1, 1998, s.168.

Rosecrance Richard, *The Rise of the Trading State: Commerce and Conquest in the Modern World*, NewYork: Basic Books, 1986.

Rosenau James N., *Along the Domestic-Foreign Frontier,* New York: Cambridge University Press, 1997.

Ross Michael L, "How Does Natural Resource Wealth Influence Civil War? Evidence from 13 Cases", *International Organization,* Vol.58, No.1, 2004, s. 35-67.

Ross Micheal L., "What Do We Know About Natural Resources and Civil War?", *Journal of Peace Research*, Vol. 41, No.3, 2004, s. 337-356.

Rotberg Robert, *When States Fail: Causes and Consequences*, Princeton: Princeton University Press, 2010.

Rothman Jay, *Resolving Identity-Based Conflict In Nations, Organizations, and Communities*, New Jersey: Joseyy- Bass, 1997.

Rothschild Emma, "What is Security?", *Daedalus*, Vol.124, No.3, Summer 1995, s.53-98.

Ruffa Chiara, "Realist-normative Power Europe? Explaining EU Policies Toward Lebanon from an IR Perspective", *Comparative European Politics*, Vol. 9, No.4/5, 2011, s.572-573.

Ruggie Gerard, "The Past as Prologue? Interest, Identity, and American Foreign Policy", *International Security*, Vol. 21, No. 4, 1997, s.24.

Ruggie John Gerard, "What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge", *International Organization*, Vol. 52, No. 4, International Organization at Fifty: Exploration and Contestation in the Study of World Politics 1998, s.855-885.

Ruggie John Gerard, *Constructing the World Polity. Essays on International Institutionalization*, Routledge, 1998.

Rynning Sten ve Jens Ringsmose, "Why Are Revisionist States Revisionist? Reviving Classical Realism as an Approach to Understanding International Change", *International Politics*, Vol.45, 2008, s.19-39.

Rynning Sten, "Shaping Military Doctrine in France: Decisionmakers between International Power and Domestic Interests", *Security Studies*, Vol.11, No.2, 2001.

Saaler Sven, "Pan-Asianism in Modern Japanese History: Overcoming the Nation, Creating a Region, Forging an Empire", Sven Saaler ve J. Victor Koschmann (der.), *Pan-Asianism in Modern Japanese History: Colonialism, Regionalism and Borders*, New York: Routledge, 2007.

Saeki Chizuru, "The Perry Centennial Celebration: A Case Study in U.S.-Japanese Cultural Diplomacy", *International Social Science Review*, Vol. 80, No. 3/4, 2005.

Saito Toshio, "Japan's Security Policy", National Defence University Strategic Forum, Institute For National Strategic Studies, Number 163, May 1999.

Saltzman Ilai Z., "Soft Balancing as Foreign Policy: Assessing American Strategy toward Japan in the Interwar Period", *Foreign Policy Analysis*, Vol.8, No.2, April 2012, s. 131-150.

Saraiva Rui Faro, "Japan's Contribution to UN Peacekeeping Operations in Southern Africa. The Quest for Peace or Prestige?", *Southern African Peace and Security Studies*, Vol.2, No.1, 2013.

Sato Makoto,"Human Security and Japanese Diplomacy: Debates on the Role of Human Security in Japanese Policy", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World: Critical and Global Insights*, London: Palgrave Macmillan, 2007.

Sato Yoichiro ve Keiko Hirata, *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy*, New York: Palgrave Macmillan, 2008.

Sato Yoichiro ve Masahiko Asano, "Humanitarian and Democratic Norms in Japan's ODA Distributions", Yoichiro Sato ve Keiko Hirata (der.), *Norms, Interests, and Power in Japanese Foreign Policy*, NewYork: Palgrave Macmillan, 2008.

Schimmelfennig Frank, Engert Stefan ve Knobel Heiko, *Costs, Commitment and Compliance*, EUI Working Paper Series, Florence, May 2002,

Schimmelfennig Frank ve Sedelmeier Ulrich, *The Europeanization of Central and Eastern Europe*, Ithaca: Cornell University Press, 2005.

Schimmelfennig Frank ve Ulrich Sedelmeier, "Governance by Conditionality: EU Rule Transfer to the Candidate Countries of Central and Eastern Europe", *Journal of European Public Policy*, Vol.11, No.4, 2004, s.669-687.

Schimmelfennig Frank, "International Socialization in the New Europe", *European Journal of International Relations*, Vol 6, No.1, 2000, s. 109-139.

Schmidt Brian C., "Realist Conceptions of Power", Felix Berenskoetter ve D.Williams (der.), *Power in World Politics*, Abingdon: Routledge, 2007, s.43-63.

Schweller Randall L., "New Realist Research on Alliances: Refining, Not Refuting, Waltz's Balancing Proposition", *The American Political Science Review*, Vol. 91, No. 4, Dec. 1997.

Schweller Randall L., "The Progresiveness of Neoclassical Realism", Colin Elman ve Miriam Fendius Elman(der.), *Progress in International Relations Theory: Appraising the Field*, Cambridge: MIT Press, 2003.

Schweller Randall L., "Unanswered Threats: A Neoclassical Realist Theory of Underbalancing", *International Security*, Vol. 29, No. 2, Fall 2004.

Schweller Randall L., *Deadly Imbalances: Tripolarity and Hitler's Strategy of World Conquest*, New York: Columbia University Press, 1998.

Schweller Randall L., *Unanswered Threats: Political Constraints on the Balance of Power*, Princeton: Princeton University Press, 2006.

SchwellerRandall L. ,"Forum: Fantasy Theory", *Review of International Studies*, Vol.25, No.1, Jan. 1999.

Sen Amartya K., "Why Human Security?", *Text of presentation at the 'International Symposium on Human Security,* Tokyo, 28 July 2000.

Shani Giorgio, "'Democratic Imperialism', 'Neoliberal Globalization' and Human In/Security in the Global South",Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha(der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World Critical and Global Insights*, New York: Palgrave Macmillan, 2007.

Shani, Giorgio, "Introduction: Protecting Human Security in a Post 9/11 World", Giorgio Shani, Makoto Sato ve Mustapha Kamal Pasha (der.), *Protecting Human Security in a Post 9/11 World Critical and Global Insights*, New York: Palgrave McMillan, 2007.

Shestack Jerome J., "Human Rights, the National Interest, and U.S. Foreign Policy", *The Annals of the American Academy of Political and Social Science,* Vol. 506, 1989, s.17-29.

Shinoda Hideaki, "Human Security Initiatives of Japan, Facing Global Environmental Change", Hans Günter Brauch, Úrsula Oswald Spring, John Grin, Czeslaw Mesjasz, Patricia Kameri-Mbote, Navnita Chadha Behera, Béchir Chourou, Heinz Krummenacher (der.), *Hexagon Series on Human and Environmental Security and Peace*, Vol.4, Berlin, Heidelberg, New York: Springer 2009.

Showalter Dennis, "Storm over the Pacific: Japan's Road to Empire", Daniel Marston (der.), *The Pacific War Companion: From Pearl Harbor to Hiroshima*, Oxford: Osprey Publishing, 2005.

Shulman Mark R., *The Four Freedoms: Good Neighbors Make Good Law and Good Policy in a Time of Insecurity*, Pace Law Faculty Publications Paper 503, 2008 .

Sil Rudra ve Peter J. Katzenstein, *Beyond Paradigms: Analytic Eclecticism in the Study of World Politics*, New York: Palgrave Macmillan, 2010.

Siles-Brügge Gabriel, "Resisting Protectionism after the Crisis: Strategic Economic Discourse and the EU–Korea Free Trade Agreement", *New Political Economy*, Vol.16, No.5, 2011, s.627-653.

Siles-Brügge Gabriel, "The Power of Economic Ideas: A Constructivist Political Economy of EU Trade Policy", *Journal of Contemporary European Research*, Vol.9, No.4, 2013, s. 597-617.

Singer J. David, "The Level-of-Analysis Problem in International Relations", *World Politics*, Vol. 14, No. 1, The International System: Theoretical Essays, 1961, s.77-92.

Singer J. David, "Reconstructing The Correlates of War Dataset on Material Capabilities of States", 1816-1985, *International Interactions*, Vol.14, No.2, 1988, s. 115-132.

Smith Karen Elizabeth, "The Evolution and Application of EU Membership Conditionality", Marise Cremona(der.), *The Enlargement of the European Union*, Oxford: Oxford UniverityPress, s.105-140.

Smith Michael E., "A Liberal Grand Strategy in a Realist World? Power, Purpose and the EU's Changing Global Role", *Journal of European Public Policy*, Vol. 18, No. 2, 2011, s.144-163.

Smith Steve, "Foreign Policy is What States Make of It: Social Constrution and International Relations Theory", Vendulka Kubálková (der.), *Foreign Policy in a Constructed World,* New York: M.E. Sharpe, 2001.

Snidal Duncan, "Rational Choice and International Relations", Walter Carlsnaes, Thomas Risse ve Beth A. Simmons (der.), *Handbook of International Relations*, London: Sage Publication, 2002.

Snow Donald M. *Uncivil Wars: International Security and the New International Conflicts*, Boulder Colorado: Lynnee Rienner, 1996.

Snyder Glenn H., "Mearsheimer's World. Offensive Realism and the Struggle for Security: A Review Essay", *International Security*, Vol.27, No.1, 2002, s. 149-173.

Snyder Jack, *The Soviet Strategic Culture: Implications for Nuclear Options*, Santa Monica: Rand Corporation, 1977.

Snyder Robert S., "Bridging the Realist/Constructivist Divide:The Case of the Counterrevolution in Soviet Foreign Policy at the End of the Cold War", *Foreign Policy Analysis* , Vol.1, No.1, 2005, s.55-71.

Snyder, Craig A. "Contemporary Security and Strategy", Craig A. Snyder (der.), *Contemporary Security and Strategy*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1999.

Soeya Yoshihide, "Japan: Normative Constraints Versus Structural Imperatives", *Asian Security Practice: Material and Ideational Influences*, Stanford, Stanford University Press, 1998, s.187-233.

Soeya Yoshihide, "Japanese Security Policy in Transition: The Rise of International and Human Security", *Asia-Pacific Review*, Vol.12, No.1, 2005.

Soeya Yoshihide, "A 'Normal' Middle Power: Interpreting Changes in Japanese Security Policy in the 1990's and After" , *Japan as a 'Normal Country'? : A Nation in Search of Its Place in the World*, Toronto & Buffalo : University of Toronto Press, 2011, s.72-97.

Soeya Yoshihide, "Redefining Japan's Security Profile: International Security, Human Security, and an East Asian Community", Institute for International Policy Studies, http://www.iips.org/04sec/04asiasec_soeya.pdf (Erişim Tarihi: 10.02.2014).

Sohn Yul, "Japan's New Regionalism: China Shock, Values, and the East Asian Community", *Asian Survey*, Vol. 50, No. 3, May/June 2010, s.497-519.

Sohn Yul, *The Power of Soft Power: Great Power's Discourse, Middle Power's Strategy*, Paper prepared for the conference on Soft Power Diplomacy, 16 October 2009 Jeju, Korea.

Song Weiqing, "Feeling Safe, Being Strong: China's Strategy of Soft Balancing Through the Shanghai Cooperation Organization", *International Politics*, Vol.50, No.5, 2013, s.664–685.

Söderberg Marie, "Foreign Aid As a Tool for Peace Diplomacy: Is the Goal Security or Poverty Reduction", Marie Söderberg ve Patricia A. Nelson(der.), *Japan's Politics and Economy: Perspectives on Change*, New York: Routledge, 2010.

Söderberg Marie, "Japanese ODA and Initiatives for Peace Building",Bert Edström (der.), *Japan's Foreign Policy in Transition The Way Forward for Japan as an International Actor In a World in Flux*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm-Nacka, Sweden, 2011.

Spykman Nicholas J., *American Strategy in World Politics: The Unites States and the Balance of Power*, New York: Harcourt, Brace and Co, 1942.

Stedman Stephen John, "The New Interventionists", *Foreign Affairs*, Vol. 72, No. 1, America and the World 1992/93, s. 1-16.

Sterling-Folker Jennifer, "Neoclassical Realism and Identity: Peril Despite Profit Across the Taiwan Straits", Steven Lobell, Norrin M. Ripsman ve Jeffrey Taliaferro(der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

Sterling-Folker Jennifer, "Realism and the Constructivist Challenge: Rejecting, Reconstructing, or Rereading", *International Studies Review*, Vol. 4, No. 1, Spring 2002.

Sterling-Folker Jennifer, "Realist Theorizing as Tradition: Forward Is As Forward Does", Annette Freyberg-Inan, Ewan Harrison ve Patrick James (der.), *Rethinking Realism in International Relations: Between Tradition and Innovation*, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2009.

Sterling-Folker, Jennifer, "Neoclassical Realism and Identity: Peril Despite Profit Across the Taiwan Straits", Steven Lobell, Norrin M. Ripsman ve Jeffrey Taliaferro(der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, Cambridge University Press, 2009.

Stokke Olav, "Aid and Political Conditionality: Core Issues and State of Art", Olav Stokke(der.), *Aid And Political Conditionality*, Frank Cass, London, 1995, s.2-67.

Strange Susan, "The Declining Authority of States", David Held ve Anthony McGrew (der.), *The Global Transformations Reader: An Introduction to the Globalization Debate*, Cambridge: Polity Press, 2003, s. 127-134.

Strange Susan, "The Erosion of the State", *Current History*, Vol.49, No.613, Nov. 1997, s.365-396

Suhrke Astri, "Environmental Degradation, Migration, and the Potential for Violent Conflict", Nils Petter Gleditsch (der.), *Conflict and the Environment*, The Hague: Kluwer, 1997, s.255-272.

Suhrke Astri, "Human Security and the Interests of States", *Security Dialogue*, Vol. 30, No. 3, 1999, s. 265-276.

Tadjbakhsh Shahrbanou ve Anuradha M. Chenoy, *Human Security: Concepts and Implications*, London & New York: Routledge, 2007.

Tadjbakhsh Shahrbanou, *Human Security: Concepts and Implications with an Application to Post-Intervention Challenges in Afghanistan*, Les Études du CERI, No 117-118 - septembre 2005.

Takamine Tsukasa, "A New Dynamism in Sino-Japanese Security Relations: Japan's Strategic Use of Foreign Aid", *The Pacific Review*, Vol.18, No.4, 2005, s.439-461.

Taliaferro Jeffrey W., "Security Seeking under Anarchy: Defensive Realism Revisited", *International Security*, Vol. 25, No. 3, Winter 2000/01.

Taliaferro Jeffrey, Steven Lobell ve Norrin Ripsman, "Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy", Steven Lobell, Norrin Ripsman ve Jeffrey Taliaferro (der.), *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, New York: Cambridge University Press, 2009.

Tangör, Burak "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Vol. 8, No. 30, 2012, s.59-92.

Taylor Charles, *Multiculturalism and "The Politics of Recognition,* Princeton, NJ: Princeton University Press, 1992.

Terriff Terry, Stuart Croft, Lucy James ve Patrick M. Morgan, *Security Studies Today*, Cambridge: Polity Press, 1999.

The Commission on Global Governance, *Our Global Neighbourhood: Report of the Commission on Global Governance*, Oxford University Press, 1995.

The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, *Conflict, Security, and Development*, *World Development Report 2011*, Washinghton, 2011.

Thomas Nicholas ve William T. Tow, "The Utility of Human Security: Sovereignty and Humanitarian Intervention", *Security Dialogue*, Vol. 33, No. 2, 2002, s.177-192.

Tilly Charles, *Coercion, Capital and European States, AD 990-1992*, Cambridge MA and Oxford UK: Blackwell, 1990.

Tilly Charles,"War Making and State Making as Organized Crime", Peter Evans(der.), *Bringing the State Back In*. Cambridge: Cambridge University Press, 1985.

Tim Dunne ve Nicholas J. Wheeler, "'We the Peoples': Contending Discourses of Security in Human Rights Theory and Practice", *International Relations,* Vol. 18, No.1, 2004, s.9-23

Tobias Debiel ve Sascha Werthes, *Human Security on Foreign Policy Agendas*, Institute for Development and Peace, University of Duisburg-Essen, INEF Report 80/2006, 2006.

Tobias Debiel, ve Sascha Werthes, , "Human Security on Foreign Policy Agendas: Introduction to Changes, Concepts and Cases", Tobias Debiel ve Sascha Werthes (der.), *Human Security on Foreign Policy Agendas: Changes, Concepts and Cases*, Institut für Entwicklung und Frieden (INEF) Report, University of Duisburg-Essen, 2006.

Togo Kazuhiko, *Japan's Foreign Policy, 1945-2003: The Quest for a Proactive Policy*, Leiden&Boston: Brill Academic Pub., 2005.

Toje Asle, "The European Union as a Small Power", *CMS*, Vol.49, No.1, 2011..

Tsai Yu-tai, "The Emergence of Human Security: A Constructivist View", *International Journal of Peace Studies*, Vol. 14, No. 2, Autumn/Winter 2009, s.19-33.

Tuman John P. ve Jonathan R. Strand, "The Role of Mercantilism, Humanitarianism, and Gaiatsu in Japan's ODA Programme in Asia", *International Relations of the Asia-Pacific,* Vol.6, No.1, 2006..

Ţuţuianu Simona, "Redefining Sovereignty: From Post-Cold War to Post-Westphalia", *Towards Global Justice: Sovereignty in an Interdependent World*, Hague: T. M. C. Asser Press, 2013.

Twiss Sumner B., "Global Ethics And Human Rights: A Reflection", *Journal of Religious Ethics*, Vol.39, No.2, June 2011, s. 204-222.

Ullman Richard, "Redefining Security", *International Security*, Vol.8, No.1, 1983, s. 139-150.

United Nations Development Programme, *Human Development Report 1994*, New York and Oxford: Oxford University Press, 1994.

United Nations Trust Fund for Human Security, "Human Security In Theory And Practice: Application of the Human Security Concept and the United Nations Trust Fund for Human Security, Human Security Unit Office for the Coordination of Humanitarian Affairs United Nations, http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/news-from-new-horizons/issue-41/UNDP-TR-HSHandbook_2009.pdf.

United Nations, "List of Operations, 1948-2010", Peacekeeping Department, 2010, http://www.un.org/en/peacekeeping/list.shtml.

United Nations, *A More Secure World: Our Shared Responsibility*, Report of the High-level Panel on Threats, Challenges and Change, 2004.

United Nations, *United Nations Peacekeeping Operations:Principles and Guidelines*, Newyork: United Nations Secretariat, 2008.

Upadhyaya Priyankar, "Human Security, Humanitarian Intervention, and Third World Concerns", *Denver Journal of International Law and Policy*, Vol.33, No.1, 2004.

Valaskivi Katja, "A Brand New Future? Cool Japan and The Social Imaginary of the Branded Nation", *Japan Forum*, Vol.25, No.4, 2013, s.485-504.

Varma Lalima, "Japanese Nationalism: Response to Changing Regional and International Environment", *China Report*, Vol.43, No.1, 2007, s.57-68.

Vasquez John A., *The Power of Power Politics: From Classical Realism to Neotraditionalism*, Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

Vaugnn Shannon, "Norms Are What States Make of Them: The Political Psychology of Norm Violation", *International Studies Quarterly*, Vol. 44, No.2, 2000, s.293-316.

Väyrynen Raimo, "Soveregnity, Globalization and Transnational Social Movements", *International Relations of the Asia-Pasific*, Vol.1, No.2, 2001, s.227-246.

Vertovec Steven ve Robin Cohen, "Introduction: Conceiving Cosmopolitanism" , Steven Vertovec ve Robin Cohen (der.), *Conceiving Cosmopolotinanism: Theory, Context and Practice*, New York: Oxford University Press, 2002, s.1-22

Vogel Ezra F., "Pax Nipponica?", *Foreign Affairs*, Vol. 64, No. 4, Spring 1986, s.752-767.

Von Feigenblatt Otto, "ASEAN and Human Security: Challenges and Opportunities", *RCAPS Working Paper*, No. 09-5, July 2009.

Vyas Utpal, *Soft Power in Japan–China Relations: State, Sub-state and Non-state Relations*, New York: Routlege, 2011.

Waever Ole, "The Rise and Fall of the Inter-Paradigm Debate", Steve Smith, Ken Booth ve Marysia Zalewski(der.), *International Theory: Positivism and Beyond*, Cambridge: Cambridge University Press, 1996.

Wagner Wolfgang, "Building an Internal Security Community: The Democratic Peace and the Politics of Extradition in Western Europe", *Journal of Peace Research*, Vol. 40, No. 6, November 2003, s. 695-712.

Wallace Corey J., "Japan's Strategic Pivot South: Diversifying the Dual Hedge", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol.13, No.3, 2013, s.479-517.

Walsh James I., "Policy Failure and Policy Change: British Security Policy After the Cold War", *Comparative Political Studies,* Vol.39, No.4, 2006, s.490-518.

Walt Stephen M , *The Origins of Alliances*, Ithaca: Cornell University Press, 1987.

Walt Stephen M., "Alliances, Threats, and U.S. Grand Strategy: A Reply to Kaufman and Labs", *Security Studies*, Vol.1, No.3, 1992, s.448-482.

Walt Stephen M., "The Progressive Power of Realism", *The American Political Science Review*, Vol. 91, No. 4, Dec. 1997.

Walt Stephen M., "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2. Jun.1991.

Waltz Kenneth N., "The Emerging Structure of International Politics", *International Security*, Vol. 18, No. 2 Fall 1993.

Waltz Kenneth N., *Theory of International Politics*, Reading, Mass: Addison-Wesley, 1979.

Waltz Kenneth, "Reflections on Theory of International Politics: A Response to My Critics", Robert O. Keohane(der.), *Neorealism and Its Critics*, New York: Columbia University Press, 1986.

Waltz Kenneth, *Man, the State and War*: *A Theoretical Analysis*, New York: Columbia University Press, 2001.

Waltz Kenneth, *Theory of International Politics*, Reading: Addison-Wesley Publishing Company, 1979.

Walzer Micheal, "The New Tribalism: Notes on a Difficult Problem", *Dissent*, Vol. 39, Spring 1992, s.164- 171.

Weiss Caroline G., *Humanitarian Intervention*, Cambridge University: Polity Press, 2012.

Wendt Alexander E.,"The Agent-Structure Problem in International Relations Theory", *International Organization*, Vol. 41, No. 3, Summer, 1987.

Wendt Alexander, "Anarchy Is What States Make of It", *International Organization*, Vol.46, No.2, 1992, s.391-425

Wendt Alexander, "Constructing International Politics", *International Security*, Vol. 20, No. 1, Summer 1995.

Wendt Alexander, *Social Theory of International Politics*, New York, Cambridge University Press, 1999.

Westhuizen Janis Van Der, "South Africa's Emergence as a Middle Power", *Third World Quarterly*, Vol.19, No.3, 1998, s.435-455.

Wheeler Nicholas J. ve Tim Dunne, "Good International Citizenship: A Third Way for British Foreign Policy", *International Affairs*, Vol. 74, No.4, 1998, s.847-870.

Widmaier Wesley W. ve Susan Park, "Differences Beyond Theory: Structural, Strategic, and Sentimental Approaches to Normative Change", *International Studies Perspectives*, Vol.13, 2012.

Wilkinson Paul, *Terrorism versus Democracy: The Liberal State Response*, New York: Routledge, 2011.

Williams Michael C., "The Discipline of the Democratic Peace: Kant, Liberalism and the Social Construction of Security Communities", *European Journal of International Relations*, Vol. 7, No. 4, December 2001, s.525-553.

Williams Micheal C., *The Realist Tradition and the Limits of International Relations*, New York: Cambridge University Press, 2005.

Wimmer Andreas, *Nationalist Exclusion and Ethnic Conflict,* Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

Wivel Anders, "Explaining Why State X Made a Certain Move Last Tuesday: The Promise and Limitations of Realist Foreign Policy Analysis", *Journal of International Relations and Development*, Vol.8, No.4, 2005.

Wohlforth William C., "Realism and Foreign Policy", Steve Smith, Amelia Hadfield ve Tim Dunne(der.), *Foreign Policy: Theory, Actors, Cases,* Oxford University Press, 2008.

Wohlforth William C., "Realism and the End of the Cold War", *International Security*, Vol. 19, No.3, Winter 1994/95.

Wolfers Arnold, "National Security" as an Ambiguous Symbol", Barry Buzan ve Lene Hansen(der.), *International Security Volume I: The Cold War and Nuclear Deterrence,* London, California, New Delhi, Singopore: Sage Publications, 2007.

Wood, Bernard *The Middle Powers and the General Interest,* Ottawa: The North-SouthInstitute, 1988.

Woods Randall B., "Cold War or Cold Peace", *The International History Review,* Vol. 16, No. 1, Feb. 1994, s.81-91.

Woodside Arch G., *Case Study Research:Theory , Methods, Practice*, Bingley, UK: Emerald Group Publishing Limited, 2010

Woolley Peter J., *Geography and Japan's Strategic Choices from Seclusion to Internationalization*, Washinghton: Potomac Books, 2005.

World Bank**,** *Conflict, Security and Development: World Development Report*, Washington, 2011.

Wyler Liana Sun, *Weak and Failing States: Evolving Security Threats and U.S. Policy*, CRS Report for Congress, August 28, 2008.

Xiaoyu Pu, "Socialisation as a Two-way Process: Emerging Powers and the Diffusion of International Norm", *The Chinese Journal of International Politics*, Vol. 5, 2012.

Yamamoto Chika, "The Logic of Japan's Free Trade Agreements (FTA) with ASEAN", *Journal of Contemporary Eastern Asia*, Vol.11, No.2, 2012, s.27-45.

Yamasaki Michi, *A Study of Middle Power Diplomacy: As a Strategy of Leadership and Influence*, Yayınlanmamış Master Tezi, University of Waterloo, 2009.

Yasushi Watanabe ve David L. McConnell, "Introduction", Watanabe Yasushi ve David L. McConnell (der.), *Soft Power Superpowers: Cultural and National Assets of Japan and the United States*, New York: M.E. Sharpe Inc., 2008.

Yin Robert K., *Case Study Research Design and Methods (Applied Social Research Methods Series, Vol 5)*, Third Edition, London: Sage Publication, 2002.

Yoshizakİ Tomonori , "The Role of the Military in Peace-Building: A Japanese Perspective", *Proceeding of NIDS International Symposium on Security Affairs 2008-2009*, Tokyo: NIDS, 2009.

Youngs Richard, "Normative Dynamics and Strategic Interests in the EU's External Identity",*JCMS*, Vol. 42. No. 2, 2004, s. 415-435.

Zartman William I., *Collapsed States: The Disintegration and Restoration of Legitimate Authority*, Boulder, CO: Lynne Rienner, 1995.

Zupančič Rok ve Miha Hribernik, "Discovering" Normative Power as a State Strategy in the Framework of Security, Foreign, and Defense Policy: The Case of Japan", *Philippine Political Science Journal*, Vol. 35, No. 1, 2014, s. 78-97.

Zürn Michael ve Jeffrey T. Checkel, "Getting Socialized to Build Bridges: Constructivism and Rationalism, Europe and the Nation-State", *International Organization*, Vol.59, No.4, 2005, s.1045-1079, 1065.

Mülakatlar

Gen Kikkawa, 30 Ekim 2014 tarihli görüşme

Oscar Gomez, 31 Ekim 2010 tarihli görüşme

Ryoji Tateyama, 25.Ekim.2014 tarihli görüşme

Yoshiaki Furuzawa, 30 Ekim 2014 tarihli görüşme